

ДОКЛАД

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2017 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения.....	3
I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2017 г.	5
1. Макроикономическо развитие в България през 2017 г.	5
1.1 Брутен вътрешен продукт.....	5
1.2 Инфлация.....	6
1.3 Пазар на труда и доходи.....	7
1.4 Външен сектор.....	8
1.5 Финансов сектор.....	10
2. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г.	12
3. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика.....	15
4. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми.....	16
5. Изпълнение на мерките за намаляване на макроикономическите дисбаланси и други на база на одобрените препоръки на Съвета на Европейския съюз относно Националната програма за реформи и Конвергентната програма.....	18
II. ФИСКАЛНИ РАЗВИТИЯ ПРЕЗ 2017 г.	19
1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение.....	19
1.1 Промени в данъчното облагане през 2017 г.	29
1.2 Инвестиционна политика.....	35
2. Основни параметри на консолидираната фискална програма за 2017 г.	40
2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите.....	44
2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма.....	72
2.2.1 Корпоративни данъци.....	73
2.2.2 Данък върху доходите на физическите лица.....	76
2.2.3 Приходи от осигурителни вноски.....	77
2.2.4 Данък върху добавената стойност.....	78
2.2.5 Акцизи.....	82
2.2.6 Мита.....	84
2.2.7 Данък върху застрахователните премии.....	86
2.2.8 Други данъци.....	86
2.2.9 Неданъчни приходи.....	87
2.2.10 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми.....	90
2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2017 г.	90
2.3.1 Текущи нелихвени разходи.....	91
2.3.2 Капиталови разходи.....	97
2.3.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина.....	99
2.3.4 Лихвени разходи.....	99
2.3.5 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС.....	100
2.3.6 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2017 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2017 г. от първостепенните разпоредители с бюджет.....	101
2.4 Изпълнение на разходите по функции по консолидираната фискална програма за 2017 г.	102
2.4.1 Общи държавни служби.....	103
2.4.2 Отбрана и сигурност.....	109
2.4.3 Образование.....	114
2.4.4 Здравеопазване.....	117

2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи	119
2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	125
2.4.7 Почивно дело, култура, религиозни дейности	129
2.4.8 Икономически дейности и услуги	134
2.4.9 Разходи неklasифицирани в другите функции	143
2.5 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2017 г.	144
2.5.1 Външно финансиране	144
2.5.2 Вътрешно финансиране	145
2.5.3 Приватизация	149
2.5.4 Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	149
III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 и АЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ	151
1. Държавен бюджет	151
1.1 Бюджет на Народното събрание	153
1.2 Бюджет на съдебната власт	153
2. Бюджети на общините	154
3. Бюджети на социалноосигурителните фондове	159
3.1 Бюджет на Държавното обществено осигуряване	159
3.2 Бюджет на Учителски пенсионен фонд	160
3.3 Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”	160
3.4 Бюджет на Националната здравноосигурителна каса	161
4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси	162
4.1 Държавни висши училища	162
4.2 Българска академия на науките	162
4.3 Българско национално радио	162
4.4 Българска национална телевизия	163
4.5 Българска телеграфна агенция	164
5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации	165
5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите	165
5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”	168
5.3 Сметки за средствата от ЕС на общините	171
6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси	172
6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	172
6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	172
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	173

Използвани съкращения

АМ – Агенция „Митници”
БВД – брутен външен дълг
БВП – брутен вътрешен продукт
БДЖ – Български държавни железници
БНБ – Българска народна банка
б.т. – базисни точки
БШПС – Българо-швейцарска програма за сътрудничество
ВОП – вътреобщностни придобивания
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ДАНС – Държавна агенция „Национална сигурност”
ДАТО – Държавна агенция „Технически операции“
ДБ – държавен бюджет
ДВ – Държавен вестник
ДВУ – държавни висши училища
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДМА – дълготрайни материални активи
ДМП – други международни програми
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие”
ЕК – Европейска комисия
ЕО – Европейска общност
ЕС – Европейски съюз
ЕСС – Европейска система от национални и регионални сметки на Общността
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕФ – европейски фондове
ЗАДС – Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС – Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ – Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗИД – Закон за изменение и допълнение
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ – Закон за местните данъци и такси
ИСПА – Инструмент на структурните политики за присъединяване
ИА – Изпълнителна агенция
ИПП – Инструмент за предприсъединителна помощ
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МВнР – Министерство на външните работи
МВФ – Международен валутен фонд
МЕ – Министерство на енергетиката
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХГ – Министерство на земеделието, храните и горите
МИ – Министерство на икономиката
МК – Министерство на културата
МО – Министерство на отбраната
МОН – Министерство на образованието и науката

МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МП – Министерство на правосъдието
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МФ – Министерство на финансите
ММС – Министерство на младежта и спорта
НАП – Национална агенция за приходите
АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“
НАТО – Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК – Национална здравноосигурителна каса
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – Наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
НФМ - Норвежки финансов механизъм
ОП – Оперативна програма
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
п.п. – процентни пункта
ПТСВГ – Програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
РТЕП - разходите за труд на единица продукция
СБЦ - средносрочна бюджетна цел
СКФ – Структурни фондове и Кохезионен фонд
СНС – система на националните сметки
СП – Сметна палата
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работници и служители“
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – централен бюджет

I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2017 г.

Растежът на световната икономика се ускори през 2017 г. в резултат на благоприятна динамика едновременно при развитите и развиващите се страни. Повисоките цени на основни суровини като петрол и метали се отразиха в повишена икономическа активност в страните износителки и подкрепиха представянето на групата на развиващите се страни. След отчетения спад през 2016 г. икономиките на Русия и Бразилия се върнаха към растеж, а китайската икономика продължи да отчита висок ръст, подкрепен от удължаване на фискалните стимули. Повишението на международната търговия и инвестиции, водени от по-високия икономически растеж в групата на развитите страни, имаше благоприятен ефект и върху останалите развиващи се страни.

Както при американската, така и при европейската икономика бе отчетено ускорение на темпа на растеж през 2017 г. БВП на САЩ нарасна с 2,3 % при ръст от 1,5 % през 2016 г. Растежът беше движан от вътрешното търсене, което беше подкрепено от благоприятните финансови условия и увеличение на инвестициите в енергийния сектор. В същото време, силното външно търсене се отрази в повишение на износа. Икономическият растеж в ЕС и еврозоната бе съответно 2,4 % и 2,3 % през 2017 г. в сравнение с 2 % и 1,8 % през 2016 г. Както вътрешното търсене (потребление и инвестиции), така и нетният износ допринесоха за това развитие. Възходящата динамика на европейската икономика се дължеше на благоприятното развитие в повечето страни от Съюза, като икономическият растеж се оказа по-висок от очаквания в най-големите страни членки, с изключение на Обединеното кралство.

Реален растеж на БВП (в %) на годишна база¹

	2016	I.2017	II.2017	III.2017	IV.2017	2017
Европейски съюз - 28	2,0	2,2	2,5	2,7	2,6	2,4
Еврозона	1,8	2,1	2,4	2,7	2,7	2,3
САЩ	1,5	2,0	2,2	2,3	2,6	2,3

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

1. Макроикономическо развитие в България през 2017 г.

1.1 Брутен вътрешен продукт

През 2017 г. брутният вътрешен продукт на България нарасна с 3,6 % в реално изражение. С положителен принос за растежа бе вътрешното търсене (5,3 п.п.), докато този на нетния износ бе отрицателен (-1,7 п.п.). В номинално изражение БВП на страната достигна 98 631 млн. лв., което представлява нарастване от 4,8 % спрямо 2016 г.

Растежът на крайното потребление през 2017 г. достигна 4,5 %, при 3,3 % през 2016 г. Нарастването на разходите за персонал и издръжка доведе до растеж на правителственото потребление с 3,2 %. Потреблението на домакинствата се увеличи с 4,8 %, подкрепено от продължаващо нарастване на доходите, увеличение на заетостта и повишение на доверието на потребителите. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 3,8 % и тяхната динамика се определяше от частната инвестиционна активност.

¹ Данните в таблицата и прилежащият анализ са актуални към 11.04.2018 г.

Увеличението на частните инвестиции в икономиката се свързва с подобрието на бизнес климата в страната и нарастването на кредита към нефинансови предприятия. Растежът на износа на стоки и услуги бе 4 % при 8,1 % през 2016 г. По-слабият растеж бе реализиран както по линия на стоките, така и на услугите. В същото време, по-високото вътрешно търсене доведе до нарастване на вноса на стоки и услуги със 7,2 %.

Реален растеж и принос на отделните компоненти по елементи на крайното използване

ПОКАЗАТЕЛ	2016 г.		2017 г.		2016 г.	2017 г.
	Реален растеж (%)	Принос в растежа (п.п.)	Реален растеж (%)	Принос в растежа (п.п.)	% от БВП (текущи цени)	
Крайно потребление	3,3	2,6	4,5	3,4	76,5	77,6
Инвестиции в основен капитал	-6,6	-1,4	3,8	0,7	18,6	19,2
Изменение на запасите		0,4		1,1	0,6	1,7
Износ на стоки и услуги	8,1	5,2	4,0	2,6	64,0	66,3
Внос на стоки и услуги	4,5	-2,9	7,2	-4,3	59,7	64,8
БВП	3,9	3,9	3,6	3,6	100,0	100,0

Източник: НСИ, МФ

Брутна добавена стойност през 2017 г. нарасна с 3,7 %, при ръст от 3,4 % за 2016 г. Повишението на добавената стойност в услугите достигна 4,2 %, а в промишлеността – 3 %. Растежът, регистриран в строителството, бе 5,9 %, като динамиката в сектора се определяше от сградното строителство.

1.2 Инфлация

Средногодишната инфлация през 2017 г., според ХИПЦ, възлезе на 1,2 %, след като бе отрицателна в периода 2014-2016 г., а повишението на общото ниво на цените в края на годината достигна 1,8 %.

Всички основни компоненти на общия индекс, с изключение на неенергийните нехранителни стоки, отчетоха поскъпване спрямо декември 2016 г. Водещ положителен принос имаше групата хранителни продукти и безалкохолни напитки, поради поскъпването на преработените храни с 3,2%² и най-вече на мляко, млечни продукти и яйца и масла и мазнини. Основните причини за поскъпването на млечните произведения през годината бяха основно покачването на международните цени на млечните продукти, както и повишената изкупна цена на млякото. По-съществено нарастване в края на годината отчетоха и цените на енергийните стоки и в частност транспортните горива (с 6,7% на годишна база), които следваха динамиката на международната цена на суровия петрол. Базисната инфлация³ отчете нарастване от 1,0% на годишна база в края на 2017 г. Влияние за това оказа и поскъпването на услугите, което се ускори през последното тримесечие.

Промените в акцизните ставки за цигарите доведоха до повишение на цените им средно с 2,7 % на годишна база през декември.

² Преработени храни без алкохол и цигари, по методология на Евростат.

³ От общия ХИПЦ е изключено изменението в цените на енергийните стоки и непреработените храни.

ХИПЦ по основни компоненти
(изменение в % по месеци на годишна база)

Компоненти на ХИПЦ	Месеци на 2017 г.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Общ ХИПЦ	0.4	0.9	1.0	1.7	1.4	1.1	0.6	0.7	1.3	1.5	1.9	1.8
Храни и безалк. напитки	3.6	3.6	3.8	4.7	4.0	3.8	2.3	2.5	3.4	3.7	4.2	3.1
Алкохол и цигари	1.6	1.4	1.3	0.8	0.7	0.9	0.9	1.2	1.0	0.8	1.3	1.4
Енергийни стоки	3.1	6.2	8.2	10.0	8.3	4.7	3.1	3.6	4.9	4.9	6.5	6.4
Нехр. стоки (без енергия)	-1.7	-1.4	-1.2	-0.9	-0.9	-1.0	-1.0	-1.2	-1.0	-0.7	-0.6	-0.5
Услуги	-1.2	-0.7	-1.3	-0.7	-0.5	-0.1	-0.1	0.1	0.5	0.9	0.9	1.3

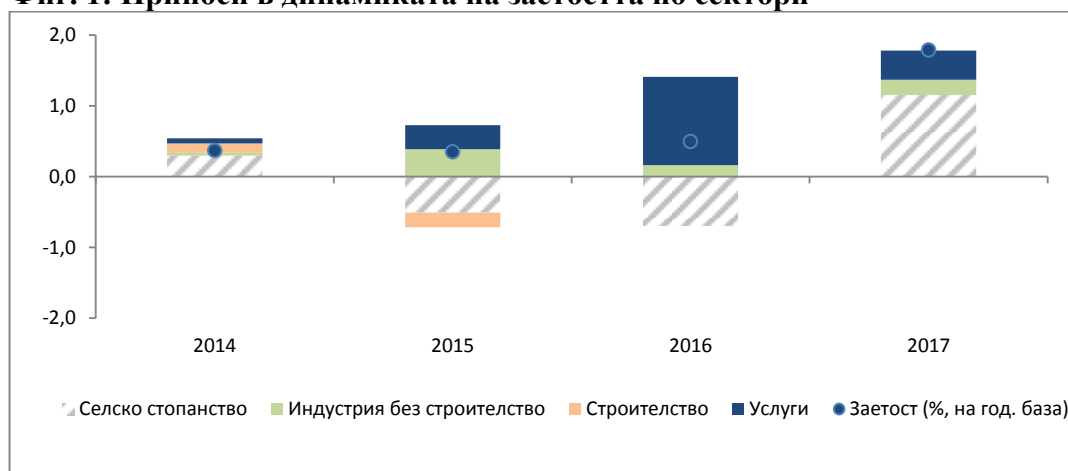
Източник: Евростат

Стоките и услугите с регулирани цени⁴ поскъпнаха средно с 2,6 % на годишна база в края на годината, след като по-осезаемо повишение бе наблюдавано при цените на топлоенергия (23,1 %), централно газоснабдяване (19,2 %), канализационни услуги (8,9 %) и водоснабдяване (5,8 %).

1.3 Пазар на труда и доходи

Броят на зетите (ЕСС 2010) отбеляза най-високият си темп на нарастване от 1,8 % в периода на следкризисното възстановяване на заетостта, при среден растеж от 0,4 % за 2014-2016 г. Благоприятното развитие се осъществи с широка подкрепа от страна на всички икономически сектори, като най-голямо влияние оказва селското стопанство. Устойчиво нарастване в търсенето на труд отбелязаха дейностите от промишлеността, където броят на зетите се повиши с 1,1 %. За положителната динамика в индустрията допринесе и строителството, с постепенното стабилизиране на заетостта през годината и регистрираното увеличение през последните три месеца на годишна база. Това бе свързано с възстановения растеж на добавената стойност в отрасъла, подкрепен в значителна степен от съживяването на жилищния пазар и сградното строителство. Макар че икономическата активност в сектора на услугите се ускори през 2017 г., темпът на разкриване на работни места там се забави и броят на зетите се повиши с 0,7 %, при растеж от 2,2 % за 2016 г.

Фиг. 1: Приноси в динамиката на заетостта по сектори

Източник: НСИ, МФ

⁴ Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

Нарастването на заетостта през 2017 г. отрази намалението при безработните, но също така и повишеното участие на населението в работната сила. Коефициентът на безработица достигна 6,2 % (НРС) и това бе най-ниската стойност на показателя от 2009 г. насам. Коефициентът на икономическа активност на трудоспособното население се повиши до исторически най-високото си ниво от 71,3 % за целия период на провеждане на наблюденията на работната сила. Намалението на обезкуражените би могло да обясни около 2/3 от увеличението на трудоспособната работна сила, което свидетелства за активиране и на други групи лица, които в предходните години са били неактивни.

Благоприятните развития на пазара на труда бяха съчетани с ускорено нарастване компенсацията на наетите лица. Последното се обуславяше от повишението на добавената стойност в услугите и индустрията, положителното изменение на потребителските цени в страната, както и търсенето на работна сила с по-висока квалификация. Влияние оказаха и извършените промени, свързани с повишаване на осигурителната тежест (с 1 п.п. за фонд „Пенсии“ и 20 п.п. за лицата от сектор „Сигурност“), увеличението на заплатите в приоритетни области на публичния сектор и минималната работна заплата (9,5 %).

Водещо значение за нарастването на доходите през 2017 г. имаше частният сектор, където средната работна заплата отчете номинално повишение от 12,7 %⁵. Динамиката на показателя в общественения сектор също се ускори осезателно до 9,2 % и допринесе за нарастването на доходите от труд общо в икономиката (11,8 %). В условията на положително изменение на цените в страната, покупателната способност на средната работна заплата продължи да нараства, като реалният ѝ темп на растеж, дефлиран с ХИПЦ, се ускори до 10,5 %.

С повишаването на заетостта през 2017 г. реалният растеж на производителността на труда се забави до 1,7 %, основно поради отбелязания спад в селското стопанство. За разлика от него, услугите се характеризираха с ускорена динамика, а производителността в индустрията продължи да нараства, но със забавен темп. От гледна точка на оценяване на разходната конкурентоспособност, текущото развитие на доходите и производителността на труда (РТЕП) доведе до нарастването на номиналните разходи за труд на единица продукция с 5,7 %. Тази възходяща динамика се обуславяше от увеличението на доходите в промишлеността (с двуцифрен темп от 11,3 %). Въпреки това, нарастването на РТЕП в сектора не се отрази негативно върху конкурентните позиции на експортно-ориентираните дейности, като се има предвид отбелязаният реален растеж на износа на стоки. В сектора на услугите нарастването на заетостта беше свързано със значително забавяне в растежа на РТЕП, обусловен както от ускоряването на производителността на труда, така и от по-ниското нарастване на компенсацията на един нает в сравнение с предходната година.

1.4 Външен сектор

През 2017 г. по две от основните сметки на платежния баланс (текуща и капиталова) бяха отчетени нетни входящи финансови потоци.

Излишъкът по текущата сметка възлезе на 2,3 млрд. евро или 4,5 % от БВП, като положителните баланси по *услуги* и *вторичен доход* напълно компенсираха *търговския дефицит* и отрицателното салдо по *първичен доход*.

И при износа, и при вноса на стоки бе отчетено номинално повишение, което се дължеше както на по-големите изтъргувани количества, така и на нарастващите цени, най-вече на енергийните суровини. Търговията с държави членки на ЕС продължи да бъде водеща, но за първи път през последните пет години растежът на вноса на стоки от трети страни изпревари този от държавите в ЕС. В резултат структурата на вноса се промени,

---

⁵ По предварителни данни от годишната статистика на заетостта и разходите за труд.

като дяловете на вноса от страни в и извън Общността почти се изравниха. Най-голям принос за номиналния ръст на вноса имаха групите *суровини и материали* и *енергийни стоки*, а за нарастването на износа водещи бяха *суровини и материали* и *инвестиционни стоки*. Въпреки по-високите цени на горивата, бе отчетено номинално и количествено нарастване на вноса на *енергийни стоки* през годината. В същото време, износьт на *минерални горива* отбеляза спад в количествено изражение. Разнопосочна бе тенденцията и при търговията с *цветни руди и метали*, от група *суровини и материали*, при които се наблюдаваше нарастване на търговията в номинално изражение, докато внасяните количества на *чугун и стомана* намаляха.

Динамика на износа на стоки (FOB)

Показатели	2016		2017	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	6,1	26,8	3,9	25,1
Суровини и материали	-0,2	38,9	12,4	39,5
Инвестиционни стоки	18,1	23,9	19,7	25,8
Енергийни стоки	-3,9	10,2	1,3	9,3
Износ към Европейския съюз	7,3	66,0	10,8	66,1
Износ към страни извън ЕС	0,8	34,0	10,6	33,9

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Общият износ на стоки нарасна с 11,5 % в номинално изражение. В структурно отношение се наблюдава постепенно увеличение на дела на инвестиционните стоки след 2008 г., което е свързано и с нарастване на добавената стойност от единица изнесена продукция. Номинално вносьт се увеличи с 15,5 %. По-високите цени на суровините и енергийните стоки подпомогнаха растежа както на вноса, така и на износа.

Динамика на вноса на стоки (CIF)

Показатели	2016		2017	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	6,5	22,8	9,5	21,6
Суровини и материали	-2,6	36,0	18,1	36,8
Инвестиционни стоки	5,5	27,2	10,0	25,9
Енергийни стоки	-15,9	13,5	30,1	15,2
Внос от Европейския съюз	2,6	54,7	7,9	51,1
Внос от страни извън ЕС	-4,4	45,3	24,8	48,9

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Търговският дефицит⁶ се увеличи с 1,1 млрд. евро спрямо предходната година, като отрицателното салдо достигна 4,1 % от БВП.

Излишъкът по статия *услуги* намаля до 6,0 % от БВП през 2017 г., като основната причина бе високият ръст на вноса на *транспортни услуги* и плащанията, свързани с

⁶ Анализът е съставен с данни от платежния баланс на България, публикувани от БНБ. В платежния баланс данните за вноса и износа са по цени FOB. Данните в таблиците са от външнотърговската статистика, публикувана от БНБ. Данните във външнотърговската статистика за износа са по цени FOB, а за вноса – по цени CIF.

пътувания на българи в чужбина. В същото време износът на застрахователни и пенсионни услуги се понижи.

Салдото по статия *първичен доход* имаше положителен принос за подобряване на баланса по *текущата сметка*. Дефицитът ѝ се сви до 1,1 % от БВП, при 5,1 % за предходната година. Увеличение бе отчетено при получения доход, докато изплатеният към нерезиденти доход се понижи с 49,6 %.

През 2017 г. по финансовата сметка⁷ бяха отчетени нетни изходящи потоци в размер на 2,3 млрд. евро, което отрази значително по-високото нарастване на активите спрямо пасивите. Увеличението на активите бе по-силно изразено през последното тримесечие, когато ново понижение на отрицателния лихвен процент по свръхрезервите на банките, държани в Българската народна банка, доведе до нарастване на активите на финансовите институции във валута, депозити в чужбина и чуждестранни дългосрочни дългови ценни книжа. Годишните входящи потоци по преки чуждестранни инвестиции достигнаха 2,9 % от БВП или 1,4 млрд. евро и бяха основно под формата на дългови инструменти.

Брутният външен дълг достигна 66,1 % от БВП в края на 2017 г., понижавайки се с почти 910 млн. евро спрямо предходната година. Размерът на вътрешнофирменото кредитиране намалю с 0,7 п.п., докато дългът на банковия сектор остана почти непроменен като съотношение към БВП. Общият външен частен дълг остана на същото ниво в абсолютна стойност, а външният дълг на сектор „Държавно управление“ намалю с 15,6 % и делът му достигна 11,3 % от БВП.

1.5 Финансов сектор

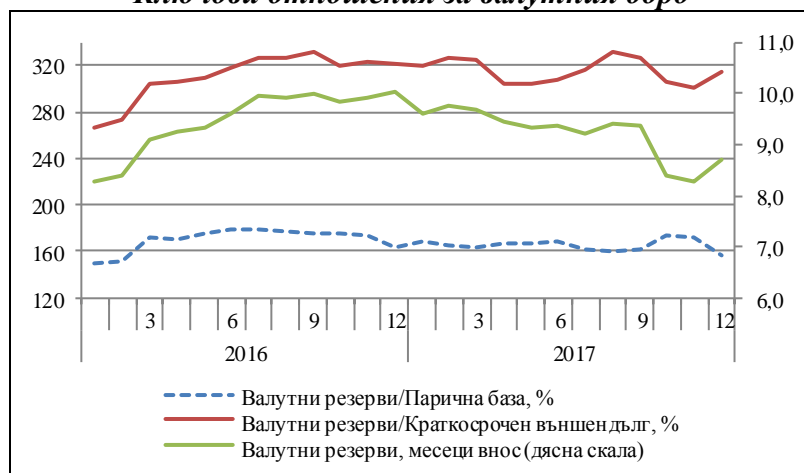
Основната цел на паричната политика в България е поддържане на ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица. Постигането на тази цел се осъществява чрез режим на паричен съвет с фиксиран валутен курс на националната валута към еврото.

Към декември 2017 г. пазарната стойност на международните валутни резерви на България – актив по баланса на управление „Емисионно“ на БНБ, възлезе на 23,7 млрд. евро, като отбеляза спад с 0,2 млрд. евро на годишна база. Съгласно принципите на функциониране на паричния съвет понижението на международните валутни резерви съответстваше на свиването на балансовата стойност на пасивите на управление „Емисионно“. Основен принос за динамиката на пасивите имаше понижението на задълженията към правителството и бюджетните организации и на задълженията към банки, поради по-ниските свръхрезерви на банките. За първото най-вече допринесе изплащането през юли на дълг по 5-годишни еврооблигации в размер на близо 1 млрд. евро (главница и лихви), докато причина за второто беше новото понижението на отрицателния лихвен процент по свръхрезервите на търговските банки в БНБ през октомври. Валутните резерви осигуряваха покритие на 8,7 месеца внос на стоки и нефакторни услуги, а съотношението им към краткосрочния външен дълг на страната беше 304,6 %.

---

⁷ Аналитично представяне на платежния баланс.

Ключови отношения за валутния борд

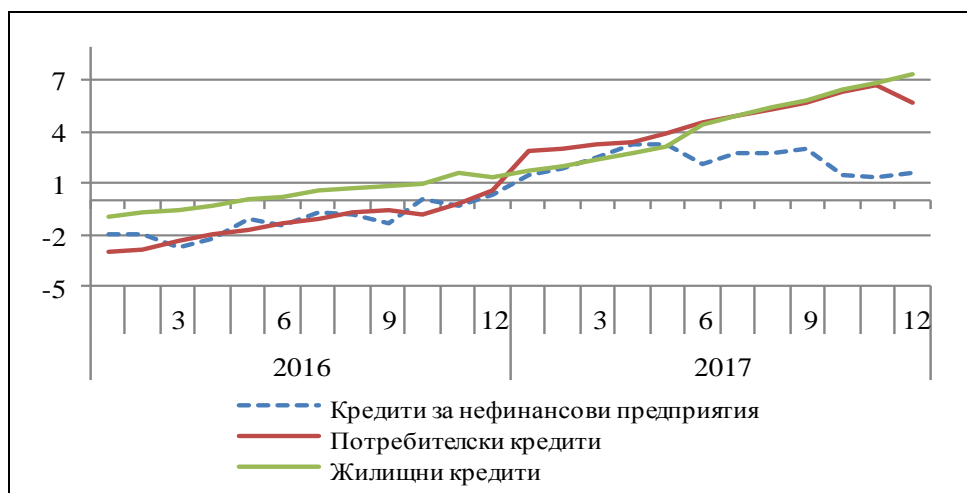

Източник: БНБ, МФ

Банковата система запази високите си нива на капитал, ликвидност и рентабилност и през 2017 г. Към края на декември 2017 г. коефициентът на ликвидните активи беше 38,97 %, а коефициентът на обща капиталова адекватност достигна 22,08 %. Към края на 2017 г. реализираната от банковата система неаудитирана нетна печалба възлезе на 1 174 млн. лв., като отчете понижението от 7 % спрямо предходната година⁸. Показателите на системата за възвръщаемост на активите и на балансовия капитал в края на годината бяха съответно 1,20 % (при 1,37 % през декември 2016 г.) и 9,32 % (при 10,4 % през декември 2016 г.).

Годишният растеж на кредита за частния сектор се ускори през 2017 г. и в края на декември бе 4,8% при 1,5% година по-рано. Тенденцията от предходната година на растеж на редовните кредити и по-голям по размер спад на лошите и реструктурирани се запази, което се отрази в известно ограничаване на общия темп на растеж на частния кредит. Свиването на лошите и реструктурирани кредити бе по-изразено при кредитите за нефинансови предприятия, в резултат на което те се увеличиха общо с 1,7 % на фона на 6 % растеж на редовните кредити в този сегмент на кредитния пазар. Динамиката при кредитите за домакинства беше по-изразено възходяща и те отчетоха ръст от 6 % за 2017 г. Потребителските и жилищните кредити нараснаха на годишна база с 5,8 % и 7,4 % в унисон съответно с ускоряването през годината на реалния растеж на крайното потребление на домакинствата и с продължаващото увеличение на цените на жилищата.

Растеж на кредита за частния сектор

Източник: БНБ, МФ

⁸ На база на данни от финансови и надзорни отчети на БНБ, получени на индивидуална основа.

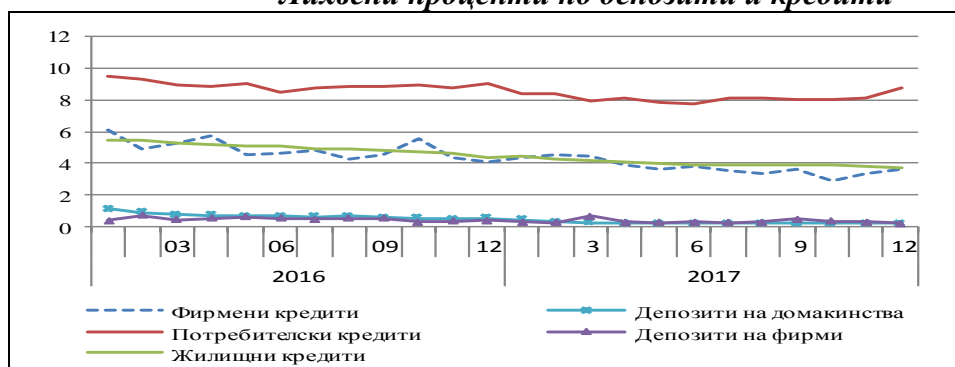
През 2017 г. темпът на нарастване на привлечените средства от резиденти в банковата система се запази относително висок. Годишният им темп на растеж остана стабилен на средно месечно равнище от 6,8 %, като в края на декември възлезе на 7,2 %, при 6,7 % в края на 2016 г.⁹. С най-голям дял в структурата по институционални сектори продължиха да бъдат депозитите на домакинства и нефинансови предприятия, съответно с дял от 63,9 % и 30,3 % към края на декември 2017 г.

През 2017 г. лихвените проценти по кредити и депозити продължиха да се развиват в низходяща посока и останаха на ниски нива. Влияние за това продължи да оказва високата ликвидност в банковата система, притока на привлечени средства, лихвения цикъл в еврозоната, както и тенденциите на междубанковия паричен пазар. През октомври 2017 г. БНБ понижи лихвения процент по свръхрезервите на банките до ниво от -0,60 % и в края на годината поддържаните от банките резерви отчетоха спад от 3,8 % на годишна база, което повлия и на лихвените проценти и котировките на междубанковия левов паричен пазар.

Към края на 2017 г. среднопретеглената цена на срочните депозити на домакинства и нефинансови предприятия възлезе, съответно на 0,24 % и 0,23 %. По-съществено понижение на лихвите се наблюдаваше при новите срочни депозити на домакинствата (с 29 б.т.) и по-слабо при депозитите на предприятия (с 16 б.т.).

При лихвените проценти по новоотпуснати кредити най-осезаемо се запази низходящата динамика при среднопретеглената цена на жилищните кредити. Към декември 2017 г. тя бе 3,69 % при 4,33 % година по-рано. При корпоративните кредити намалението бе с 47 б.т. спрямо края на 2016 г., а при потребителските - с 25 б.т.

Лихвени проценти по депозити и кредити

Източник: БНБ, МФ

2. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г.

По отношение на номиналната стойност на brutния вътрешен продукт, разликата между отчетните данни към април 2018 г. и прогнозата, заложи в ЗДБРБ за 2017 г., изготвена през септември 2016 г., възлиза на 6 237 млн. лв. От тях около 5 000¹⁰ млн. лв. е

⁹ Обхванати са депозитите от всички институционални сектори, включени в паричен агрегат МЗ.

¹⁰ При изготвянето на ЗДБРБ за 2017 г. все още не бяха публикувани ревизирани данни за БВП за 2015 г. След тяхното публикуване през октомври 2016 г., нивото на БВП за 2015 г. бе повишено с 2 200 млн.лв. При изготвянето на ЗДБРБ за 2017 г., стойностите за 2016 г. бяха прогнозни. Разликата между очаквания БВП за 2016 г. и отчетения през март 2017 г. бе 3 700 млн.лв. Тази разлика се дължи и на вече споменатото повишение на нивото на БВП през 2015 г. През октомври 2017 г. бяха публикувани ревизирани данни за БВП за 2016 г., които качиха нивото за 2016 г. с допълнителни около 1 500 млн.лв.

натрупаната разлика в резултат на промяна на данните за БВП за 2015 г. и 2016 г. (ревизия на отчетните данни за БВП за 2015 г., разлика между очаквания и отчетения БВП за 2016 г. и на последваща ревизия на данните за БВП за 2016 г., публикувана през октомври 2017 г.). Останалата част от разликата се дължи на по-висок от очаквания реален растеж на БВП през 2017 г. При прогнозиран реален растеж от 2,5 %, според статистическите данни той се е повишил с 3,6 %. Отклонението между прогнозата и отчетните стойности се дължеше на:

- по-висок от очакваното растеж на потреблението на домакинствата. Ревизията на данните за 2016 г. показва реален растеж на потреблението на домакинствата от 3,5 % при първоначално отчетен към март 2017 г. 2,1 %. Значителната ревизия по отношение на този компонент за 2016 г. се отрази в посока нагоре на данните за 2017 г. Потреблението на домакинствата се повиши с 4,8 % през 2017 г. при очакван растеж в бюджетната прогноза от 2 %. Допълнително нарастването на потреблението се дължеше на по-доброто от очакваното представяне на пазара на труда;
- положителен принос от изменение на запасите. Този компонент е много волатилен и традиционно при изготвянето на прогнози се залага неговият принос към растежа на БВП да е нулев. През 2017 г. при растеж на БВП от 3,6 %, приносът на компонента е 1,1 п.п. Изменението на запасите има основен принос за по-високото нарастване на общите инвестиции (9,5 %) спрямо очакваното (1,2 %). Нарастването на инвестициите в основен капитал също беше по-високо (3,8 %) от прогнозираното (1,1 %), в резултат на по-благоприятно развитие при частните инвестиции.

Същевременно, отчетената по-силна динамика на потреблението и инвестициите ускори нарастването на вноса спрямо прогнозата. Изменението на общия износ бе близко до очакваното. В резултат нетният отрицателен износ ограничи нарастването на реалния БВП, при прогноза за леко положителен принос.

По отношение на дефлаторите, очакванията за положителни дефлатори на потреблението и инвестициите и отрицателни условия на търговия се потвърдиха и отчетната стойност за дефлатора на БВП (1,2 %) бе близка до прогнозата (1,4 %).

Външни допускания и основни макроикономически показатели на България през 2017 г.

Показатели		Бюджетна прогноза	Отчетни данни
Международна среда			
Растеж на световната икономика	процент	3,4	3,7 ¹¹
Растеж на икономиката на ЕС	процент	1,6	2,4
Валутен курс	лева/щ.д.	1,74	1,73
Цена на петрол „Брент“	щ.д./барел	50,9	54,4
Цена на неенергийни суровини	щ.д., %	1,5	4,9
Брутен вътрешен продукт			
БВП - текущи цени	млн. лева	92 395	98 631
БВП - реален растеж	процент	2,5	3,6
Потребление	процент	2,7	4,5

¹¹ Оценка на МВФ (Световен икономически преглед от януари 2018 г.)

Инвестиции	процент	1,2	9,5
Износ на стоки и услуги	процент	3,9	4,0
Внос на стоки и услуги	процент	3,8	7,2
Пазар на труда и цени			
Заетост (СНС)	процент	0,6	1,8
Коефициент на безработица (НРС)	процент	7,3	6,2
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)	процент	1,5	1,2
Платежен баланс			
Текуща сметка	млн. евро	953,9	2 268,9
в процент от БВП	процент	2,0	4,5

Източник: НСИ, БНБ, МФ, Евростат, МВФ, СБ

Реализираните номинални темпове на растеж, както по отношение на вноса, така и на износа, бяха по-високи от заложените в Бюджет 2017 г. Ускореното реално нарастване на вноса, съчетано с изпреварващото нарастване на дефлатора на вноса спрямо износа, доведоха до понижение на излишъка при търговията със стоки и услуги с 1 млрд. евро. Подобриенето по доходните статии компенсира търговският дефицит, в резултат на което излишъкът по текущата сметка се подобри спрямо 2016 г., при очаквания за леко понижение.

При изготвяне на прогнозата за 2017 г. се очакваше средногодишна инфлация от 1,5 %, като реално отчетената беше само с 0,3 п.п. по-ниска. По-съществено разминаване по компоненти на ХИПЦ при прогнозата средно за годината имаше при услугите. Те отчетоха минимално поевтиняване от -0,1 %, при очаквано поскъпване, въпреки че повишението на цените им в края на периода бе с 0,3 п.п. по-високо от очакваното. Влияние за това може да бъде търсено по линия на по-ниската база през 2016 г., когато при този компонент бе отчетено поевтиняване, отново при очаквано поскъпване. Тогава за разликата до голяма степен допринесе направената корекция в роуминг тарифите за целия ЕС, както и нараснала конкуренция сред опериращите в страната авиопревозвачи, довела до съществен спад на цените на билетите за въздушен транспорт. По-ниският принос от страна на услугите бе частично компенсиран от по-високо от очакваното поскъпване при храните. Те имаха и водещ положителен принос за нарастването на общия индекс, след като покачването на международните цени на млечните продукти, както и повишената изкупна цена на млякото през годината доведоха до съществено поскъпване на преработените храни и в частност на мляко и млечни продукти.

През 2017 г. развитието на пазара на труда бяха по-благоприятни от очакванията в Бюджет 2017 г. За разлика от очакваното намаление на работната сила, отчетните данни показаха значително нарастване. Последното допринесе за по-висок растеж на заетостта от 1,8 %, при очакван темп от 0,6 %. Отчетеното повишение в броя на заетите представляваше ускорение спрямо 2016 г., за разлика от очакваното забавяне, което беше свързано и с прогнозата за растеж на заетите от 1,1 % за 2016 г., при реализиран темп на нарастване от 0,5 %. Поради по-големия от очаквания спад в работната сила през 2016 г. отчетеното ниво на безработица бе с 0,5 п.п. по-ниско, а по-високият растеж на заетите през 2017 г. се отрази в увеличение на разликата между отчетено и очаквано ниво на безработица, като отчетената стойност бе с 1,1 п.п. по-ниска от очакваната. Растежът на компенсацията на един нает през 2017 г. надхвърли очаквания темп, заложен в прогнозата за бюджета от предходната година (7,5 % спрямо 5,4 %), като отчетеното развитие се обуславяше от по-благоприятната икономическа активност в страната.

3. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика

През 2017 г. приходите от всички основни данъчни и осигурителни групи нараснаха значително. Общо данъчните и социалноосигурителни постъпления бяха с 10 % по-високи спрямо нивото им от 2016 г.

През разглеждания период приносят на преките данъци и социалните и здравноосигурителни вноски към общото нарастване на данъчните и осигурителни постъпления се повиши почти два пъти спрямо предходната година (от 3,2 п.п. през 2016 г. до 6,1 п.п. през 2017 г.). Благоприятното развитие на приходните групи от данъците върху доходите и осигурителните вноски се обуславяше от повишените работна заплата, увеличени размери на осигурителна вноска за фонд „Пенсии“ и минималните осигурителни прагове, както и с предприетите мерки съгласно Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите. Нарастването на приходите от данъците върху доходите на физическите лица с 12,7 % на годишна база бе почти двойно по-високо от номиналното нарастване на разходите за труд с 6,9 %. При съпоставка с еластичността на тази група приходи към изменението на разходите за заплати, следва да се отбележи, че теоретично нарастването на приходите от ДДФЛ би следвало да е около 7,7 %. В разглежданата група съществено влияние оказва повишената събираемост. Растежът на социално- и здравноосигурителните приходи също изпревари този на теоретичната им база с приложен коефициентът на еластичност. Тук водещо влияние оказва предприетите промени в политиката по отношение на осигурителната тежест. При постъпленията от корпоративен данък, разминаването е най-съществено, като последните се увеличиха значително през изминалата година (с 11,2 %), докато брутният опериращ излишък нарасна с 0,7 % в номинално изражение. Реализираните по-високи постъпления в хазната в сравнение с динамиката на тяхната теоретична база свидетелстват за успешно приложените мерки за изсветляване на доходите и за повишаване на данъчната събираемост.

Приносят на непреките данъци също беше висок към динамиката на данъчните и осигурителни приходи и остана близък до отчетения от предходната година. След постъпленията от осигурителни вноски, които в най-голяма степен допринесоха за отчетената динамика, най-голям принос от данъчните групи имаха приходите от ДДС. В тяхната структура, постъпленията от внос от трети страни отбелязаха ръст от 24,7 %, почти толкова, колкото се увеличи и вносът от трети страни (24,8 %¹² по текущи цени). Тази съпоставка потвърждава основанието за приемане на единица еластичност на приходите от ДДС спрямо теоретичната им база. Може да се направи и изводът за повишена ефективност на данъчната събираемост в тази приходна група спрямо предходни години, когато динамиката на вноса от трети страни имаше изпреварващ характер. За сметка на това, приходите от ДДС при сделки в страната намаляваха с 0,8 %, докато крайното потребление нарасна номинално с 6,2 % на годишна база.

От гледна точка на въздействието върху националната икономика, общото правителствено потребление имаше положителен принос от 0,5 п.п., докато публичните инвестиции имаха отрицателен принос от 0,5 п.п., поради което влиянието на правителствения сектор за реалното нарастване на БВП¹³ бе неутрално през 2017 г.

През 2017 г. крайните потребителски разходи на правителството се увеличиха с 2,5 % в реално изражение, а колективното потребление нарасна с 4 %. По текущи цени, растежът на индивидуалното потребление на правителството се ускори до 6,1 %, а на колективното – до 8,4 %. Значителна промяна в разходната политика на правителството бе

¹² По данни от БНБ

¹³ Приносите на публичното потребление и инвестиции са изчислени към реалния растеж на БВП (3,6%).

увеличението на средствата за заплати на педагогическия персонал. С най-голям принос за растежа на правителственото потребление бяха разходите за персонал, както и социалните плащания. За сметка на това брутообразуването на основен капитал отчете спад от 19,9 % в реално изражение¹⁴. До голяма степен, спадът бе свързан със все още началният етап на реализиране на проектите по фондовете на ЕС в рамките на новия програмен период, както и с отложени инвестиционни разходи в сферата на отбраната.

През 2017 г. влиянието на правителствения сектор във формирането на разполагаемия доход на домакинствата¹⁵ се прояви в няколко направления. Наблюдаваше се повишен положителен принос главно по линия на увеличението на възнагражденията в бюджетния сектор (с 10,6 % на год.база), докато влиянието на пенсиите и социалните трансфери беше близко до отчетеното през предходната година. Номиналното нарастване на разполагаемия доход на домакинствата през 2017 г. възлезе на 5,1 %, като приносът на компенсациите на наетите в сектор „Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа“ се повиши до 1,6 п.п. при 0,2 п.п. през 2016 г. Приносите на пенсиите и социалните трансфери към номиналния растеж на разполагаемия доход бяха значително по-ниски, 0,5 п.п. и 0,1 п.п., съответно. Влияние върху средствата за работна заплата общо за икономиката беше отчетено и по линия на повишените минималната работна заплата и минимални осигурителни прагове. От януари 2017 г. размерът на минималната работна заплата за страната възлезе на 460 лв., което осигури номинален растеж от 9,5 % на годишна база. Оценяването на динамиката на разглеждания показател от макроикономическа гл.т. показва, че през разглеждания период средната работна заплата е нараснала с по-бърз темп от 11,8 %, което е допринесло за понижението на дела на минималната в средната заплата до 43,4 %. Динамиката на това отношение през последните години поставя страната около средното за новите страни членки на ЕС ниво.

Трябва да се отбележи също, че увеличението на приходите в държавния бюджет от данъците върху доходите на физическите лица и социално- и здравноосигурителните вноски намери отражение в по-висок отрицателен принос към динамиката на разполагаемия доход, възлизащ на -2,5 пр.п спрямо -1,2 п.п. година назад.

4. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми

След завършването на изпълнението на Оперативните програми за програмния период 2007-2013 г. започва постепенно да набира скорост изпълнението на ОП от новия програмен период (2014-2020 г.). Общата стойност на публичните¹⁶ средства по оперативните програми, разплатени през 2017 г., възлиза на 0,8 млрд. евро, представляващи 9,3 % от бюджета на програмите. През годината темпът на усвояване отбелязва ръст от 31,6 % спрямо 2016 г., а финансовото изпълнение на програмите достига 16,7 %, надвишавайки чувствително регистрираното ниво през съответния период на миналия програмен период (10,4 %).

Към края на 2017 г. най-висок е процентът на финансово изпълнение по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ (93,5 %), което е логично предвид характера на програмата, която финансира инструмент тип финансов инженеринг, като средствата от ЕС постъпват в началото на програмния период. Най-ниско е изпълнението на ОП

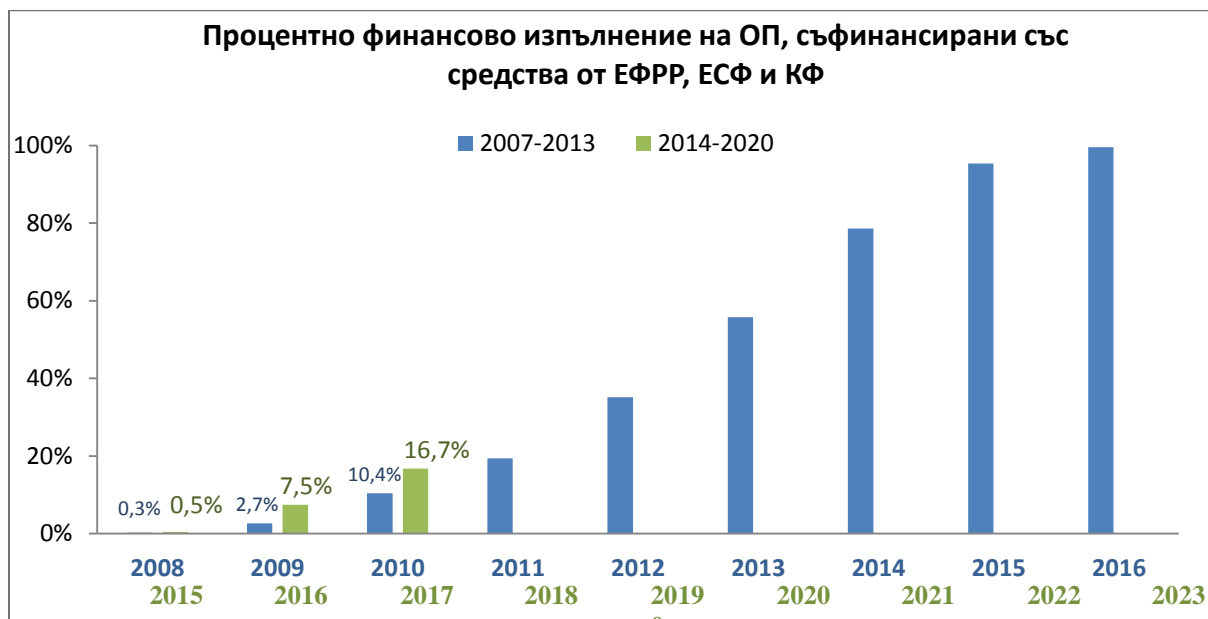
---

¹⁴ По данни от годишните нефинансови сметки на сектор „Държавно управление“

¹⁵ Разполагаемият доход на домакинствата представлява сума от компенсация на наетите, смесен доход, получени трансфери (пенсии, помощи, доход от чужбина), като са извадени текущите данъци върху дохода и имуществото и платените осигурителни вноски.

¹⁶ Средства от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд и съответното национално съфинансиране

„Околна среда“ (5,3 %), а средният процент на изпълнение на оперативните програми е 16,7 %.

Източник: МФ

Размерът на разплатените публични средства за периода януари 2007 – декември 2017 г. общо за двата програмни периода възлиза на 9,2 млрд. евро. По изчисления на Министерството на финансите с данни от консолидираната фискална програма за периода 2008-2017 г., средствата от ЕС¹⁷ са финансирани 46,7 % от всички дългосрочни капиталови разходи на правителството. През 2017 г., предвид сравнително ранния етап на усвояването на средствата по оперативните програми от втория програмни период, е налице сравнително по-нисък дял на европейските средства в общите капиталови разходи на държавния бюджет (33,2 %). Въпреки това се наблюдава ускоряване на темпа на усвояването и приближаване до средната стойност за периода.

Макроикономическият ефект върху българската икономика от средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС е оценен чрез иконометричния модел СИБИЛА, версия 2.0. Изчисленията показват, че около 39 % от генерирания растеж за периода 2008-2017 г. се дължи на изпълнението на оперативните програми. Така, към края на 2017 г. нивото на реалния БВП е по-високо с 10,1 % спрямо сценария без кохезионни средства. Данните само за 2017 г. показват 1,3 % ефект върху БВП. В резултат на Кохезионната политика са стимулирани и частните инвестиции, отбелязали нарастване с 23,5 % спрямо базисния сценарий.

Структурните инструменти имат положително въздействие и върху пазара на труда, като за периода 2008-2017 г. са допринесли за нарастване на заетите и значително намаляване на безработните лица. Към края на разглеждания период, коефициентът на безработица би бил с 6,2 п.п. по-висок в отсъствието на средствата от ЕС.

Средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС са допринесли и за подобряване на конкурентните позиции на българската икономика, като нетният ефект от подкрепените със средства от ЕК интервенции върху износа за периода 2008-2017 г. е възлязъл на 1,9 %.

¹⁷Включват средствата по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

5. Изпълнение на мерките за намаляване на макроикономическите дисбаланси и други на база на одобрените препоръки на Съвета на Европейския съюз относно Националната програма за реформи и Конвергентната програма

В резултат на постигнатия стабилен икономически растеж, положителните развития по основни макроикономически индикатори, солидната фискална позиция и напредъка в изпълнението на ангажиментите и мерките през последните три години, адресиращи специфичните за страната препоръки на Съвета на ЕС, през март 2018 г. България бе деескалирана в по-ниска категория дисбаланси, които вече не се оценяват като прекомерни.

В областта на данъчната политика, по отношение на сенчестата икономика, бяха предприети мерки и действия, които да окажат ограничаващо въздействие върху предпоставките и индикаторите за проявление на сенчестата икономика и нейното въздействие върху размера на данъчните приходи в държавния бюджет. В рамките на Единната национална стратегия за повишаване събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството (2015 – 2017 г.) бяха изпълнени мерки за намаляване на нормативно регламентирания праг на плащанията в брой, за въвеждане на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива, вкл. механизъм за предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива и мерки за разширяване обхвата и усъвършенстване на фискалния контрол върху стоките с висок фискален риск.

В областта на банковия и небанковия финансов сектор бе постигнат значителен напредък в подобряването на банковия надзор, както и повишена устойчивост на небанковия финансов сектор. През декември 2017 г. бяха приети изменения в ЗКИ по отношение на експозициите към свързани с банката лица, както и изменения в ЗБНБ. За подобряване на надзора в небанковия финансов сектор през ноември 2017 г. бяха приети изменения в КСО, насочени към усъвършенстване на дефиницията за „свързани лица“. В отговор на препоръките в доклада на МВФ и СБ по Програмата за оценка на финансовия сектор (FSAP) 2016–2017 г. бяха извършени законодателни промени в ЗКФН с цел подобряване на правомощията на КФН, като регулаторът прие и нов правилник за устройството и дейността на администрацията си.

В областта на правната уредба по несъстоятелността бяха приети промени в ТЗ, с които се въведе производство по стабилизация като начин за предпазване от фалит. С него бе дадена възможност за споразумение между търговеца и кредиторите му за начина на изпълнение на задълженията му преди откриване на производство по несъстоятелност, както и за реструктуриране на задълженията на предприятието.

Подобряването на насочеността на активната политика на пазара на труда бе свързано с усъвършенстване на услугите по заетостта и въвеждане и прилагане на нови инструменти и инициативи, насочени към трудовата интеграция на най-неравнопоставените групи.

В областта на средното образование продължава прилагането на обща и допълнителна подкрепа за децата и учениците, като в резултат на действието на Наредбата за приобщаващото образование се очакват по-ефективни резултати.

За повишаване на ефективността на системата на здравеопазване и на здравните резултати продължи изпълнението на целите и мерките от Националната здравна стратегия 2020 и на Плана за действие към нея.

За напредъка в областта на обществените поръчки допринесе изпълнението на голяма част от мерките от Националната стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки за периода 2014–2020 г., насочени към повишаване на административния капацитет и засилване на предварителния и последващия контрол.

II. ФИСКАЛНИ РАЗВИТИЯ ПРЕЗ 2017 г.

1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение

Основните акценти, които се открииха в хода на бюджетното изпълнение са свързани, от една страна, с продължилото за поредна година подобрене на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, и от друга – с по-ниското от планираното с програмата за годината усвояване на разходите.

Положителните тенденции в приходната част на бюджета се проявиха още от самото начало на годината, като през следващите месеци те бяха затвърдени и в годишен план данъчните и осигурителните приходи превишават плана за годината с над 1,5 млрд. лв. (изпълнение на разчета за годината в размер на 105,5 на сто). Съпоставено с 2016 г. те нарастват с 2,7 млрд. лв. (10,0 %), като приходите от основните данъци нарастват с над 1,6 млрд. лв. (8,3 %), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от над 1,0 млрд. лв. (14,3 %). При анализа на приходите следва да отбележим, че приходите от помощи, където постъпват основно средствата по оперативните програми и фондовете на ЕС, са по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г., което се дължи на по-ниско от планираното усвояване на разходите по сметките за средства от ЕС (което респективно води до по-ниски грантове от ЕК за възстановени сертифицирани разходи). Въпреки това, преизпълнението на данъчните и осигурителните приходи компенсира почти изцяло неизпълнението на разчетите в частта на помощите, с което общо приходите, помощите и даренията по КФП са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. – изпълнението на годишните разчети за приходите, помощите и даренията по КФП е 99,7 на сто.

Устойчивият растеж на икономиката, макар и малко по-нисък от предходната година, бе воден от нарастването на вътрешното потребление и инвестициите. Това от своя страна се отрази положително и върху данъчните постъпления. Регистрираното през годината чувствително нарастване на вноса също способства за повишаване постъпления от косвени данъци. Икономическата активност продължи да се повишава, което се изразяваше в повишаване на производствените обороти и продажбата на стоки и услуги, увеличаване на търсенето на труд и нарастване на доходите на заетите лица. Добрите икономически условия в международен план също се отразиха положително, като икономиките на основните търговски партньори на страната отбелязаха ръст, което се изразяваше в стабилно търсене на външните пазари и запазване на положителното, макар и с известно забавяне, развитие на българския износ. Производителите и търговците отбелязаха засилен интерес към продукцията си и регистрираха нарастващо присъствие на експортните пазари.

Освен постигнатия устойчив икономически растеж през последните няколко години за подобреното на параметрите в частта на приходите влияние оказаха също така и предприетите мерки от приходните администрации във връзка с повишаване на събираемостта на приходите, борбата с контрабандата и избягването на данъчно облагане, включително и съвместните действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ с Министерството на вътрешните работи, ДАНС и прокуратурата. Активните мерки за изтласкване на светло на оборотите от сивия сектор на икономиката чрез засилен фискален контрол, включително и контрол в реално време на фискалните устройства на търговците в страната, мерките за засилване на контрола при търговията със стоки с висок фискален риск, борбата с контрабандния внос, както и противодействието на опитите за данъчни нарушения и измами са само част от тези усилия. Прилага се единен междуинституционален подход за координация и тясно оперативно сътрудничество между

компетентните и съвместни действия от страна на НАП, Агенция „Митници“, МВР, ДАНС, Прокуратурата и др. за повишаване на събираемостта на приходите. Успоредно с това приходните администрации продължиха активно да работят и за реализирането на мерки, с цел подобряване на обслужването на гражданите, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите, както на клиентите, така и на администрацията.

Параметрите по разходите индикират за по-ниското им изпълнение през 2017 г. в сравнение с предходни години. Съпоставено с годишните разчети общо разходите и вноската в бюджета на ЕС по консолидираната фискална програма представляват 93,7 на сто от плана, като това е свързано основно с по-ниското усвояване на планираните капиталови разходи и трансфери. Забавяне има преди всичко при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което е свързано от една страна със забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване и при изпълнението на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други, и от друга - на амбициозните цели, заложи в разчетите за годината, които не можаха да бъдат реализирани в пълен размер. Очакванията са, че с навлизането на проектите в по-напреднала фаза разходите по сметките за средства от ЕС ще нараснат значително и забавянето ще бъде преодоляно. В частта на капиталовите разходи по националния бюджет също така не бяха реализирани някои от планираните инвестиционни проекти, свързани с покупката на ново въоръжение за българската армия, които бяха отложени поради обективни обстоятелства за реализиране през следващи години.

Други важни приоритетни области в разходните политики бяха сферата на образованието и социалната сфера. Във връзка с изпълнението на приоритета от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г. от септември 2017 г. започна поетапно увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование, което цели към края на програмния хоризонт да се достигне удвояване на възнагражденията на заетите в тази сфера. Друг приоритет на програмата осигури увеличение на размера на минималната пенсия в страната до достигане на размер от 200 лева, което бе осъществено на две стъпки през юли и октомври 2017 г. В социалната сфера бе осигурен и ресурс за изплащане на станалите вече традиционни добавки към пенсиите на хората с най-ниски пенсии. През месеците април и декември на пенсионерите с най-ниски пенсии бяха изплатени съответно великденска и коледна добавка, като необходимият ресурс в размер на 100,7 млн. лв. бе осигурен от държавния бюджет, без да се влошава одобреното бюджетно салдо. Повисоките приходи от здравноосигурителни вноски позволиха да бъде финансиран недостига в края на годината по бюджета на НЗОК.

В следствие на отчетените добри параметри по изпълнението на приходите по националния бюджет и по-ниското от планираното изпълнение на разходите бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към 31.12.2017 г. е излишък в размер на 845,5 млн. лв. (0,9 % от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 310,8 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 534,7 млн. лв.

Отчитайки доброто фискално представяне на България и базирайки се на пролетната макроикономическа прогноза на Европейската комисия и прогнозата за разходите, свързани със застаряването на населението в отделните държави, в Оценката на Конвергентната програма на България от май 2018 г. страната ни е оценена с ниска степен на риск пред средносрочната и дългосрочната фискална устойчивост на публичните финанси. Оценява се, че пълното изпълнение на фискалните цели в Конвергентната програма на Република България 2018-2021 за целия програмен хоризонт ще осигури ясно

изразена тенденция в намаление на нивото на държавния дълг на сектор „Държавно управление“, изчислен като относителен дял в БВП. Това отново потвърждава, че България води последователна и дисциплинирана фискална политика, насочена към осигуряване на устойчивост на публичните финанси.

Бюджетна позиция на страната за 2017 г.

Бюджетно салдо по държавния бюджет

На база на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет, салдото по държавния бюджет за 2017 г. е отрицателно в размер на 3,6 млн. лв. (-0,0036 % от БВП¹⁸), което съпоставено със заложения размер за дефицита по държавния бюджет със ЗДБРБ за 2017 г. (864,2 млн. лв.) представлява подобрене с 860,6 млн. лева.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма

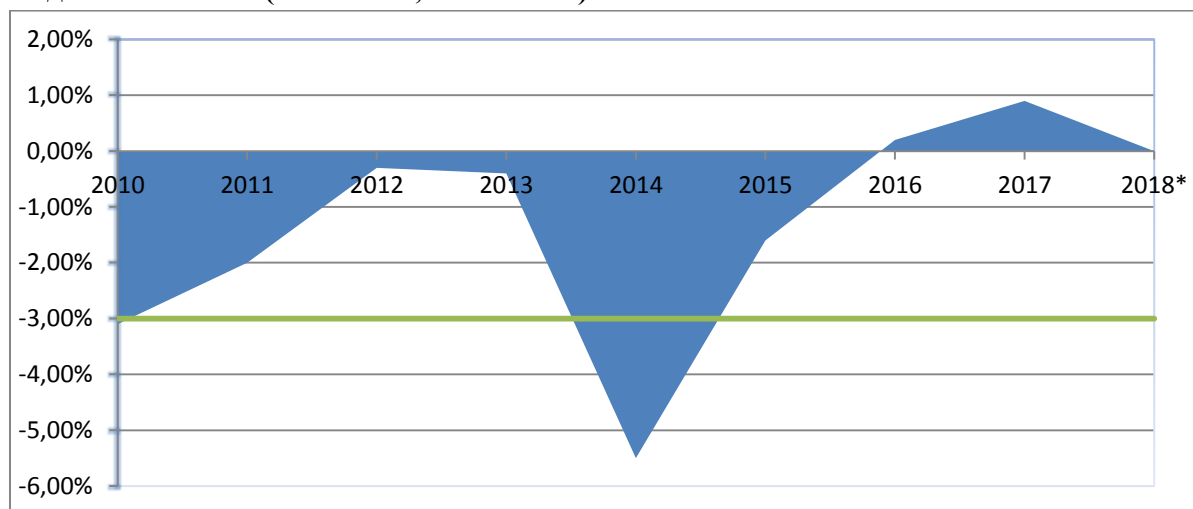
Салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2017 г. е положително в размер на 845,5 млн. лева. Отнесен към БВП, излишъкът по КФП за 2017 г. представлява 0,9 % от БВП. За сравнение в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. е заложен дефицит за годината в размер на 1 330 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с близо 2,2 млрд. лв., което спомага за запазването на натрупаните значителни фискални буфери на разположение във фискалния резерв. Наличието на фискален буфер дава възможност за гъвкава политика по управлението на държавния дълг, съобразена с конкретните пазарни условия при минимизиране на ликвидните рискове. Следва също така да се отбележи, че салдото по КФП е положително за втора поредна година, след като за 2016 г. бе отчетен излишък в размер на 1,6 % от БВП.

Факторите за това значително подобрене на салдото по КФП през 2017 г. са от една страна преизпълнението на разчетите за годината при някои от основните данъци и осигурителни вноски, и от друга по-ниското усвояване на разходите (основно по сметките за средства от ЕС), поради началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г.

Салдо на сектор „Държавно управление“ въз основа на методологията на Европейската система от национални и регионални сметки (ЕСС 2010)

Съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление“ за 2017 г. е положително в размер на 0,9 % от БВП, а оценката по програмата за 2018 г. е бюджетната позиция да остане близка до балансирана.

Бюджетен баланс (ЕСС 2010, % от БВП)

• * Прогноза

Източник: Евростат

¹⁸ БВП за 2016 г. по текущи цени по предварителни данни на НСИ е в размер на 98 631 млн. лв.

На база на публикуваните в края на април данни на Евростат за дефицита и дълга на държавите-членки през 2017 г. се отчита подобрение и на двата показателя средно за ЕС. Осреднената стойност на дефицита за държавите-членки на ЕС за 2017 г. се равнява на 1,0 % от БВП (подобрене от дефицит в размер на 1,6 % от БВП за 2016 г.), а за страните от еврозоната – 0,9 % от БВП (подобрене от 1,5 % от БВП за 2016 г.). Дванадесет държави-членки отчитат излишък за 2017 г., други тринадесет отчитат дефицит в рамките на референтната стойност на Пакта за стабилност и растеж (до 3% от БВП). Словения отчита балансирано бюджетно салдо за сектор „Държавно управление“. Само две държави-членки (Испания и Португалия) отчитат дефицит по-висок или равен на референтната стойност.

По отношение на дълга, България е трета (след Естония и Люксембург), с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление“ в ЕС за 2017 г. – 25,4 % от БВП, като спрямо предходната година се отчита понижение с 3,6 п.п. Петнадесет държави-членки надвишават референтната стойност от 60 % от БВП в Пакта за стабилност и растеж, като средно за ЕС дългът се свива с 1,7 п.п. на годишна база до 81,6 % от БВП за 2017 година.

Фискален резерв

Фискалният резерв¹⁹ към 31.12.2017 г. е 10,3 млрд. лв., в т.ч. 9,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 65 на ЗДБРБ за 2017 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

Нетни постъпления от ЕС

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2017 г. е 3 215,6 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС за 2017 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 327,4 млн. лева.

Размер на държавния дълг

През 2017 г. нивото на държавния дълг следва положителна тенденция, отбелязвайки спад с най-бърз темп от последните години. В номинално изражение спрямо предходната година се отчита намаление с близо 2,3 млрд. лв. (от 25,8 на 23,5 млрд. лева), а като съотношение към brutния вътрешен продукт с 3,5 процентни пункта съответно от 27,4 % на 23,9 %. За това благоприятно изменение допринесе основно извършеното през месец юли 2017 г. погашение по падежиращи петгодишни еврооблигации в общ размер на близо 1 млрд. евро главница и лихви, средствата за което бяха осигурени за сметка на натрупания във фискалния резерв буфер. В Актуализираната средносрочна бюджетна програма за 2018 - 2020 г. е предвидено държавният дълг да продължи да се свива като относителен дял в БВП и към 2020 г. да възлезе на около 20 на сто от БВП.

Предвидените законови ограничения по отношение на държавния дълг за 2017 г. са спазени, като номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2017 г. е 23,5 млрд. лв., което представлява 98,3 % от заложения лимит за максималния размер на държавния дълг към края на годината в ЗДБРБ за 2017 г. в размер на 23,9 млрд. лева.

През 2017 г. е поет нов държавен дълг от емисии на ДЦК на вътрешния пазар в общ размер на 0,8 млрд. лв., с който бе рефинансиран падежиращия през годината вътрешен дълг в обращение и 0,4 млрд. лв. посредством ратифицирания Заем от Банката за развитие на Съвета на Европа предназначен за целево съфинансиране на проекти през програмния

¹⁹ В съответствие с § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси

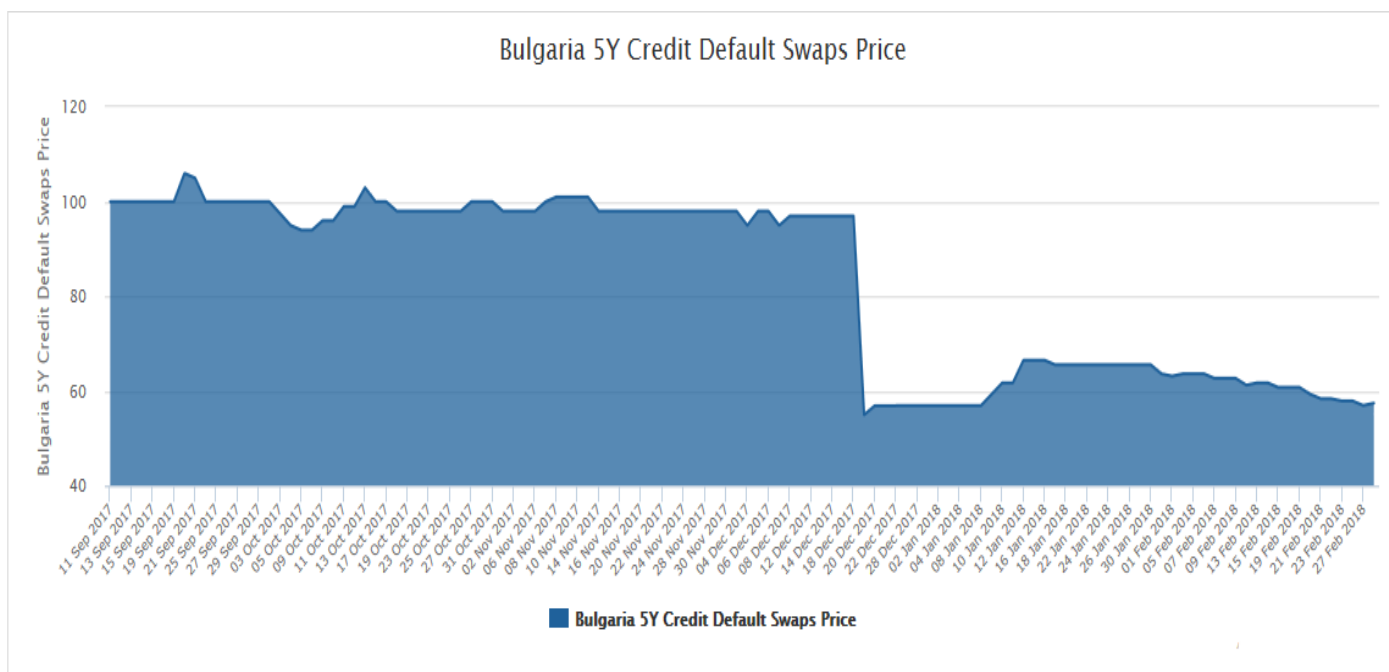

период 2014-2020 г., изпълнявани със средства от ЕС. Рамковото споразумение за заем е ратифицирано със закон от Народното събрание на 29.06.2017 г., обн., ДВ, бр.56/11.07.2017 г. Усвояването на заема е по отделни траншове по години и е обвързано с разчетите по оперативните програми и за националното съфинансиране в средносрочен план, които ще се предвиждат в съответните годишни закони за бюджета. В рамките на ограничението в ЗДБРБ за 2017 г. за максимален размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат поети през 2017 г., не са сключени външни гаранционни споразумения.

Към края на 2017 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 2,0 млрд. лв., като бележи увеличение в сравнение с края на 2016 г. (1,7 млрд. лв.). Основната част от него се формира от външни държавногарантирани заеми, като отчетеното увеличение е вследствие на усвоените средства по държавногарантираните заеми за финансиране на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и на Проекта за укрепване гарантирането на влоговете в банките.

Силното фискално представяне на България намери отражение в годишните доклади на международните рейтингови агенции, като S&P Ratings и Fitch Ratings повишиха кредитния рейтинг на страната. Силно подобрене се наблюдава и при цената на 5 годишните CDS (Credit Default Swaps) на България, която намалява наполовина през месец декември 2017 г. спрямо нивата от началото на годината. Съпоставено с другите държави-членки от югоизточна Европа нивото на показателя за България е сред най-ниските за региона.

Цена на 5 годишни CDS на България

Източник: AssetMacro

Съответствие на основните фискални параметри по КФП и параметрите за сектор „Държавно управление“ за 2017 г. с изискванията на фискалните правила в Закона за публичните финанси

<u>Фискални правила по отношение на структурния дефицит на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 23, ал. 2 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на дефицита на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 25, ал. 2 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 26 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на салдото по КФП</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 27, ал. 4 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите по КФП</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 28 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 29 на ЗПФ са изпълнени

Източник: МФ, Евростат, ЕК

Фискални правила по отношение на структурния дефицит на сектор „Държавно управление“

Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“, залегнала в Конвергентната програма на страната, е в размер на -1,0 % от БВП. Тази цел е в пълно съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита текущото ниво през 2017 г. на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси към настоящия момент.

Както през 2016 г., така и през 2017 г., България преизпълнява средносрочната бюджетна цел на страната за структурен баланс от -1% от БВП. Структурният баланс се подобрява значително достигайки 1,1% от БВП в края на 2017 г.

Фискално правило по отношение на дефицита на сектор „Държавно управление“

Разпоредбите на чл. 25, ал. 2 на Закона за публичните финанси по отношение на салдото на сектор „Държавно управление“ за 2017 г. са изпълнени, като съгласно данните в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на сектор „Държавно управление“ бюджетното салдо за 2017 г. е положително в размер на 0,9 % от БВП. Оценката по програмата за 2018 г. е бюджетната позиция да остане близка до балансирана. В Конвергентната програма на Република България за периода 2018-2021 г. е предвидено поддържане на близко до балансирано салдо през целия хоризонт на прогнозата и постигане на минимален излишък през 2021 г.

Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи

Според изчисленията на ЕК, представени в Ръководството²⁰ към Пакта за стабилност и растеж, референтният растеж на потенциалния БВП за 2017 г. възлиза на 1,7 %. България продължава да преизпълнява заложената средносрочна бюджетна цел и през 2017 г., следователно изменението на разходите, изчислено по общата методология за т. нар. бенчмарк на разходите няма водеща роля. Според Ръководството: „Страните, които са надхвърлили средносрочната бюджетна цел, не трябва да бъдат оценявани за спазване на референтния критерий за разходите, стига средносрочната цел да бъде запазена“. Освен това: „При оценка на спазването на изискванията и в съответствие с Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета отклонението от референтния показател за разходите като цяло се изключва, ако държавата членка е превишила средносрочната бюджетна цел, основаваща се на структурния баланс“.

Фискално правило по отношение на салдото по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 27, ал. 4 на Закона за публичните финанси дефицитът по КФП на касова основа не може да надвишава 2,0 на сто от БВП. На база на годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по КФП за 2017 г. е положително (излишък) в размер на 0,9 на сто от БВП, което представлява значително подобрение спрямо референтната стойност, заложена в ЗПФ. В този смисъл разпоредбите на чл. 27, ал. 4 са изпълнени.

Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 28 от Закона за публичните финанси разходите по консолидираната фискална програма не могат да надвишават референтната стойност от 40 на сто от БВП. На база на обобщените годишни отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет общите разходи (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) по КФП за 2017 г. представляват 35,1 на сто от БВП, което съответства на посочената разпоредба.

Фискално правило по отношение на номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“

През 2017 г. фискалното правило по чл. 29 от Закона за публичните финанси относно номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, който към края на всяка година не може да надвишава 60 на сто от брутният вътрешен продукт е спазено, запазвайки се далеч под горния праг на Маастрихтския критерий за конвергенция. По предварителни данни, съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга към края на 2017 г. стойността на индикатора, определящ степента на държавна задлъжнялост и един от основните критерии за конвергенция – показателят „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ достига до ниво от около 25,4 % (при 29,0 % през 2016 г.). На база на отчетените данни за показателя изискванията на чл. 29 от ЗПФ са изпълнени.

²⁰ Vademecum on the Stability and Growth Pact, Edition 2017, European Commission

Основни параметри по консолидираната фискална програма за 2017 г.

Общо приходите и помощите по КФП през 2017 г. достигат 35,8 % от БВП. Съпоставено с 2016 г. се отчита намаление от 0,3 п.п., което се дължи на базов ефект при постъпленията в частта на помощите, където постъпват грантовете от ЕК за възстановени сертифицирани разходи по програмите и фондовете на ЕС. В началото на 2016 г. постъпиха значителни по размер приходи от помощи (основно от ЕК), които са свързани с възстановени разходи от края на 2015 г., когато бе пика на разходите за предходния програмен период 2007-2013 г. През 2017 г. няма отчетени такива значителни постъпления, поради началния етап на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., което води до базов ефект при съпоставката на приходите за предходната година. Ако разгледаме относителния дял в БВП на отделните групи приходи (данъчни приходи, неданъчни приходи и приходи от помощи) този ефект ясно се откроява, като относителният дял в БВП на данъчните приходи нараства осезаемо, неданъчните приходи остават близки до нивото от предходната година, докато относителният дял в БВП на приходите от помощи е по-нисък.

Относителният дял в БВП на **данъчните приходи** (вкл. приходите от осигурителни вноски) нараства спрямо 2016 г. с 1,4 п. п. С най-голям принос за този ръст са постъпленията от социално-осигурителни вноски – 0,7 п. п. и приходите в частта на преките и косвените данъци – съответно с 0,4 п. п. и 0,3 п. п. Основните фактори за увеличението на приходите от социални осигуровки и данъка върху доходите на физическите лица са продължилата и през 2017 година тенденция на нарастване на заетостта и регистрирания чувствителен ръст на възнагражденията както в обществения, така и в частния сектор, също така трябва да се отбележи и увеличението на минималните осигурителни прагове от началото на 2017 г. Увеличението на приходите от ДДС е израз на нарастващото потребление и внос в страната и увеличените стопански обороти в почти всички сектори на икономиката. Влияние за добрите резултати при ДДС оказват и продължаващите действия от страна на приходните администрации в изпълнение на посочената по-горе стратегия за повишаване събираемостта на приходите, борба с укриването на данъци и осигуровки, мерките за изсветляване на икономиката, пресичането на контрабандните канали и цялостното взаимодействие между приходните агенции и другите правоприлагащи органи за предотвратяване на икономически престъпления. През 2017 г. няма задържане на данъчен кредит и нивото му е дори по-ниско от това в края на 2016 г., което е свързано с предприетите мерки за ускорено възстановяване на ДДС към фирмите, намаляване на административната тежест и е част от усилията за поддържане на коректни взаимоотношения с бизнеса. Нарастването на постъпленията при данъците върху печалбата (с 0,1 п. п.) е резултат от увеличения положителен финансов резултат както при нефинансовите, така и при финансовите предприятия, което от своя страна е израз на продължаващото ускоряване на бизнес активността сред фирмите, нарасналото търсене на продукцията и услугите им в страната и чужбина и подобряващите се бизнес нагласи сред икономическите агенти. В изпълнение на посочената Стратегия продължават да се изпълняват набелязаните мерки за подобряване на комуникацията и улесняване на работата на бизнеса с приходните администрации и за намаляване на административната тежест. Фискалните ефекти от тези мерки намират проявление в увеличените постъпления при голяма част от данъците.

При **неданъчните приходи** се отбелязва леко намаление като дял от БВП в сравнение с предходната година – в размер на 0,1 п. п., въпреки че номиналният размер на тази група приходи е по-голям, съпоставен с 2016 г.

Относителният дял в БВП при **приходите от помощи** намалява спрямо предходната година с 1,5 п. п., като това е свързано с посочения по-горе базов ефект в 2016 г., свързан с

приключването на проектите от програмния период 2007 – 2013 г., както и на по-бавно от планираното усвояване на средствата по настоящия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други. Следва обаче да се отбележи, че съпоставени с параметрите при договарянето и заплащането на проектите към същия етап на изпълнение на оперативните програми за предходния програмен период (2007–2013 г.), текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри.

Общо разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) през 2017 г. са в размер на 34,9 % от БВП, като съпоставено с 2016 г. се отчита нарастване с 0,4 п.п. Приоритетите в разходните политики през годината бяха ориентирани към превръщане на образованието в основен двигател на дългосрочния растеж чрез инвестирането на допълнителни средства в тази сфера; запазване на социалната ангажираност на държавата, поддържане и разширяване на социалните услуги и дейности и подкрепа на най-уязвимите групи от населението; осигуряване на средства за нормалното функциониране на бюджетните системи и осигуряване на благоприятни условия и подкрепа за икономиката. В сравнение с 2016 г. относителният дял в БВП на разходите за персонал нараства с 0,4 п. п., което се дължи основно на увеличението на възнагражденията в сферата на средното образование с цел стимулиране на преподавателския състав, като първа стъпка за увеличението на инвестициите в човешкия капитал и превръщането му във основен фактор за бъдещ растеж. Също така се отчита и увеличение на средствата за персонал и в други сфери като социалната, където имаше нужда от подобряване адекватността на възнагражденията в сравнение с натовареността на работещите. Друга група разходи, чиито относителен дял в БВП се увеличава с 0,3 п. п. са разходите за субсидии. Това се дължи на нарасналите постъпления във фонд „Сигурност на електроенергийната система“, което респективно води до нарастване на извършените разходи от фонда за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди.

Относителният дял в БВП на капиталовите разходи намалява с 0,3 п. п. спрямо 2016 г. По-ниско усвояване на планираните капиталови разходи се отчита преди всичко в частта на сметките за средства от ЕС, което е свързано основно началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други.

Относителният дял в БВП на разходите за издръжка се запазва непроменено спрямо 2016 г. и е израз на стремежа за подобряване на ефективността и ефикасността на използването на публичните разходи. Нивото на социално и здравно осигурителните плащания също остава непроменено спрямо 2016 г. При социалните помощи има запазване на изразходваните средства на равнището от предходната година. Същевременно в номинално изражение се отчита увеличение на изразходваните суми при всички видове социални плащания. Средствата за пенсии като дял от БВП отбелязват незначително намаление спрямо предходната година, а нарастването на равнището на здравноосигурителните плащания е свързано със стремежа към разширяване на обхвата и достъпа на пациентите на здравните услуги и към покриване на всички текущи задължения и недопускане на просрочия.

Нивото на лихвените разходи през 2017 г. се запазва непроменено в сравнение с предходната година.

1.1 Промени в данъчното облагане през 2017 г.

Промените в данъчното законодателство за 2017 г. са свързани с реализирането на мерки за повишаване на бюджетните приходи, чрез предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане, мерки за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, мерки за стимулиране на икономическото развитие, инвестициите и заетостта и мерки в областта на събиране на просрочени задължения.

Приетите законодателни промени включват и разпоредби, свързани с въвеждане в националното законодателство на европейски директиви в областта на данъците, както и за привеждане на националната правна уредба в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз.

Промени в Закона за данък върху добавената стойност

Промени, свързани с по-нататъшното хармонизиране с правилата на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на ДДС

Предвидено е при едновременно използване на дълготрайни активи, както за независима икономическа дейност, така и за дейности извън независимата икономическа дейност, регистрираните по ЗДДС лица да имат право да приспадат данъчен кредит, пропорционално на степента на използване на стоките (в т.ч. недвижим имот) за извършване на независима икономическа дейност. Предвидена е и система за коригиране на приспаднатия данъчен кредит при изменения в дела на използването на активите. Лицата, чиято независима икономическа дейност се състои както от доставки, за които правото на приспадане на данъчен кредит е налице, така и от доставки или дейности, за които това право не е налице ще прилагат и коефициента за частично приспадане. Предвид пропорционалното приспадане на данъчен кредит, при използването на активите за лични нужди или по-общо за цели, различни от независимата им икономическа дейност, няма да се начислява ДДС.

Промени в резултат на констатирани несъответствия с правото на ЕС и хармонизиране на националното с европейското законодателство, с цел единното прилагане, при съобразяване с практиката на Съда на ЕС

Отстранено е несъответствие, свързано с обхвата на освобождаванията на доставки, свързани с международен транспорт, както е предвидено в член 148 от Директива 2006/112/ЕО (EU Pilot 8324/16/TAXU).

За отстраняване на несъответствие с европейските правила в областта на ДДС е приета промяна в разпоредбите, засягащи облагането с ДДС на доставки на стоки и услуги, при които данъчно задължено лице действа от свое име и за чужда сметка (EU Pilot 7884/15/TAXU).

Във връзка с решение на СЕС по дело C-209/14 са приети изменения в критериите, които определят фактическото предоставяне на стока при условията на договор за финансов лизинг като доставка на стока.

По отношение на специалния режим на облагане на туристическите услуги, въз основа на постановеното в Решения по дела C-189/11, C 269/11, C 193/11, C-309/11, C-236/11, C-450/11, C-293/11 и C-296/11, са направени промени за разширяване на обхвата на термина „пътуващо лице“. В тази връзка, режимът ще се прилага по отношение на доставките на обща туристическа услуга от туроператор към всяко лице, в т.ч. към друг туроператор или към туристически агент, когато действат от свое име и за своя сметка.

Предвиден е ред за документирание и отчитане при намаление на данъчна основа или разваляне на доставка, за която от доставчика е начислен данък преди прекратяване на

регистрацията му по закона (решение на Съда на ЕС по дело C-111/14).

Прецизиране на разпоредби поради възникнали затруднения при практическото прилагане на закона

С направените изменения се предвиди, внасянето на стока или услуга от съдружник за постигане общата цел по договор за създаване на неперсонифицирано дружество да не се счита за доставка на стока или услуга за целите на ЗДДС. Всички права и задължения по ЗДДС във връзка с използването им от неперсонифицираното дружество, включително на правото на приспадане на данъчен кредит и на задължението за извършване на корекция на ползвания данъчен кредит, ще се изпълняват от съдружника, който ги внася за постигане общата цел. Предвидена е също задължителна регистрация на неперсонифицирано дружество, в което са внесени стоки или услуги от съдружник, регистрирано по ЗДДС лице.

Регламентирана е датата на настъпване на изискуемостта на данъка при вътреобщностно придобиване на ново превозно средство, когато няма издадена фактура, тъй като доставчикът е данъчно незадължено лице, напр. физическо лице, установено в друга държава членка, а получателят по доставката е нерегистрирано за целите на ЗДДС лице. Датата на изискуемост на данъка е датата на документа, удостоверяващ придобиването на новото превозно средство, когато документът е издаден преди 15-ия ден на месеца, следващ месеца, през който е настъпило данъчното събитие.

Предоставена е възможност за прихващане на установения данък за възстановяване, в случаите на т.н. „ускорено възстановяване“ (в 30-дневен срок от подаване на справка-декларацията), с изискуемите публични вземания, възникнали до датата на издаване на ревизионния акт или акта за прихващане или възстановяване.

Направени са изменения и допълнения в разпоредбите, засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по ЗДДС физическо лице, което е, или съответно не е, едноличен търговец.

Обстоятелствата за налагане на принудителната административна мярка „запечатване на обект за срок до един месец“ са допълнени със случаите, когато лицата не спазват реда и начина за документирание на промените в касовата наличност в обект, извън случаите на извършени продажби. Срокът за налагане на принудителната административна мярка е намален на 15 дни, освен в случаите на повторно нарушение, когато мярката е 30 дни.

Промени в Закона за акцизите и данъчните складове

Изменение на съотношението между специфичния и пропорционалния акциз за цигарите

В сила от 1 януари 2017 г., акцизната ставка за цигарите е, както следва:

1. на специфичния акциз – 101 лв. на 1000 къса;
2. на пропорционалния акциз:
  - 27 на сто от продажната цена – от 1 януари 2017 г.;
  - 28 на сто от продажната цена – от 1 януари 2018 г.

Размерът на акциза не трябва да е по-малък от:

- 168 за 1000 къса от 1 януари 2017 г.;
- 177 за 1000 къса от 1 януари 2018 г.

За целите на достигане на минималния акциз от 90 EUR за 1000 къса към 01.01.2018 г., акцизът следва да се увеличава плавно на възможно най-малки стъпки, като се направи и съответният график за увеличаване акциза на цигарите за достигане на

определените с директивата минимални нива на облагане от 90 евро за 1000 къса (177 лв. за 1000 къса).

Промени, свързани с хармонизиране с действащото законодателство в областта на търговията с природен газ и либерализацията на електроенергийния пазар

Въведени са норми, които изрично определят статута на лицата–търговци, по смисъла на законодателството на друга държава членка или държава–страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, които могат да осъществяват дейност като регистрирани по ЗАДС. Въвежда се възможност лицата да осъществяват дейност на територията на страната чрез клон в Република България или чрез местно юридическо лице – акредитиран представител по реда на чл. 133 – 135 от Закона за данък върху добавената стойност.

Оптимизиране на контролната дейност и подобряване на събираемостта на акцизите

Приети са следните изменения в ЗАДС за оптимизиране на контролната дейност и подобряване на събираемостта на акцизите:

Въведена е забрана за поставянето, съхраняването, пренасянето или превозването, включително върху акцизни стоки на употребявани акцизни бандероли, във връзка с зачестилите случаи на констатирано от митническите органи съхраняване на употребявани бандероли от физически и юридически лица, предназначени за последващо използване.

Допълнени са изискванията на чл. 90б от закона, с което се определя редът за вписване на идентификационните данни на транспортните средства в разрешителното за търговия с тютюневи изделия, в случаите на разносна търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка.

Направено е допълнение в чл. 93, с което се регламентира, че лицата, собственици или ползватели на транспортните средства и съдовете за транспортиране, са длъжни да използват глобалната система за позициониране и средствата за измерване и контрол по предназначение в работния им обхват, като осигуряват и следят за тяхната техническа изправност, правилна употреба и непрекъснато предаване на данни към доставчик на GPS услуги. Целта на нормата е да се предотвратят случаи, при които водачите на транспортните средства умишлено прекъсват захранването на GPS устройството, за да не бъде проследено движението на акцизните стоки до мястото на реалното им потребление. При установяване на нарушение се предвижда незабавно прекратяване на сертификата за одобрен съд от датата на извършената от митническите органи проверка.

Приета е нова разпоредба в чл. 102а на ЗАДС, с която се регламентират условията и реда за използване на технически устройства (собствени или ползвани на друго правно основание) за целите на контрола по ЗАДС. Изменението е предпоставка за правилното и еднакво прилагане на разпоредбите от митническите органи, както и за правна сигурност за подлежащите на контрол по този ред лица.

Законово е регламентиран органът, който следва да предоставя данъчната информация, свързана с прилагането на ЗАДС по реда на ДОПК.

Правно се регулира възможността директорът на Агенция „Митници“ да предвижда парични средства за извършване на контролни покупки, като същите следва да залегнат в годишния бюджет на агенцията.

Създава се правна възможност, в случаите на чл. 42 и 43 от ДОПК, претърсването и

изземването по реда на НПК да се извършва и от митническите органи, за целите на данъчния контрол.

Митническите лаборатории се конституират като единственото звено, компетентно да се произнася по взетите проби за целите на контрола върху акцизни стоки, както и като звено, имащо право да определя показателите и другите признаци от значение за акцизното облагане.

Промени в реда за възстановяване на сумите по схемата за държавна помощ относно специалния ред за възстановяване на акциз върху закупен газьол, използван в първично селскостопанско производство

Съгласно новият чл. 45д, ал. 1 от ЗАДС се регламентира, че „Агенция „Митници“ възстановява частта от стойността на акциза, представляваща индивидуалните размери на държавната помощ, определени по реда на глава четвърта "а" от Закона за подпомагане на земеделските производители, като превежда на Държавен фонд "Земеделие" сумите за изплащане на земеделските стопани. Възстановяването се извършва въз основа на заповедта и уведомлението на министъра на земеделието и храните по чл. 47б, ал. 5 от Закона за подпомагане на земеделските производители.

Намаляване на административната тежест при лицензирането и регистрационните режими

С цел намаляване на административната тежест при лицензирането и регистрационните режими е предвидено отпадане от административните задължения на лицата да представят пред митническата администрация удостоверения за наличие или липса на данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски. Тази информация ще се получава по служебен ред от Националната агенция за приходите.

Промени в Закона за корпоративното подоходно облагане

Намалявана на административната тежест и разходите за спазване на Закона за корпоративното подоходно облагане

С цел облекчаване на процеса на попълване и подаване на декларациите от страна на задължените лица, както и намаляване на разходите по обработка на информацията за приходната администрация, е прието изменение, с което се въвежда задължително подаване на декларациите по образец по ЗКПО по електронен път, с електронен подпис. Едновременно с това е предвидена преходна разпоредба, съгласно която по електронен път се подават декларациите по образец, за които задължението за подаване възниква след 31 декември 2017 г. В тази връзка е предвидено отпадне на регламентираната в закона отстъпка от данъка за електронно подаване на декларацията.

Промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки в ЗКПО

С цел облекчаване на механизма за коригиране на счетоводни и други грешки и за улесняване прилагането на облекченията, предвидени в ЗКПО и в спогодбите за избягване на двойно данъчна облагане е прието изменение, с което се предвижда данъчно задължените лица сами да коригират данъчния си финансов резултат, съгласно изискванията на действащото законодателство чрез еднократно подаване на нова декларация с коректните данни в срок до 30 септември. Промяната на механизма за корекции се отнася само за корекции на грешките, установени след изтичането на срока за подаване на годишната данъчната декларация за съответната предходна година и подадена през съответната текуща година. При откриване на грешки след изтичане на предложението срок за корекции (до 30 септември), както и за коригиране на грешки за други минали години, данъчно задълженото лице следва писмено да уведоми НАП за допуснатата

грешка.

Промени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица

Промени, свързани с освободените от облагане доходи от печалби и награди

За отстраняване на проблемите в практиката по прилагане на действащата разпоредба на чл. 13, ал. 1, т. 21 от ЗДДФЛ и за конкретизиране на обхвата на освобождаването от данъчно облагане, е приета промяна, съгласно която като необлагаем доход се запазват само наградите от развлекателни автомати по смисъла на Закона за хазарта или съгласно законодателството на друга държава членка, а не печалбите от участие във всички игри, които не са хазартни по смисъла на Закона за хазарта, и при които печалбата се определя на случаен принцип. С допълнението в чл. 13, ал. 1, т. 22 на закона е прието изменение, с което да бъдат освободени от облагане с данък и ученическите награди (от олимпиади и други подобни състезания и конкурси), които, съгласно действащия преди промените закон, подлежат на облагане.

Промени, свързани с облекчаване и оптимизиране на процеса по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани

С цел отстраняване на възможността за необлагане на доходи на земеделските стопани, преминаващи от облагане по реда на чл. 29а към облагане по общия ред на чл. 29 от ЗДДФЛ е предвидена разпоредба за включване в облагаемия доход на доходи, получени през предходни данъчни години, когато лицето се е облагало по реда на чл. 29а, но не са отчетени като приход за същата или за предходни години, с оглед правилата на счетоводното законодателство.

Промени, свързани с ограничаване на възможностите за отклонение от данъчно облагане при извършване на непарични вноски в търговски дружества

С оглед предотвратяването на възможни случаи на отклонение от данъчно облагане в случаите на извършване на непарични вноски в търговски дружества (за което не се определя данък) са приети промени, относно формиране на облагаемия доход за последваща продажба на акциите или дяловете, получени срещу вноската, както и за приравняването на продажба на имущество от съдружника/акционера на извършено намаление на капитала на дружеството, вследствие продажба на апортираното имущество. И в двете хипотези данъчното третиране се съобразява с това дали към момента на извършване на непаричната вноска доходът от евентуална продажбата на имуществото би бил облагаем или необлагаем по смисъла на ЗДДФЛ.

Намаляване на административната тежест и разходите за лицата, свързани с доходи, подлежащи на облагане с окончателен данък

С направеното изменение в чл. 38 от ЗДДФЛ, доходите, придобити от местни физически лица от източници в чужбина, се облагат и декларират само годишно, като дължимият данък се определя в годишната данъчна декларация и се внася в срок до 30 април на годината, следваща годината на придобиване на дохода. Целта на приетото изменение е значително намаляване на административната тежест и разходите за лицата, свързани с процеса на деклариране и внасяне на дължимия данък за тези доходи и насърчаване на доброволното внасяне на окончателния данък.

Въвеждане на данъчно облекчение за извършени безкасови плащания

Введено е облекчение за физическите лица, които при извършване на разходите си използват безкасови плащания. Данъчното облекчение е в размер на 1 на сто от дължимия за годината данък върху общата годишна данъчна основа, но не повече от 500 лв., в случаите в които лицето е направило през годината безкасови плащания в размер на 80

или над 80 на сто от доходите, които следва да са получени изцяло по банков път. Целта на тази мярка е физическите лица да бъдат стимулирани да използват безкасови плащания, което от своя страна ще спомогне за повишаване на отчитането на оборотите на търговците, при които са извършени разходите от физическите лица.

Ограничаване на отстъпката от данъка по ЗДДФЛ за лицата, които подадат годишната данъчна декларация за 2016 г. до 31 март 2017 г. по електронен път

С приетото изменение в закона е въведен лимит на ползваната отстъпка от 5 на сто върху данъка за довносяне по годишната данъчна декларация за 2016 г. (дължим през 2017 г.), като размерът на отстъпката е до 1000 лв.

Промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки в ЗДДФЛ

Въвежда се възможност за еднократна корекция на годишната данъчна декларация по инициатива на данъчно задълженото лице след изтичане на законовия срок за подаване на декларацията, каквато възможност към настоящия момент няма. Целта е да се синхронизират ЗКПО и ЗДДФЛ, като се даде възможност и на физическите лица след изтичането на законово установения срок да извършват по своя инициатива корекции в подадената от тях годишна данъчна декларация еднократно, в срок до 30 септември на годината, през която изтича срокът за подаване на декларацията.

Промени в Закона за местните данъци и такси

Прецизиране на разпоредби, свързани с данъчно задължените лица за данък върху недвижимите имоти

Направено е прецизиране на разпоредбите, свързани с определяне на данъчно задължените лица за данък върху недвижимите имоти, поради противоречива съдебна практика. При условие, че едновременно е налице право на собственост и право на концесия върху недвижим имот, се предвижда всяко от задължените лица – собственикът и концесионерът, да заплаща данък върху недвижимия имот, съответстващ на неговата част на собственост/концесия.

Промени в Закона за счетоводството

Приетите в Закона за счетоводството промени са изготвени във връзка с необходимостта от прецизиране, коригиране и допълване на някои законови разпоредби с цел единно тълкуване и улесняване практическото им прилагане, както от лицата, така и от администрацията.

С цел намаляване на административната тежест за предприятията е направено изменение в чл. 21, с което категорията на групите предприятия се определя на база на обикновения сбор на сумите на показателите по индивидуалните финансови отчети на предприятията от групата, увеличени с 20%, което е в съответствие с член 3, параграф 8 от Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/600/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета.

Прието е определение в допълнителните разпоредби от закона за „предприятие, което не е осъществявало дейност“ за целите на чл. 17, ал. 2 и 37, ал. 2 от закона. Съгласно тези разпоредби съдружниците или собствениците на микропредприятия, които не са осъществявали дейност през отчетния период, могат сами да съставят годишните финансови отчети на тези предприятия, а всички дружества с акции, които не са осъществявали дейност през отчетния период са освободени от задължението за

извършване на независим финансов одит от регистрирани одитори. Изменението се направи с оглед избягване на спорове в практиката, относно понятието „предприятие, което не е осъществявало дейност“, като се прилагат разпоредби от Закона за корпоративното подоходно облагане, съгласно които годишен отчет за дейността не подават данъчно задължените лица, които едновременно не са извършвали дейност през годината и не са отчетели приходи или разходи за годината съгласно счетоводното законодателство.

Освен реализираните законодателни изменения, през 2017 г. продължи изпълнението на мерките за повишаване на данъчните приходи, намаляване на сенчестата икономика и предотвратяване на възможностите за избягване от данъчно облагане, включени в Плана за действие към Единната национална стратегия. В тази връзка, продължава изпълнението на ефективните постоянни мерки за подобряване на данъчната събираемост - механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури, фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск, механизъм с предоставяне на обезпечения, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС, както и на осъществяването на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. При осъществяване на дейностите по отделните мерки, се прилага въведената практика на единен междуинституционален подход за координация и тясно оперативно сътрудничество между компетентните национални институции. Осъществиха се и допълнителни съвместни действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ с МВР, ДАНС и Прокуратурата за повишаване на събираемостта на приходите.

Предприетите законови и административни мерки за увеличаване на бюджетните приходи, както и мерките за засилване на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и с държавите членки на Европейския съюз и трети страни, доказват своята ефективност в практиката.

1.2 Инвестиционна политика

Основната цел на реализираните публични инвестиции е насърчаване на политиките за постигане на устойчив дългосрочен растеж, подкрепени и чрез усвояване на средства по програмите и фондовете на ЕС.

В таблицата са представени тенденциите в развитието на публичните инвестиционни разходи като дял от БВП на България и за някои държави-членки на ЕС.

Публични разходи за инвестиции в основен капитал

(% от БВП)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Европейски съюз (28 държави-членки)	3,3	3,1	2,9	2,9	2,9	2,7	2,7
Евро зона (19 държави-членки)	3,1	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6
България	3,4	3,4	4,0	5,2	6,6	2,6	2,1
Ирландия	2,4	2,0	2,0	2,2	1,7	1,8	1,9

Испания	3,7	2,5	2,2	2,1	2,5	1,9	2,0
Италия	2,8	2,6	2,4	2,3	2,3	2,1	2,0
Полша	5,9	4,7	4,1	4,5	4,4	3,3	3,7
Румъния	5,5	4,8	4,5	4,3	5,1	3,6	2,8
Словакия	3,8	3,4	3,3	4,0	6,3	3,2	3,2

Източник: Eurostat

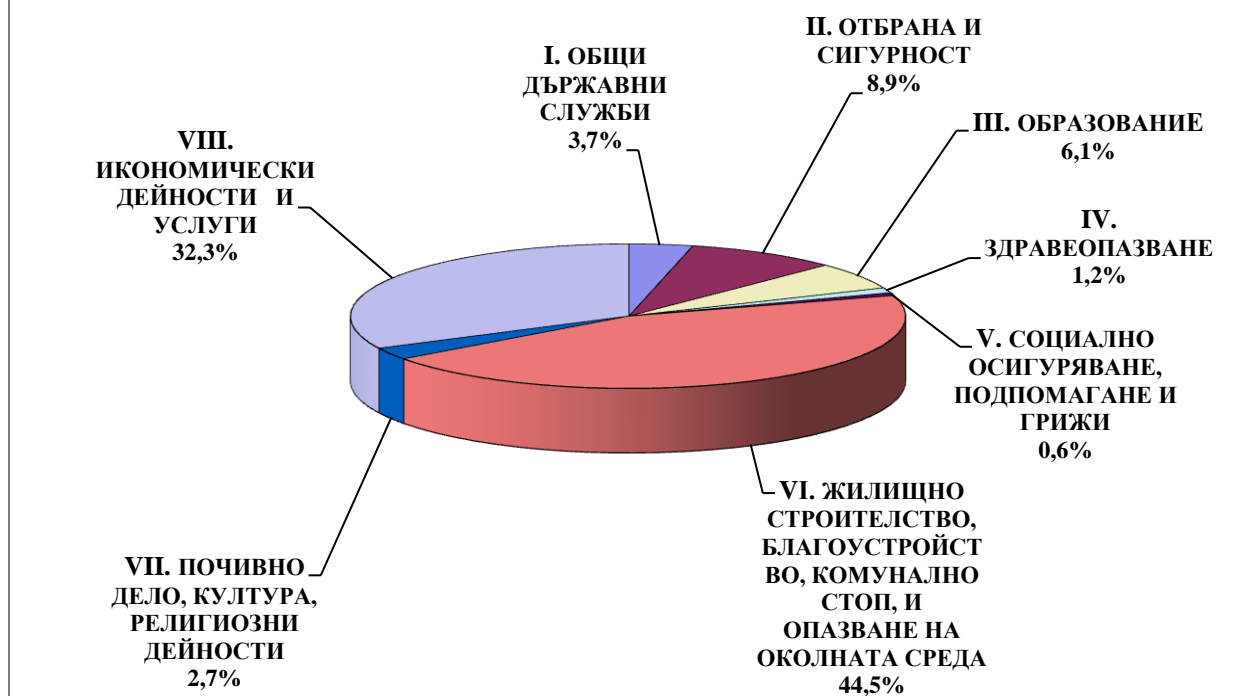
*данните за 2017 г. са на база DG ECFIN - European Economic Forecast - spring 2018

През 2017 г. публичните разходи за инвестиции в основен капитал са близки до нивото, отчетено за държавите от Европейския съюз. Като относителен дял от БВП се отчита намаление от 0,5 п.п. спрямо 2016 г., в резултат на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 година. Изпълнението на инвестиционните политики през 2017 г. продължи да следва приоритетите от предходните години за модернизирание на екологичната и пътната инфраструктура, като съществен принос имаха и проектите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, както и от други фондове и програми на ЕС. Капиталовите разходи са разпределени по приоритети в рамките на изпълняваните от първостепенните разпоредители с бюджет политики и програми, с цел стимулиране на секторите, генериращи високи икономически и социално-обществени ползи.

Публични капиталови разходи

Разпределението на капиталовите разходи за 2017 г. на консолидираната фискална програма по функции отразява секторните приоритети при реализацията на инвестиционната политика в публичната сфера. На графиката по-долу е представено функционалното разпределение на отчетените за 2017 г. капиталови разходи.

Дялове на отчетените капиталови разходи по функции за 2017 г.

Анализът на инвестиционните разходи по функционален признак показва, че най-голям относителен дял през 2017 г. заемат разходите за „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство” – 44,5 % от общите разходи. Размерът на отчетените средства по функцията е 1 668,9 млн. лв., като основната част от разходите в тази функция са отчетени в група А „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство”. Разходите по тази група са свързани основно с инвестиционната дейност в общините по териториалното развитие и благоустрояване на населените места, както и за изпълнение програмите на МРРБ за „Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места“, „Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизирание на пътната и ВиК инфраструктура“ и „Подобряване на инвестиционния процес, чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти”. През годината за тези дейности по оперативни програми (вкл. националното съфинансиране) са изразходвани средства в размер на 198,3 млн. лв. Разходите за 2016 г., определени по решение на общинския съвет, свързани с поддържането на уличната мрежа, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението, са в размер на 318,5 млн. лева. В това функционално направление са отчетени и разходи по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в размер на 1 000,0 млн. лева. Делът на отчетените капиталови разходи в група Б „Опазване на околната среда” от общо капиталовите разходи по тази функция е 7,9 %. Разходите в група „Опазване на околната среда” са свързани с дейностите по изпълнението на приоритетните политики по управлението на водите и управлението на отпадъците. В групата се отчитат и разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение. Основната част от разходите

в тази група на функцията – 72,2 млн. лв. представляват средства по бюджетите на общините.

На второ място по размер са инвестиционните разходи по функция „Икономически дейности и услуги”, чиито дял съставлява 32,3 % от капиталовите разходи по КФП. Значителният размер на изразходените средства през годината е свързан основно с финансирането на инфраструктурни обекти с национално значение.

По-значимите инвестиционни проекти в сектор „Транспорт” са свързани с изпълнението на проектите за извършване на превантивно поддържане на републиканската пътна мрежа в Северна България и за ремонтно-възстановителни дейности и доизграждане на пътни и железопътни инфраструктурни проекти, „Рехабилитация на железопътна инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив – Бургас, Фаза 2 „Изграждане на автомагистрала „Марица“, Лот 1 и Лот 2”, „Реконструкция и електрификация на железопътна линия Пловдив – Свиленград по коридор IV и IX, Фаза 2: участък Първомай – Свиленград“, „Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив: част от Транс – европейската железопътна мрежа – изграждане на четири броя пътни надлези“, Рехабилитация на железопътната инфраструктура по участъците на железопътната линия Пловдив – Бургас – възстановяване, ремонт и модернизация на тягови подстанции Бургас, Карнобат и Ямбол, „Техническа помощ за подготовка на проект "Модернизация на железопътната линия София-Перник-Радомир-Гюешево-граница с Република Македония"“ „„Автомагистрала „Струма“, Лот 3.1, Лот 3.3“ и тунел Железница, „Изграждане на АМ Калотина – София, Лот 1: Западна дъга на Софийски околоръстен път“, фаза 2 и „Проект за разширение на метрото в София: Линия 3, Етап I – Участък „бул. Владимир Вазов – ЦГЧ – ул. Житница“, Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3, Етап II - участък „ул. Житница–жк Овча купел – Околоръстен път”. Разходите по тази функция са свързани с усвоеното финансиране със средства на ЕС за периода 2014-2020 г., съответното национално съфинансиране, държавни инвестиционни заеми, както и проекти с национално финансиране.

Инвестициите за функция „Отбрана, сигурност и вътрешен ред” заемат 8,9 % от общата сума на отчетените капиталови разходи и представляват главно разходи, отчетени по бюджета на Министерство на вътрешните работи (МВР), във връзка с изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС и по бюджета на Министерство на отбраната (МО) – във връзка с изпълнението на инвестиционната програма на министерството.

Размерът на инвестиционните разходи по функция „Образование” за 2017 г. е 226,9 млн. лв., което представлява 6,1 % от общата сума на отчетените капиталови разходи. От тях 104,3 млн. лв. са отчетени в системата на предучилищното и училищното образование и 40,6 млн. лв. в системата на висшето образование. Разходите са финансирани главно със средства по националните програми – „Оптимизация на училищната мрежа“, „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование” и други.

През 2017 г. за финансиране на инвестиционните дейности по функция „Общи държавни служби” са усвоени средства на обща стойност 138,3 млн. лв., което представлява 3,7 % от общия размер на инвестиционните разходи. Спрямо 2016 г. се отчита намаляване на капиталовите разходи по тази функция в размер на 128,8 млн. лв., което се дължи главно на изграждането на временно възпрепятстващо съоръжение по българо-турската граница през миналата година.

Като цяло основната част от инвестиционните разходи през 2017 година бяха насочени към осъществяване на мащабни инфраструктурни проекти, включително съфинансирани по Оперативна програма „Транспорт” и Оперативна програма „Транспорт

и транспортна инфраструктура“, проекти по рехабилитацията и изграждането на пътна и железопътна инфраструктура, съобразно възможностите на държавния бюджет, развитие на ВиК сектора, системи за управление на отпадъците и други.

2. Основни параметри на консолидираната фискална програма²¹ за 2017 г.

Изпълнението на основните параметри по КФП за 2017 г., отнесено към предходната година и програмата е, както следва:

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ ²²	Отчет	Програма ²³	Отчет	Изпълнение	Изпълнение
	2016 г.	2017 г.	2017 г.	спрямо 2016 г.	спрямо програма
Приходи, помощи и дарения	33 959,4	35 439,6	35 316,6	104,0%	99,7%
-Данъчно-осигурителни приходи	26 902,7	28 037,1	29 581,3	110,0%	105,5%
Преки данъци	5 037,3	5 092,2	5 644,3	112,1%	110,8%
Косвени данъци	13 561,7	14 018,4	14 532,5	107,2%	103,7%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	7 317,8	7 935,3	8 365,2	114,3%	105,4%
Други данъци	985,9	991,2	1 039,3	105,4%	104,9%
-Неданъчни приходи	4 150,1	4 758,0	4 214,7	101,6%	88,6%
-Помощи и дарения	2 906,6	2 644,4	1 520,6	52,3%	57,5%
Разходи и вноски в бюджета на ЕС	32 491,4	36 769,6	34 471,1	106,1%	93,7%
-Нелихвени разходи	30 897,6	34 950,3	32 790,5	106,1%	93,8%
Текущи нелихвени	27 003,7	28 691,7	29 004,2	107,4%	101,1%
в т.ч. социални и здравно- осигурителни плащания	14 425,4	14 879,7	15 075,3	104,5%	101,3%
Капиталови разходи	3 865,9	6 244,3	3 749,7	97,0%	60,0%
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	28,0	14,4	36,6	131,0%	255,3%
-Лихви	734,3	826,8	792,4	107,9%	95,8%
Външни лихви	446,6	561,9	545,7	122,2%	97,1%
Вътрешни лихви	287,7	264,9	246,7	85,8%	93,1%
-Вноска в бюджета на ЕС	859,5	992,6	888,2	103,3%	89,5%
Дефицит/излишък	1 468,1	-1 330,0	845,5		

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2017 г. са в размер на 35 316,6 млн. лв., което представлява 35,8 % от БВП при 36,1 % от БВП за 2016 г. Постъпилите приходи по КФП за 2017 г. представляват 99,7 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2017 г. Изпълнението на приходите по държавния бюджет е 101,4 %, по бюджета на ДОО – 106,6 %, по бюджета на НЗОК – 105,6 %, по бюджетите на общините – 105,5 %, Разплащателна агенция към ДФ ”Земеделие” (вкл. по бюджетите на бенефициентите) – 27,7 %, Национален фонд (вкл. по бюджетите на бенефициентите по оперативните програми) – 65,2 %. Съпоставени с 2016 г. постъпленията по консолидираната фискална програма бележат номинален ръст от 4,0 % (1 357,2 млн. лева).

Общата сума на *данъчните постъпления* (вкл. приходите от осигурителни вноски) за годината възлиза на 29 581,3 млн. лв. (105,5 % спрямо годишните разчети). Относителният дял на данъчните приходи към общите постъпления по КФП е 83,8 %. Данъчните постъпления за 2017 г. представляват 30,0 % от БВП за годината, при 28,6 % от БВП за 2016 г. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 678,6 млн. лв. (10,0 %). В номинален размер приходите от преки данъци

²¹ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации.

²² Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

²³ С оглед съпоставимост с отчетните данни на показателите по КФП по програмата за 2017 г.:

i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;

ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

възлизат на 5 644,3 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 14 532,5 млн. лв., приходите от осигурителни вноски са в размер на 8 365,2 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 039,3 млн. лева.

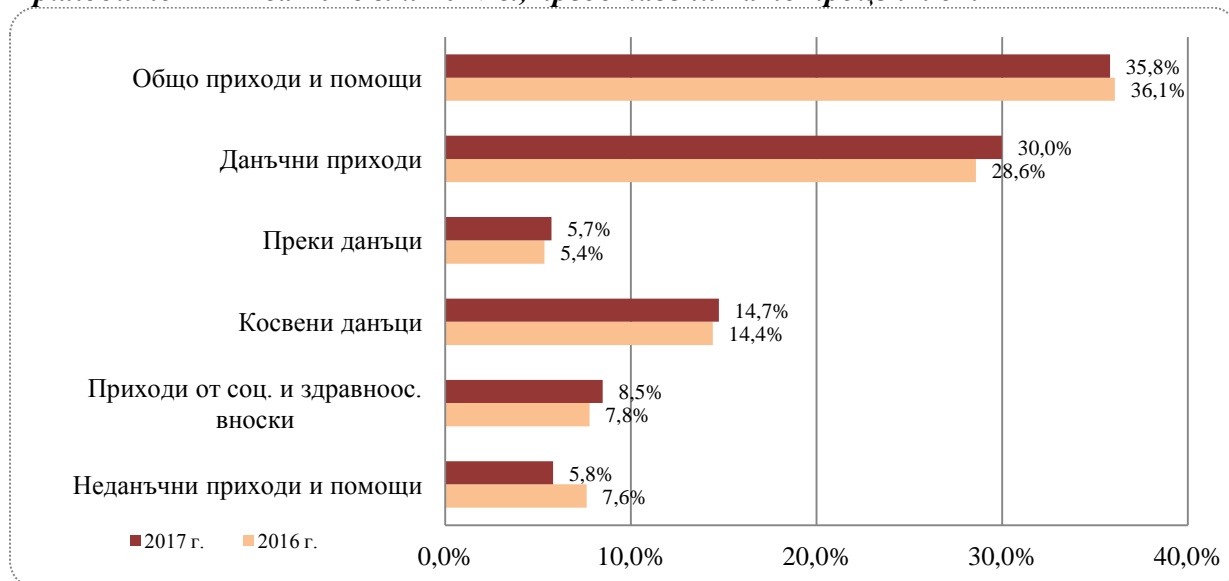
Приходите в частта на преките данъци възлизат 5 644,3 млн. лв., което представлява 110,8 % спрямо планираните за годината. Постъпленията от преки данъци за 2017 г. представляват 5,7 % от БВП при 5,4 % от БВП за 2016 г. Приходите от косвени данъци са в размер на 14 532,5 млн. лв., което представлява 103,7 % спрямо годишния разчет. Постъпленията от косвени данъци представляват 14,7 % от БВП, при 14,4 % за 2016 г. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 039,3 млн. лв., което представлява 104,9 % спрямо годишните разчети за 2017 г.

Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски за 2017 г. са в размер на 8 365,2 млн. лв., 105,4 % спрямо планираните за 2017 г. и с 1 047,4 млн. лв. (14,3 %) повече спрямо предходната година. Отнесени към БВП приходите от социално и здравноосигурителни вноски за 2017 г. представляват 8,5 %, при 7,8 % от БВП за 2016 г. Постъпилите през 2017 година приходи от социалноосигурителни вноски са в размер на 5 961,0 млн. лв., което е 105,4 % изпълнение на заложените за 2017 г. разчети и с 855,8 млн. лв. (16,8 %) повече спрямо 2016 г. Приходите от здравноосигурителни вноски, постъпили по бюджета на НЗОК, са в размер на 2 404,2 млн. лв., което е 105,5 % изпълнение на заложените в ЗБНЗОК за 2017 г. средства и със 191,6 млн. лв. (8,7 %) повече спрямо 2016 г.

Неданъчните приходи са **4 214,7 млн. лв.**, което представлява 88,6 % изпълнение на годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи към общите постъпления по КФП е 11,9 %. Неданъчните постъпления за 2017 г. представляват 4,3 % от БВП за годината, при 4,4 % от БВП за 2016 г. Това е с 64,6 млн. лв. (1,6 %) повече от предходната година.

Помощите и даренията (основно средства от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони по линия на ПРСР, без директни плащания, и ЕФМДР) за 2017 г. са в размер **1 520,6 млн. лв.**, което представлява 57,5 % от разчета за годината. Постъпилите помощи за 2017 г. представляват 1,5 % от БВП за годината, при 3,1 % от БВП за 2016 г.

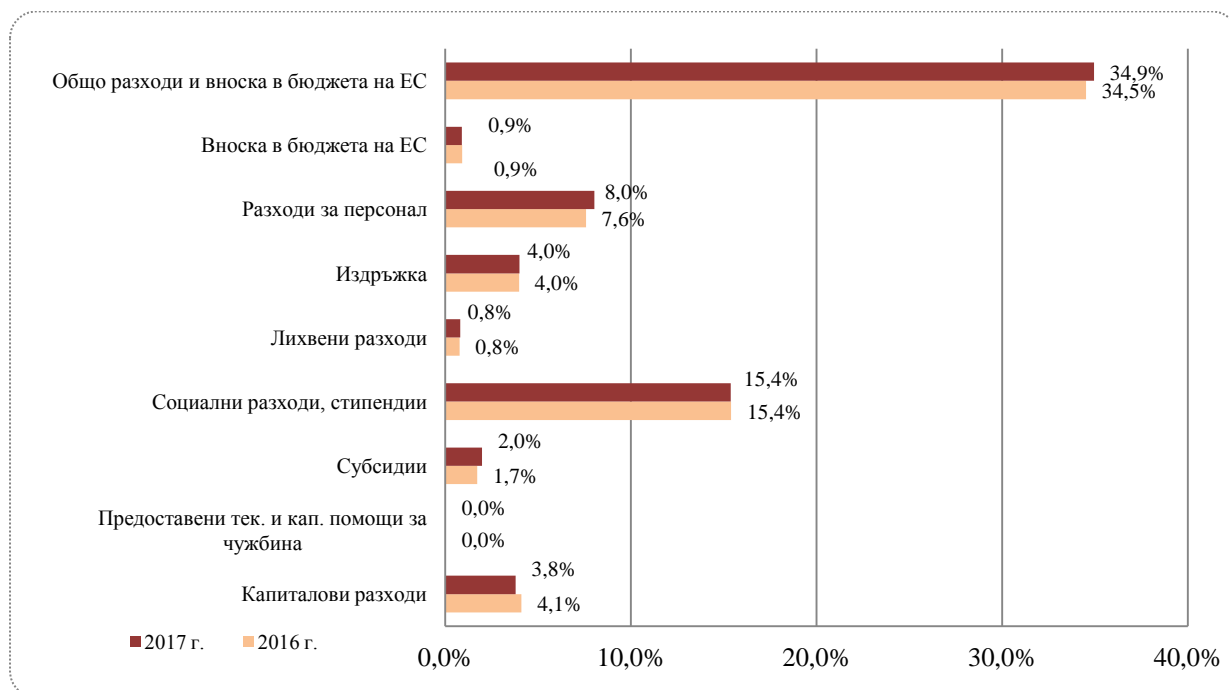
Приходи по КФП за 2016 г. и 2017 г., представени като процент от БВП

*В частта на преките данъци са включени и другите данъци

➤ **Общият размер на разходите по КФП** (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за годината **възлиза на 34 471,1 млн. лв.**, което представлява 93,7 % от годишния разчет за 2017 г. *Лихвените плащания* възлизат на 792,4 млн. лв. (95,8 % от планираните за 2017 г.), *текущите нелихвени разходи* – на 29 004,2 млн. лв. (101,1 % спрямо разчета за годината), *капиталови разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 3 749,7 млн. лв. (60,0 % от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.) и *предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина* – 36,6 млн. лв. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. 14,4 млн. лева. Разходите по КФП за 2017 г., представени като процент от БВП представляват 34,9 % от БВП за 2017 г. срещу 34,5 % от БВП за 2016 г. Параметрите по разходите индикират за по-ниското им изпълнение през 2017 г. в сравнение с предходни години. Съпоставено с годишните разчети общо разходите и вноската в бюджета на ЕС по консолидираната фискална програма представляват 93,7 на сто от плана, като това е свързано основно с по-ниското усвояване на планираните капиталови разходи и трансфери. Забавяне има преди всичко при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което е свързано от една страна със забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване и при изпълнението на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други, и от друга - на амбициозните цели, заложи в разчетите за годината, които не можаха да бъдат реализирани в пълен размер. Очакванията са, че с навлизането на проектите в по-напреднала фаза разходите по сметките за средства от ЕС ще нараснат значително и забавянето ще бъде преодоляно. В частта на капиталовите разходи също така не бяха реализирани някои от планираните инвестиционни проекти, свързани с покупката на ново въоръжение за българската армия, които бяха отложени поради обективни обстоятелства за реализиране през следващи години.

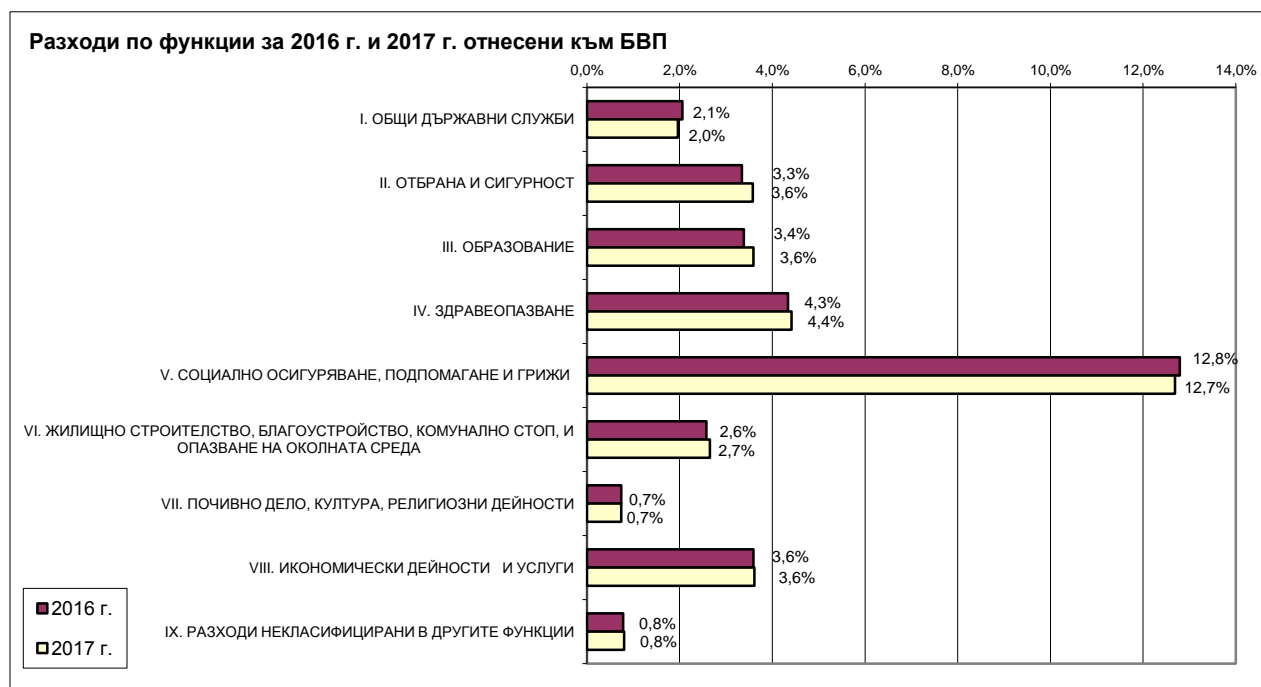
Разходи по икономически елементи за 2016 г. и 2017 г. отнесени към БВП

➤ **Разходите по КФП, разгледани по функционален признак, отразяват основните направления и приоритети в секторните политики през 2017 г.**

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ²⁴	млн. лв.			% от БВП		
	Отчет	Програма ²⁵	Отчет	Отчет	Програма	Отчет
	2016 г.	2017 г.	2017 г.	2016г.	2017 г.	2017 г.
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 939,7	2 168,1	1 946,4	2,1%	2,3%	2,0%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 144,5	4 168,4	3 526,5	3,3%	4,5%	3,6%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 184,8	3 350,0	3 534,0	3,4%	3,6%	3,6%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	4 085,5	4 226,8	4 355,3	4,3%	4,6%	4,4%
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	12 038,3	12 327,7	12 514,1	12,8%	13,3%	12,7%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 428,8	2 373,5	2 619,3	2,6%	2,6%	2,7%
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА И РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ	693,7	618,7	728,5	0,7%	0,7%	0,7%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	3 381,9	5 717,1	3 566,5	3,6%	6,2%	3,6%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	734,7	826,8	792,3	0,8%	0,9%	0,8%
ОБЩО РАЗХОДИ	31 631,9	35 777,0	33 582,8			

При анализа на разходите по функции, представени като относителен дял в БВП, отчетните данни за 2016 г. и 2017 г. са отнесени към БВП (по данни на НСИ – 94 129,9 млн. лв. за 2016 г. и 98 631,1 млн. лв. за 2017 г.), докато за разчета към програмата за 2017 г. е използвана прогнозата за БВП, заложена в ЗДБРБ за 2017 г. (92 394,5 млн. лв.).

²⁴ В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС.

²⁵ С оглед постигането на съпоставимост на данните, в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. резервът за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия е прекласифициран от IX-та функция във II-ра функция, група Д "Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии", а резервът по бюджетите на НС, на съдебната власт и на НЗОК е прекласифициран, съответно в I-ва, II-ра и IV-та функция, където са отчетени усвоените средства.

С най-голям относителен дял в разходите по КФП за 2017 г. са **средствата за сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи**. Общите разходи за функцията за годината възлизат на **12 514,1 млн. лв.** или **12,7 % от БВП**. С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ, които възлизат на 9 039,2 млн. лв. и нарастват с 275,7 млн. лв. (3,1 %) спрямо предходната година. Увеличението на разходите се дължи на базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври. Разходите, извършени в сферата на **отбраната и сигурността** през 2017 г., са в размер на **3 526,5 млн. лв.**, което представлява **3,6 % от БВП**. С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбраната, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и издръжката на съдебната власт и администрацията на затворите. Сред основните приоритети за 2017 г. бяха и политиките в сферата на **образованието**, като общият размер на разходите за функцията за 2017 г. е **3 534,0 млн. лв.** или **3,6 % от БВП**. През 2017 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики: предприети са първите стъпки към изпълнението на приоритета на правителството за удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 80,0 млн. лв.; предприети са мерки за минимизиране на несъвършенствата при разпределението на средствата по единни разходни стандарти чрез изпълнението на въведения механизъм за осигуряване на средствата за условно-постоянни разходи на звената в системата на средното образование. Извършените разходи през 2017 г. в сферата на **здравеопазването** са в размер на **4 355,3 млн. лв.**, или **4,4 % от БВП**. Разходите за функция „**Икономически дейности и услуги**“ са в размер на **3 566,5 млн. лв.** или **3,6 % от БВП**. Основните направления, в които са изразходвани средствата по тази функция, са изграждане на инфраструктурни обекти с национално значение, ремонт и поддържане на съществуващата транспортна мрежа и подпомагане на земеделските производители. Разходите за функция „**Общи държавни служби**“ са в размер на **1 946,4 млн. лв.** (**2,0 % от БВП**). Разходите за дейностите по **жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда** са в размер на **2 619,3 млн. лв.** (**2,7 % от БВП**). Извършените разходи през годината за финансиране на сферата на **почивното дело, културата и религиозните дейности** са в размер на **728,5 млн. лв.** или **0,7 % от БВП**. Разходите, **некласифицирани в другите функции** (без вноската за бюджета на ЕС), включват лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг и са в размер на **792,3 млн. лв.**, което представляват **0,8 % от БВП**.

➤ **Бюджетният излишък** по консолидираната фискална програма за 2017 г. е в размер на **845,5 млн. лв.** (0,9 % от БВП), който се формира от излишък по националния бюджет в размер на 310,8 млн. лв. и излишък по сметките за средствата от Европейския съюз в размер на 534,7 млн. лева.

2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите

Превенцията и борбата с данъчните измами и отклонението от данъчно облагане е основен правителствен приоритет и стратегическите насоки по този приоритет са: законодателна политика за превенция и разкриване на данъчни измами и отклонение от данъчно облагане, тясно оперативното сътрудничество и междуинституционален подход.

Мерки, предприети от НАП

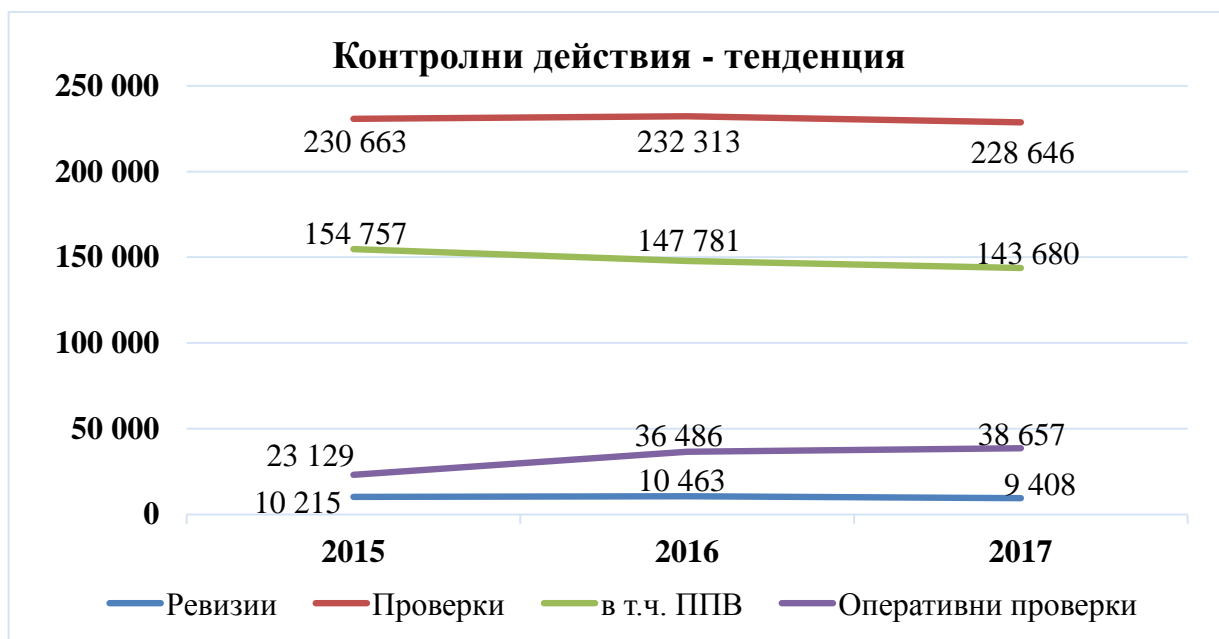
I. Данъчно-осигурителен контрол

1. Резултати по основни дейности на данъчно-осигурителния контрол

Основните производства и действия, чрез които се осъществява данъчно-осигурителният контрол са ревизии, проверки и оперативни проверки. При извършване на проверки по прихващане и възстановяване (ППВ) се осъществява контрол в случаите на възстановяване на недължимо внесени суми или декларирани за възстановяване данъци или осигурителни вноски.

За периода 2015-2017 г. се наблюдава относителна стабилност в обема на осъществените контролни действия.

Контролни действия, осъществени в периода 2015 – 2017 г.

Източник: НАП

През 2017 г. в изпълнение на стратегическите цели на НАП при извършването на контролната дейност се прилага подход, насочен към подпомагане на доброволното спазване на задълженията. В хода на извършване на контролните производства към задължените лица се отправят покани за подаване на коригиращи декларации, с които да отстранят допуснати грешки, или допуснатото неправилно третиране или отчитане на конкретни стопански операции. През 2017 г. до задължени лица са изпратени покани за корекции в хода на 11 300 проверки и 370 ревизии.

Във връзка с осъществяване на този подход през 2017 г. се отчита намаление на броя на извършените ревизии с 10 % и на допълнително установените задължения.

1.1. Ревизии

Извършени ревизии за периода 2016-2017 г.

Показатели	Мерна единица	Отчет 2017 г.	Отчет 2016 г.	Изменение за 2017 г. спрямо 2016 г.
Издадени ревизионни актове (РА)	брой	9 408	10 463	-10,1%
- в т.ч. РА за осигурителни	брой	1 264	1 428	-11,3%

ВНОСКИ				
- в т.ч. за ревизии, при които е използван софтуер за анализ на данни в електронен вид	брой	240	197	21,8%
Допълнително установени задължения	хил. лв.	1 096 746	1 821 413	-39,8%
- в т.ч. по осигурителни вноски	хил. лв.	21 427	33 148	-35,3%
Отн. дял на РА с допълнително установени задължения над 10 000 лв.	%	52	50	2%
Среден размер на допълнително установени задължения при една ревизия	хил. лв.	123	179	-31.3%
Относителен дял на обжалваните рев. актове	%	26,4	26	0,4%

Източник: НАП

Въпреки общото намаление на броя на приключилите ревизии през 2017 г. се отчита увеличение спрямо 2016 г. с 52 % на броя на ревизиите за установяване на отговорност за неплатени задължения на трети лица. През отчетния период са приключили 490 ревизии с установена солидарна отговорност на трети лица в размер на 216,5 млн. лева. През 2017 г. са възложени 925 ревизии за установяване на отговорност, като се отчита увеличение с 96 % на броя на образуваните производства спрямо предходната година. Увеличението се дължи на възложените 730 ревизии за установяване на отговорност по реда на чл. 19 от ДОПК на лица, членове на органи на управление, управители, ликвидатори/синдици, а след промяната в ДОПК след 01.01.2016 г. и на прокуристи, търговски представители или търговски пълномощници, за задълженията на юридически лица за данъци и задължителни осигурителни вноски. От посочените ревизии през 2017 г. са приключили 266 ревизии с установена солидарна отговорност в размер над 150 млн. лева.

Друг вид ревизионни производства за установяване на отговорност се образуват по реда на чл. 177 от ЗДДС в случаи на злоупотреби с данъка върху добавената стойност. В резултат на приключилите през 2017 г. 233 ревизии е установена солидарна отговорност в размер над 69,5 млн. лв. спрямо лица, получатели по облагаеми доставки, за дължимия и невнесен данък върху добавената стойност от друго лице, доколкото е ползвано право на приспадане на данъчен кредит.

1.1.1. Електронни ревизии и проверки и контролни производства на лица, извършващи електронна търговия

През 2017 г. продължи работата за увеличаване дела на контролните производства, в които се използва специализиран софтуер за анализ на данни в електронен формат. Броят на специализираните екипи за електронни ревизии в ТД на НАП се увеличи на 16 с обща численост 69 човека, а общият брой на служителите от контролната функция, които активно прилагат в работата си анализ на данни в електронен формат вече надхвърля 136.

През годината са възложени общо 647 проверки и 310 ревизии, в които се използва специализираният софтуер, а броят на приключилите проверки и ревизии с използването

му е съответно 384 и 240. Размерът на допълнително установените задължения с използването на софтуера е над 22 073 хил. лева.

През 2017 г. в сравнение с 2016 г. са предприети значително повече контролни действия спрямо лица, недекларирали приходи/доходи от извършена търговска дейност в интернет. Възложени са 220 ревизионни производства и 1 828 проверки на електронни търговци. В резултат на приключилите през годината 123 ревизии са установени допълнително данъчни и осигурителни задължения в размер повече от 13 млн. лева.

1.1.2. Многостранни ревизии

През 2017 г. НАП участва в осем проекта за съвместни контролни действия по покана на приходни администрации на други държави членки (ДЧ) на ЕС. Многостранните ревизии са стартирани и се извършват съгласувани и съвместни контролни действия във всяка една от администрациите на участващите ДЧ. Във връзка с две от възложените многостранни ревизии се извършва оперативно сътрудничество с Агенция „Митници“, като са предприети и законодателни изменения на Закона за акцизите и данъчните складове, влезли в сила от 01.01.2018 години. Промените в закона са свързани с контрола на лицензираните складодържатели във връзка с разтоварването на акцизни стоки, получени под режим отложено плащане на акциз.

1.2. Проверки

В рамките на контролната дейност на НАП се извършват няколко основни вида проверки по отношение на специфични поводи, цели и резултати от извършването им:

- Проверките по прихващане и възстановяване се извършват при наличие на деклариран за възстановяване данъци или осигурителни вноски, както и други недължимо внесени суми;

- Насрещните проверки и проверки по делегация имат за цел да съберат годни доказателства и доказателствени средства, необходими за други проверки или ревизии;

- Проверките за установяване на факти и обстоятелства, в т.ч. и проверки за съпоставка на имущество и доходи на физически лица, са от значение за установяване на задълженията на лицата, както и за спазване на законодателството.

Извършени проверки по видове

Видове проверки	Мерна единица	Отчет 2017 г.	Отчет 2016 г.	Изменение 2017 г. спрямо 2016 г.
Общо извършени проверки, в т.ч. :	брой	228 646	232 313	-1.6%
ППВ	брой	143 680	147 781	-2.8%
Проверки за установяване на факти и обстоятелства (ПУФО)	брой	40 608	39 257	3.4%
Насрещни проверки и проверки по делегация	брой	43 737	44 259	-1.2%
Проверки за съпоставка на имущество и доходи на физически лица	брой	661	1016	-34.9%

Относителен дял на обжалваните АПВ	%	0	0,3	0
Относителен дял на проверките по ППВ, приключили в първоначално определения срок	%	83	80	3%
Относителен дял на проверките без ППВ, приключили в първоначално определения срок	%	77	69	8%

Източник: НАП

Броят на всички извършени проверки през 2017 г. не е намалял съществено спрямо 2016 година. Най-голямо намаление спрямо 2016 г. се отчита при проверките по прихващане и/или възстановяване и при насрещните проверки и проверките по делегация. Отчита се нарастване на броя на проверките за установяване на факти и обстоятелства с 3,4 %. При 33 % насрещните проверки са извършени в хода на възложени ревизионни производства от екипите, извършващи ревизията. Същевременно се наблюдава намаление от 2,8 % на извършените проверки по прихващане и възстановяване, спрямо предходния отчетен период. Вероятна причина за това намаление е въведената през септември 2016 г. процедура за опростено възстановяване на ДДС (без извършване на проверка) за определени случаи. По тази процедура са възстановени над 59 млн. лв. в над 14 500 случая на деклариран ДДС за възстановяване.

В резултат на редица вътрешни административни мерки, се отчита 3 % увеличение спрямо 2016 г. на относителния дял на ППВ, приключили в първоначално определения срок и 8 % за останалите видове проверки.

Нарастването броя на проверките за установяване на факти и обстоятелства се дължи и на няколко проведени от НАП кампании за контрол. Една от тях беше свързана с контрол на компании, които са посочили във финансовите си отчети значителни стойности на наличните парични средства в брой. Възложени са проверки на над 540 дружества, а на хиляди други са изпратени писма с покана да обяснят и покажат паричната наличност или да подадат коригиращи декларации – в случай на допуснатата грешка. В резултат значителна част от компаниите са коригирали финансовите си резултати за 2016 г. или са декларирали изплащане на дивиденди. Към края на 2017 г. задължените лица са декларирали 200 млн. лв. като скрито разпределение на печалбата, а над 130 млн. лв. са внесени в бюджета под формата на данък върху дивидентите.

1.3. Оперативни проверки

Оперативните проверки са специфичен вид контролни действия, целящи основно установяване спазването на законодателството, както и събиране на годни доказателствени средства за установяване на задължения за данъци и осигуровки. При извършването на оперативни проверки се установяват множество административни нарушения на данъчното и осигурително законодателство.

Извършени оперативни проверки

Показатели за оперативни проверки (брой)	2017 г.	2016 г.	Изменение за 2017 г. спрямо 2016 г.
Общ брой проверени обекти	40 883	38 902	5,1%
Общ брой проверени лица	38 657	35 301	9,5%

Извършени оперативни проверки, в т.ч.:			
<i>ОПр с наблюдение</i>	1 989	1 630	22%
<i>ОПр за установяване на налични активи (инвентаризация)</i>	2 706	2 537	6,7%
<i>ОПр в обменно бюро</i>	72	97	-25,8%
<i>ОПр в обекти, в които се осъществяват сделки с благородни метали</i>	57	63	-9,5%
<i>ОПр в обект</i>	29 044	27 677	4,9%
<i>ОПр в бинго зали, игрални зали с хазартни игрални автомати и игрални казина</i>	145	50	190%
<i>ОПр по ОЗ с установяване на съответствие между установени и декларирани факти</i>	18	13	38,5%
<i>ОПр за спазване на ОЗ</i>	1	19	-94,7%
<i>ОПр за копиране на информация от софтуер за управление на продажбите</i>	247	307	-19,5%
Съставени АУАН	6 393	9 032	-29,2%
Издадени наказателни постановления	5 382	6 950	-22,6%
Влезли в сила наказателни постановления	2 425	3 197	-24,1%
Обжалвани наказателни постановления	333	256	30,1%

Източник: НАП

Зимна кампания за контрол по курорти

По време на зимната кампания 2017 г., в периода 3 януари - 2 март 2017 г. са извършени 4 015 проверки в търговски обекти в населени места, курортни комплекси и селища, намиращи се на територията на ТД на НАП София и ТД на НАП Пловдив. Установени са 326 административни нарушения на Наредба №Н-18/13.12.2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговски обекти чрез фискални устройства, Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) и Валутния закон, като най-често срещаното нарушение е за установена разлика в касовата наличност.

Принудителната административна мярка „Запечатване на обект“ (ПАМЗО) е приложена ефективно за 51 търговски обекта. От патрулиращи екипи е осъществен превантивен контрол в 4 554 търговски обекта чрез постоянно присъствие и наблюдение. Извършени са съвместни действия с публични изпълнители от дирекция „Събиране“ в обекти на задължени лица с изискуеми публични задължения. В периода на кампанията, на територията на ТД на НАП София, са извършени 94 съвместни проверки със служители на Министерство на вътрешните работи (МВР).

Лятна кампания

В периода 1 юли - 31 август 2017 г. беше проведена лятна кампания за спазване на данъчното и осигурителното законодателство в търговски обекти, разположени в населени места, курортни комплекси и селища, намиращи се на територията на ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна.

Извършени са 9 825 оперативни проверки, в това число 258 оперативни проверки с наблюдения и 601 съвместни проверки с органи на МВР. Проверени са общо 3 283 задължени лица, стопанисващи търговски обекти, както следва:

- на територията на ТД на НАП Бургас - 1 681 лица;
- на територията на ТД на НАП Варна - 1 602 лица.

Установени са общо 1 059 административни нарушения на законодателството за неспазване изискванията на Наредба №Н-18/2006 г. и Закона за здравно осигуряване (ЗЗО). Най-често констатираното нарушение от органите на НАП е разлика в касовата наличност.

Установени административни нарушения за периода 01.07.2017-31.08.2017 г.

Вид на установените административни нарушения	брой
	Общо
Неиздаване на фискален бон	326
Липса на фискално устройство в обект	52
Разлика в касовата наличност	595
Други нарушения на Наредба №Н-18/2006 г.	69
Нарушения по ЗЗО	17
Всички административни нарушения	1 059

Източник: НАП

Освен съвместни контролни действия с органите на МВР, са извършени и съвместни проверки със служители на: Агенция „Митници“, Комисия за защита на потребителите, Българска агенция за безопасност на храните и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“.

По време на кампанията са сформирани патрули за осъществяване на превантивен контрол, в които са включени и органи по приходите от дирекция „Обслужване“ в ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна. Патрулите са посетили общо 9 186 търговски обекта. Принудителна административна мярка „Запечатване на обект“ е приложена ефективно и са били запечатани общо 232 търговски обекта.

Съвместно с публични изпълнители от дирекция „Събиране“ са извършени общо 202 запора на парични средства, при които са събрани общо 361 551 лева.

Освен гореописаните контролни действия са проведени информационни срещи с браншови организации и лица, стопанисващи търговски обекти. Приложената мярка, както и ефективното прилагане на ПАМЗО и осъществената патрулна дейност са повлияли върху поведението на лицата, стопанисващи търговски обекти, доказателство за което е установеният по-малък относителния дял на констатираните административни нарушения спрямо констатираните по време на лятна кампания 2016 година.

В резултат на извършените контролните действия в ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна се констатира увеличение на броя на регистрираните по ЗДДС лица, както следва:

ТД на НАП	Брой проверени задължени лица	Брой регистрирани по ЗДДС лица за данъчен период м. юли 2017 г.	Брой регистрирани по ЗДДС лица за данъчен период м. август 2017 г.	Изменение в броя на регистрираните по ЗДДС лица за данъчен период м. август 2017 г. спрямо м. юли 2017 г.
Бургас	1 681	764	815	+ 51
Варна	1 602	770	796	+ 26
Общо	3 283	1 534	1 611	+ 77

Източник: НАП

След извършен анализ на внесените данъци и осигурителни вноски през третото тримесечие на 2017 г. от задължени лица с териториална компетентност - ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна, спрямо същия период на 2016 година е отчетен ръст на постъпленията от данъци в общ размер на 33 965 хил. лв. и осигурителни вноски в общ размер на 19 201 хил. лв.

Прилагане на принудителна административна мярка „Запечатване на обект“ (ПАМЗО)

В периода 01.01.2017-18.12.2017 г. са извършени 2 357 оперативни проверки, съставени са 2 585 акта за установени административни нарушения и ефективно са запечатани 1 589 търговски обекта. Издадени са 2 430 заповеди за налагане на ПАМЗО.

Установените административни нарушения по видове са, както следва:

- неиздаване на фискален бон - 1 776 бр.;
- липса на фискално устройство – 485 бр.;
- други нарушения на Наредба №Н-18/2006 г. – 323 бр.;
- нарушени състави по Валутния закон – 1 бр.

Средният срок, определен за запечатване, по всички издадените заповеди за налагане на ПАМЗО в ТД на НАП е около 10-11 календарни дни.

Основни причини за неосъщественото прилагане на мярката са:

- смяна на ЗЛ, стопанисващо обекта – 287 бр.
- издадено определение на съда за отмяна на предварителното изпълнение на заповедта за ПАМЗО – 173 бр.;
- невъзможност за запечатване поради спецификата на обекта – 134 бр.;
- заплатена санкция по наказателно постановление – 102 бр.;
- неработещ или несъществуващ обект -124 бр.;
- издадено определение на съда за отмяна на заповедта за ПАМЗО – 35 бр.

Осъществен контрол по повод честване на студентския празник, коледните и новогодишните празници

Извършени са 346 оперативни проверки в търговски обекти и са установени 56 административни нарушения, предимно за разлика в касовата наличност и неиздаване на

фискален бон. Принудителната административна мярка „Запечатване на обект“ е приложена ефективно за 10 от проверените обекти, в които са установени нарушения.

1.4. Контрол на търговията на горива

През 2017 г. насоките за противодействие на данъчните измами в бранш „Търговия с горива“ са насочени в следните основни направления:

➤ Анализ на ефектите от нормативната промяна в ЗДДС, изискваща предоставяне на обезпечение от някои категории търговци за доставките им на горива, с цел гарантиране внасянето на ДДС от тях. Констатира се, че мярката е оказала търсения дисциплиниращ ефект, в резултат на което доставките по ВОП от липсващи търговци са прекратени, елиминирани са посредниците - подставени лица, които също не внасят ДДС; скъсена е дължината на търговските вериги до достигане на горивото до крайни потребители;

➤ Анализ на рискове от укриване на продажби от крайни разпространители на горива, основно чрез манипулиране на фискалните устройства в бензиностанции. Извършени са 40 проверки, при които са установиха редица случаи на манипулиране, в резултат на което е изготвено предложение за нормативна промяна в Наредба № Н-18/13.12.2006 година. С промяната се въведоха детайлни изисквания към устройствата и връзката им НАП, които да ограничат в значителна степен възможността да бъдат манипулирани данните за продажбите, които се предават от бензиностанциите към НАП;

➤ Анализ на риска от продажби или употреба на горива без легитимен произход чрез съдове за собствено потребление на горива от лица, които извършват дейност, различна от търговия с горива. Беше проведена кампания, която обхваща 306 броя съдове с вместимост 2 121 580 л. Установени са 140 нарушения, от които 104 за липса на фискално устройство. При 112 случая е констатирано основание за налагане на принудителна административна мярка „Запечатване на обект“.

Контролните действия на бензиностанции и на съдове за съхранение на горива са проведени съвместно с Агенция „Митници“ и органите на МВР, под координацията на Междуправителния координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари (МКЦПККДРСТ) при ГД БОП, а при необходимост са привлечени експерти и от други контролни институции за метрологичен контрол и контрол на качеството на горивата. В случаите на констатирано укриване на данъчни задължения са възложени ревизионни производства и са наложени предварителни обезпечителни мерки на горива и други активи. В хода на съвместните действия, извършвани на лица, които имат непогасени публични задължения, чрез взаимодействие с дирекция „Събиране“ е налагана мярката „Обезпечаване на парични средства в каса“ като по този начин е осигурен съпътстващ резултат - директни постъпления в бюджета в размер над 200 хил. лева.

1.5. Осигурителен контрол

През 2017 г. продължи извършването на проверки на задължени лица с висока степен на риск от неспазване на осигурителното законодателство. В рамките на годината са приключени две кампании, които са проведени в периодите от 20.09.2016 г. до 31.03.2017 г. и от 04.05.2017 г. до 01.10.2017 година. Извършените проверки са на задължени лица - превозвачи, идентифицирани от органите на НАП, че извършват превози на стоки между държави-членки на ЕС, но не са декларирали трудовите правоотношения и осигурителните задължения за водачите на пътните превозни средства. От възложените общо 303 проверки на задължени лица-превозвачи са приключили 247, както и са извършени 377 насрещни

проверки на физически лица-водители на МПС. В процеса на проверките е проверено осигуряването на 4 578 наети лица, като е констатирано, че за 163 от тях не са подавани уведомления по реда чл. 62, ал. 3 от КТ и декларации за осигуряване, съгласно осигурителното законодателство. Съставени са 24 актове за установяване на задължения и 135 АУАН за неспазване на осигурителното законодателство.

От септември 2017 г. е създадена организация за осъществяване на текущ контрол на лица, извършващи транспортна дейност, относно задължението за осигуряване на персонала. До момента са приключили 65 проверки, съставени са 14 АУАН, 2 АУЗ и са възложени 2 ревизии.

1.6. Контролни мерки във връзка с Програма за спазване на законодателството и намаляване на нивата на риск през 2016–2017 година

През 2017 г. е извършена актуализация на Програмата за спазване на законодателството и минимизиране нивата на риск през 2016-2017 г., във връзка с което през годината са възложени контролни действия за третиране на още 6 риска, като е продължило и изпълнението на контролните мерки по третираните 19 риска приоритизирани през 2016 г. В изпълнение на планираните мерки по програмата през 2017 г. са извършени следните контролни действия:

Планирани и изпълнени контролни действия въз основа на анализи на риска

Брой контролни действия по Програма за спазване на законодателството 2016 – 2017 г.	Общо планирани	Възложени производства
Ревизии	3 096	3 159
ПУФО	6 030	6 572
Инвентаризации	811	887
Наблюдения в дни	2 171	1 912
Оперативни проверки	3 966	3 319

Източник: НАП

1.7. Мерки за борба с данъчните престъпления, пресичането на опитите за укриване на данъчни задължения и опити за данъчни измами, предприети през 2017 г.

Основна цел на борбата с данъчните и/или осигурителните измами е ограничаване на щетите за бюджета, редуциране на злоупотребите с данък и намаляване на неблагоприятния ефект от тях чрез дейности в няколко основни направления:

Предприети действия по противодействие на данъчни и/или осигурителни измами

Показатели	Мерна единица	2017 г.	2016 г.	Изменение спрямо 2016 г. (в %)
Анализирани лица	брой	55 372	54 430	1,73
Доклади за организирани данъчни и осигурителни измами	брой	84	114	-26,31
Участници в организирани данъчни и/или осигурителни измами общо	брой	891	801	11,23
Предполагам размер на нанесената щета на Бюджета	хил. лв.	23 219	43 334	-46,41

съгласно доклади за ОДОИ				
Възложени проверки във връзка с доклади за ОДОИ	брой	386	234	64,95
Възложени ревизии във връзка с доклади за ОДОИ	брой	168	196	-14,28
Допълнително начислен данък в резултат на приключили ревизии по доклади за ОДОИ	хил. лв.	11 229	53 722	-79,09
Ефективно внесен данък в резултат на приключили ревизии по доклади за ОДОИ	хил. лв.	2 774	1 894	46,46
Възложени ревизии във връзка с анализи по повод наложени обезпечения от дирекция ФК	брой	39	133	-70,67
Възложени проверки във връзка с анализи по повод наложени обезпечения от дирекция ФК	брой	222	299	-25,75
Задължени лица въведени в база данни "Рискови субекти"	брой	1781	1 926	-7,53
Изпратени писма до ЗЛ с цел предотвратяване на измами и стимулиране на своевременното, доброволно коригиране на неизрядно поведение	брой	126	133	-5,27
Проведени срещи със ЗЛ с цел предотвратяване на измами и стимулиране на своевременното, доброволно коригиране на неизрядно поведение	брой	35	71	-50,71
Размер на направени корекции от лицата в резултат на изпратени писма и/или проведени срещи с тях	хил. лв.	1060,5	1 952	-45,68

Източник: НАП

Основен фокус в областта на превенцията на данъчните измами през 2017 г. продължава да бъде стимулиране на добросъвестност в данъкоплатците, посредством организиране на срещи или изпращане на уведомителни писма и предоставяне на насоки за коригиране на констатирано неизрядно поведение. Главната цел на този подход е предпазване на добросъвестни данъкоплатци от въвличането им в схеми на данъчни измами или отклонение от облагане, както и информирането им за неблагоприятните последици от неспазването на данъчното и осигурителното законодателство. Последователно през 2015 г., 2016 г. и 2017 г. се отчитат положителни резултати, в това число и подобрение в поведението на лицата, доколкото ЗЛ знаят, че деклариранията от тях данни и икономическа дейност се анализират ежемесечно. През 2017 г. постоянно наблюдавани са 882 дружества, които са с мащабна икономическа дейност и високо влияние върху приходната част на фиска. В резултат на предприетите мерки спрямо задължените лица, при които са установени индикации за отклонение от обичайна търговска практика или други нередности, доброволно коригиран е данъчен кредит в размер на 1 060 521 лева.

В годишен аспект извършването на мониторинг на задължени лица, осигуряващи значителен приход в бюджета и имащи влияние за икономическия климат в страната, дава

положителни резултати, предвид идентифицираните корекции в поведението на наблюдаваните лица в посока на съобразяване с дадените насоки от органи по приходите в резултат на дейностите свързани с изпращане на уведомителни писма, провеждане на срещи или извършване на ПУФО и др.

Друг акцент на дейността по противодействие на данъчните измами е извършвания мониторинг на търговски вериги за хранителни стоки и търговски вериги на черна и бяла техника. Наблюдението върху поведението на големи търговски вериги за хранителни стоки стартира през 2014 г., а наблюдението върху търговски вериги на черна и бяла техника е въведено от началото на 2016 г. През 2017 г. е наблюдавано търговското поведение на 16 задължени лица опериращи като 11 броя търговски вериги. През 2017 г., в резултат на осъществения анализ и наблюдение на големи търговски вериги са възложени 23 проверки, проведени са две срещи с представители на бизнеса, за 26 лица е проведено наблюдение и селекция за преценка на необходимостта от предприемане на контролни действия.

В следствие провеждането на тези мерки се наблюдава положителна тенденция към свеждане до минимум размера на ползвания данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти, повишаване размера на осъществения ВОП пряко от търговските вериги, както и установяване на трайни отношения на сътрудничество с приходната администрация, в посока подпомагане ограничаването на сивия сектор в бранша.

Извършване на наблюдение и анализ на браншови отрасли с висока честота на данъчни измами

В резултат на анализ на риска и идентифициране на отклонения от облагане в търговското поведение на наблюдаваните задължени лица се локализируют схеми и механизми на данъчни и осигурителни измами по браншове, открояват се тенденции за разпространението им и се предлагат методи за противодействие спрямо нанасянето на потенциални щети на бюджета. В тази връзка, през 2017 г. са изготвени и одобрени 20 бр. доклади за наблюдение и анализ на рискови браншове - търговия на едро и дребно с плодове и зеленчуци, месо и захар, в хода на които са анализирани общо 4 380 задължени лица. Предприети са мерки по възлагане на контролни действия спрямо 121 задължени лица, като за 6 от тях са предложени действия по възлагане осъществяването на фискален контрол за всички преминавания на товари със захар, чрез влакови композиции или корабни превози. Предоставени са аналитични данни и информация на МФ за преценка относно целесъобразността за подготовката и внасянето на искане за дерогация от разпоредбите на чл. 193 от Директива 2006/112/ЕО по отношение на доставките на плодове и зеленчуци. Постигнат е диалог с големи търговски дружества с оглед предприемане на предпазни мерки в качеството им на добросъвестни търговци и избягване участието им в данъчни измами.

Контрол на търговията с лекарствени продукти

В областта на контрола върху търговията на едро и дребно с лекарствени продукти през 2017 г. са извършени 29 съвместни оперативни проверки за установяване на налични активи в обекти за контрол, съвместно с представители на Изпълнителната агенция по лекарствата (ИАЛ) и НЗОК.

Във връзка с утвърдения на 05.12.2017 г. национален План за изпълнение на мерките, насочени към осъществяване на системен контрол при търговия с лекарствени продукти, под координацията на МКЦПККДРСТ през декември 2017 г. са извършени 21 бр. съвместни проверки с органите на МВР и ИАЛ на територията на ТД на НАП Бургас, Велико Търново, Пловдив и София. За посочения период са проверени 21 бр. търговски обекти – аптеки, стопанисвани от 15 бр. задължени лица с дейност „Продажба на дребно на лекарствени средства“, при които са съставени 7 Акта за установено административно

нарушение (АУАН) с наложена принудителна административна мярка запечатване на обект (ПАМЗО) при 2 от проверените аптеки.

Взаимодействие с правоохранителните органи: МВР, ДАНС, Прокуратурата на Р. България и съвместни действия с АМ

Съгласно споразумение между Прокуратурата на Република България, МВР, ДАНС, НАП и Агенция „Митници“, определени експерти от НАП работят в постоянния състав на създаденото специализирано междуведомствено звено за оказване на експертна помощ за подпомагане на разследването на организираната престъпност, свързана с данъчни престъпления. През 2017 г. е извършен анализ на данъчна информация по 541 досъдебни производства/прокурорски преписки, в които са идентифицирани 389 задължени лица, участници в измами. В резултат на анализите са изготвени описания на механизмите на данъчните измами, описани в 155 схеми на данъчни измами и изготвени 892 данъчни профила.

През 2017 г. служители на НАП, командировани в ГД БОП, съгласно Споразумение са извършили анализ на данъчна информация по оперативни разработки от служители на ГД БОП, в резултат на което са идентифицирани 1 095 задължени лица, участници в измами.

Обмен на информация за рискови вътреобщностни сделки и ранно предупреждение за ДДС измами на територията на ЕС

През 2017 г. продължи развитието и надграждането на програмен продукт EUROFISC - приложение за автоматизирана обработка и анализ на информацията по обмена и идентифициране на случаи на трансгранични верижни ДДС измами в европейски мащаб с участие на български задължени лица.

През 2017 г. са получени и обработени 1 340 входящи записа за рискови вътреобщностни доставки на стоки с получатели български дружества, анализирани са 521 европейски дружества с определени профили спрямо съответстващи български контрагенти. Информацията се свежда до териториалните структури на НАП, с оглед подпомагане селекцията на случаи за анализ и третиране.

Българският принос към мрежата за ранно предупреждение се изразява в изпратени 288 записа за вътреобщностни доставки на стоки на български ЗЛ, за които има съмнение, че не са извършени или участват в схема на данъчна измама, както и категоризирани и изпратени 692 записа с профили на български дружества.

Обмен на информация по линията на Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) и националния Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС (АФКОС) в изпълнение на Националната стратегия за превенция на нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз за периода 2014-2020 година

В качеството си на член на Съвета за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС към АФКОС, през 2017 г. НАП е предоставила информация по 9 искания на ОЛАФ относно 35 задължени лица. Предоставена е информация на АФКОС относно изпълнението на препоръките към държавите членки на ЕС в доклада на ЕК до Европейския парламент и Съвета по чл. 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Изразено е становище относно избора на тема за дейността на постоянната работна група „Превенция на измамите“ към Консултативния комитет за борба с измамите (СОСОЛАФ) през 2018 година. Изразено е съгласувателно становище до АФКОС относно Доклада на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета с оценка на изпълнението на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) №883/2013 във връзка с разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с

измамите (ОЛАФ). Изразено е съгласувателно становище до Министерство на вътрешните работи относно проект на Постановление на Министерски съвет (ПМС) за изменение и допълнение на Наредба за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове, инструменти и програми, съфинансирани от Европейския съюз.

В изпълнение на чл. 8а от ПМС №18/2003 г., НАП изготвя и предоставя в дирекция АФКОС към МВР ежесмесечна Справка за предприетите действия по обезпечаване и принудително събиране на публичните и частни държавни вземания, предадени в НАП от управляващите европейски средства държавни органи и институции, като случаи на нередности и/или измами, засягащи финансовите интереси на ЕС и националния бюджет.

2. Фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск през 2017 година

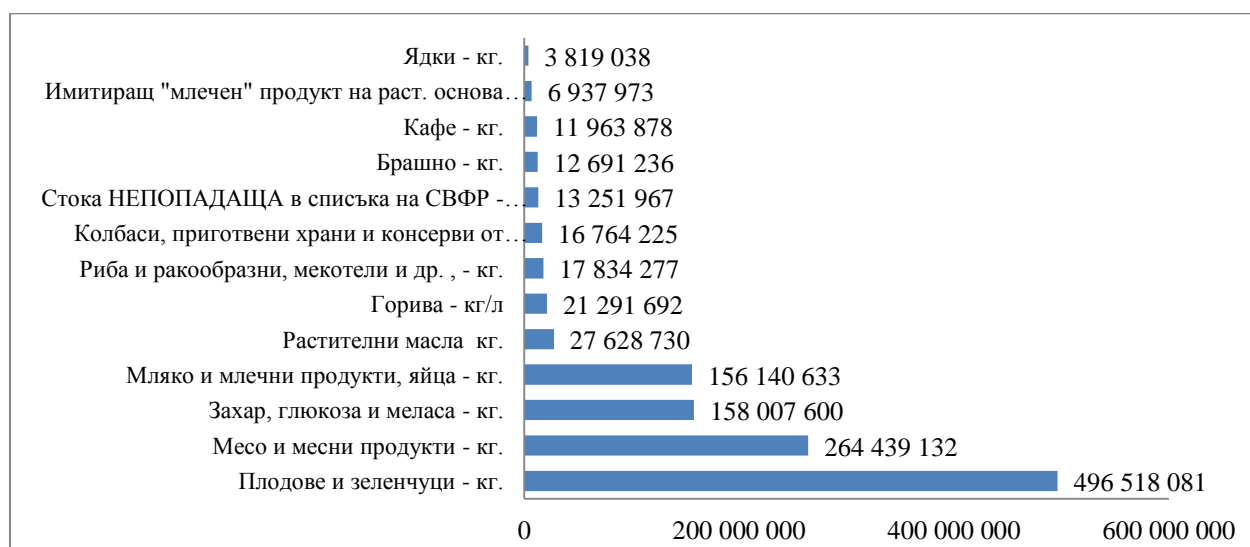
През 2017 г., със заповед ЗМФ-1092/16.11.2017 г. на министъра на финансите беше допълнен списъка на стоките с висок фискален риск със стоки от група „течни горива“ (газбол, бензин, керосин, тежки горива), с което наблюдаваните стоки станаха 555 на брой.

Дейността по фискалния контрол се осъществява основно на фискални контролни пунктове, разположени в непосредствена близост с граничните контролно-пропускателни пунктове и във вътрешността на страната - на територията на големите борси и тържища. В края на 2016 г., със заповед ЗЦУ-1548/08.12.2016 г., в списъка на фискалните контролни пунктове бяха включени митническите бюра в цялата страна, а със заповеди № ЗЦУ-1497/14.11.2017 г. и ЗЦУ-1728/18.12.2017 г. бяха включени данъчни складове, с което (в т.ч. новооткритите) фискалните контролни пунктовете са общо 305 бр.

На фискалните контролни пунктове са извършени общо 308 391 проверки на транспортни средства. Поставени са технически средства за контрол на 92 316 от тях. Извършените проверки на място на получаване/разтоварване са общо 59 195 броя.

Общото проверено количество на стоки с висок фискален риск (СВФР), в зависимост от прилагания вид фискален контрол, за 2017 г. е 2 640 949 279 кг., от тях:

- Количеството на проверените стоки с висок фискален риск (СВФР) при вътреобщностни придобивания (ВОП) и във вътрешността на страната е 1 207 288 462 кг., разпределено по група стоки, както следва:

Източник: НАП

- Количеството на проверените СВФР при ВОД е 474 160 023 кг.;
- Количеството на проверените СВФР при преминаване през територията на страната е 959 500 794 кг.

Проверки на превозни средства, превозващи "карго" стоки (обувки, чехли, дрехи, платове, копчета, ципове, осветление, играчки и др.)

- Извършени са 1 467 документални проверки. Събраната информация е предоставена на ГДБОП, МВР и дирекция „Контрол“ за последващи действия. Предприети са действия по обезпечаване на доказателства по чл. 40, ал. 2 от ДОПК за 709 задължени лица, превозващи „карго“ стоки;

- Проверки на задължени лица, осъществили внос на стоки по режим 4000 и режим 4200, извършени от служителите на отдел „Оперативни дейности“, с месторабота МКЦПККДРСТ при ГДБОП-МВР;

- През 2017 г. са извършени 9 370 броя проверки по запитвания от Агенция „Митници“, съгласно утвърдени заповеди за съвместен контрол от митническите органи и органите по приходите на НАП. При 301 от тях са предприети последващи действия от страна на НАП – изпратени са мобилни екипи за поставяне технически средства за контрол.

Действия по предотвратяване на контрабандни схеми

Действията включват: предотвратен контрабанден внос на над 20 тона пилешко месо, 21 234 кг. сухо мляко и фиктивен ВОД на 9 тона брашно за Гърция; пресечен нерегламентиран внос на 22 т. мляко, 17 000 кг. масло, 14 тона филе от съомга без получател и други. Пресечен е опит за разпространение в търговската мрежа на 84 277,50 кг. месо със съмнителен произход и изтекъл срок на годност (стоката е била предназначена за разпространение в търговската мрежа).

Зимна кампания в зимните курорти

През януари и февруари на 2017 г. са извършени общо 798 бр. проверки на микробуси, камиони, луксозни моторни превозни средства (МПС). Общата стойност на проверените стоки е 729 417 лева. При проверките са установени 74 бр. нарушения, за които са съставени АУАН. Наложени са 6 бр. обезпечения. Изпратени са 24 бр. преписки до директора на дирекция „Контрол“ - за издаване на заповеди за запечатване на търговски обект. Съставен е един протокол за унищожаване на стока от служители на БАБХ.

Лятна кампания по Черноморието

За периода 01.07.2017 - 01.09.2017 г. са извършени общо 31 227 бр. (26 843 бр. сектор ОД Варна и 4 384 бр. сектор ОД Бургас) проверки на входовете на к.к. Албена, Златни пясъци, Св. Константин и Елена и Слънчев бряг. Извършени са 418 оперативни проверки в търговски обекти и 40 проверки на луксозни автомобили. Съставени са общо 92 бр. АУАН, а два търговски обекта са запечатани. Наложени са 19 бр. обезпечения.

Проверки на стокови борси и тържища

През 2017г., при осъществяване контрола върху движението на стоките във вътрешността на страната на територията на големите борси и тържища, във връзка със завишения внос на плодове и зеленчуци на фискалните пунктове на зеленчуковите борси, органите по приходите от Дирекцията за финансов контрол (ДФК) са извършили общо 1 741 бр. проверки. Проверките са извършени съвместно със служители от Българската агенция за безопасност на храните, Министерство на вътрешните работи, Държавна комисия стокови борси и тържища и Държавна автомобилна инспекция. При проверките са установени 385 броя нарушения.

Във връзка с дейността на дирекция „Фискален контрол“, от дирекция "Контрол" са предложени и възложени ревизионни производства и проверки за установяване на факти и обстоятелства (ПУФО), както следва:

- С цел установяване на последваща реализация на стоката и заплащане на дължимия данък по доставките, са възложени 149 броя ПУФО;

- Във връзка с установени нередности при деклариране, индикации за приспаднат данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти или други случаи на злоупотреби и рисково поведение на анализиранияте задължени лица са възложени 95 бр. ревизии;

- Извършени са 170 бр. прихващания на задължения към бюджета на обща стойност 931 580 лева.

Вследствие на извършените контролни действия за 2017 г. са постигнати следните резултати:

- Наложени са 1 477 обезпечения на 852 задължени лица. Общата стойност на наложените обезпечения е 13,3 млн. лв. (13 294 561 лв.);

- При десет задължени лица стоката е изоставена в полза на държавата. Количеството на изоставените в полза на държавата стоки е 135 262 кг., на обща стойност 77 823 лв.;

- През 2017 г. са съставени общо 882 акта за установяване на административни нарушения (АУАН), въз основа на които са издадени 744 наказателни постановления с обща стойност на наложените глоби или имуществени санкции в размер на 832 050 лева. Влезлите в сила към 31.12.2017 г. наказателни постановления са 429 бр. и са с обща стойност на наложените глоби или имуществени санкции в размер на 307 200 лв.;

- Във връзка с издадените наказателни постановления на чуждестранни граждани от страни в ЕС и в съответствие с Решение за изпълнение на Комисията № 8193/18.11.2011 г. и чл. 8 от Директива 2010/24/ЕС на Съвета, са изпратени 51 броя искания за уведомяване на лица, на които са издадени наказателни постановления от дирекция „Фискален контрол“.

Анализ на промяна в поведението на лицата, осъществяващи ВОП, ВОД и превозващи стоки с висок фискален риск

Размер на декларираната данъчна основа при ВОП за периода 2016-2017 г.

в лева

ПЕРИОД	ОБЩО ЗА НАП ДО при ВОП	ВОП ЗЛ ФК
01.01.-31.12.2016 г.	61 027 752 031	10 014 697 047
01.01.-31.12.2017 г.	66 280 088 368	11 209 447 203
Ръст 2017/ 2016 г. (лева)	5 252 336 337	1 194 750 156
Ръст 2017/ 2016 г. (%)	8.6	11.9

Източник: НАП

Ръстът на декларираната данъчна основа при ВОП за 2017 г. е 1 194,8 млн. лв. (11,9 %) на годишна база.

Размер на декларираната данъчна основа при ВОД за периода 2016-2017 г.

в лева

ПЕРИОД	ОБЩО ЗА НАП ДО при ВОД	ВОД ЗЛ ФК
01.01.-31.12.2016 г.	28 311 051 914	4 288 564 439

01.01.-31.12.2017 г.	31 534 153 167	4 792 893 288
Ръст 2017/ 2016 г. (лева)	3 223 101 253	504 328 850
Ръст 2017/ 2016 г. (%)	11.4	11.8

Източник: НАП

Ръстът на декларираната данъчна основа при ВОД за 2017 г. е 504,3 млн. лв. (11,8 %) на годишна база.

Размер на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица, осъществили ВОП и ВОД на СВФР

в лева

ЗЛ ФК ВОП/ВОД	Приходи за ЦБ	в т.ч. ДДС			Приходи от осигурителни вноски	Общо приходи
		салдо	внесен	възстановен		
01.01.-31.12.2016 г.	1 623 539 284	1 031 892 010	2 336 605 453	1 304 713 443	773 542 610	2 397 081 894
01.01.-31.12.2017 г.	1 608 313 419	967 922 782	2 524 892 741	1 556 969 959	881 357 627	2 489 671 046
Ръст 2017/2016 г. (лева)	-15 225 865	-63 969 228	188 287 288	252 256 516	107 815 017	92 589 152
Ръст 2017/2016 г. (%)	-0.9	-6.2	8.1	19.3	13.9	3.9

Източник: НАП

Ръстът на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица, осъществили ВОП и ВОД на СВФР, е 92,5 млн. лв. или 3,9 %.

Размер на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица превозващи СВФР

в лева

ЗЛ ФК ТРАНСПОРТ	Приходи за ЦБ	в т.ч. ДДС			Приходи от осигурителни вноски	Общо приходи
		салдо	внесен	възстановен		
01.01.-31.12.2016 г.	724 438 295	487 015 402	762 831 554	275 816 151	295 806 629	1 020 244 924
01.01.-31.12.2017 г.	760 056 189	505 041 564	818 683 650	313 642 087	339 441 826	1 099 498 016
Ръст 2017/ 2016 г. (лева)	35 617 895	18 026 161	55 852 097	37 825 935	43 635 198	79 253 092
Ръст 2017/ 2016 г. (%)	4.9	3.7	7.3	13.7	14.8	7.8

Източник: НАП

Ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица, превозващи СВФР, е 79,3 млн. лв. или 7,8 %.

Деклариран корпоративен данък на дружества превозващи СВФР по данни от ГДД по чл.92 от ЗКПО, за периода 2013 г. – 2016 г.

в лева

ЗЛ ФК	Брой лица с подадена декларация по чл.92 от ЗКПО	Брой лица с декларирана печалба	Печалба	Брой лица с декларирана загуба	Загуба	Полагащ се КД
2013 г.	4119	3050	668 340 966.44	612	165 008 004.79	66 834 097.99

2014 г.	4556	3493	909 721 671.21	591	156 328 417.67	90 972 168.86
2015 г.	5039	3943	1 191 181 704.18	679	137 614 617.81	119 118 172.39
2016 г.	5274	4265	1 233 860 178.75	713	139 935 216.09	123 386 019.85

Източник: НАП

III. Събиране на просрочени публични вземания

1. Резултати от събиране на просрочени публични вземания

В резултат на комплексното и систематично прилагане през последните години на специфични организационни и управленски мерки и кампании, както и инициирани нови такива през 2017 г., се отчита трайна промяна в поведението на клиентите на НАП. Делът на задълженията, които се плащат в законоустановения срок, се увеличава, респ. намалява делът на задълженията, които не са погасени в законовия срок.

Източник: НАП

Общият размер на декларираните и начислени суми за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП през 2017 г., е нараснал с 6,6 % (1 648,9 млн. лв.).

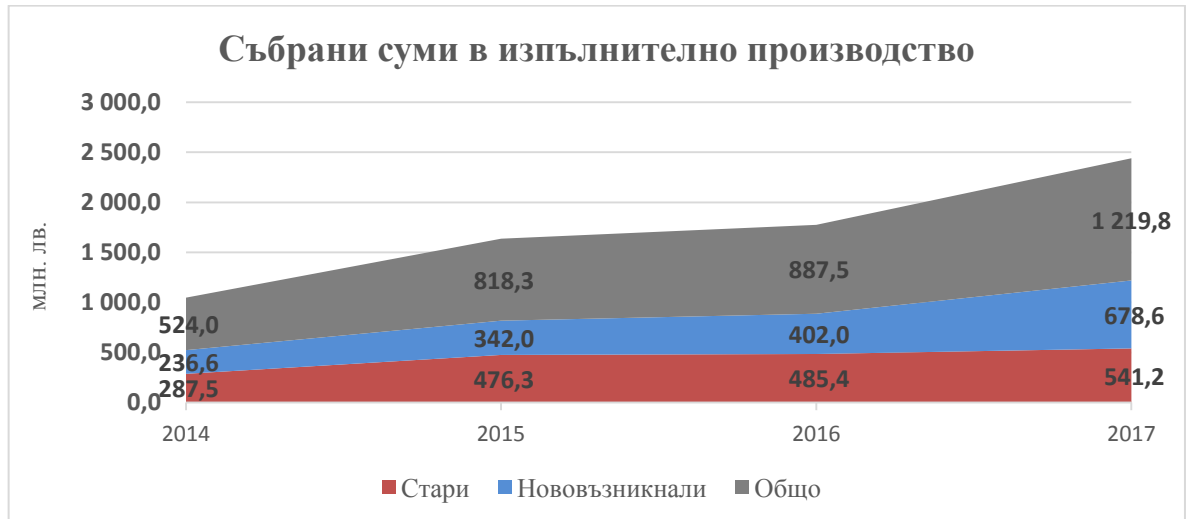
Платените в срок задължения са нараснали с 1,4 процентни пункта – от 80,8 % към 31.12.2016 г. до 82,2 % към 31.12.2017 г., като доброволното изпълнение на задълженията по декларации е достигнало 84,3 %.

Размерът на неплатените в срок задължения е намалял с 2,3 % (117,1 млн. лв.), спрямо същия период на 2016 година. В същото време, за погасяване на нововъзникнали задължения през 2017 г. са събрани с 116,9 млн. лв. повече, в сравнение с 2016 г. и с 142,4 млн. лв. повече, в сравнение на 2015 г. Увеличеното доброволно изпълнение и по-високата събираемост на новите просрочия са основните причини размерът на непогасеният остатък от нововъзникналия дълг да намалява през последните години, като към края на 2017 г. е с 234 млн. лв. по-малко от остатъка в края на 2016 г., а сравнено с края на 2014 г. – с 776,5 млн. лв. по-малко.

Над 96 % от всички декларираните през 2017 г. задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски са погасени в рамките на същата календарна година (включва както доброволното изпълнение, така и събраните просрочени публични задължения).

През 2017 г., общо за погасяване на просрочени публични задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП, са платени 3,893 млрд. лв., в т.ч. 1,220 млрд. лв. - след образуване на изпълнително производство по реда на ДОПК.

Размер на събраните суми след образуване на изпълнително производство

Източник: НАП

Отчетен е ръст с 10 % на общата събираемост на просрочените публични задължения с взыскател НАП.

За погасяване на публични вземания, предявени от публични взыскатели различни от НАП, са събрани 41 млн. лв. или с 5 % повече в сравнение с 2016 г.

Третирането на длъжниците се извършва чрез селективен подход, съобразен със степента на риска за събиране на задължението и демонстрираното поведение по отношение спазването на задълженията за регистриране, деклариране и плащане.

1.1. Мерки, целящи стимулиране на доброволното изпълнение

Засилено се прилагат мерки за стимулиране на доброволното изпълнение на публичните задължения чрез т.нар. „меки способности“ – чрез изпращане на персонални електронни съобщения и/или осъществяване на телефонни контакти за уведомяване на лицата за заплащане на дължимите от тях публични задължения в най-кратки срокове, включително и за разясняване на възможностите за обезпечаване и плащане на дълговете при финансови затруднения. Мерките целят следното:

- Да провокират активно поведение от страна на лицата, с оглед заплащане на задълженията им;
- Дисциплиниране и трайна промяна в поведението на клиентите на НАП;
- Намаляване на разходите за събиране на публичния дълг, чрез намаляване броя на лицата, за които ще се предприемат последващи действия за принудително събиране.

Изпращане на съобщения до лица с новодекларирани задължения

Следвайки разбирането, че колкото по-рано се третира един дълг, толкова по-ефективно се събира той, и през 2017 г. продължи практика за ранно уведомяване на задължените лица, които в сроковете за доброволно плащане не са погасили задълженията по годишни данъчни декларации по ЗКПО и ЗДДФЛ за финансовата 2016 г. За разлика от предходните години, през 2017 г. вместо едно, бяха изпратени три последователни електронни съобщения с различно съдържание – уведомително, напомнително и предупредително съобщение.

Изпратени са 237 хил. електронни съобщения до над 107 хил. лица. Над 58 % от тях са извършили плащане след получаване на електронно съобщение, като 41 % от лицата са погасили изцяло дълга си по годишни данъчни декларации ЗКПО/ЗДДФЛ. Вследствие на

изпратените електронни съобщения размерът на непогасените задължения по годишни данъчни декларации по ЗКПО и ЗДДФЛ за финансовата 2016 г. е намалял със 135,8 млн. лв. (57,0 %), като допълнително са внесени още 230 млн. лв., с които са погасени други задължения.

В периода 6 ноември - 31 декември 2017 г. автоматизирано са изпратени общо 410 467 бр. (уведомителни/напомнителни/предупредителни) електронни съобщения до 368 397 задължени лица. Отчетени са резултатите за 40 % от лицата, в т.ч. лицата с изпратено първо уведомително съобщение през ноември и напомнително съобщение през декември 2017 година. Дългът на лицата, до които е изпратено електронно съобщение е намалял с 64,0 %, като 45,0 % от тях са погасили изцяло публичните си задължения.

Лицата, които въпреки изпратените съобщения не са погасили задълженията си и не са инициирали контакт с администрацията за уточняване начините за погасяването им, са обект на приоритетни действия за обезпечаване и събиране на дълга.

1.2. Мерки за принудително събиране на вземанията от некоректни длъжници

Постоянен мониторинг по отношение на длъжници с просрочени задължения

И през 2017 г. продължи да се изпълнява постоянен мониторинг на длъжници с най-големи просрочени задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично събираеми. Мярката включва провеждането на персонални срещи от страна на директорите на ТД на НАП с лицата, с цел предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

В резултат на извършваното наблюдение, дългът на лицата, обект на мониторинг (на национално и на териториално ниво) през 2017 г. е намалял с близо 307,8 млн. лева. Броят на лицата, погасили изцяло просрочените си публични задължения е 965.

Ежемесечен мониторинг

Осъществява се текущо наблюдение по отношение формирането на публични задължения от търговци на течни горива, както и лица, притежаващи лицензи и разрешения за производство и съхранение на акцизни стоки под режим отложено плащане и за организиране на хазартни игри и дейности по смисъла на чл. 4 от Закона за хазарта.

В периода на наблюдението са погасени изцяло или частично забавени плащания към бюджета в размер на близо 16 млн. лева. Изпратени са уведомления до Агенция „Митници“ и Държавна комисия по хазарта за 34 лица със задължения в размер на 19,7 млн. лв., за предприемане на действия по отнемане на предоставените им лицензи. При 2 броя търговци на горива е пристъпено към усвояване на предоставеното обезпечение по реда на чл. 176в от ЗДДС, общо в размер на 31,1 хил. лева.

Насочване на изпълнението към вземания на длъжници (изпълнители по договори) от трети лица - разпоредители с бюджет

Една от основните мерки за събиране на публичните задължения от длъжници, явяващи се изпълнители по договори с лица - разпоредители с бюджетни средства, е приоритетно насочване на изпълнението към предстоящите плащания по тези договори (РМС 788/28.11.2014 г. и РМС 593/20.07.2016 г.). Мярката е с постоянен характер и беше въведена през декември 2014 г. с цел постигане на бърза и ефективна събираемост на публични вземания.

През 2017 г. по реда на РМС 593/2016 г., в изградената за целта информационна система са регистрирани 413 125 уведомления за предстоящи плащания, като 42 621 бр. от тях са насочени към публичен изпълнител в компетентната ТД на НАП. Във връзка с постъпилите уведомления през 2017 г. са събрани суми в размер на 230,2 млн. лева.

Мярката е доказала ефективността си, като в резултат от прилагането ѝ реално постъпилите суми от въвеждането ѝ в края на 2014 г. до края на 2017 г. са в размер на 595,8 млн. лева.

2. Държавни вземания

2.1. Търговска несъстоятелност

Събраните публични вземания от търговци в открити производства по несъстоятелност през 2017 г. са в размер на 14,4 млн. лв., формирани от разпределение на суми в производството по несъстоятелност, в резултат от осребряване на имущества на несъстоятелни търговци – 12,8 млн. лв., от изпълнение на утвърдени оздравителни планове – 1,1 млн. лв. и от доброволни плащания от трети лица – 471,4 хил. лева. Събраните суми през 2017 г. са с 28,0 % повече от събраните през 2016 г. и с 259,0 % повече от планираните за събиране приходи.

Дял на събраните суми в производствата по несъстоятелност по източници на приходите за периода 2015 - 2017 г.

	2015 г.	2016 г.	2017 г.
✓ От осребряване	62,1%	67,4%	88,9 %
✓ От оздравителни планове	37,9%	32,3%	7,8 %
✓ Доброволно от трети лица	0,1%	0,3%	3,3 %

Източник: НАП

Процесуално представителство на държавата в производствата по несъстоятелност – основни резултати за периода 2015-2017 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Брой на откритите/възобновените производства по несъстоятелност	356	374	348
Спрени производства по несъстоятелност	633	517	550
Брой действащи производства по несъстоятелност*	1679	1 170	1 147
Изготвени молби за предявяване на публични вземания	663	639	577
Размер на предявените публични вземания в хил. лв.	223 492	363 277	330 922
Обработени от НАП актове на съдилищата по несъстоятелността и синдиците в производството по несъстоятелност, обявени в Търговския регистър	6 237	6 615	6 300
Обработените призовки и съобщения на съдилищата по	1 327	1 189	1 091

несъстоятелността			
Изготвени и депозираны в срок възражения и жалби пред съдилищата по несъстоятелност	448	385	335
Исковы молбы за открыване на производство по несъстоятелност	41	10	9
Среден размер на публичны вземания, за които е депозирана молба за открыване на производства по несъстоятелност в хил. лв.	5 555	7 420	4 991
Исковы молбы по чл. 647 и чл. 694 от ТЗ	32	43	58
Събрани публичны вземания в производства по несъстоятелност (хил. лв.)	7 821	11 247	14 396

Източник: НАП

През 2017 г. е осъществен контрол върху изготвени от синдиците на търговци в открито производство по несъстоятелност 1 175 акта, от които 814 списъка на приети, респ. неприети вземания и 361 сметки за разпределение и са предприети съответните процесуални действия чрез изготвянето на 221 възражения, от които 151 с правно основание чл. 690 от ТЗ и 60 възражения с правно основание чл. 728 от ТЗ.

2.2. Частни държавни вземания

2.2.1. Основни резултати

През 2017 г. събраните суми от ЧДВ са в размер на 52,1 млн. лв., от които 325,2 хил. лв. са платени с компенсаторни инструменти. В абсолютна стойност реализираните постъпления са с 48,1 млн. лв. повече или 1 303,1 % от планираните за събиране 4,0 млн. лв. За сравнение приходите от ЧДВ за 2016 г. са в размер на 21,8 млн. лв., а за 2015 г. са 8,1 млн. лева.

Приходи от частни държавни вземания по видове за периода 2015-2017 г.

в лева

Видове вземания	2014 г.	2015 г.	2016 г.
✓ДФРР,ДФЕР,АДГ и ВФП	369 823	14 436 923	44 313 721
✓ФАР и други европейски програми	115 558	4 215 787	5 008 601
✓ЗУНК	4 595 564	1 449 828	833 464
✓ДФЗ и САПАРД	1 807 671	1 439 986	1 573 086
✓§ 46 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закон за банките (отм., бр. 59 от 2006 г.)	997	1 137	1 132
✓Студентско кредитиране	91 176	168 217	273 052

✓ НБПП	63 583	109 274	109 155
✓ Други приходи	8 215	21 411	10 936

Източник: НАП

През 2017 г. са администрирани вземания по чл. 3, ал. 7, т. 6 от ЗНАП срещу 772 длъжници (по програми САПАРД, ФАР, ОП „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Административен капацитет”, ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, ОП „Околна среда”, ОП „Регионално развитие” и др.), като преписките по 104 от тях са приключени през годината. Събирането на средствата, подлежащи на възстановяване по европейски програми, продължава да е приоритет в работата по обезпечаване и събиране на частни държавни вземания. През 2017 г. са постъпили 5,0 млн. лв., а през 2016 г. са постъпили 4,2 млн. лева.

Съществен проблем за осъществяване на дейността по обезпечаване и събиране на ЧДВ продължава да бъде необходимостта от предварително извършване на разходи за държавни такси във връзка с предприемането на действия по принудително изпълнение. Към извършването на разходи в производствата се пристъпва след изчерпването на всички други възможности и след прецизно анализиране на всеки един казус, но въпреки това, с оглед необходимостта от предприемане на действия, през 2017 г. от НАП са платени 420 971 лева. Съответно се предприемат всички необходими действия и за възстановяване на тези разходи, като през 2017 г. събраната сума за направени разноски и присъдени юрисконсултски възнаграждения е 301 692 лева.

2.2.2. Дейности за по-ефективно събиране на частни държавни вземания

През 2017 г. на НАП са предадени за събиране 19 231 изпълнителни листа, издадени в полза на Националното бюро за правна помощ (НБПП), 212 преписки за вземания по чл. 3, ал. 7, т. 5 и 6 от ЗНАП и 205 преписки по Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД). В информационната система за администриране на частни държавни вземания са въведени 7 401 изпълнителни листа за длъжници на НБПП и 100% от преписките за останалите видове вземания.

С оглед предприемане на действия по установяване и събиране на ЧДВ, през 2017 г. са изготвени 3 008 молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела при 5 291 за 2016 г., като броят е по-малък с оглед необходимостта от планиране и минимизиране на разходите. Поради противоречивата правна уредба в Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) относно характера на вземанията, произтичащи от наложени финансови корекции преди влизане на закона в сила (дали са публични или частни държавни), както и във връзка с реда за тяхното оспорване и събиране (публичноправен или гражданскоправен), през 2017 г. са издадени 16 акта за установяване на ЧДВ, при 77 акта за 2016 г. и 112 акта за 2015 година.

През 2017 г. са получени 7 835 призовки и съобщения, свързани с производства относно ЧДВ, във връзка с които са предприети последващи действия. За сравнение, през 2016 г. са приети 9 044 призовки и съобщения, а през 2015 г. - 5 635 призовки и съобщения.

От предадените за събиране през 2017 г. преписки е извършвано проучване на имущественото състояние на всички лица, за които през периода са изготвени молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела за вземания на НБПП, както и по отношение на 93,7 % от получените през 2017 г. преписки за останалите видове администрирани вземания, за които е било необходимо.

2.3. Продажба на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи

2.3.1. Основни резултати

През 2017 г. приходите от реализация на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи са в размер на 5,1 млн. лв., в т.ч. приходи от наеми – 3 600 лв., което представлява 105,7 % изпълнение на планираните за събиране 4 830 000 лева.

В допълнение, през 2017 г. на бюджетни организации са предоставени имущества (моторни превозни средства, дърва за огрев, мобилни телефони, компютърни конфигурации и дрехи) на стойност 494 219 лева. Съществена част от получените преписки за конфискувани и отнети движими вещи касаят културни ценности, като 8 951 бр. културни ценности на стойност над 142 527 лв., които не подлежат на публична продажба, са предоставени на музеи.

Приходи от продажби на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи по източници

в лева

Източник на вещи	2015 г.	2016 г.	2017 г.	Изменение 2017 г./2016 г.
Митници	484 155	547 033	175 809	-67,86%
Съд и прокуратура	3 701 079	4 219 109	4 371 712	+ 3,62%
Данъчна администрация / НАП	194 390	4 008	165 840	+ 4 037,72%
Други източници	8 138	14 437	391 718	+2 613,29%
Общо	4 387 762	4 784 587	5 105 079	+ 6,70%

Източник: НАП

През 2017 г. основната част от приходите е формирана от вещи, които са приети от НАП по актове на органи на съдебната власт (съд и прокуратура).

2.3.2. Приходи от извършени продажби

В зависимост от вида и състоянието на вещите, за всяка конкретна продажба се избира най-подходящия способ, като най-широко прилагани са търговете с тайно наддаване.

Приходи от извършени продажби

Способ на продажба	2015 г.			2016 г.			2017 г.		
	бр.	лв.	%	бр.	лв.	%	бр.	лв.	%
Търг с явно и тайно наддаване	331	3 060 370	73,77%	323	3 570 271	77,84%	333	3 569 293	70,48%
Стокова борса	1	6 902	0,16%	8	90 969	1,98%	2	15 999	0,31%
Продажба на валута по чл.242, ал.4 от ДОПК и прием на български лева	152	801 514	19,32%	221	554 325	12,09%	259	1 411 200	27,87%
Продажба на съсобствени вещи по чл. 258	56	279 996	6,75%	28	371 146	8,09%	18	67 668	1,34%

от ДОПК									
Общо	540	4 148 782	100%	580	4 586 711	100%	612	5 064 161	100%

Източник: НАП

Извън посочените в таблицата приходи са постъпили още 40 919 лв. от задържани депозити, изплатени търговски дялове, разпределени суми от ЧСИ, бракуване на имущество и наеми.

С решение на МС, по искане на Междуведомствения съвет за управление на отнетото имущество, през 2017 г. за продажба от НАП са предназначени имуществата по 33 влезли в сила съдебни решения по ЗОПДНПИ, а с Решение № 444/08.08.2017 г. е отменено предоставянето на 1 имот за управление на областния управител на Област Перник и същият е предназначен за продажба от НАП.

От НАП са реализирани отнети в полза на държавата по ЗОПДНПИ 118 недвижими имота (118 през 2016 г.) на стойност 2,1 млн. лв. (1,7 млн. лв. за 2016 г.). Приети са парични средства в размер на 634 852 лева (102 120 лв. през 2016 г.) и са получени суми от наеми, изделия от злато и преведени суми от ЧСИ в общ размер на 73 321 лв. (37 545 лв. през 2016 г.). През 2017 г. са продадени отнети в полза на държавата дружествени дялове за 2 800 лева (през 2016 г. за 85 722 лева). Общо приходите от реализирани имущества, отнети по реда на ЗОПДНПИ възлизат на 2,8 млн. лв., спрямо 1,9 млн. лв. за 2016 г., като увеличението е с 68,8 %.

2.3.3. Подобряване организацията на работа, повишаване ефикасността и ефективността на функция „Продажби“

През 2017 г. беше стартиран процес по разработване и внедряване на публичен регистър на НАП за конфискувани и отнети в полза на държавата недвижими имоти. Регистърът съдържа данни за всички конфискувани, отнети или изоставени в полза на държавата недвижими имоти, с които се разпорежда НАП - както за имоти в процес на реализация, така и за вече продадени, предоставени или приключени чрез друг способ. Същите ще бъдат публикувани на официалната интернет страница на НАП и ще бъдат актуализирани ежемесечно. Целите, които се поставят със създаването на регистъра, са както да се информира обществото за дейността на НАП по изпълнение на съдебните присъди и решения за конфискация и отнемане на имущества в полза на държавата, така и да се осигури непрекъснат достъп до информация на бюджетните организации за наличието на имоти, които са конфискувани, отнети или изоставени в полза на държавата, с оглед възможността за тяхното предоставяне за социални цели или в обществен интерес. В края на 2017 г. регистърът е разработен и през месец февруари 2018 г. е внедрен.

Мерки, предприети от АМ

През 2017 г. митническите органи, при осъществяване на контролните си функции и реализиране на административнонаказателна отговорност на лицата, нарушили Закона за митниците (ЗМ), Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) и Валутния закон (ВЗ), са съставили общо 5 559 броя актове за установяване на административни нарушения (АУАН). В резултат на активните контролни действия за спазване на Закона за пътищата, митническите органи са установили 112 административни нарушения. Наблюдава се ръст на съставените АУАН спрямо 2016 г. с около 3,8 %. Общият брой на издадените наказателни постановления и сключените и одобрени споразумения е 6 302 бр. или с около 0,9 % повече от предходната година, от които 517 на сключените споразумения за прекратяване на административнонаказателното производство. Размерът на наложените наказания е 21,9 млн. лв., като реално платените глоби и имуществени санкции възлизат на 3,9 млн. лв., с около 31,0 % повече от 2016 година.

В периода бяха образувани 412 бр. досъдебни производства, от които 252 броя по чл. 234 от НК, 132 броя по чл. 242 от НК, 22 броя по чл. 251 от НК, 3 броя по чл. 255 от НК и 1 брой по чл. 242а от НК.

Служителите на Агенция „Митници” през 2017 г. са съставили 118 броя актове за констатирани нарушения на Валутния закон. Общата равностойност на задържаната валута в лева е 4,8 млн. лв., което е с 25,0 % повече в сравнение с 2016 година. Задържаните благородни метали са на обща стойност 1,9 млн. лв., от които 31 419 гр. изделия от злато и 47 113 гр. изделия от сребро, както и скъпоценни камъни с равностойност 1 906 лева. Наложените глоби са в размер на 96 хил. лева. С влезли в сила наказателни постановления е отнета валута в размер на 773 хил. лева. Отнетите благородни метали са на обща стойност 899 хил. лева (изделията от злато са 15 981 грама и изделията от сребро са 13 693 грама).

И през 2017 г. един от основните приоритети пред митническата администрация бе контролът върху акцизните стоки, насочен към борбата с нелегалното им разпространение, както и контрабандата на тютюневи изделия.

С оглед активните действия на митническите органи, свързани с прилагане на правомощията им по реда на ЗАДС и ЗМ, както и правомощията им за разследване на престъпления, през 2017 г. бяха обезпечени като доказателства по ЗАДС, задържани по ЗМ и иззети по реда на НПК следните количества акцизни стоки:

- над 33,6 хил. литра бира;
- над 144 хил. литра вино;
- над 174 хил. литра алкохол и алкохолни напитки;
- над 37,4 млн. къса цигари, пури и пурети;
- над 16 хил. килограма тютюн за пушене (вкл. тютюн за наргиле);
- над 356 хил. литра и над 56 хил. кг енергийни продукти (предимно моторни горива).

С действията си митническите органи са предотвратили щети за бюджета от невнесен акциз (изчислени при осреднени показатели) общо за над 11,3 млн. лева.

През изтеклата година митническите мобилни групи (ММГ) извършиха дейности, свързани с контрола по прилагане на разпоредбите на митническото и акцизното законодателство на територията на страната и в зоните на граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП), както и по установяване на нарушения/престъпления от компетентност на митническата администрация.

Под ръководството и координацията на Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари (МКЦПККДРСТ) при Главна дирекция „Борба с организираната престъпност” (ГДБОП), служителите от сектора участваха в мероприятията за осъществяване на системен контрол при въвеждане на енергийни продукти на територията на страната през пристанищата Бургас, Варна и Русе.

Под координацията на МКЦПККДРСТ при ГДБОП чрез прилагане на принципа на междуинституционалното сътрудничество, с цел изграждане на по-голямо обществено доверие, бяха планирани и извършени съвместни проверки с други правоприлагащи органи, насочени към предотвратяване на нелегалното разпространение на горива и нелегално пренесени през границата стоки, парични средства, изделия от благородни метали и други, обхванати от разрешителни режими, нетарифни мерки или засягащи права на интелектуалната собственост.

Контролните действия на ММГ през годината обхващаха данъчни складове за производство и съхранение на алкохол и енергийни продукти, входящия трафик на външни и вътрешни за ЕС гранични пунктове, търговски обекти, имоти на физически лица, петролни бази, превозни средства, заведения, хотели и всякакви обекти, за които е

получена информация или е възможно да се съхраняват и предлагат нерегламентирано акцизни стоки.

Резултати от дейността на митническите мобилни групи в Централно митническо управление през 2017 г.

Вид акцизна стока/задържани стоки	Количество	Мярка	Дължим Акциз и ДДС
Енергийни продукти	122 739	литри	113 557
Цигари	672 380	къса	169 171
Пурети	50	къса	26,2
Тютюн за пушене	1 740	килограми	326 076
Тютюн за наргиле	735,73	килограми	141 553
Етилов алкохол (високоалкохолни напитки)	50 787	литри	354 298
Етилов алкохол спирт 100% vol	21 255	литри	322 350
Бутилки алкохол без валиден бандерол	17 056/ 15 799	брой/литри	110 282
Вермут (алкохол междинен продукт)	10 112	литри	17 986
Вино	31 619	литри	
Задържани хранителни продукти	2 795	килограми	
Текстилни изделия (облекла, покривки, шапки и др.)	23 894	брой	
Парфюми и тоалетни води	3 840	брой	
Препарати растителна защита	1 124/ 622	литри/килограми	
Обувки и чехли	1 600	чифт	
Патрони 12-ти калибър	40	брой	
Медикамент „Хормон на растежа”	99/ 89	кутии/ампули	
Изделия от злато	9 554	грама	
Изделия от сребро	4 335	грама	
Наркотични вещества - хероин - кокаин - опиум	75,66 17,430 3,158	килограми	
Недекларирана валута	100 000 13 700	евро щатски долар	
Регл. № 608/2013 г. и ЗМГО – текстилни изделия, обувки, парфюми, чанти, канцеларски артикули и др.	31 221	брой	
Обезпечения по вземания	39 325 4 730 79 897 9 910	евро щатски долар лева турска лира	
АКЦИЗ И ДДС (за акцизните стоки)			1 555 299

Източник: Агенция „Митници“

Звената за последващ контрол през 2017 г. са извършили проверки за спазване на митническото законодателство, както следва:

- 74 повторни проверки на декларирането по реда на чл. 48 МКС и член 84, ал. 1, т. 1 от ЗМ, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 0,06 млн. лв., в т.ч. мито – 0,03 млн. лв., ДДС – 0,03 млн. лв.;

- 74 проверки в рамките на последващия контрол по реда на член чл. 48 МКС и член 84, ал. 1, т. 2 от ЗМ на Съвета на икономически оператори, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 3,7 млн. лв., в т.ч. мито – 0,7 млн. лв. и ДДС – 3,0 млн. лв.;

- 15 предварителни проверки във връзка с издаването на сертификати за ОИО, искания за ползване на опростена процедура за деклариране, оформяне на място и разрешения за митнически икономически режим.

Звената за последващ контрол - акцизно законодателство, са приключили 42 бр. ревизии на данъчнозадължени лица, като са установени задължения за акциз в размер на 12,1 млн. лв. и лихви за просрочие в размер на 3,0 млн. лева. Установените надвнесени и подлежащи на възстановяване суми с ревизии са 6,2 млн. лв. След прихващане установените суми с ревизиите възлизат на 8,8 млн. лева.

В териториалните митнически управления през отчетния период са извършени общо 521 бр. проверки относно спазване на акцизното законодателство, които включват:

- насрещни проверки – 57 бр.;
- проверки по делегация – 8 бр.;
- проверки във връзка с искания за възстановяване и прихващане на акциз – 366 бр.;
- проверки за установяване на факти и обстоятелства – 90 броя.

2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма

Отчетът на общите приходи по КФП за периода 2015 г. – 2017 г. по основни групи, представени и като процент от БВП, е както следва:

Приходи по консолидираната фискална програма за периода 2015 г. – 2017 г.

(млн. лв.)	2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП
ОБЩО ПРИХОДИ	32 199,5	36,4%	33 959,4	36,1%	35 316,6	35,8%
Данъчни приходи	24 855,6	28,1%	26 902,7	28,6%	29 581,3	30,0%
Преки данъци	4 591,6	5,2%	5 037,3	5,4%	5 644,3	5,7%
Корпоративни данъци	1 860,4	2,1%	2 076,3	2,2%	2 308,1	2,3%
- от нефин. предприятия *	1 680,3	1,9%	1 862,6	2,0%	2 043,2	2,1%
- финансов сектор	180,1	0,2%	213,7	0,2%	264,9	0,3%
ДДФЛ	2 731,2	3,1%	2 961,0	3,1%	3 336,2	3,4%
Приходи на социалноосигур. фондове	6 947,1	7,8%	7 317,8	7,8%	8 365,2	8,5%
Косвени данъци	12 450,5	14,1%	13 561,7	14,4%	14 532,5	14,7%
ДДС	7 740,0	8,7%	8 553,0	9,1%	9 320,2	9,4%
Акцизи	4 525,0	5,1%	4 805,0	5,1%	4 984,5	5,1%
Мита и митнически такси	159,0	0,2%	173,1	0,2%	194,3	0,2%
Данък върху застр. премии	26,5	0,0%	30,6	0,0%	33,5	0,0%
Други данъци	866,4	1,0%	985,9	1,0%	1 039,3	1,1%
Неданъчни приходи	3 696,2	4,2%	4 150,1	4,4%	4 214,7	4,3%
Помощи и дарения	3 647,7	4,1%	2 906,6	3,1%	1 520,6	1,5%

*вкл. постъпленията от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите

Общият размер на **приходите, помощите и даренията** по консолидираната фискална програма за 2017 г. е **35 316,6 млн. лв.**, което представлява 35,8 % от БВП. при 36,1 % от БВП за 2016 г. При съпоставката с 2016 г. следва да се вземе предвид базовия ефект при постъпленията в частта на помощите от ЕС, свързан с възстановени в началото на 2016 г. разходи по програмите и фондовете на ЕС, извършени през последните месеци на 2015 г., когато бе пикът на плащанията за предходния програмен период 2007-2013 г. При всички останали елементи на приходите като относителен дял в БВП съпоставено с предходната година се отчита ръст, който е най-висок при данъчните приходи – 1,4 пр. пункта. Постъпилите приходи по КФП за 2017 г. представляват 99,7 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2017 г.

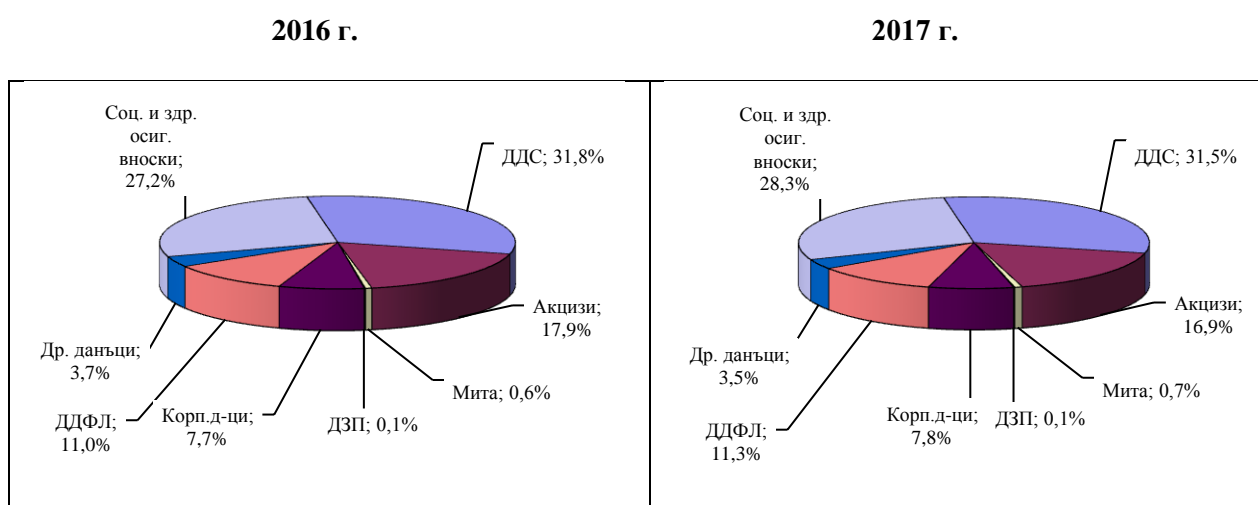
В номинален размер данъчните приходи възлизат на 29 581,3 млн. лв. (30,0 % от БВП), а неданъчните приходи са в размер на 4 214,7 млн. лв. (4,3 % от БВП). Приходите от помощи и дарения са в размер на 1 520,6 млн. лв. (1,5 % от БВП).

Данъчни приходи

Постъпленията от **данъци** по КФП за 2017 г. са в размер на **29 581,3 млн. лв.**, което представлява изпълнение от 105,5 % на разчетите за годината. В структурно отношение преизпълнение на годишните разчети се отчита при повечето от основните данъци и

осигурителните вноски. Данъчните постъпления за 2017 г. представляват 30,0 % от БВП за годината, при 28,6 % от БВП за 2016 г. и имат относителен дял от 83,8 % в общите постъпления по КФП. Спрямо 2016 г. данъчните приходи **нарастват с 2 678,6 млн. лв. (10,0 %)**. Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 5 644,3 млн. лв., което представлява 110,8 % от годишния разчет. Съпоставени с 2016 г. преките данъци нарастват с 12,1 % (607,0 млн. лв.). Приходите от *косвени данъци* са в размер на 14 532,5 млн. лв., което представлява 103,7 % спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2016 г. косвените данъци бележат ръст от 7,2 % (970,8 млн. лв.). Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 039,3 млн. лв., което представлява 104,9 % спрямо годишния разчет и нарастват с 5,4 % (53,4 млн. лв.) спрямо 2016 г. Приходите от **социални и здравноосигурителни вноски** към 31.12.2017 г. са в размер на 8 365,2 млн. лв. или 105,4 % спрямо планираните за годината, като спрямо 2016 г. нарастват с 1 047,4 млн. лева. (14,3 %).

Структура на данъчните приходи по КФП

2.2.1 Корпоративни данъци

Постъпленията от корпоративни данъци в консолидираната фискална програма включват постъпленията от корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица. За 2017 г. приходите от корпоративни данъци възлизат на 2 308,1 млн. лв. или 113,4 % изпълнение на плана и представляват 2,3 % от БВП за годината. Отнесени към общо постъпилите данъчни приходи по КФП, корпоративните данъци заемат дял от 7,8 %. В сравнение с 2016 г. събраните приходи нарастват с 231,8 млн. лв. (11,2 %).

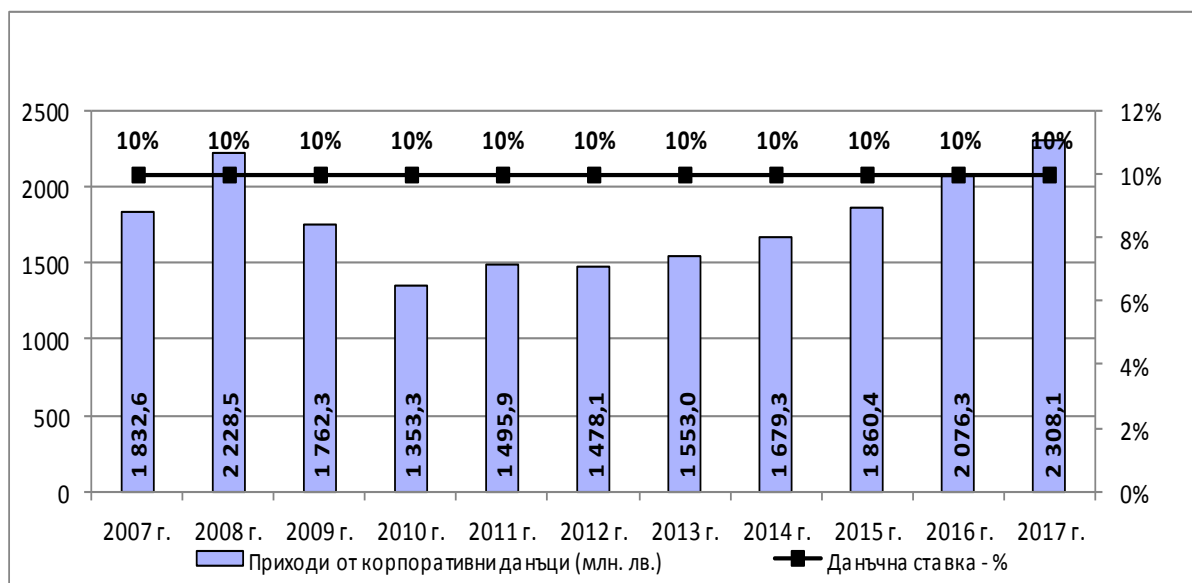
Приходите от корпоративни данъци през отчетната година зависят от отчетените финансови резултати на задължените лица по Закона за корпоративното подоходно облагане през предходната година.

Други фактори, които оказват влияние върху постъпленията от корпоративни данъци, са направените законодателните изменения в ЗКПО.

С цел облекчаване на механизма за коригиране на счетоводни и други грешки и за улесняване прилагането на облекченията, предвидени в ЗКПО и СИДДО, е прието изменение, с което се предвижда данъчно задължените лица сами да коригират данъчния си финансов резултат, съгласно изискванията на действащото законодателство, чрез еднократно подаване на нова декларация с коректните данни в срок до 30 септември. Промяната на механизма за корекции се отнася само за корекции на грешките, установени след изтичането на срока за подаване на годишната данъчната декларация за съответната предходна година и подадена през съответната текуща година. При откриване на грешки

след изтичане на предложенения срок за корекции (до 30 септември), както и за коригиране на грешки за други минали години, данъчно задълженото лице следва писмено да уведоми НАП за допуснатата грешка.

Приходи от корпоративни данъци за периода 2007 – 2017 г.

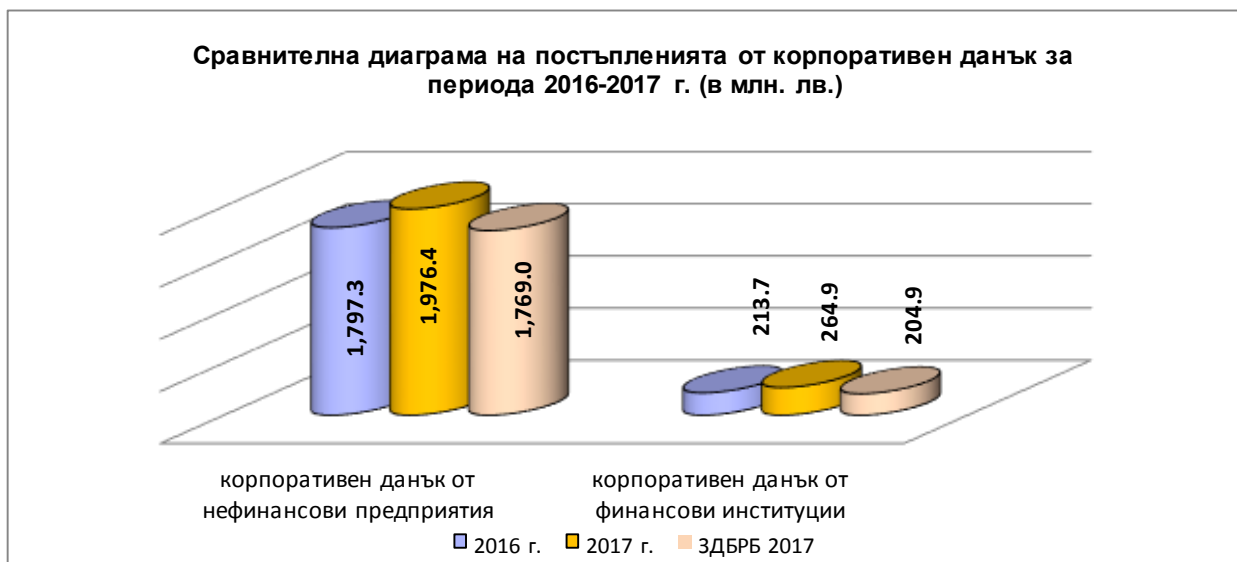
Източник: Министерство на финансите

Корпоративен данък

Постъпленията от корпоративен данък от нефинансови предприятия (вкл. организации с идеална цел) и финансови институции, възлизат на 2 241,2 млн. лв., което представлява 113,5 % изпълнение от предвидените показатели в ЗДБРБ за 2017 година. Спрямо 2016 г. постъпленията от корпоративен данък се повишават с 230,3 млн. лв. (11,5 %) на годишна база. Една от основните причини за посочените резултати е свързана с по-високите декларираните печалби, респективно по-висок данък за довносяне от дружествата, вследствие на повишената икономическа активност в страната.

Внесеният корпоративен данък през 2017 г. е в пряка зависимост от резултатите по следните показатели:

- Декларираната облагаема печалба за финансовата 2016 г. е 20,3 млрд. лв., като се увеличава с 1,04 млрд. лв. (5,4 %) спрямо предходната година;
- Декларираната загуба за финансовата 2016 г. е в размер на 5,9 млрд. лв., като намалява с 355,0 млн. лв. (5,7 %) спрямо предходната година;
- Изравнителната вноска по годишни данъчни декларации за финансовата 2016 г. е нараснала с 11,0 млн. лв. (1,4 %), в сравнение с вноската през предходната година, а данъкът за възстановяване е с 6,0 млн. лв. (8,4 %) повече;
- При декларираните месечни и тримесечни авансови вноски за 2017 г., в подадените годишни данъчни декларации, е отчетен ръст, съответно с 14,7 млн. лв. (15,7 %) и с 10,5 млн. лв. (13,0 %) на годишна база;
- Плащанията по авансови вноски към края на 2017 г. са със 166,0 млн. (14,2 %) повече спрямо предходната година. Сумата за възстановен и прихванат корпоративен данък намалява с 32,8 % (15,1 млн. лв.) на годишна база, което се дължи на възможността за промяна на прогнозната авансова печалба, чрез подаване на декларация по чл. 88 от ЗКПО до 15.12.2017 година.

Източник: Министерство на финансите

Приходите от *корпоративен данък от нефинансови предприятия* (вкл. организации с идеална цел) към 31.12.2017 г. са в размер на 1 976,4 млн. лв. или 111,7 % изпълнение на плана за годината и са със 179,1 млн. лв. (10,0 %) повече, в сравнение със събраните през 2016 година. Приходите от нефинансовите институции формират 88,2 % от общите приходи от корпоративен данък.

Постъпленията от *корпоративен данък от финансови институции* (вкл. застрахователни дружества) са в размер на 264,9 млн. лв. или 129,3 % спрямо планираните за годината. Съпоставено с 2016 г. се отчита повишение с 51,2 млн. лв. (24,0 %), в т.ч. 48,4 млн. лв. ръст на приходите от *финансови институции* и 2,8 млн. лв. повишение на приходите от *застрахователни дружества*. Постъпленията от финансови институции формират 11,8 % от общите приходи от корпоративен данък.

По данни на Българска народна банка²⁶, печалбата след данъци на банковата система за 2016 г. е в размер на 1 262,3 млн. лв., като се увеличава с 40,5 % (364,0 млн. лв.) спрямо отчетената през предходната година.

Отчетените приходи от корпоративен данък от *застрахователни дружества* към 31.12.2017 г. са в размер 36,9 млн. лв. и са с 8,3 % (2,8 млн. лв.) повече, в сравнение с предходната година, като изпълнението на плана е 94,5 %. Приходите от застрахователни дружества формират 1,6 % от общите приходи от корпоративен данък. Автомобилните застраховки остават водещи по отношение приноса на застрахователните дружества и през 2017 година.

Реализираният финансов резултат преди данъчно облагане в *застрахователния сектор*, по информация на Комисията за финансов надзор (КФН), към края на декември 2017 г. е нараснал с 16,1 млн. лв. (4,5 %) на годишна база.

Данъци върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ

Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица и доходите на ЧЮЛ за 2017 г. са в размер на 66,9 млн. лв. (0,1 % от БВП) или 107,8 % спрямо разчета за годината. Съпоставено с предходната година приходите са с 1,5 млн. лв. повече (2,3 %).

Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица зависят от състоянието на икономиката и осъществяващите се

²⁶ Банките в България, октомври – декември 2016 г.

процеси по разпределение на фирмена собственост в страната. Един от факторите за размера на приходите от тези данъци са *дивидентите*, разпределени от българските борсови компании през 2017 г. за финансовата 2016 г., където се отчита ръст на годишна база.

Друг фактор за повишаване на постъпленията от посочената група данъци през 2017 г. са предприетите от НАП проверки по отношение на установени различия при декларирането на касови наличности и скрито разпределение на печалба на търговските дружества и нестопанските организации.

Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент и за него се дължи данък при източника, съгласно чл. 194 от ЗКПО, в размер на 5 % върху сумите, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, включително и ако лицето е местно за данъчни цели на страна от ЕС или ЕИП, както и в полза на местни юридически лица, които не са търговци, включително и на общини.

2.2.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данъците върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) за 2017 г. са в размер на 3 336,2 млн. лв. (3,4 % от БВП). Изпълнението на приходите от този вид данъци е 109,2 % спрямо годишния план и формират 11,3 % от общия размер на данъчните приходи. В сравнение с 2016 г. приходите от ДДФЛ са нараснали с 375,2 млн. лв. или 12,7 %.

Върху размера на постъпленията от ДДФЛ основно влияние имат развитието на параметрите на пазара на труда и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на приходите от ДДФЛ влияние оказват и предприетите мерки за намаляване на недекларираната заетост и мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди.

С най-голям относителен дял при формиране на общия резултат за приходите от ДДФЛ са постъпленията от трудови и приравнени на тях правоотношения - 79,2 %, следвани от постъпленията от извънтрудови правоотношения (еднолични търговци, свободни професии, граждански договори и др.) – 9,5 %, окончателният данък на местните и чуждестранни физически лица и данъкът върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - 10,0 %, приходи от окончателен годишен (патентен) данък - 0,7 % и данък върху лихвите по банкови сметки - 0,6 %.

Постъпленията от трудови правоотношения са 2 644,1 млн. лв., което е изпълнение от 105,8 % спрямо плана за 2017 година. Спрямо предходната година приходите са с 227,7 млн. лв. повече (9,4 %). Върху размера на данъчните постъпления от доходите от трудови правоотношения имат влияние, както предприетите законодателни и административни мерки, така и настъпилите промени на пазара на труда, които за 2017 г. спрямо 2016 г. са както следва:

- увеличение на минималната работна заплата от 1 януари 2017 г. от 420 лв. на 460 лева (9,5 %);
- минималните осигурителни прагове за 2017 г. по основни икономически дейности и групи професии нарастват средно с 2,6 %;
- средната годишна работна заплата за страната през 2017 г.²⁷ нараства с 11,8 %;
- коефициентът на заетост за 2017 г. е 66,9 % и нараства с 3,5 п.п.;
- коефициентът на безработица за 2017 г. е 6,2 % и намалява с 1,5 процентни пункта.

От *извънтрудови правоотношения* (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.) приходите от данъка към 31.12.2017 г. са 316,5 млн. лв.

²⁷ По предварителни данни за 2017 г. на НСИ.

(103,5 % спрямо годишния разчет). Съпоставени с 2016 г. постъпленията от данъка са с 26,2 млн. лв. повече (9,0 %). Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довносяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. По данни на НАП към 31.12.2017 г. плащанията по декларации са с най-голям относителен дял (49,4 %), като е отчетен ръст от 5,2 % спрямо 2016 г., делът на плащанията на авансовите вноски е 19,3 %, а ръстът на годишна основа е 7,4 %. Значителен принос за данъчните приходи от извънтрудови правоотношения имат и плащанията за минали години, които нарастват с 12,9 % на годишна основа, а делът им в приходите от този вид данъци е 30,1 % за 2017 година.

През 2017 г. приходите от *окончателен годишен (патентен) данък*, администриран от общините са в размер на 21,9 млн. лв., което е 113,5 % спрямо годишния разчет. Спрямо 2016 г. постъпленията от данъка нарастват с 5,2 млн. лв. (31,4 %), което се дължи основно на въвеждането на данък върху таксиметровия превоз на пътници в Закона за местните данъци и такси (обн. ДВ, бр. 32 от 22 април 2016 г.).

Постъпленията от *окончателния данък върху доходите на местните физически лица от лихви по банкови сметки* към 31.12.2017 г. са в размер на 21,2 млн. лв. или 68,4 % от годишния план. В сравнение с миналата година са постъпили с 13,9 млн. лв. по-малко приходи (39,6 % спад). Основните фактори, които влияят върху размера на постъпленията от този данък са лихвите по спестовните продукти и банковите сметки и ръстът на спестяванията. През 2017 г., въпреки че беше отчетен ръст на депозитите на домакинствата, значителният спад на лихвените проценти по депозитите доведе до много по-ниски от очакваните приходи от този данък. По данни на БНБ към 31.12.2017 г. сумата на депозитите в сектор „Домакинства“ е 47 826,9 млн. лв. и е нараснала с 5,4 % в сравнение с края на 2016 година. Положителният ефект, който ръстът на депозитите оказва върху данъчната основа (доходите от лихви) се неутрализира от ниските нива на лихвените проценти по банковите сметки. Според лихвената статистика на БНБ през декември 2017 г., лихвените проценти по отделните видове депозити (салда) на сектор „Домакинства“ са се понижали между 0,01 и 0,59 п.п. в сравнение с декември 2016 година.

Постъпленията от *окончателния данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица* тези данъци към 31.12.2017 г. са в размер на 332,4 млн. лв., което е 165,8 % изпълнение на плана за 2017 година. Съпоставено с 2016 г. приходите са със 129,9 млн. лв. повече (64,2 %). Отчетеният ръст на тези данъчни приходи може да се обясни с благоприятната икономическа ситуация в страната през 2017 г., която оказва положително влияние върху размера на заделените суми за дивиденти и съответно върху дължимия за тях данък. Освен от благоприятната икономическа ситуация, постъпленията от данъка върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица са повлияни положително и от проведените действия от страна на НАП за проверка на декларираните касови наличности от дружествата в годишните данъчни декларации по ЗКПО за 2016 година. В резултат, значителна част от компаниите са коригирали финансовите си резултати за 2016 г. или са декларирали изплащане на дивиденти. Към края на 2017 г. задължените лица обект на тези проверки са декларирали 200 млн. лв. като скрито разпределение на печалбата, а над 130 млн. лв. са внесени в бюджета под формата на данък върху дивидентите, в т.ч. от юридически и от физически лица.

2.2.3 Приходи от осигурителни вноски

Постъпленията от социални и здравноосигурителни вноски за 2017 г. са в размер на 8 365,2 млн. лв., което представлява 105,4 % изпълнение на разчетите и 8,5 % от БВП.

Данните показват увеличение на приходите от осигурителни вноски с 1 047,4 млн. лв. (14,3 %) спрямо предходната година.

Факторите, които оказват влияние на приходите от задължителни осигурителни вноски през годината, са следните:

- ◆ увеличеният размер на осигурителната вношка за фонд „Пенсии” с един процентен пункт от 1 януари 2017 г. – на 18,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г. и на 13,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

- ◆ увеличеният размер на осигурителната вношка за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 процентни пункта – на 60,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., и на 55,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

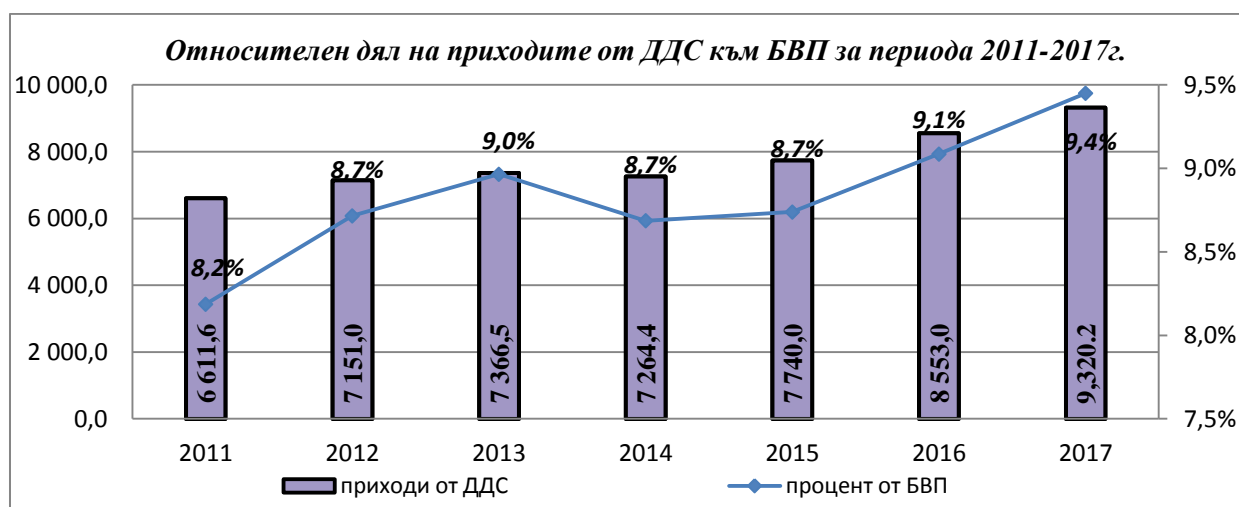
- ◆ нарастването на минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и групи професии средно с 2,6 % за 2017 г. в сравнение с 2016 г. Най-ниският минимален осигурителен доход е равен на 460 лв., размерът на минималната работна заплата от началото на 2017 г.;

- ◆ увеличеният размер на диференцирания минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход от трудова дейност през 2015 г., съответно на 460 лв., 500 лв., 550 лв. и 600 лв.

Приходите от осигурителни вноски по бюджетите на социално-осигурителните фондове (вкл. ДОО, ФГВРС и УПФ) са в размер на 5 961,0 млн. лв., което представлява 105,4 % изпълнение на годишните разчети и с 855,8 млн. лв. повече спрямо предходната година. Здравноосигурителните вноски по бюджета на НЗОК възлизат на 2 404,2 млн. лв., което е 105,5 % спрямо заложените в разчета за годината и със 191,6 млн. лв. повече спрямо 2016 г.

2.2.4 Данък върху добавената стойност

Приходите от ДДС формират най-голяма част от данъчните постъпления по КФП – 31,5 %. За 2017 г. нетните приходи от ДДС възлизат на 9 320,2 млн. лв. или 106,1 % изпълнение на годишния план и представляват 9,4 % от БВП за годината. В сравнение с 2016 г. се отчита увеличение с 9,0 % (767,3 млн. лв.), което се дължи на по-високите приходи от ДДС от внос от трети страни.

Източник: Министерство на финансите

Постъпления от ДДС от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП)

Приходите от ДДС (нето) са в размер на 5 238,3 млн. лв. или 96,1 % изпълнение на годишния план, като спрямо 2016 г. е отчетен спад от 42,2 млн. лв. (0,8 %). Този резултат е следствие от промените в икономическата активност в страната, изменението на вноса и износа и влиянието на приетите законодателни изменения от началото на 2017 година.

Основните фактори, повлияли върху постъпленията от данъка за 2017 г. са следните:

- Динамика на *потреблението* - по данни на НСИ за 2017 г.²⁸ крайното потребление нараства с 4,5 % спрямо предходната година;
- Изменението на *вноса на стоки и услуги* – по данни на НСИ²⁹ вносът на България от ЕС за 2017 г. се увеличава с 10,9 % спрямо предходната година, което оказва положителен ефект върху приходите от ДДС, администрирани от НАП. Вносът на България от трети страни за 2017 г. нараства с 24,1 % в сравнение с 2016 г.;
- Изменението на *износа на стоки и услуги* – по данни на НСИ за 2017 г. износът на България за ЕС нараства с 10,8 %, в сравнение с 2016 г., което оказва влияние върху декларирания ДДС, подлежащ на възстановяване от износители. Износът за трети страни също расте с 10,6 % спрямо 2016 година.

Основните показатели, които формират нетните приходи от *ДДС при сделки в страната и ВОП* са следните:

- *Ефективно внесеният ДДС* по сметките на НАП, формиран като данък от справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесените суми, разкрити по данъчно-ревизионни актове е 11 480,8 млн. лв., което е с 616,0 млн. лв. (5,7 %) повече в сравнение с миналата година;
- *Общо възстановеният ДДС* (чрез прихващане и ефективно) е 6 242,5 млн. лв. или с 658,2 млн. лв. (11,8 %) повече в сравнение с 2016 година. Съотношението на възстановения ДДС към внесения е 54,8 %, като за предходната година е 51,8 %;
- *Декларираният ДДС за внасяне (след приспадане)* към 31.12.2017 г. е 11 525,2 млн. лв., като се отчита увеличение със 739,9 млн. лв. (6,9 %) спрямо 2016 г.;
- *Декларираната данъчна основа*, подлежаща на облагане със ставка 20 % е 200,8 млрд. лв., което е увеличение с 12,2 млрд. лв. (6,5 %) в сравнение с 2016 година.

Фирми с увеличение на салдото по ДДС

Към 31.12.2017 г. нетните приходи от ДДС от 197 дружества са с увеличение над 2 млн. лв. спрямо предходната година. Общият размер на нетните приходи от тези дружества е с 1 033,6 млн. лв. повече спрямо 2016 година. Посочените задължени лица са от икономически дейности, свързани с търговия с горива, цигари и автомобили, добивна и преработваща промишленост, „Покупка, превоз, обработване и продажба на всякакви видове газ“, „Производство, снабдяване и разпределение на електрическа енергия“, „Железопътен транспорт“, „Медицински грижи“, „Финансови дейности“, „Търговия на дребно“, „Телекомуникации“, „Сделки с недвижими имоти“, „Производство на хранителни продукти“, „Туризъм“ и други.

Фирми с намаление на салдото по ДДС

За 2017 г. нетните приходи от ДДС от 162 дружества са с намаление с над 2,0 млн. лв., като общият размер на данъка от тези фирми е с 1 365,6 млн. лв. по-малко спрямо 2016 година. Посочените дружества са от отраслите, свързани с търговия на едро с течни

²⁸ БВП - ЕСС 2010, Годишни данни, БВП - Разходи за крайно потребление - национално ниво.

²⁹ Търговия на България с ЕС през 2017 година (предварителни данни).

Търговия на България с трети страни през 2017 година (предварителни данни).

горива, електроенергия, нефт, тютюневи изделия, „Добивна промишленост“, „Железопътен транспорт“, „Производство на боеприпаси и търговия с оръжие и военни продукти“, „Производство на хранителни продукти“, „Производство на стъкло“, „Металургия и метални изделия“ и други.

Постигнатата събираемост на декларирания ДДС за внасяне, по справки-декларации по ЗДДС, за 2017 г. е 96,9 %, при 96,7 % за предходната година.

Приходи от ДДС от внос от страни извън ЕС

Нетните постъпленията от ДДС от внос от трети страни за 2017 г. са в размер на 4 082,0 млн. лева, което представлява 123,7 % изпълнение на годишния план. Относителният дял на приходите от внос в общите приходи от ДДС е 43,8 %, при 38,3 % за предходната година. Съпоставени с 2016 г. постъпленията от внос са нараснали с 809,4 млн. лв. (24,7 %).

Приходи от ДДС от внос по групи стоки за 2017 г.

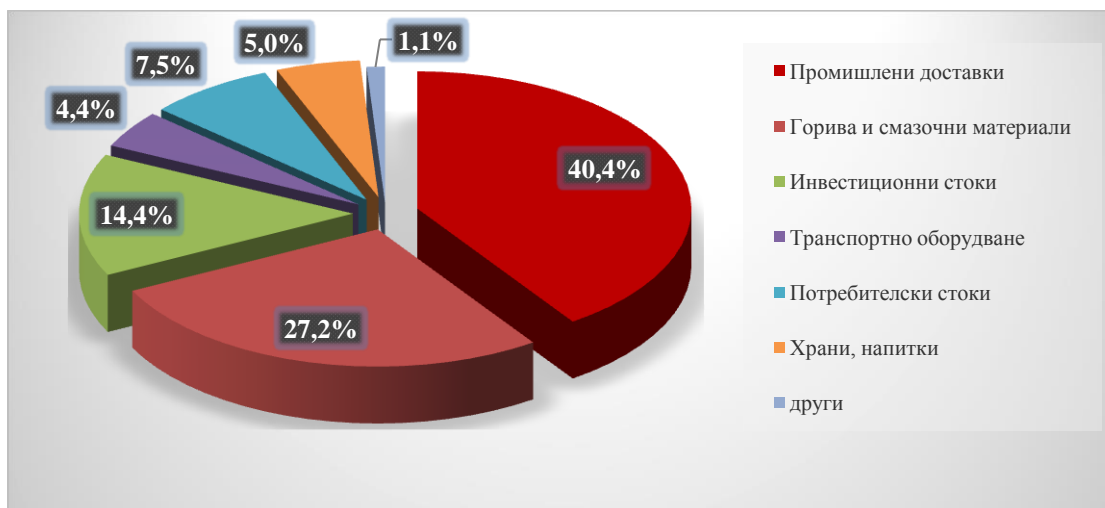
Групи стоки	ДДС (млн. лева)	Изменение (%)	Отн. дял	Индекс на цени при внос (2016=100)	Индекс на физическия обем при внос (2016=100)
Промислени доставки	1 649,1	24,3	40,4%	112,9	110,1
Горива и смазочни материали	1 111,6	40,6	27,2%	124,6	112,9
Инвестиционни стоки	588,5	30,5	14,4%	107,1	121,9
Транспортно оборудване	180,3	12,7	4,4%	102,2	110,3
Потребителски стоки	304,9	9,5	7,5%	99,7	109,8
Храни, напитки и други	247,6	0,1	6,1%	107,3	93,3
Общо:	4 082,0	24,7	100,0%	113,5	110,2

Източник: Агенция „Митници“

Основните фактори, повлияли върху приходите от ДДС от внос за 2017 г. са, както следва:

- Изменение на физическия обем при внос – отчетено е увеличение средно с 10,2 % за 2017 г., спрямо 2016 г.;
- Ефект от промените в цените и количествата на суровините и стоките – през 2017 г. значително се повишиха борсовите цени (в долари) на суровините, които формират основна част на вноса от трети страни - цинк (38,3 %), мед (26,7 %), олово (24,0 %), суров нефт за тип „Брент“ (23,5 %), желязна руда (22,8 %), алуминий (22,7 %) и никел (8,5 %). Отчита се и ръст в цените на внасяните стоки от трети страни, като най-голямо е увеличението в групата на горивата и смазочните материали (24,6 %). Следват промишлените доставки с регистриран ръст в цените за 2017 г. в размер на 12,9 %, храните и напитките – 7,3 %, инвестиционните стоки – 7,1 % и транспортното оборудване – 2,2 %. Спад в индекса на цените с 0,3 % се наблюдава в групата на потребителските стоки. В количествено изражение вносът през 2017 г. също нараства спрямо предходната година.

Структура на приходите от ДДС при внос по стокови групи (%)

Източник: Агенция "Митници"

Промислени доставки

През 2017 г. приходите от ДДС при внос от промишлени доставки са в размер на 1 649,1 млн. лв. и нарастват с 322,6 млн. лв. (24,3 %) спрямо предходната година. Вносът на специфично оборудване от „Национална електрическа компания“ ЕАД допринася за допълнителни приходи от ДДС в размер на 13,4 млн. лв. за 2017 година. При внос на мазут през 2017 г. се отчита спад в приходите от ДДС с 34,5 % (15,1 млн. лв.) спрямо 2016 година. При внос на чугун, желязо и стомана в бюджета са постъпили 250,7 млн. лв. или с 24,2 % повече спрямо предходната година. При цветните метали, приходите от ДДС при внос на промишлена мед и медни изделия достигат 180,8 млн. лв., отчитайки ръст от 72,5 млн. лв. (67,0 %) спрямо предходната година. От внос на алуминий и изделия от алуминий в бюджета са постъпили 85,9 млн. лв. или с 15,2 млн. лв. (21,5 %) повече, а от внос на руди приходите от ДДС са 214,3 млн. лв., което е с 66,3 млн. лв. повече (44,8 %) спрямо 2016 година.

Горива и смазочни материали

През 2017 г. приходите от ДДС при внос на горива и смазочни материали достигат 1 111,6 млн. лв., като се увеличават с 321,1 млн. лв. (40,6 %) спрямо предходната година. Постъпленията от внос на суров петрол са в размер на 908,4 млн. лв., при 659,7 млн. лв. за 2016 година. Увеличението на приходите се дължи едновременно на ръстовете в цените, количеството и валутния курс, като нетният ефект е 248,7 млн. лв. (37,7 %), повече приходи от ДДС при внос на суров петрол.

Инвестиционни стоки и транспортно оборудване

Приходите от ДДС при внос на инвестиционни стоки и транспортно оборудване са в размер на 768,8 млн. лв., като нарастват със 157,8 млн. лв. (25,8 %). При инвестиционните стоки се наблюдава ръст от 21,9 % на внесените количества, а цената при внос се повишава със 7,1 %. От внос на транспортно оборудване са постъпили 180,3 млн. лв. или с 20,3 млн. лв. (12,7 %) повече спрямо предходната година.

Потребителски стоки

Приходите от ДДС при внос на потребителски стоки са 304,9 млн. лв., като нарастват с 26,4 млн. лв. (9,5 %) спрямо предходната година. В количествено изражение вносът нараства с 9,8 %, а цените намаляват с 0,3 %. Потребителските стоки могат да бъдат разделени на стоки с дълготрайна употреба (ел. уреди, машини, бижута, мебели и др.), полудълготрайна (пластмасови артикули, облекла, обувки и др.) и краткотрайна

(медикаменти, препарати и др.), като увеличението в количеството е най-голямо при втората група стоки (11,5 %).

Храни, напитки и др. стоки

Приходите от ДДС от внос на храни, напитки и други стоки са 247,6 млн. лв., като се увеличават с 0,2 млн. лв. (0,1 %) в сравнение с 2016 г. Най-голям дял (13,5 %) в приходите от ДДС при внос на храни и напитки имат стоките от глава 08 по КН (плодове, годни за консумация). При тези стоки се отчита ръст с 20,3 % в постъпленията от ДДС на годишна база. Общата сума от внос на плодове за 2017 г. е 27,5 млн. лв., при 23,0 млн. лв. за 2016 година. На второ място се подреждат кафе, чай, мате и подправки с дял от 12,6 %. От внос на стоки от тази група са събрани 25,6 млн. лв. при 20,4 млн. лв. за 2016 година. От внос на зеленчуци са събрани 24,0 млн. лв. приходи от ДДС при внос, при 20,6 млн. лв. за 2016 година. От внос на стоки по глава 12 по КН (маслодайни семена и плодове; разни видове семена за посев и плодове) са събрани 23,9 млн. лв. приходи от ДДС при внос, при 19,3 млн. лв. за 2016 година. От внос на захар и захарни изделия са събрани 17,4 млн. лв. приходи от ДДС при внос, при 32,6 млн. лв. за 2016 г., което е спад с 46,5 %.

2.2.5 Акцизи

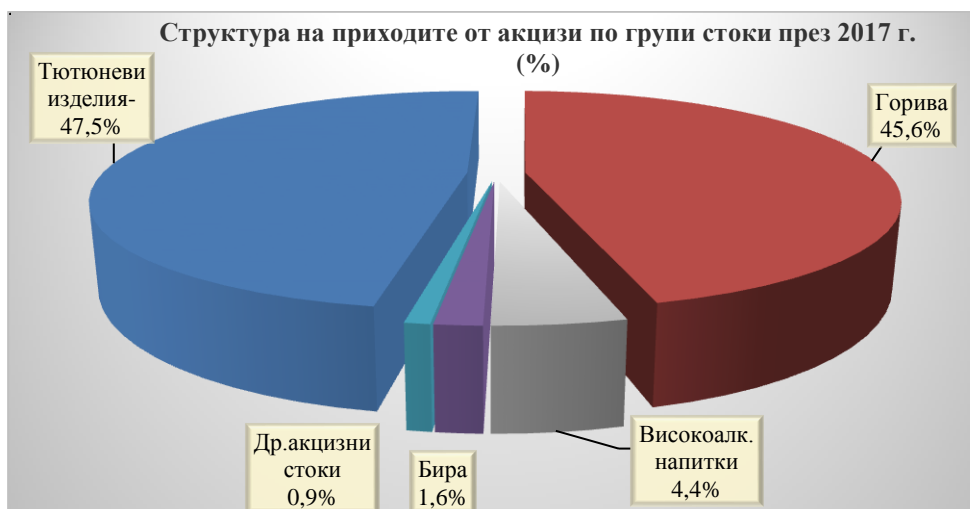
Касовото нетно изпълнение на приходите от акцизи за 2017 г. са в размер на 4 984,5 млн. лева. Постъпленията са със 179,5 млн. лева (3,7 %) повече от приходите от акциз през 2016 г. и са 98,9 % от заложените показатели в годишния план. Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в селскостопанското производство“, на Министерство на земеделието, храните и горите е преведена сума в размер на 84,0 млн. лева.

Приходи от акцизи, за периода 2016-2017 г.

Приходи от акцизи	2016 г. отчет	2017 г.			Ръст 2017/2016
		ЗДБРБ	отчет	изпълнение на плана	
Акцизи общо в т.ч.:	4 877,6	5 038,0	5 068,5		
- ваучери и суми, преведени на МЗХГ във връзка с прилагането на схема за държавна помощ	72,6		84,0		
Приходи в държавния бюджет в т.ч.	4 805,0	5 038,0	4 984,5	98,9	3,7%
-от тютюневи изделия	2 304,0	2 393,0	2 368,6	98,9%	2,8%
-от горива (вкл. природен газ)	2 164,1	2 200,0	2 273,0	103,3%	5,0%
-от високоалкохолни напитки и бира	295,7	300,0	300,3	100,1%	1,6%
-от други стоки (вкл. ел. енергия)	41,2	45,0	42,7	94,9%	3,6%

Източник: Агенция “Митници”

През 2017 г., 99,7 % от приходите от акциз се формират от начислен акциз за сделки в страната и само 0,3 % от постъпленията са от внос на акцизни стоки от трети страни. Относителният дял на приходите от акцизи към БВП е 5,1 %, а към потреблението - 6,5 %, като показателите за 2016 г. са съответно 5,1 % и 6,7 %. Отчита се намаление на дела на приходите от акциз за тютюневи изделия - от 48,0 % за 2016 г. на 47,5%, за сметка на приходите от акциз за горива, които нарастват от 45,0 % за 2016 г. до 45,6 % за 2017 година.

Източник: Министерство на финансите

Акцизите от тютюневи изделия - Приходите от акциз от цигари и тютюн за 2017 г. са с най-голям дял в общите акцизни постъпления и възлизат на 2 368,6 млн. лв. като се отчита ръст от 2,8 % (64,6 млн. лв.) спрямо 2016 година. На годишна база количествата на обложените с акциз цигари (13,7 млрд. къса) намаляват с 0,9 %, а средните ставки на акциза са 163,5 лв. и 169,1 лв. за 1000 къса, съответно за 2016 г. и 2017 г., което представлява 3,5 % ръст на средните ставки. За 2017 г. най-търсени са ценовите категории от 4,90 лв. и 4,70 лв., следвани от цени от 5,00 лв., 5,60 лв. и 4,80 лева. Делът на посочените най-продавани ценови категории е 77,7 % от общото количество цигари, при 66,4 % за 2016 година. Среднопретеглената продажна цена на дребно достига 5,02 лв., докато за 2016 г. е 4,92 лева. От увеличението на акцизните ставки, действащи от началото на 2017 г. допълнителният ефект е 64 млн. лв., при заложи в бюджета 70,0 млн. лева.

Количествата тютюн за пушене, обложени с акциз, се увеличават с 19,4 % спрямо 2016 г., или с 51,8 тона, при запазване на ставката на тютюн за пушене - 152 лв./кг. При обложените с акциз количества пури и пурети, се отчита спад с 4,0 % в количествата или с -0,4 млн. тона.

Акцизите от горива (вкл. природен газ) - Приходите от акцизи за горива през 2017 г. са в размер на 2 272,9 млн. лв. и отбелязват ръст от 5,0 % или със 108,8 млн. лв. повече от 2016 година.

Газол и керосин - Внесеният акциз за газол и керосин формира основната част от приходите за горива (70,7 % дял). Брутният размер на събрания акциз в тази група е 1 905,5 млн. лв., което е със 155,4 млн. лв. (8,9 %) повече спрямо 2016 година. Наблюдава се значителен ръст на възстановения акциз (18,2 %), като за отчетния период са възстановени 298,1 млн. лв., при 252,1 млн. лв. за предходната година. Сумата на акциза за газол и керосин, ефективно постъпила в държавния бюджет (касово изпълнение), е 1 607,4 млн. лв., което е със 111,2 млн. лв. повече от 2016 година.

Бензин - Приходите от бензин представляват 20,3 % от общия акциз на горивата. Произведените и внесени количества бензин, за които е заплатен акциз (с приложена ставка различна от нула лева) възлизат на 659,2 млн. литра, което представлява ръст от 1,0 %. Ефективно постъпилите суми от акциз за бензин са в размер на 462,5 млн. лв., като сумата се запазва на нивото за 2016 година.

През 2017 г. са потребени 53,8 млн. литра бензин, газол, керосин и др. течни горива, освободени от облагане/заплащане на акциз.

Природен газ - Приходите от акциз за природен газ за 2017 г. са в размер на 28,0 млн. лв. или със 7,1 млн. лв. (20,3 %) по-малко от събраните през 2016 година.

Количествата природен газ, освободени за потребление на територията на страната, възлизат на 137,5 млн. гигаджаула, което е с 8,5 % повече спрямо 2016 година. Нарастват количествата природен газ, предназначени за отопление и за освободени от акциз крайни потребители (ОАКП). Едновременно с нарастването на количествата за отопление и за ОАКП, намаляват количествата природен газ за стопански нужди, за които в Закона за акцизите и данъчните складове е предвидена ставка 0,60 лв./GJ. Промяната в структурата на потреблението води до ръст в количествата и спад на приходите от акциз за освободения за потребление природен газ.

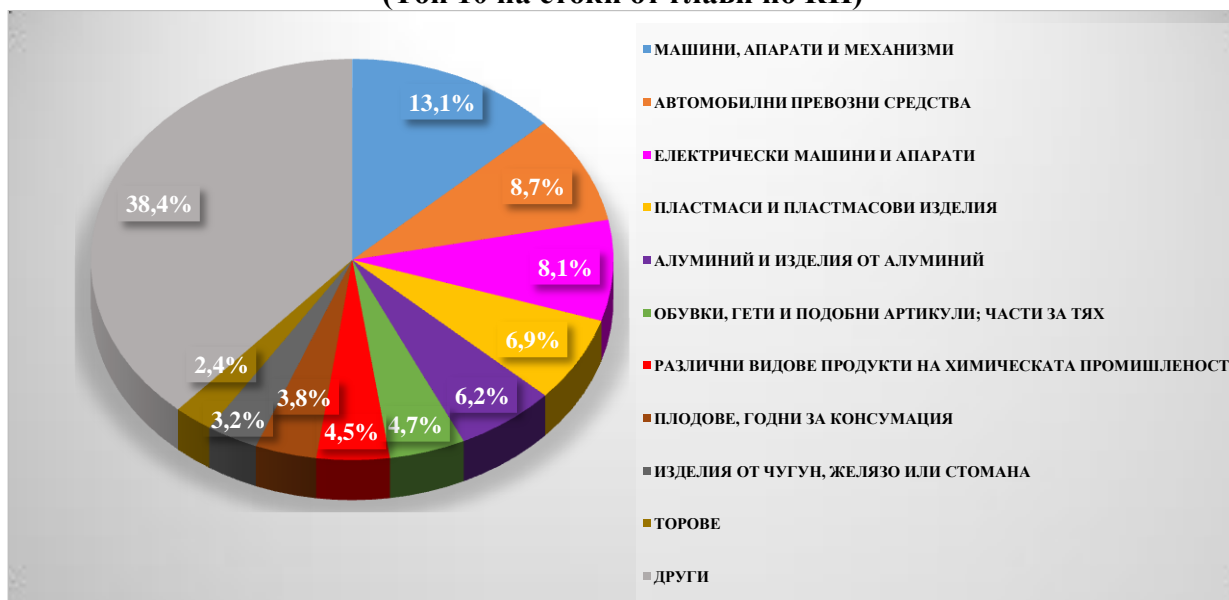
Ваучери и преведени суми на МЗХГ - Преведените през 2017 г. 84,0 млн. лв. на Министерство на земеделието, храните и горите, във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в селскостопанското производство“, са с 11,4 млн. лв. повече от 2016 година.

2.2.6 Мита

Постъпленията от мита и митнически такси за 2017 г. възлизат 194,3 млн. лв. или 117,0 % спрямо предвидените разчети в ЗДБРБ за 2017 година. В сравнение с 2016 г. събраните мита са с 21,2 млн. лв. (12,3 %) повече. Основните фактори за изпълнението на приходите от мита са: ръст на физическите обеми на стоки, за които са били приложими ставки на митата при внос; увеличение във физическите обеми на стоки, за които през 2017 г. са отпаднали действащите през 2016 г. защитни мерки и прилагане на защитни мерки на търговската политика на ЕС и на антидъмпингови ставки на митата.

Постъпленията от мита за десетте водещи групи стоки формират 61,6 % от общата сума за 2017 година. Най-голям дял в приходите от мита през 2017 г. имат стоките от глава „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати“, с относителен дял от 13,1 % от всички постъпления за периода.

Дял на приходите от мита през 2017 г. по стоки
(Топ 10 на стоки от глави по КН)

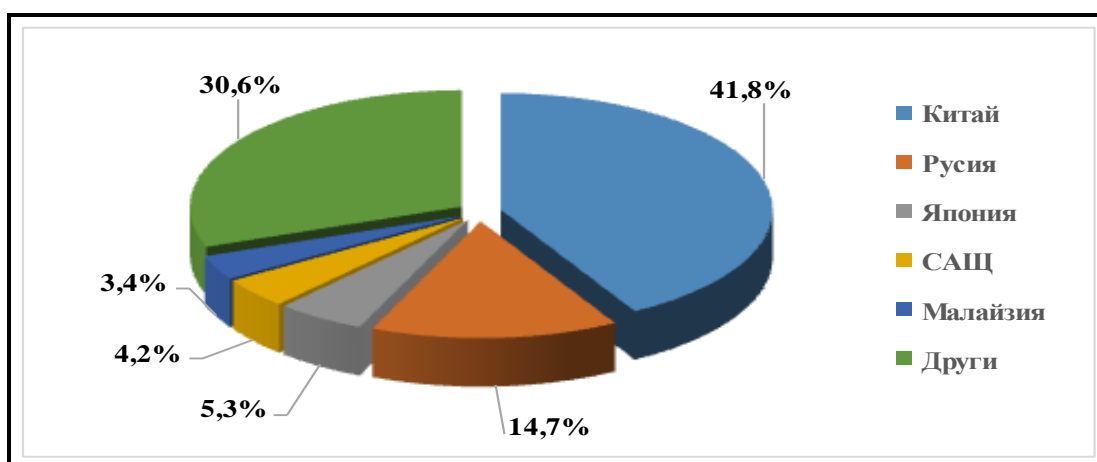

Източник: Агенция „Митници“

Увеличението на приходите от мита за 2017 г. се дължи основно на ръста в приходите при следните стокови групи: глава „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати“; глава „Различни видове продукти на химическата промишленост“; от глава „Алуминий и изделия от алуминий“ и глава „Обувки, гети и подобни артикули; части за тях“. Постъпленията от мита по глава „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати“ са в

размер на 25,8 млн. лв. и са с 11,4 млн. лв. повече (78,6 %), в сравнение с предходната година. Вносът на специфично оборудване от „Национална електрическа компания“ ЕАД е основен фактор за повишаване на приходите от мита по тази глава. Следват приходите от мита по глава „Различни видове продукти на химическата промишленост“, които през 2017 г. възлизат на 8,9 млн. лв. и нарастват с 6,8 млн. лв. на годишна база. Приходите от мита по глава „Алуминий и изделия от алуминий“ за 2017 г. са 12,2 млн. лв. и се увеличават с 3,9 млн. лв. (46,2 %) спрямо 2016 година. Постъпленията от мита по глава „Обувки, гети и подобни артикули; части за тях“ възлизат на 9,3 млн. лв. и са с 2,7 млн. лв. по-високи (40,5 %) спрямо миналата година. За 2017 г. от водещите за приходите от мита групи стоки, по-голям спад се отчита при внос на стоките от глава „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети, велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности“, като постъпленията се понижават с 2,2 млн. лв. (11,5 %) на годишна база. Намаление за 2017 г. се наблюдава и при стоки от глава „Електрически машини и апарати, електроматериали и техни части; апарати за записване или възпроизвеждане на звук, апарати за записване или възпроизвеждане на телевизионен образ и звук и части и принадлежности за тези апарати“ с 1,3 млн. лв. (7,4 %) на годишна база. Спад в приходите от мита се отчита и при приходите от мита на стоки от глава „Различни видове хранителни продукти“ с 0,5 млн. лв. (16,5 %) на годишна база. В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е дялът на приходите от мита при внос на стоки с произход Китай, като през 2017 г. постъпленията възлизат на 82,6 млн. лв. и са с 1,8 % повече спрямо 2016 година. Те формират 41,8 % от общия обем на митата за 2017 година. На второ място по приходи от мита е вносът на стоки с произход Русия, които са в размер на 29,0 млн. лв. и отчитат увеличение с 95,2 % на годишна база. Тези постъпления имат относителен дял от 14,7 % от всички мита. Повишаването на приходите от мита за стоки с произход Русия се дължи основно на вноса на специфично оборудване от „Национална електрическа компания“ ЕАД. Постъпленията от мита за стоки от Япония са в размер на 10,5 млн. лв., като се увеличават с 28,7 % и формират 5,3 % от всички мита. Постъпленията от внос на стоки с произход САЩ възлизат на 8,4 млн. лв., като отчитат ръст с 3,0 % и представляват 4,2 % от всички мита. На следващо място е Малайзия, със събрани мита за 2017 г. в размер на 6,8 млн. лв., които се повишават със 134,2 % и имат относителен дял от 3,4 %.

Дял на приходите от мита през 2017 г. в зависимост от произхода на внасяните стоки (%)

Източник: Агенция "Митници"

2.2.7 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, за 2017 г. са в размер на 33,5 млн. лв., при заложиени 30,9 млн. лв. или 108,3 % изпълнение на годишния план. В сравнение с 2016 г. приходите се увеличават с 2,8 млн. лв. (9,2 %), като отчетеният резултат се определя основно от ръста на записаните застрахователни премии.

Сумата по *Схемата за държавна помощ за съфинансиране на застрахователни премии при застраховане на селскостопанска продукция* се увеличава с 1,0 млн. лв. за 2017 г. Срокът за представяне на застрахователните полици, във връзка с отпуснатите допълнителни средства от Държавен фонд „Земеделие“³⁰ (ДФЗ) по тази схема, беше към края на септември 2017 г., което оказва влияние за повишаване на приходите от данъка върху застрахователните премии до края на отчетния период. Освен това, по данни на КФН постъпленията по записани застрахователни премии по вид застраховка "Пожар и природни бедствия" се повишават с 9,2 % спрямо 2016 г., което е друг фактор за нарастване на постъпленията по данъка.

Друг фактор, който оказва влияние върху приходите от застрахователни премии през 2017 г., са приетите законодателни промени и предприетите действия на отдел "Пътна полиция" към МВР. През втората половина на 2017 г., от движение са спрени голям брой моторни превозни средства, поради неплатена застраховка „Гражданска отговорност“. От тях близо 8 % от собствениците са сключили задължителната полица, след което регистрационните номера са върнати. В тази връзка, по предварителни данни на КФН, към края на 2017 г. е отчетен ръст с 1,8 п.п. на записаните премии по застраховка "ГО на автомобилистите" спрямо 2016 година.

2.2.8 Други данъци

Другите данъци включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществените данъци по Закона за местните данъци и такси. Приходите от други данъци по КФП са в размер на 1 039,3 млн. лв. (1,1 % от БВП), което представлява 104,9 % изпълнение на ЗДБРБ за 2017 година.

Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

През 2017 г. от други данъци по ЗКПО по КФП са постъпили 134,1 млн. лв., което представлява 103,9 % спрямо годишния разчет, при 123,7 млн. лв. за 2016 година. Основната част от тези приходи (49,0 %) са формирани от окончателен данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения. Приходите от този вид данък са в размер на 65,7 млн. лв. за 2017 г. при 60,9 млн. лв. за 2016 година.

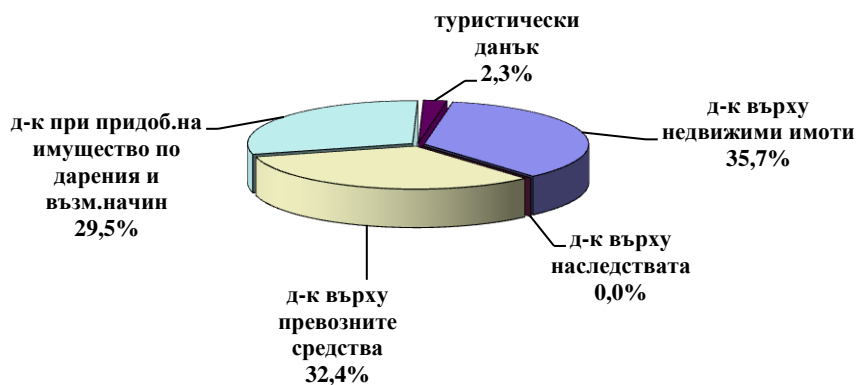
Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху наследствата, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, туристически данък и постъпват по бюджетите на общините. Ставките на имуществените данъци се определят от общинските съвети в законово фиксирани граници съгласно Закона за местните данъци и такси. Това дава добри възможности за гъвкаво управление на приходните политики от страна на общинската администрация.

³⁰ <http://www.dfz.bg/bg/presentar/novini/-1/>

Изпълнение на имуществените данъци на общините за 2017 г.

От имуществени данъци в общинските бюджети през 2017 г. са постъпили общо 903,0 млн. лв., 104,9 % спрямо годишния разчет и с 44,3 млн. лв. (5,2 %) повече от тези за 2016 г. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци е данъкът върху недвижимите имоти – 35,7 %, следват данък върху превозните средства – 32,4 % и данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин – 29,5 % и туристически данък – 2,3 %. Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

2.2.9 Неданъчни приходи

Постъпленията от неданъчни приходи по КФП за 2017 г. възлизат на 4 214,7 млн. лв. (88,6 % изпълнение от предвидените в ЗДБРБ за 2017 г. средства и 4,3 % от БВП). В тази група приходи по КФП се включват държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от общинска и държавна собственост, глоби, санкции и наказателни лихви, приходи от концесии и др.

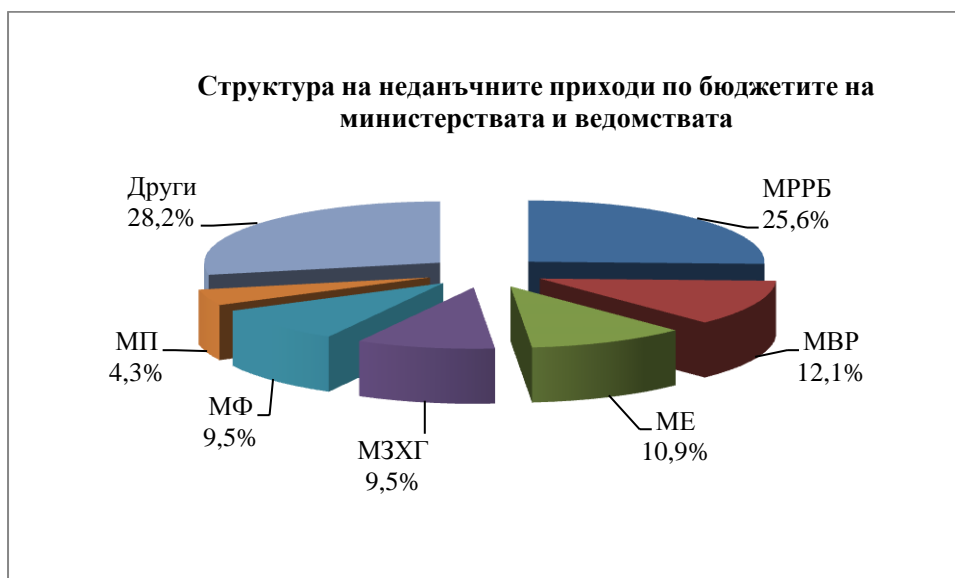
Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 1 932,5 млн. лв. или 71,3 % от планираните за годината.

Изпълнението на неданъчните приходи по централния бюджет за 2017 г. е в размер на 247,9 млн. лв. при 235,1 млн. лв. за 2016 г. Дивидентите по централния бюджет за 2017 г. са в размер на 93,6 млн. лв., при заложен в разчетите по ЗДБРБ за 2017 г. 50,0 млн. лв. и формират 37,8 % от общия размер на неданъчните приходи.

Изпълнението на неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата е добро спрямо разчета, като са постъпили 1 570,4 млн. лв., което е 96,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2017 г. средства. Това са главно приходи от държавни такси и приходи и доходи от собственост. С най-висок относителен дял в неданъчните приходи на министерствата и ведомствата (20,2 %) са приходите от винетни такси. През 2018 г. те са в размер на 317,1 млн. лева.

По-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет са по бюджетите на следните министерства и ведомства:

- **Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 401,3 млн. лв., в т.ч. приходи от държавни такси 396,4 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 113,0 % от годишния уточнен план. От администрираните държавни такси с най-голям дял са приходите от винетни такси в размер на 317,1 млн. лв., събрани по реда на чл. 25 и чл. 26 от Тарифата за таксите, които се събират от Агенция „Пътна инфраструктура”, а останалите събрани други такси по тарифата са в размер на 58,2 млн. лв., реализирани от кантарни такси, такси за преминаване на Дунав мост в посока Русе-Гюргево, от такси за крайпътни обслужващи обекти и рекламни съоръжения, такси за транзитно преминаване на пътни превозни средства с чуждестранна регистрация, както и такси за движение на тежки и извънгабаритни превозни средства по републиканските пътища;

- **Министерство на вътрешните работи (МВР)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 190,7 млн. лв., които основно са приходи от държавни такси в размер на 92,4 млн. лева. Приходите и доходите от собственост са в размер на 43,6 млн. лв. (приходи от продажби на услуги, стоки и продукция, както и приходи от договори за охрана със СОТ, полиция и пожарна безопасност). Към 31.12.2017 г. събраните приходи от наложени глоби и санкции са в размер на 67,3 млн. лева;

- **Министерство на енергетиката (МЕ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 170,5 млн. лв. и са в пряка зависимост от броя на извършените от министерството услуги, проверки, издадените удостоверения и т.н. Изпълнението им спрямо достигнатите неданъчни приходи по уточнен план е 66,4 %. Най-голям е делът на приходите от вноски на държавни (общински) предприятия и институции във Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения” и Фонд „Радиоактивни отпадъци” – 94,2 млн. лв. или 55,2 % от общия размер на отчетените неданъчни приходи. През 2017 г. постъпилите приходи по транзитната сметка „Национален план за инвестиции“ са в размер на 29,3 млн. лв. при планирани 122,2 млн. лв., на което се дължи и отчетеното общо неизпълнение на неданъчните приходи. Отчетените постъпления от концесии (с включен в тях ДДС) са в размер на 55,6 млн. лв., а внесените общо ДДС и данък върху приходите от стопанска дейност са в размер на 16,0 млн. лева;

- **Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 149,2 млн. лв., в т. ч. 74,3 млн. лв. приходи от държавни такси. През 2017 г. изпълнението на неданъчните приходи възлиза на 93,8 % от уточнения им план за 2017 г. Неизпълнението на приходите се дължи на отпаднали държавни такси, събрани по Тарифата за таксите, събрани от

органите по поземлената собственост, както и на неосъществени продажби на земя от Държавния поземлен фонд и Държавния горски фонд;

• **Министерство на финансите (МФ)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 149,0 млн. лв. или изпълнението им е 129,5 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2017 г. средства, а спрямо уточнения им план – 129,4 %. Най-голям е дялът на приходите от държавни такси – 141,4 млн. лв. или 94,9 % от общия размер на отчетените неданъчни приходи. За 2017 г. държавните такси, събрани от Държавна комисия по хазарта, са в размер на 138,3 млн. лв. на основание Тарифата за таксите, които се събират по Закона за хазарта, приета с ПМС № 289/15.11.2012 г. и държавни такси за поддържане на лиценз за организиране на хазартни игри, с изключение на онлайн залагания и двукомпонентни държавни такси за издаване и поддържане на лиценз за онлайн залагания;

• **Министерството на правосъдието (МП)** - постъпилите неданъчни приходи са в размер на 67,1 млн. лв. или изпълнението възлиза на 109,9 % спрямо утвърдените с годишния закон. С най-голям относителен дял са приходите от държавни такси, които са в размер на 66,9 млн. лв., при планирани за годината 60,8 млн. лв., или изпълнението е 110,0 %. Основните постъпления от държавни такси са от Агенция по вписванията – 61,1 млн. лв. и Централен регистър на особените залози – 3,9 млн. лева. Част от приходите от държавни такси по бюджета на Министерството на правосъдието са и от предоставените услуги от администрацията на МП, които за периода са в размер на 1,9 млн. лв., при планирани – 1,8 млн. лева.

Агенцията по вписванията е администратор на приходи от такси и глоби, които постъпват на основание Закона за кадастъра и имотния регистър, Закона за търговския регистър, Закон за регистър БУЛСТАТ, Семейния кодекс и „Тарифа за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията”. Отчетените за 2017 г. приходи от държавни такси са разпределени както следва:

- Кадастър и имотен регистър - 42,1 млн. лв.
- Търговски регистър – 18,2 млн. лв.
- Регистър БУЛСТАТ – 0,6 млн. лв.
- Регистър на имуществените отношения на съпрузите – 0,2 млн. лева.

Централният регистър на особените залози е администратор на приходите на основание Закона за особените залози. За 2017 г. по бюджета му са реализирани приходи в размер на 3,9 млн. лв., при уточнен план 4,0 млн. лв., т.е. изпълнението на бюджета за 2017 г. в приходната му част е 97,0 %.

Постъпилите приходи от предоставянето и осъществяването на концесионна дейност от министерствата за 2017 г. са общо в размер на 103,1 млн. лв. при утвърдени със ЗДБРБ за 2017 г. приходи от концесии 68,3 млн. лв. или същите са преизпълнени с 34,8 млн. лева. Приходите от концесионната дейност по министерства - концеденти са както следва: Министерство на енергетиката – 55,6 млн. лв., Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията – 38,3 млн. лв., Министерство на туризма – 5,0 млн. лв., МОСВ – 3,5 млн. лв. и Министерския съвет – 0,8 млн. лева. Основно отчетеното преизпълнение на приходите от концесии е по бюджетите на: МЕ – в размер на 21,6 млн. лв. и МТИТС в размер на 13,3 млн. лева.

Общият размер на неданъчните приходи по *местните бюджети* е 1 267,8 млн. лв. (104,8 % спрямо годишните разчети за 2017 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (782,1 млн. лв.) – 61,7 %, следват приходите и доходите от собственост (274,8 млн. лв.) – 21,7 % и постъпленията от продажба на нефинансови активи (143,5 млн. лв.) – 11,3 %. Съпоставени с предходната година постъпленията нарастват с 36,3 млн. лв., 3,0 процентни пункта.

2.2.10 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми

Постъпленията от *помощи и дарения* по КФП за 2017 г. са в размер на 1 520,6 млн. лв., 57,5 % от планираните, в т.ч. постъпилите по сметките на Национален фонд (вкл. по сметките на бенефициенти) приходи (нето) по програмите, финансирани от ЕФРР, ЕСФ (включително ИМЗ), КФ и ФЕПНЛ на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г., ФМ на ЕИП 2009–2014г., НФМ 2009–2014 г. и за периода 2014–2021 г., ПТСВГ за периода 2014–2020 г. и БШПС, като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната в размер на 1 105,8 млн. лв. и 142,3 млн. лв., постъпили по сметката за средства от Европейския съюз на разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” (вкл. по сметките на бенефициенти) за 2017 г. от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския фонд за рибарство (ЕФР).

2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2017 г.

Разходите по консолидираната фискална програма по икономически елементи за периода 2015 г. - 2017 г., представени и като процент от БВП са както следва:

млн. лв.	2015		2016		2017	
	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП
ОБЩО РАЗХОДИ	34 684,8	39,2%	32 491,4	34,5%	34 471,1	34,9%
Общо нелихвени разходи	33 040,1	37,3%	30 897,6	32,8%	32 790,5	33,2%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>26 118,5</i>	<i>29,5%</i>	<i>27 003,7</i>	<i>28,7%</i>	<i>29 004,2</i>	<i>29,4%</i>
Разходи за персонал	7 015,3	7,9%	7 135,0	7,6%	7 919,3	8,0%
Стипендии	96,2	0,1%	74,6	0,1%	98,1	0,1%
Издръжка*	3 533,4	4,0%	3 745,4	4,0%	3 948,9	4,0%
Субсидии	1 628,5	1,8%	1 623,3	1,7%	1 962,6	2,0%
Социални и здравноосигурителни разходи	13 845,0	15,6%	14 425,4	15,3%	15 075,3	15,3%
в т.ч. пенсии	8 432,6	9,5%	8 734,1	9,3%	9 039,2	9,2%
<i>Капиталови разходи и прираст на държавния резерв</i>	<i>6 888,7</i>	<i>7,8%</i>	<i>3 865,9</i>	<i>4,1%</i>	<i>3 749,7</i>	<i>3,8%</i>
<i>Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина</i>	<i>32,9</i>	<i>0,0%</i>	<i>28,0</i>	<i>0,0%</i>	<i>36,6</i>	<i>0,0%</i>
Лихвени разходи	698,3	0,8%	734,3	0,8%	792,4	0,8%
Вноска в общия бюджет на ЕС	946,4	1,1%	859,5	0,9%	888,2	0,9%

* вкл. разходите за членски внос, участия в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции

Разходите (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП за 2017 г. са в размер на 34 471,1 млн. лв. или 93,7 % от разчета за годината. Общите разходи, отнесени като процент от БВП представляват 34,9 % от БВП и отбелязват минимално увеличение с 0,4 п.п. спрямо отчетените за 2016 г. (34,5 %). Нарастването на разходите спрямо 2016 г. е основно поради по-високия размер на социалните и здравноосигурителните плащания

(базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври), както и по-високите разходи за субсидии и за персонал, включително и поради ръста на разходите за осигурителните вноски, свързан с увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 п.п. спрямо 2016 година.

2.3.1 Текущи нелихвени разходи

Отчетените текущи нелихвени разходи по консолидираната фискална програма за 2017 г. са в размер на 29 004,2 млн. лв. или 29,4 % от БВП.

Разходи за персонал

През 2017 г. разходите за персонал на консолидирано ниво са в размер на 7 919,3 млн. лв., което представлява 8,0 % от БВП. Разходите за персонал включват заплатите и възнагражденията на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения и осигурителните вноски. През 2017 г. номиналното годишно увеличение на общите разходи за заплати и възнаграждения на персонала възлиза на 8,3 %, докато номиналният растеж на средната работна заплата в страната бе 11,8 %. В структурно отношение с най-голям относителен дял от съставните бюджети са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

Издръжка

Разходите за издръжка по КФП за 2017 г. са в размер на 3 948,9 млн. лв., което представлява 87,6 % спрямо годишните разчети. Като относителен дял от БВП разходите за издръжка представляват 4,0 % от БВП.

В разходите за издръжка се включват текущата издръжка, разходите за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платените от първостепенните разпоредители с бюджет данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи. В структурно отношение разходите за издръжка са с висок относителен дял в общите разходи по КФП (11,5 %). При разходите за текуща издръжка и през 2017 г. се запазва тенденцията с най-висок относителен дял (39,8 %) да са разходите за външни услуги (за ползване на външни услуги, разходи за консултантски и транспортни услуги, за поддръжка и ремонт на хардуер и софтуер и др.), следвани от разходите за материали, вода, горива и енергия – 24,3 % и разходите за текущ ремонт – 14,9 %, и т.н.

Средствата за компенсиране на безплатния превоз на деца и ученици, съгласно чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и на безплатните и по намалени цени превози на определени категории пътници, ползващи обществен автомобилен и железопътен транспорт, се отчитат като разходи за външни услуги в частта на издръжката. За 2017 г. утвърдените средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове за определени категории пътници, са в размер на 96,8 млн. лв., от които за пътнически превози по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт – 79,8 млн. лв., а за пътнически превози по железопътния транспорт – 17,0 млн. лева. В края на 2017 г. с ПМС № 299/2017 г. се предоставиха допълнителни средства в размер 9,0 млн. лв. за компенсиране на безплатния транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал.2 от Закона за предучилищното и училищното образование. С това общият размер на планираните

средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за 2017 г. е увеличен на 105,8 млн. лв., като размерът на планираните средства за пътнически превози по вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт е 88,8 млн. лв.

През 2017 г. са предоставени средства за пътнически превози по железопътния транспорт на „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД в размер на 13,0 млн. лева. Изпълнението спрямо годишния план е 76,7 %, което е резултат от обема на предоставените услуги, съответно размера на направените намаления, подлежащи на компенсиране.

Предоставените на общините чрез Системата за електронни бюджетни разплащания средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове, за определени категории пътници по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт, диференцирани по групи правоимащи и размер на намалението спрямо редовната цена, в размер на 87,8 млн. лв. за 2017 г., се разпределят както следва:

- 34,5 млн. лв. за безплатен транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование. Изпълнението спрямо уточнения годишен план е 100%.
- 53,3 млн. лв. за безплатни и по намалени цени пътувания по общини, в т.ч.:
  - 36,8 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт в страната. Изпълнението е 97,5 на сто от годишния план.
  - 16,5 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в съответствие със Закона за Министерство на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“, като средствата са усвоени изцяло.

Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването, за предприятията от реалния сектор (вкл. организациите с нестопанска цел), както и предоставените помощи за чужбина на консолидирана база през 2017 г. е 1 962,6 млн. лв., което представлява 2,0 % от БВП. Съпоставено с планираните средства за субсидии в разчетите по ЗДБРБ за 2017 г. изпълнението е 105,7 %.

✓ *Субсидии за нефинансовите предприятия от реалния сектор и организациите с нестопанска цел*

През 2017 г. държавата продължи да оказва финансова подкрепа на нефинансовите предприятия от реалния сектор в съответствие с ангажиментите и участието на правителството, свързани с интегриране на националната икономика към европейските структури и пазари.

Общата сума на средствата, изразходвани за субсидии за реалния сектор и организации с нестопанска цел, на консолидирано равнище е 1 844,3 млн. лв. или 105,2 % от предвидените за 2017 г. разчети и бяха предназначени за следните отрасли и дейности:

▪ *Транспорт*

Железопътен транспорт

В съответствие с чл. 54 от Закона за железопътния транспорт, ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България се разчитат средства за субсидии за

покриване на загуби от текуща пътническа превозна дейност на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД, формирани от поддържането на тарифа за пътнически превози под нивото на разходите за дейността в резултат на изпълнението на задължението му за извършване на обществени превозни услуги по сключен договор с държавата. Субсидията се ползва за обезщетяване по отношение на финансовите тежести, произтичащи за предприятието, поради прилагането към пътническия транспорт на транспортни тарифи и условия, наложени в интерес на потребителите. Държавното финансово подпомагане е съгласувано и прието от Европейската комисия като държавна помощ, която е съвместима с вътрешния пазар. Средствата за субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. През 2017 г. са предоставени субсидии от държавния бюджет в размер на 175,0 млн. лв. Усвоени са 173,1 млн. лв. или 98,9 на сто от годишния план.

Съгласно действащото законодателство, Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е единствен управител на железопътната инфраструктура, който стопанисва и управлява предоставено ѝ имущество – публична и частна държавна собственост и на когото е възложено изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. В изпълнение на чл. 25 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. По силата на тази разпоредба, размерът на финансирането се определя в рамките на дългосрочен договор между държавата, представлявана от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, и Национална компания „Железопътна инфраструктура“. В края на 2015 г. беше сключен действащият петгодишен договор между държавата и предприятието. В него са разписани правата и отговорностите на инфраструктурния управител в изпълнение на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Неразделна част от договора е годишната програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура“, в която подробно са описани мерките, предвидени за реализация през 2017 година. От особено значение са мерките по отношение на реструктуриране на дейностите и постигане на значително по-висока производителност и ефективност от изпълнението им.

В договора, освен показателите за повишаване скоростта на движение по ж.п. мрежата в ремонтираните участъци, повишаване безопасността на превозите и повишаване качеството на ж.п. инфраструктурата, са предвидени и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ да оптимизира разходите за дейността си и да отчита напредъка чрез показателя „оперативни разходи на един зает“. Също така е предвидено да се оптимизира персоналят на един километър железен път, както и да не се допуска размерът на задълженията към доставчици и персонал за текущата година да надхвърля размера от предходната година. Тези показатели и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са заложили като инструменти за постигане на финансова стабилност на инфраструктурния управител, постигане на по-висока производителност на труда и съответно по-добра ефективност при изразходването на финансов ресурс от държавния бюджет.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. са предвидени средства за субсидии за текуща дейност в размер на 135,0 млн. лв. Усвоени са 134,9 млн. лв. или 99,9 на сто от уточнение годишен план. Във връзка с неизпълнението на показателя „оперативни разходи на един зает“ за 2016 г. на предприятието е наложена санкция в размер на 0,1 млн. лв., която е удържана от средствата за субсидии за 2017 г.

Средствата са предоставяни в съответствие с утвърдения от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията График за превеждане на субсидиите, който е съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на компанията.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Предоставените средства под формата на субсидии позволиха през 2017 г. компанията да изпълнява успешно дейностите по поддържането, ремонта и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Автомобилния транспорт

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби към Закона за автомобилните превози, ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидиране на превоза на пътниците по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Администрирането на предоставените средства се осъществява чрез общините, които разпределят средствата между превозвачите на база сключени договори с общините и при съблюдаване изискванията на Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсирание на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите, приета с ПМС № 163 от 2015 година.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. са предвидени средства за субсидиране на вътрешноградски превози и междуселищни пътнически превози в планински и други райони, включително и за Столична община, в размер на 23,0 млн. лева. За 2017 г. предоставените средства под формата на субсидии са в размер на 23,0 млн. лв., в това число 8,5 млн. лв. за Столична община – вътрешноградски транспорт. Изпълнението спрямо годишния план е 100 %.

Характерно за услугите от обществен интерес е това, че те са услуги, при които водещ е интересът на потребителите. Поради тази причина държавата или общината възлага на пазарни оператори да ги предоставят при по-ниски цени или с по-високо качество от тези, при които те биха ги предоставяли, водени единствено от своите икономически интереси. Доколкото задължението за предоставяне на услугите, което води до икономическа неизгодност за съответния оператор, му е възложено от държавата (или общината), то именно държавата (общината) е тази, която следва да компенсира неизгодите от изпълнението на задължението.

Средствата се предоставят на транспортните дружества въз основа на фактически извършени превози, при отчитане на нетния финансов ефект на операторите. По този начин се осигурява изразходване на средствата по предназначение.

▪ *Пощенски услуги*

В съответствие с чл. 29 от Закона за пощенските услуги, „Български пощи“ ЕАД като пощенски оператор със задължение за извършване на универсалната пощенска услуга получава компенсация от държавния бюджет, когато задължението за извършване на

универсалната пощенска услуга води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

Средствата за субсидии за „Български пощи“ ЕАД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

За 2017 г. са предоставени на „Български пощи“ ЕАД средства за субсидии в размер на 38,0 млн. лв. В тях се включват компенсацията, дължима на „Български пощи“ ЕАД за извършване на универсалната пощенска услуга през 2015 г., както и допълнителни средства за докомпенсиране на дружеството за извършваната от него услуга за периода 2011-2014 г. Средствата са усвоени изцяло.

▪ **Земеделие**

За 2017 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са изплатени субсидии и други текущи трансфери за *нефинансови предприятия и юридически лица с нестопанска цел* в размер на 425,4 млн. лв., в това число за *нефинансови предприятия* – 411,5 млн.лв.: средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 114,9 млн. лв. (в т.ч. 70,6 млн. лв. национално съфинансиране за директни плащания, прехвърлени към ЕЗФРСР), текущи субсидии за пазарни мерки – 20,1 млн. лв., текущи субсидии за сектор „Рибарство“ – 0,03 млн. лв., държавна помощ-субсидия в размер на 106,4 млн. лв., национални доплащания преходни кампании – 0,3 млн. лв.; преходна национална помощ за животни – 66,4 млн. лв.; преходна национална помощ за тютюн – 89,0 млн. лв.; временна помощ за сектор „Животновъдство“ – 10,9 млн. лв.; средства за ДДС – 3,5 млн. лв.; по изпълнителни листа и съдебни решения – 0,07 млн. лв. Изплатените субсидии и други текущи трансфери през 2017 г. на *юридически лица с нестопанска цел* са в размер на 13,9 млн. лв. и са основно по линия на държавна помощ и средства по Програмата за развитие на селските райони.

▪ **Програми в областта на спорта и физическата култура**

За 2017 г. чрез бюджета на Министерството на младежта и спорта са изплатени *субсидии и други текущи трансфери за организации с нестопанска цел* в размер на 51,0 млн. лв за подпомагане реализирането на дейности и проекти по различни програми в областта на спорта и физическата култура, в това число: по програми за развитие на спорта за високи постижения – 45,6 млн. лв. и по програми за развитие на спорта за учаци и спорта в свободното време – 5,4 млн. лева.

▪ **Програми за заетост**

Предоставените субсидии и други текущи трансфери за *нефинансови предприятия* от бюджета на МТСП за 2017 г. са в размер на 20,5 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

✓ **Субсидии за системата на здравеопазването**

Субсидиите за лечебни заведения за болнична помощ през 2017 г. са в размер на 118,3 млн. лв., предоставени основно чрез бюджета на Министерство на здравеопазването (97,6 млн. лв.) и са за финансиране на медицински дейности, изплащани по реда на утвърдена от министъра на здравеопазването Методика, които обхващат: оказване на спешна медицинска помощ за пациенти със спешни състояния; осигуряване на лекарствени продукти при животозастрашаващи кръвоизливи и спешни оперативни и инвазивни интервенции при пациенти с вродени коагулпатии и лекарствени продукти и консумативи за парентерално хранене за пациенти със „синдром на късото черво“; амбулаторно проследяване /диспансеризация/ и активно лечение на пациенти с активна

туберкулоза; продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза и неспецифични белодробни заболявания; лечение на пациенти с инфекциозни заболявания за предотвратяване на епидемиологичен риск; амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ и стационарно лечение на пациенти със СПИН; поддържане на медицински регистри; осигуряване на диагностика, лечение и специализирани грижи за деца с висок медицински риск, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване; терапевтична афереза; бъбречнозаместителна терапия; осигуряване на медицински изделия за интервенционално лечение на мозъчно-съдови заболявания, които не се заплащат от бюджета на НЗОК, стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, субституиращи и поддържащи програми с метадон и дневни психорехабилитационни програми; медицинска експертиза, осъществявана от ТЕЛК; високотехнологични дейности с национално значение; отдих и лечение на ветераните от войните, военноинвалиди и военнопострадали, лечебни заведения в труднодостъпни и/или отдалечени райони. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2016 г.

Социални и здравноосигурителни разходи

Социалноосигурителните разходи на консолидирана база за 2017 г. възлизат на 15 075,3 млн. лв., което представлява 15,3 % от БВП. Социалните разходи и здравноосигурителните плащания продължиха да бъдат основен приоритет сред разходните политики. В структурно отношение те са с най-висок относителен дял (43,7 %) в общите разходи (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП, което се обуславя от провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда. Социалните и здравноосигурителните разходи нарастват нетно с 650,0 млн. лв. (4,5 %) спрямо предходната година, като основен принос за това има нарастването на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения с 383,0 млн. лв., както и увеличението на разходите за здравноосигурителни плащания с 267,0 млн. лева.

Разходите за пенсии за 2017 г. възлизат на 9 039,2 млн. лв. или 9,2 % от БВП и 100,8 % спрямо предвидените разчети за 2017 г. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Спрямо същия период на миналата година отчетените разходи за пенсии са с 305,0 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи на базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври.

Средният месечен размер на пенсията за един пенсионер за 2017 г. е 345,46 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2017 г.), като номиналното нарастване спрямо 2016 г. е 3,8 на сто. Средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за 2017 г. (вкл. „великденски“ и „коледни“ добавки за 2017 г.) е 379,38 лева.

На консолидирана основа през 2017 г. са извършени разходи за *социални помощи и обезщетения* в размер на 2 621,1 млн. лв., което представлява 2,7 % от БВП. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по държавния бюджет (главно по бюджета на МТСП), бюджетите на ДОО и общините. Размерът на усвоените *разходи за социални помощи и обезщетения* по държавния бюджет е 918,4 млн. лв., по бюджета на ДОО за социални помощи и обезщетения по КСО - 1 473,9 млн. лв. Като текущи трансфери се отчитат и изплатените през 2017 г. средства за сметка на трансфера от МЗ за акушерска помощ по чл. 82, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето (33), за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането на национални програми за профилактика на рак на маточната шийка по чл. 82, ал. 2, т. 3 от 33, дейности за здравноосигурени лица, както и за заплащане на потребителска такса в размер на 23,6 млн. лв. Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по общинските бюджети са в размер на 162,6 млн. лв.

В разходите по КСО са включени основно разходите за обезщетения при временна неработоспособност; разходите за бременност, раждане и отглеждане на малко дете; разходите за обезщетения при безработица и др.

Общият размер на *здрaвноосигурителните плащания* за 2017 г. е 3 415,1 млн. лв., което представлява 101,2 % спрямо предвидените със ЗБНЗОК за 2017 г. и 98,0 % от общите разходи на НЗОК за 2017 година.

2.3.2 Капиталови разходи

Структурата на капиталовите разходи за 2017 г. по икономически елементи отразява икономическия характер на публичните средства, усвоени в процеса на създаване на обществени блага. През 2017 г. в отчетените консолидирани капиталови разходи най-висок относителен дял – 50,4 % заемат разходите за капиталови трансфери. Съществени по размер са разходите придобиване на ДМА – 29,3 %, в структурата на които преобладават разходите, свързани с изграждането и реконструкцията на базисната инфраструктура – пътна, железопътна, техническа, социална, както и закупуване на оборудване, машини и съоръжения, компютърна техника, финансиране на политики в областта на превенцията и защитата при бедствия и аварии, закупуване на медицинско оборудване, оборудване в сферата на образованието и науката. Разходите за основен ремонт на дълготрайни активи представляват 16,8 % от общата сума на отчетените капиталови разходи, като тяхната насоченост приоритетно е за финансиране изпълнението на цитираните вече области и политики.

На следващата графика е представен икономическият характер на капиталовите разходи по консолидираната фискална програма за 2017 година:

Финансовото подпомагане от страна на държавата под формата на капиталови трансфери на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е насочено към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, с оглед повишаване на качеството и нивото на безопасност на транспортните услуги, ускоряване реализацията на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, ремонт и рехабилитация на железопътната мрежа.

За 2017 г. от държавния бюджет на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е предоставен капиталов трансфер в размер на 105,0 млн. лева. Средствата са усвоени изцяло, като за основен ремонт на дълготрайни материални активи са разходвани 62,8 млн. лв., а за придобиване на дълготрайни материални активи – 42,2

млн. лв., от които 35,0 млн. лв. са разходвани за погасителна вноса, съгласно ПМС № 271/06.10.2015 г. във връзка с предоставена временна безлихвена финансова помощ за приключването на инвестиционни проекти - съфинансиране на инфраструктурни проекти на предприятието по ОП „Транспорт 2007-2013 г.“.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. са предвидени средства за капиталови трансфери на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД в размер на 35,0 млн. лева. Средствата са усвоени изцяло за погасяване на неотложни задължения към финансови институции по кредити за доставка на подвижен състав.

Инвестиционната програма на ДП „Пристанищна инфраструктура“, която включва изграждане и капиталов ремонт на пристанищна инфраструктура на пристанищата с национално значение, се изпълнява с участие на държавния бюджет - капиталов трансфер. Планираните средства за 2017 г. са в размер на 11,0 млн. лв., като са усвоени 8,6 млн. лв. за основен ремонт и рехабилитация на пристанища за обществено ползване с национално значение.

За изпълнение на програмите за отстраняване на екологични щети на приватизирани предприятия, настъпили от минали действия или бездействия до приватизацията им, за 2017 г. разчетените средства по централния бюджет са в размер на 5,0 млн. лева. Усвоените средства през 2017 г. са в размер на 2,8 млн. лв. - основно за изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, „Пирел“ АД – гр. Гоце Делчев и „Геосол“ АД – гр. Провадия. Чрез изпълнението на програмите за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, причинени от минали действия или бездействия, до приватизацията им, се постига преди всичко екологичен ефект, като се изпълняват дейности и проекти, за които отговорност носи държавата.

За 2017 г. са планирани 249,7 млн. лв. за капиталови трансфери от сметката за средства от ЕС на ДФ „Земеделие“, като към 31.12. 2017 г. са отчетени 152,1 млн. лева. От тях капиталови трансфери за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел - бенефициенти по ПРСР – 141,6 млн. лв. и за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел – бенефициенти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (ОПРСР) – 1,6 млн. лева. Изплатените средства за пазарни мерки под формата на капиталови трансфери за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел за 2016 г. са в размер на 8,9 млн. лева.

Размерът на капиталовите трансфери, разплатени чрез сметките на Национален фонд за 2017 г., възлиза на 427,6 млн. лв. и представлява извършени разходи главно по оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура“ и „Иновации и конкурентноспособност“, финансирани със средства от Кохезионния фонд (КФ) и Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Капиталовите разходи **по бюджетите на общините** към 31.12.2017 г. са в размер на 677,0 млн. лв., което представлява 87,4% от годишния разчет за 2017 г. и 86,3% спрямо отчетените през 2016 г. Независимо, че през второто полугодие бяха предоставени с постановления на Министерския съвет допълнителни целеви средства за обекти на общините, същите се очаква да бъдат усвоени след приключване на процедурите по Закона за обществени поръчки през 2018 г., като преходните остатъци за капиталови разходи са около 200 млн. лв., поради което отчетените капиталови разходи през 2017 г. са с по-нисък размер спрямо отчетените през 2016 г. Друга причина е започналото усвояване на средствата по програми на ЕС и свързаното с този процес насочване на ресурс от общините за съфинансиране на проекти по програми на ЕС, които се отчитат като капиталови разходи съответно от сметките за средства от ЕС. С най-голям относителен дял от отчетените капиталовите разходи – 53,2 % са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 42,3 %. От отчетените през 2017 г. от общините капиталови разходи 615,5 млн. лв. или 90,9 % са за

местни дейности. За делегираните от държавата дейности са отчетени 41,8 млн. лв. или 6,2 %, а за дофинансиране със собствени приходи са отчетени 19,7 млн. лв. или 2,9%.

2.3.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 36,6 млн. лв., което е с 8,7 млн. лв. (31,0 %) повече спрямо отчетените през 2016 г. Основна част от средствата са предоставени чрез бюджетите на министерствата и ведомствата и сметките за средства от Европейския съюз и други международни програми.

2.3.4 Лихвени разходи

Лихвените плащания по КФП през 2017 г. са в размер на 792,4 млн. лв., което представлява 95,8 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Отчетените данни показват запазване на лихвените разходи като процент от БВП (0,8 %) спрямо предходната година.

В структурно отношение по-висок относителен дял в лихвените плащания заемат плащанията за лихви по външни заеми (разходи по външния дълг) – 68,9 %, срещу 31,1 % за лихвените плащания по вътрешни заеми (разходи по вътрешния дълг).

Разходи за лихви по външни заеми

Лихвените плащания по външни заеми през 2017 г. са в размер на 545,7 млн. лв. (вкл. лихвите по ДИЗ), което представлява 97,1 % от планираните за годината. По отделни съставни бюджети: 487,4 млн. лв. са разходите за лихви по външни заеми по централния бюджет; 39,7 млн. лв. са лихви по ДИЗ, в т.ч. 34,4 млн. лв. по заемите, управлявани от министерствата и ведомствата, 5,3 млн. лв. лихви по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество и 18,6 млн. лв. по общинските бюджети. През 2017 година са възстановени лихви по активирана държавна гаранция (от предходни години) от „Холдинг БДЖ“ ЕАД в размер на 1,1 млн. лв. (отчетени в намаление на разходите за лихви). Всички плащания са извършвани надлежно и в съответствие с предвидените в кредитните споразумения срокове и условия.

✓ По централния бюджет в структурно отношение лихвите по облигации, емитирани на МКП са с най-висок относителен дял (87,7% или 427,4 млн. лв.), следват изплатените лихви по заеми към ЕИБ – 7,1% от общия размер на външните лихви или 34,5 млн. лв., към МБВР – 0,1% или 0,6 млн. лв., лихвените разходи към Парижки клуб – 0,3% (1,5 млн. лв.) и към Японската банка за международно сътрудничество – съответно 0,03% (0,1 млн. лв.).

✓ По ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства са изплатени лихви в размер на 34,4 млн. лв. или 93,2% от разчета за 2017 г.

- По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени разходи за лихви в размер на 5,3 млн. лв. или 97,4 % от разчета за 2017 г.

✓ Лихвените плащания от общинските бюджети по външни заеми през 2017 г. са в размер на 18,6 млн.лв. и бележат незначително увеличение спрямо платените лихви през предходната година. Най-голям относителен дял в тези разходи имат платените лихви от Столична община (95,2 % или 17,7 млн.лв.), които са по заеми, поети за финансиране на изграждането и разширението на софийското метро, за изграждане на инженерна инфраструктура, за рехабилитация на общинските улици, за изграждане на система за третиране на битовите отпадъци, за изпълнение на дейности по подобряване на атмосферния въздух и за изграждане на жилища за ромски семейства. Останалите разходи за лихви по външни заеми (0,9 млн. лв.) са извършени от общините Бургас, Варна, Пловдив, Ловеч и Сливен.

В структурно отношение най-голям дял имат изплатените лихви по външни заеми към ЕИБ (78 %), следвани от лихвите към ЯБМС (18 %) и ЕБВР (4 %).

Разходи за лихви по вътрешни заеми

Общият размер на платените лихви по вътрешни заеми през 2017 г. е 246,7 млн. лв. или 93,1 % спрямо годишния разчет.

✓ **Общият размер на платените лихви по вътрешния дълг по централния бюджет през 2017 г. по емитирани ДЦК е в размер на 227,5 млн. лв. или 90,7 % спрямо годишния разчет.**

Платените отстъпки по ДЦК, емитирани на аукционен принцип са в размер на 13,0 млн.лв., изплатените лихвите по ДЦК, емитирани за структурната реформа са – 0,4 млн.лв., а реализираните при аукционите премии над номинала от емисии ДЦК (отчетени в намаление на разходите за лихви) съответно (-14,0) млн. лв.

✓ **Общият размер на платените от общините лихви по вътрешни заеми и други лихви през 2017 г. е 18,2 млн. лв., като в сравнение с 2016 г. той е намалял с 3,8 млн. лв. Най-голям относителен дял имат платените лихви по банкови заеми (30,9 % или 5,6 млн.лв.), следвани от платените лихви към „ФЛАГ“ ЕАД (24 % или 4,3 млн. лв.), лихви по заеми към др.лица от страната и други лихви (24 % или 4,3 млн. лв.), лихви по облигационни заеми (20 % или 3,7 млн. лв.) и лихвени разходи по финансов лизинг и търговски кредити (1 % или 0,3 млн. лв.)**

2.3.5 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.³¹

Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (80 % от събраните мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза), ресурс, изчислен на база ДДС, ресурс на база брутен национален доход, участие на България във финансирането на механизма за корекцията в полза на Обединеното кралство и на брутните намаления за Нидерландия, Швеция, Дания и Австрия.

По-долу са представени, елементите обезпечавачи вноската на България в общия бюджет на ЕС по план в ЗДБРБ за 2017 г. и извършените касови плащания от централния бюджет за 2017 година.

---

³¹ Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

(млн. лв.)

ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	ЗДБРБ за 2017 г.	Отчет 2017 г.	Отчет 2017 към ЗДБРБ
Вноска на база брутен национален доход	678,2	547,2	80,7%
Вноска на база данък върху добавената стойност	130,9	132,5	101,3%
Вноска за корекцията на Обединеното кралство	53,3	52,4	98,4%
Вноска на традиционни собствени ресурси	124,0	148,6	119,9%
- мита	123,1	147,7	120,0%
- такси върху производството на захар и изоглюкоза	0,8	0,8	100,0%
Участие във финансирането на брутно намаление за Нидерландия, Швеция, Дания и Австрия	6,3	6,3	100,1%
Допълнителни плащания		1,2	
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА 2017 г.	992,6	888,2	89,5%

2.3.6 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2017 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2017 г. от първостепенните разпоредители с бюджет

Въз основа на предприети действия и прилагането през 2017 г. на контролни процедури от страна на Министерството на финансите за своевременно осведомяване на първостепенните разпоредители с бюджет за предприемане на мерки в процеса на поемането на ангажименти, произтичащи от сключване на договори, споразумения, решения, нормативни актове и др. и недопускане на превишение на определените им максимални размери на ангажиментите за разходи и на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети или натрупани през 2017 г. преобладаващата част от ПРБ по ДБ са спазили утвърдените им максимални размери на тези показатели.

Анализите на годишните отчети по отношение на *максималните размери на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през 2017 г.*, показват, че три първостепенни разпоредители с бюджет са отчетили поети ангажименти за разходи през годината над утвърдените им размери по уточнен план за 2017 г., а именно: Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на туризма и Държавна агенция "Технически операции".

Някои от причините за надхвърлените максимални размери на поетите ангажименти за разход през 2017 г. са, както следва:

- за Министерство на земеделието, храните и горите - по-високите отчетени ангажименти за разходи се дължат на сключен договор с „Напоителни системи“ ЕАД във връзка с изпълнението на §4а от Преходни и заключителни разпоредби на Закона за водите за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите при условия на компенсация от държавния бюджет, както и на сключени договори между Българска агенция по безопасност на храните и изпълнителите на услуги по събиране, транспортиране, съхраняване и унищожаване на мъртви животни съгласно националното законодателство и утвърдената схема за държавна помощ „Помощ за компенсиране на разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни“;
- за Министерство на туризма – по-високите отчетени ангажименти за разходи са в резултат на сключени договори в края на годината за дейности, които да допринасят за позиционирането на дестинацията България, с цел

генериране на сериозен туристически ръст и формиране на значителни приходи като дял от БВП;

- за Държавна агенция „Технически операции“ – поради поети ангажменти за разходи във връзка със сключени договори за доставка на гориво за отопление, ГСМ и резервни части за транспортни средства, както и реализиране на незабавни ангажменти, осигуряващи оперативната дейност на служителите по ЗСРС.

Отчетните данни към 31.12.2017 г. за *максималните размери на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети през 2017 г.*, показват, че някои първостепенни разпоредители с бюджет са отчетили поети нови задължения за разходи през годината над утвърдените им размери по уточнен план за 2017 г., а именно: Министерски съвет, Омбудсман и Министерство на земеделието, храните и горите. Причините за това са както следва:

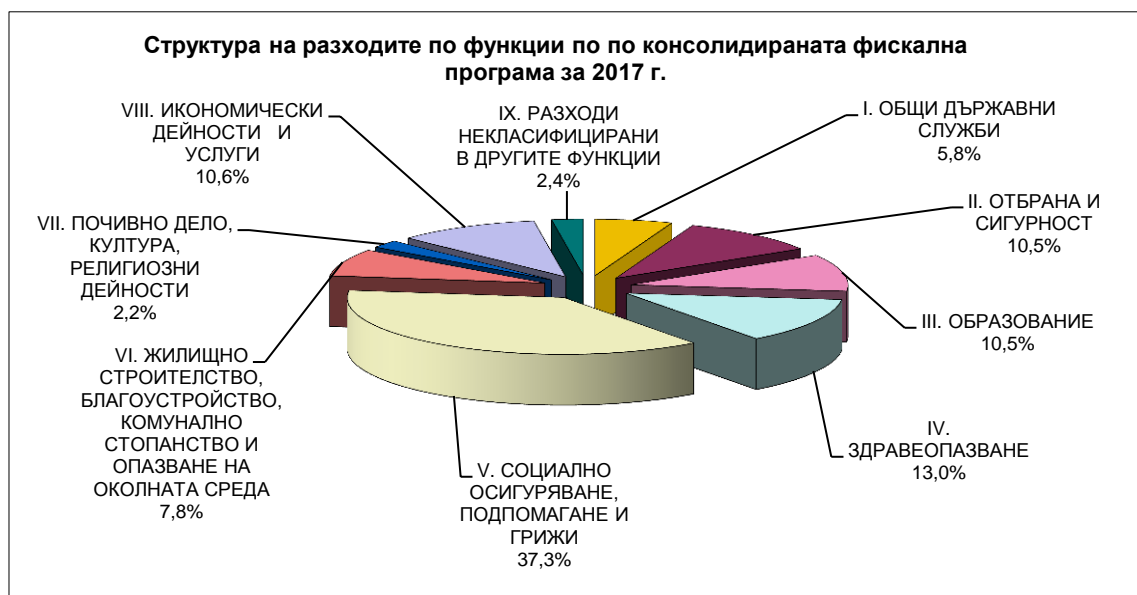
- за Министерски съвет – по-високите отчетени задължения за разходи се дължат на покупката на медикаменти, осигуряващи дейността на болница „Лозенец“;
- за Омбудсман – постъпили, осчетоводени и изплатени фактури през м. януари 2017 г. за консумативи, охрана, мобилни, телефонни и пощенски разходи, отнасящи се за 2016 година;
- за Министерство на земеделието, храните и горите – начислени средства, съобразно предоставени от „Напоителни системи“ ЕАД данни, за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите. Изплащането на окончателния размер на годишната компенсация за 2017 г. ще се извърши през 2018 година.

2.4 Изпълнение на разходите³² по функции по консолидираната фискална програма за 2017 г.

Прегледът на разходите по консолидираната фискална програма по функционален признак представя политиките в отделните области на публичните услуги. Някои от тях са отговорност на министерствата и ведомствата, докато за други отговорностите са и на общините или социалноосигурителните фондове.

---

³² В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС

В този раздел на доклада е направен преглед на отчетените разходи за 2017 г. по функции:

2.4.1 Общи държавни служби

Функция „Общи държавни служби” отразява финансирането на публичната администрация – централна и местна, както и средства в областта на науката. Общата сума на разходите по тази функция на консолидирана основа е 1 946,4 млн. лв. или 2,0 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	ДВУ	БАН	Общи-ни	ДМП ³³	Европ. средства ³⁴	др. сметки /чужди ср/ва на мин-ва и вед-ва/
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 946,4	1 073,9	8,5	115,0	616,0	8,9	123,6	0,5
A. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ	1 648,2	939,9			616,0	4,7	87,1	0,5
Текущи нелихвени разходи	1 554,0	896,4			590,4	3,6	63,1	0,5
Капиталови разходи	94,2	43,5			25,6	1,1	24,0	
B. ОБЩИ СЛУЖБИ	90,0	75,8			0,0	0,0	14,1	
Текущи нелихвени разходи	53,0	43,8				0,0	9,2	
Капиталови разходи	37,0	32,1					4,9	
в т.ч. прираст на държавния резерв	26,0	26,0						
B. НАУКА	208,3	58,2	8,5	115,0		4,1	22,4	
Текущи нелихвени разходи	200,9	57,2	7,8	111,4		3,5	21,1	
Капиталови разходи	7,3	1,0	0,8	3,6		0,7	1,3	

³³Средствата по други международни програми и договори са получени по международни програми и договори извън средствата от Европейския съюз.

³⁴Средствата от Европейския съюз са предоставени от фондове и институции на Европейския съюз. Те включват разходите по програмите, съфинансирани по Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС, вкл. националното съфинансиране.

Група А: „Изпълнителни и законодателни органи”

В тази група се включват разходите, предоставени за финансовото обезпечаване на основните функции на Администрацията на президента, Народното събрание, Сметна палата, Комисия за финансов надзор, централната администрация на министерствата, както и дейностите на областните администрации, държавните и изпълнителните агенции, търговските служби, посолствата и консулствата в чужбина и други новосъздадени администрации. Средствата са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации, с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други.

Общата сума на разходите на консолидирана основа за тази група е 1 648,2 млн. лв., което представлява 92,9 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. разходи за група „Изпълнителни и законодателни органи”. В структурно отношение преобладават текущите разходи по бюджетите на министерствата, ведомствата и общините, което се обуславя от спецификата на функцията и групата. Капиталовите разходи в тази група са в размер на 94,2 млн. лв. или 57,7 % спрямо разчета за годината.

Средствата в групата са за реализиране на следните стратегически цели и приоритетни политики:

- ◆ Защита и реализация на националните интереси на Република България чрез активно и адекватно участие в международните отношения;
- ◆ Определяне и осъществяване на вътрешната и външната политика на Република България в съответствие с приоритетите на правителството;
- ◆ България е надежден и предвидим съюзник в Европейския съюз, в Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), в ООН и в други международни правителствени организации и почтен партньор в двустранните международни отношения;
- ◆ Подобряване на управлението на областите при провеждане на регионалната политика и държавно управление по места;
- ◆ Събиране на приходите при висока ефективност и ефикасност и стимулиране на доброволното изпълнение;
- ◆ Гарантиране на правовия ред в страната, борба с престъпността и ограничаване на корупцията;
- ◆ Запазване на макроикономическата стабилност, преодоляване на последиците от глобалната финансова и икономическа криза и възстановяване на българската икономика;
- ◆ Реализиране на стратегията за усъвършенстване на данъчната система, осигуряваща повишаване събираемостта на данъците;
- ◆ Провеждане на държавната митническа политика и координиране на връзките с международни организации по проблемите на митата и митническия контрол.

С разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. по група „Изпълнителни и законодателни органи” за министерствата и ведомствата (вкл. за СП и НС) са утвърдени средства в размер на 910,3 млн. лв. В хода на изпълнението на държавния бюджет на основание чл. 109 и чл. 110 от Закона за публичните финанси, на министерствата и ведомствата по група

„Изпълнителни и законодателни органи” са осигурени допълнителни средства в размер на 28,8 млн. лв. Отчетените разходи за годината за министерствата и ведомствата са 901,8 млн. лв., в т. ч.: Сметната палата – 16,0 млн. лв. и на Народното събрание – 43,0 млн. лв. С извършените разходи през 2017 г. са постигнати следните резултати:

- Своевременно отчитане и превеждане на приходите от данъци и осигурителни вноски към държавния бюджет, бюджетите на Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса, както и на осигурителните вноски за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
- Предоставяне на услуги, техническа помощ, документи и информация на клиентите на НАП;
- Подобряване на бизнес средата, стимулиране на икономическата активност и намаляване дела на сивата икономика;
- Подобряване на митническия контрол, повишаване на ефективността в борбата с митническите и валутни нарушения, засилване на дейността по противодействие на контрабандата и незаконния трафик на наркотични вещества, прекурсори и оръжия и технологии с двойна употреба;
- Ефективно прилагане на мерките по закрила на права върху интелектуалната собственост; Предприети са мерки за засилване и разширяване на въведения фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България;
- Ефективно събиране и превеждане на приходите от акцизи в държавния бюджет;
- Предоставяне на софтуерна осигуровка за програмни продукти на Майкрософт с придобит лиценз с безсрочно право на ползване за нуждите на държавната администрация;
- Изграждане на временно възпрепятстващо съоръжение по българо-турската граница;
- Подготовка и произвеждане на избори за народни представители на 26 март 2017 г.
- Подготовка и провеждане на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г. – строително-монтажни работи за преустройство и реконструкция на зала „Света София“ в сградата на Народното събрание;
- Осигуряване на необходимия финансов ресурс за работни заплати, социални осигуровки и средства за издръжка за нормалното функциониране на държавната администрация.

С разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” за **общинските бюджети** са предвидени общо средства в размер на 499,2 млн. лв. Отчетените разходи за годината са в размер на 616,0 млн. лв. или 123,4 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Отчетените *текущи разходи* по общинските бюджети за група „Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 590,4 млн. лв., което е 124,0 % спрямо разчетените със закона и 103,8 % спрямо отчета за 2016 г. Отчетените *капиталови разходи* в тази група са в размер на 25,6 млн. лв. или 110,5 % спрямо разчета. В *делегираните от държавата дейности* са разчетени средства по закон в размер на 248,0 млн. лв., а извършените разходи са 257,7 млн. лв. или 103,9 % спрямо разчета. Превишението на плана е във връзка с допълнително предоставени средства на общините за провеждането на парламентарни избори. През 2017 г. общините са *дофинансирани държавните дейности* със собствени приходи в размер на 104,4 млн. лв. В *местните дейности* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са отчетени разходи в размер на 240,3 млн. лв., което представлява 105,4 % от предвидените с разчета. В тази група са отчетени възнагражденията на председателите на общинските съвети и на общинските съветници и издръжката на общинската администрация.

Европейски средства – изразходваните средства в група „Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 87,1 млн. лв. и са основно по следните оперативни и други програми на ЕС:

Оперативна програма „Региони в растеж” - тази програма е насочена към регионалното развитие и по-конкретно към постигане на целите на градската политика в България. Един от основните приоритети на оперативната програма е насочен към укрепване и развитие на полицентричната система в страната чрез специална насоченост към градското развитие на големите и средните градове, които влизат в нея. Чрез оперативна програма „Региони в растеж” се цели изпълнение на интегрирани проекти за постигане на взаимодействие и взаимно допълване между различните видове мерки, като основна инфраструктура за по-добра градска среда, енергийна ефективност, образователна, социална, спортна и културна инфраструктура и интегриран градски транспорт. Една от основните цели на програмата в това функционално направление е насочена към укрепване и повишаване на институционалния капацитет на Управляващия орган на оперативната програма. Търсеният резултат е осъществяване на безпрепятствено изпълнение, наблюдение, оценка, информация и контрол на програмата, осигурявайки по този начин високо ниво на усвояване на фондовете от ЕС. Най-добрите практики от периода 2007-2013 г. продължават и през новия програмен период, като системата за обучение и квалификация на служителите на Управляващия орган, осигуряване на външно обучение за извършването на проверки на място, осигуряване на добри условия за работа и архивиране, както и на необходимото оборудване. За доброто изпълнение на оперативната програма се цели подсилена експертиза в специфични области, като обществени поръчки, държавни помощи и финансови инструменти. Друга цел на програмата е свързана с подобряване на административния капацитет на бенефициентите (министерства, ведомства и общини на големите и средните градове), за да могат ефикасно да я прилагат. Изразходваните средства по Оперативна програма „Региони в растеж” за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 18,9 млн. лева.

Оперативна програма "Добро управление" – изразходваните средства по програмата през 2017 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 16,3 млн. лв. Програмата е свързана с постигането на целите относно укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Стратегията на програмата се гради върху подобряването на функционирането на държавните институции. Един от основните компоненти на програмата е модернизирването на държавната администрация. Този компонент е свързан с едно от основните предизвикателства пред България, а именно все още твърде ниската ефективност на администрациите за предоставяне на качествено, бързо и достъпно административно обслужване на всички групи в обществото. Открити са четири основни стратегически цели, стоящи пред административната реформа: ефективно управление и върховенство на закона; партньорско управление с гражданите и бизнеса; открито и отговорно управление; професионално и експертно управление. Оперативна програма "Добро управление" е основен инструмент за подпомагане реализирането на визията на електронното управление в Република България. Основен акцент в оперативната програма е и осигуряване на качествено и резултатно управление и изпълнение на европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014-2020 г. Друг важен компонент на оперативната програма е постигане на справедливо и качествено правосъдие. В това отношение дейностите по програмата са свързани с подобряване на качеството и независимостта на съдебната система и засилване на борбата срещу корупцията. Част от големите договори по тази оперативна програма са „Развитие на пилотната система за електронна идентификация и внедряване в продуктивен режим“ с бенефициент МВР и бюджет в размер на 16,8 млн. лв., „Доизграждане на националната

здравна информационна система (НЗИС) – етап 1 и етап 2“ с бенефициент МЗ и бюджет 12 млн. лв. и „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“ с бенефициент Висш съдебен съвет и бюджет в размер на 6 млн. лв.

Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" – изразходваните средства по програмата през 2017 г., за група “Изпълнителни и законодателни органи”, са в размер на 14,1 млн. лв. Едни от основните цели на тази оперативна програма са осигуряване на достъп до качествено и достъпно образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България. Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" е насочена към: създаване на условия за развитие на интелигентна икономика /развитие на научно-изследователския потенциал и качество на висшето образование/; достъп до и качество на ученето през целия живот; професионално образование и обучение. Това са основни дейности за преодоляване пропастта между научноизследователската и образователната системи от една страна, и нуждите на бизнеса и пазара на труда, от друга страна. Чрез ресурса на оперативната програма се прилагат целенасочени мерки за развитие на капацитет за научноизследователската и развойната дейност в приоритетни области. Необходимо е да се увеличи значително финансирането на научните изследвания и развойните дейности, чрез мобилизиране на публични и частни инвестиции, със специален фокус върху върховите научни изследвания. Чрез оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" се полагат специални усилия за сближаване на интересите на научните организации и бизнеса, както и активно да бъде подкрепяно и стимулирано тяхното сътрудничество. Един от основните приоритети е свързан със системна подкрепа на пазарно-ориентирани научноизследователски и развойни дейности, за да се подобри конкурентоспособността на българската научноизследователска система и на икономиката като цяло. Част от основните дейности в това функционално направление, по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж", са свързани с адекватни институционални мерки във висшите училища и научно-изследователските организации за създаване на подходяща среда за изследвания и за кариерно развитие на изследователите. Това включва: прозрачна и модерна рамка за кариерно развитие; висока мобилност, включително международни обучения и междусекторна мобилност в рамките на академичната им подготовка; инвестиране в интердисциплинарни и предприемачески умения, като защита правата върху интелектуалната собственост, разработване на бизнес планове и мениджърски умения, необходими за стартиране на предприятия.

Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" – стратегията на програмата е тясно свързана с целта за растеж и заетост и приноса на България за постигането на трите взаимно допълващи се типа растеж според „Европа 2020: интелигентен растеж (изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации); устойчив растеж (насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите); приобщаващ растеж (стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване). Дейностите по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" са свързани със засилването на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия в ясен синхрон с европейската индустриална политика. В тази насока програмата има основна роля относно целенасочено въздействие по отношение на иновационното представяне на България. Изразходваните средства по програмата за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 14,0 млн. лева.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” - програмата финансира дейности за развитието на човешките ресурси в структурите на държавната

администрация и гражданското общество. Стратегията на програмата е изградена на идеята, че преодоляването на предизвикателствата в обществения сектор като цяло не е възможно без наличието на добре функциониращи, ефективни и ефикасни публични институции. Необходимите реформи не могат да бъдат лесно проведени, ако институционалната рамка не създава нужните условия. Ето защо, както и през миналия програмен период, чрез ОП „Развитие на човешките ресурси” продължават инвестициите в капацитета на институциите, в т.ч. в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Подкрепата за социалните иновации е важна част от стратегията на програмата за модернизиране на публичните политики. Те могат да бъдат приложени във всички области, попадащи в обхвата на програмата, в т.ч. за подобряване пригодността за заетост на работната сила, активното включване, улесняване достъпа до социални и здравни услуги, ранното детско развитие, удължаване на трудовия живот в добро здраве и др. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” оказва подкрепа за транснационалното сътрудничество между организации от България и други държави - членки на ЕС. Изразходваните средства по *Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 12,7 млн. лева.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС – 7,8 млн. лева.

Група Б: „Общи служби”

С разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. за група “Общи служби” на консолидирано ниво са планирани 108,0 млн. лв. (вкл. нетния прираст на държавния резерв), а отчетените разходи за групата са 90,0 млн. лв. (83,3 % от годишния разчет).

Отговорните администрации, ангажирани с изпълнението на функции, дейности и задачи в група „Общи служби” през 2017 г., са първостепенните разпоредители с бюджет - Министерски съвет, Министерство на финансите, Министерство на правосъдието, Министерство на икономиката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на младежта и спорта, Националният статистически институт, Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси” и Народното събрание.

С най-голям относителен дял в разходите за група „Общи служби” са разходите по системите **на министерствата и ведомствата** (вкл. Народното събрание) – отчетените разходи за годината са в размер на 75,8 млн. лв., което е 84,3 % от общо разходите за групата. Разходите в групата са за:

- изпълнението на Националната статистическа програма;
- осигуряване на правна сигурност на процесите, свързани с кредитирането и стимулирането на инвестициите, за привличане на чуждестранни инвестиции чрез организиране и участие в бизнес и инвестиционни форуми, информационни кампании и др.;
- натрупване, съхраняване и използване на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с изискванията на националната сигурност, както и за създаване на задължителни запаси от нефт и нефтопродукти;
- финансиране на концесионната дейност;
- осъществяване на методическото ръководство и контрола на дейностите, свързани с гражданското състояние, гражданската регистрация и автоматизираните информационни фондове;
- предоставяне на особена закрила на чужденци на територията на Република България - в изпълнение на приетия от МС план за овладяване на кризисната ситуация, възникнала вследствие на засиления миграционен натиск към територията на

Република България. Средствата са изразходвани за осигуряване на необходимите условия за живот в местата за настаняване на чуждите граждани, потърсили закрила, за разширяване капацитета на Държавната агенция за закрила на чужденците за прием на многократно увеличени брой на бежанците, за осигуряване на необходимите преводачески услуги, с цел съкращаване на времето за процедурите за даване на статут и др.

Разходите на Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси” през 2017 г. за попълване на държавния резерв са в размер на 134,8 млн. лв., а отчетеният нетен прираст на държавния резерв е 26,0 млн. лева.

Група В: „Наука”

Група „Наука” включва разходите за финансиране на науката и научните изследвания. С финансирането на тези дейности държавата има за цел развитието на българската наука в съответствие с националните интереси и общочовешките ценности.

Общата сума на изразходваните средства по тази група за 2017 г. е 208,3 млн. лв. Със ЗДБРБ за 2017 г. по група „Наука” за **министерствата и ведомствата** (вкл. Народното събрание) са предвидени средства в размер на 55,2 млн. лв., като отчетените разходи за годината възлизат на 58,2 млн. лева.

С отчетените средства са осигурени следните дейности:

- осъществяване на националната политика в областта на науката, технологичното развитие и иновациите; разработване и предлагане за утвърждаване на научни програми в съответствие с националните приоритети и приоритетите на Европейския съюз, както и програми и проекти с регионално значение (дирекция „Наука“ към Министерството на образованието и науката);
- научни изследвания, информационно обслужване, приложни и спомагателни дейности в областта на земеделието, животновъдството и хранително-вкусовата промишленост (Селскостопанската академия и Националната служба за съвети в земеделието към Министерството на земеделието, храните и горите);
- конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания (Фонд „Научни изследвания” към Министерството на образованието и науката);
- участие на България в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) и в Международния център за научна и техническа информация (МОН);
- събиране, обработка и съхранение на научно-техническа информация и документация (Национален център за информация и документация към МОН).

Основна част от извършените разходи през 2017 г. **по бюджета на БАН** са свързани с осигуряването на дейността на поделенията в системата на БАН. Разходите за група „Наука” са в размер на 115,0 млн. лв. Отчетените разходи в групата са с 12,1 млн. лв. (11,8 %) повече спрямо предходната година.

2.4.2 Отбрана и сигурност

Разходите по функция „Отбрана и сигурност” по консолидираната фискална програма са предназначени за обезпечаване на дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбрана, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и за издръжка на съдебната власт и администрацията на затворите. Отчетените разходи за 2017 г. за отбрана и сигурност са в размер на 3 526,5 млн. лв., което представлява 3,6 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	БНР	Общи - ни	ДМП	Европ. ср-ва
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 526,5	3 289,1	0,0	0,1	0,1	0,1	72,8	10,6	153,8
A. ОТБРАНА	1 037,7	1 032,9		0,0			0,0	4,8	
Текущи нелихвени разходи	902,0	901,2		0,0			0,0	0,8	
Капиталови разходи	135,7	131,7						4,0	
Б. ПОЛИЦИЯ, ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ	1 641,9	1 469,3					21,6	3,9	147,0
Текущи нелихвени разходи	1 486,8	1 431,5					18,8	1,4	35,1
Капиталови разходи	155,0	37,9					2,8	2,5	111,9
В. СЪДЕБНА ВЛАСТ	631,5	629,1						0,4	2,0
Текущи нелихвени разходи	618,2	616,3						0,4	1,5
Капиталови разходи	13,3	12,8							0,5
Г. АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЗАТВОРИТЕ	143,8	142,4						1,4	
Текущи нелихвени разходи	137,4	137,3						0,1	
Капиталови разходи	6,5	5,1						1,3	
Д. ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО , УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТИ ПРИ СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ	71,6	15,4	0,0	0,1	0,1	0,1	51,2		4,7
Текущи нелихвени разходи	31,7	3,7	0,0	0,1	0,1	0,0	27,6		0,3
Капиталови разходи	7,2	0,0		0,0		0,0	6,8		0,3
Предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии	32,8	11,7	0,0	0,1			16,9		4,1

Група А: „Отбрана”

Извършените разходи по консолидираната фискална програма за група „Отбрана” през 2017 г. са в размер на 1 037,7 млн. лв. От тях 1 032,9 млн. лв. са по бюджетите на **министерства и ведомства**, при разчетени със ЗДБРБ за 2017 г. разходи в размер на 980,6 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите, отчетени по бюджета на МО – 1 031,2 млн. лв.

Отбранителната политика през 2017 г. се осъществяваше в съответствие с Конституцията, законите и утвърдените от Народното събрание и Министерския съвет стратегически документи в областта на сигурността и отбраната.

През 2017 г. продължи изпълнението на „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ и основаващия се на нея „План за развитие на Въоръжените сили 2020“, както и на Пакет „Цели за способности на НАТО 2013“.

В рамките на утвърдения бюджет на Министерството на отбраната за 2017 г. Въоръжените сили (ВС) изпълняваха задачите си по мисиите „Отбрана“, „Подкрепа на международния мир и сигурност“ и „Принос към националната сигурност в мирно време“, произтичащи от конституционните им задължения.

В изпълнение на мисия „Отбрана” акцентът бе поставен върху подготовката на ВС по поддържане и усъвършенстване на съществуващите способности за водене на операции. Приоритет в подготовката беше провеждането и участието на формирования от ВС в мащабни съвместни и международни учения. През 2017 г. бяха проведени 427 учения с участието на военни формирования от ВС и 105 международни учения, тренировки и

други съвместни форми на подготовка. Проведени бяха 203 тактически учения, в т.ч. и с бойни стрелби на ниво рота/батальон/дивизион.

В изпълнение на мисията „Подкрепа на международния мир и сигурност” и в съответствие с решенията на Народното събрание и на Министерския съвет през 2017 г. военни формирования от ВС участваха в 13 операции и мисии на НАТО, ЕС и ООН извън територията на страната, както и в други международни ангажименти.

В изпълнение на мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ общо 98 специализирани формирования за овладяване и/или преодоляване на последствия от бедствия поддържаха постоянна готовност и провеждаха операции за оказване на помощ на населението при: преодоляване на последствията от тежки зимни условия и наводнения; гасене на масивни горски пожари; ликвидиране на последствията при радиационна и/или химическа авария; авиомедицинска евакуация и транспортиране на медицински екипи; търсене и спасяване в акваторията на Черно море; доставка на питейна вода, както и разузнаване и унищожаване на открити невзривени бойни припаси и взривни вещества.

Формирования от ВС продължиха да оказват съдействие за провеждане на мероприятия, свързани с миграционния натиск по държавната граница. В операцията по логистична поддръжка на органите на МВР по охрана на държавната граница и в операцията за оказване на съдействие на МВР при изпълнение на допълнителни задачи при масово навлизане на чужденци на територията на Република България през 2017 г. броят на участвалите военнослужещи и цивилни служители достигна до 1 654 души.

Група Б: „Полиция, вътрешен ред и сигурност”

Разходите за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” по КФП са в размер на 1 641,9 млн. лв.

Със ЗДБРБ за 2017 г. по бюджетите **на министерствата и ведомствата** са утвърдени 1 423,1 млн. лв.

По отчет разходите на министерствата и ведомствата са 1 469,3 млн. лв. (103,3 % спрямо предвидените за годината), в т.ч. на Министерството на вътрешните работи – 1 249,2 млн. лв., на Държавната агенция „Национална сигурност” – 107,6 млн. лв., на Националната служба за охрана – 38,5 млн. лв., на Държавната агенция „Разузнаване“ – 23,9 млн. лв., на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства – 0,9 млн. лв., на Държавната агенция „Технически операции“ – 47,7 млн. лв. и на Министерския съвет – 1,6 млн. лева.

В рамките на предоставените през годината средства, бе реализирано изпълнението на националните приоритети в областта на сигурността и вътрешния ред на страната, а именно – повишаване ефективността в процеса на противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, охрана и контрол на държавната граница, осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност, намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организирани престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия.

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” за 2017 г. са в размер на 21,6 млн. лв. Извършените текущи разходи за тази група са в размер на 18,8 млн. лв., което е 64,2 % от разчетите към закона. В *делегирани* *от държавата дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 13,6 млн. лв., а извършените разходи са 10,9 млн. лв. или 80,6 % от плана. Изпълнението е 111,0 % спрямо отчета за 2016 г. Тук се отчитат разходите за местните комисии за борба

срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, на центровете за социална превенция и консултативни кабинети, на областните съвети по наркотични вещества и на превантивно-информационните центрове, на детските педагогически стаи, районните инспектори, разходите за персонал на секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора.

По отчетни данни за 2017 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 0,6 млн. лв.

В *местните дейности* са разчетени средства по закон в размер на 15,8 млн. лв., а извършените разходи са 7,3 млн. лв. или 46,4 % от плана. Изпълнението е 78,6 % от отчета за 2016 г. Тук се отчетат разходите за звената „Общинска полиция”.

Отчетените капиталови разходи в тази група са в размер на 2,8 млн. лв., основно за местни дейности.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” са в размер на 147,0 млн. лв. (в т.ч. 111,9 млн. лв. капиталови разходи) и са основно по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (140,1 млн. лв.).

Група В: „Съдебна власт”

Средствата в тази група са предназначени за осигуряване на дейността на органите на съдебната власт, както и за издръжка на Главна дирекция „Охрана”, Агенцията по вписванията, Националното бюро за правна помощ (второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на правосъдието) и разходите по програма „Инвестиции на органите на съдебната власт”. Със ЗДБРБ за 2017 г. в тази група са предвидени разходи в размер на 628,2 млн. лв. (с резерва за непредвидени и неотложни разходи), от които 565,0 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 63,2 млн. лв. по бюджета на МП.

Средствата **по бюджета на съдебната власт** са предвидени за финансово осигуряване на основните политики, заложи в Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. Финансирането на дейностите при изпълнението на бюджета са насочени за обезпечаване дейността на съдебната система, която да гарантира прилагането на законите, постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ, подобряване на управлението и организация на работата на съдебната власт, усъвършенстване на информационните технологии, развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи.

Общият размер на отчетените разходи по група „Съдебна власт” за 2017 г. е 631,5,0 млн. лв., от тях 564,5 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 64,5 млн. лв. по бюджета на МП.

Разходите **по бюджета на съдебната власт** са насочени за нормалното функциониране на съдебните институции. В отчета са включени и одобрени в хода на изпълнение на бюджета допълнителни разходи на основание чл. 109 от Закона за публичните финанси.

Група Г: „Администрация на затворите”

В тази група са включени разходите за финансово осигуряване на основните дейности и задачи, възложени със Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” към МП, както и средства за развитие на пробационната дейност в изпълнение на Наказателния кодекс. Със ЗДБРБ за 2017 г. в тази група са предвидени разходи в размер на 132,0 млн. лева.

В хода на изпълнението на държавния бюджет за 2017 г., на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, по бюджета на МП за група „Администрация на затворите” са осигурени допълнителни средства в размер на 9,5 млн. лв. за персонал и издръжка.

Общият размер на отчетените разходи на консолидирано ниво за група „Администрация на затворите“ през 2017 г. е 143,8 млн. лв., в т.ч. за текущи разходи – 137,4 млн. лв. и за капиталови разходи – 6,5 млн. лв. По бюджета на МП в групата са отчетените разходи в размер на 142,4 млн. лева.

Един от основните приоритети по отношение на системата на затворите (пенитенциарната система) е свързан с подобряването на жилищно-битовите условия в затворите и следствените арести. През 2017 г. за капиталови разходи на главната дирекция са разходвани 5,1 млн. лв., като 3,7 млн. лв. са за осъществяването на основни ремонти, реконструкция и модернизирание на местата за лишаване от свобода и в местата за задържане, с оглед подобряване условията на бит и живот на осъдените и задържаните лица.

Група Д: „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“

Разходите за защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии са предназначени за осигуряване на дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка, в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, за изпълнение на разпоредбите на Закона за защита при бедствия, касаещи дейностите на държавните органи и общинската администрация по управлението при кризи, стихийни бедствия и аварии, в т.ч. за изпълнението на мерки по предотвратяване на последствията от тях.

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“ и през 2017 г. най-голям дял заемат средствата за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия. Разчетените средства със ЗДБРБ за 2017 г. в групата са в размер на 161,4 млн. лв. (в т.ч. средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия).

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, ал. 3 и ал. 6 от Закона за публичните финанси и акт на Министерския съвет, по бюджетите на министерствата и ведомствата са осигурени допълнителни средства, като общо разходите по уточнен план за министерства и ведомства и самостоятелните бюджети са в размер на 16 млн. лева.

Съгласно ЗДБРБ за 2017 г., средствата в резерва по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1 за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са в размер на 70 млн. лв. С постановления на Министерския съвет № 14/2017 г., № 76/2017 г., № 91/2017 г., № 118/2017 г., № 160/2017 г., № 167/2017 г., № 245/2017 г., № 247/2017 г. и № 312/2017 г. бяха одобрени тези допълнителни разходи/трансфери от резерва. От тях 45,0 % са предоставени по бюджетите на общините и 55,0 % за министерства и ведомства.

През 2017 г. в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“ на консолидирано ниво са отчетени разходи в размер на 71,6 млн. лв., от които разходите за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии са 32,8 млн. лв. От предоставените средства за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии, 11,7 млн. лв. са отчетени по бюджетите на министерствата и ведомствата.

По значителните събития и дейности, наложили използването на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта му за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия през 2017 г. са: наводнения, вследствие на проливни дъждове на територията на общините Пловдив и Габрово; Самоков, Плевен, Левски, Велико Търново; Камено и Бургас; полски и горски пожари през август над Кресненското дефиле и др.; химическа авария в „Полимери“ АД, гр. Девня; снеговалежи на територията на обл. Варна; активни свлачищни процеси; градушка, придружена с интензивен валеж; дейности по ограничаване и ликвидиране на констатирани огнища на

болестта "Инфлуенца по птиците"; повишаване на епизоотичната готовност в цялата страна; възстановяване на хидротехнически, хидромелиоративни, съоръжения или участъци от системи за водоснабдяване и канализация, осигуряване на безопасна проводимост на речни легла; възстановяване на извършени непредвидени разходи за спасителни и аварийни дейности; подпомагане на домакинства от засегнати общини за преодоляване на последици нанесени на техните жилища.

В рамките на предоставените през годината средства са реализирани и дейностите по осигуряването на готовността на централната администрация за работа във военно време. Предоставените средства по дейността са разходвани основно за поддържане в готовност за използване на системата за управление; поддържане на денонощно дежурство за оповестяване и преминаване от мирно във военно положение; поддържане на индивидуалните и колективни средства за защита; подготовка на ръководния състав за работа във военно време.

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 51,2 млн. лв. (с 3,5 млн. лв. по-малко от разчетите по закон).

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” при *делегираните от държавата дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 22,1 млн. лв., а извършените разходи са 29,0 млн. лв. Тук се отчитат разходите за отбранително-мобилизационни мероприятия, за доброволни формирования, както и тези за превантивна дейност и за ликвидиране на последиците от стихийни бедствия и аварии.

По отчетни данни за 2017 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 2,0 млн. лева.

В частта за *местните дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 7,6 млн. лв., а извършените разходи са 4,7 млн. лв. Тук се отчитат разходите за осигуряване дейностите по плана за защита при бедствия и за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението при ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии.

Отчетените капиталови разходи по общинските бюджети за тази група са в размер на 16,3 млн. лв., като основна част от тях са разходи по предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии.

Европейски средства - разходите в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 4,7 млн. лв., от които 4,4 млн. лв. са разходи на общините по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

2.4.3 Образование

Първостепенните разпоредители с бюджет, на които е възложено изпълнението на политики в областта на образованието и науката, са Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Министерството на младежта и спорта, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи и общините.

Общата сума на изразходваните средства по функция „Образование” за 2017 г. е 3 534,0 млн. лв., което представлява 3,6 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	ДВУ	Общини	ДМП	Европ. ср-ва	др. сметки /чужди ср/ва на общини/
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 534,0	389,7	706,1	2 187,6	11,4	239,2	0,0
Текущи нелихвени разходи ³⁵	3 307,1	356,4	665,5	2 116,6	4,7	163,9	0,0
Капиталови разходи	226,9	33,3	40,6	71,0	6,7	75,2	

Със ЗДБРБ за 2017 г. са предвидени средства за функцията в размер на 3 350,0 млн. лв. Изпълнението на разходите за функцията на консолидирано ниво е в размер на 3 534,0 млн. лв. (105,5 % спрямо разчетите за 2017 г.). За функция „Образование” през 2017 г. са отчетени 3 307,1 млн. лв. текущи разходи и 226,9 млн. лв. капиталови разходи.

През 2016 г. е запазен децентрализираният подход за финансиране на сектор „Образование“ при следване на единни принципи при разходването на средства, независимо от финансиращия орган. Със средствата, предвидени по централния бюджет и бюджета на Министерството на образованието и науката, е осигурено финансирането на основните приоритети и политики в тази област, независимо, че изплащането на средствата е извършено децентрализирано.

По **държавния бюджет** са отчетени разходи във функция „Образование“ в размер на 389,7 млн. лв. или 72,7 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2017 г. (536 млн. лв.). Отчетените текущи разходи са в размер на 356,4 млн. лв. (в т. ч. предоставени текущи трансфери за чужбина - 9,1 млн. лв.), като от тях с най-голям относителен дял (74,0 %) са разходите за персонал. Отчетените капиталови разходи са в размер на 33,3 млн. лева.

През 2017 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики:

- Предприети са първите стъпки към изпълнението на приоритета на правителството за удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 80,0 млн. лв.

- Предприети са мерки за минимизиране на несъвършенствата при разпределението на средствата по единни разходни стандарти чрез изпълнението на въведения механизъм за осигуряване на средствата за условно-постоянни разходи на звената в системата на средното образование.

Разходите по **общинските бюджети** за функцията са 2 187,6 млн. лв. или 112,1 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Текущите разходи са в размер на 2 116,6 млн. лв. а капиталовите – 71,0 млн. лева.

За *делегираните от държавата дейности* извършените текущи разходи са в размер на 1 919,3 млн. лв. или с 205,9 млн. лв. повече от планираните. Превишението спрямо закона се дължи на финансирането по национални програми „Оптимизация на училищната мрежа“, „Осигуряване на съвременна образователна среда“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии” и др. Училищата и детските градини са получили допълнителни средства за компенсиране транспортните разходи на педагогическия персонал, за стипендии на деца с изявени дарби, за диференцирано заплащане на труда на директорите, за безплатен транспорт на ученици до 16 г. възраст, за закупуване на учебници, учебни комплекти и учебни помагала за децата и учениците, за изплащане на стипендии за постигнати образователни резултати, както и на увеличението на стойностните показатели за финансиране на делегираните от държавата дейности за Функция „Образование“ от 01.09.2017 г. В делегираните от държавата дейности се отчетат разходите за персонала в училищата и детските градини, издръжката на децата в

³⁵ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

подготвителните групи, всички разходи за издръжка на специални, неспециализирани, специализирани и професионални гимназии и на общежитията, разходи за ресурсно подпомагане и създаване на условия за приобщаващо образование; разходи за извънучилищни и други дейности по образованието. За капиталови разходи са отчетени 22,2 млн. лв. или с 0,9 млн. лв. повече спрямо предвидените по закон.

По отчетни данни за 2017 г. общините са *дофинансирали* държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 39,0 млн. лв.

В *местните дейности* по функция „Образование” са отчетени текущи разходи в размер на 173,6 млн. лв., което е с 6,9 млн. лв. повече от разчетените със закона. Тук се включват разходите за издръжка на целодневните детски градини, столове; извънучилищни и други дейности по образованието. Отчетените капиталови разходи при местните дейности по функция „Образование” са 33,9 млн. лв. или с 15,9 млн. лв. по-малко спрямо предвидените по закон.

Европейски средства – изразходваните средства във функция „Образование“ за 2017 г. са в размер на 239,2 млн. лв., основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Региони в растеж” – изразходваните средства по програмата, за функция „Образование” за 2017 г., са в размер на 66,2 млн. лв. Един от основните приоритети на програмата в това функционално направление е свързан с регионалната образователна инфраструктура. Този приоритет е насочен към образователната инфраструктура от по-голямо териториално значение, която обслужва хора от различни общини предвид специфичния профил, свързан със специфични национални или регионални социални или икономически потребности. В тази образователна инфраструктура влизат професионалните, специализираните, помощните, спортните училища, школите за култура и изкуства, както и висшите училища. Основни дейности по Оперативна програма „Региони в растеж” са свързани с подобряване на условията за модерни образователни услуги. Тези дейности включват изграждане, реконструкция и обновяване на общински учебни заведения, като детски ясли и градини, общообразователни и специализирани училища (класни стаи, библиотеки, учебни лаборатории, спортни съоръжения, училищни общежития, връзка с интернет), както и подобряване на достъпа на лицата с увреждания до упоменатите по-горе сгради. Оперативната програма е насочена към модернизирването на образователната инфраструктура от местно значение, което ще позволи предоставянето на съвременни условия и модерни методи за обучение, ще подобри качеството на образованието и ще намали процента на преждевременно напусналите и отпадащите от училище. С планираните инвестиции се цели подобряване на достъпа до качествено и приобщаващо предучилищно и училищно образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите. Сключените договори по приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура” на оперативна програма „Региони в растеж” – *Подкрепа за Висшите училища в Република България* са в размер на 162 млн. лева.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” – изразходваните средства по програмата за функция „Образование” за годината са в размер на 89,6 млн. лева. Основните цели на програмата са свързани с осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в РБ. Дейностите по програмата са свързани и с продължаване на реформата във висшето образование, по-специално като се подобри съответствието между резултатите от него и нуждите на пазара на труда и като се засили сътрудничеството между институциите, ангажирани в сферата на образованието, научно-изследователските институти и предприятията. Усилията по Оперативна програма „Наука и образование и интелигентен растеж” са насочени към системна подкрепа на пазарно-ориентирани научноизследователски и развойни дейности, за да се подобри конкурентоспособността на

българската научноизследователска система и на икономиката като цяло. В системата на висшето образование дейностите по програмата са свързани с: нуждите, свързани с реструктуриране на системата; потребностите, свързани със съдържанието на образователния продукт; потребностите, свързани с доставчиците на образователната услуга; потребността от разширяване на обхвата на образователната услуга. Тези дейности ще допринесат за развитието на човешките ресурси в областта на изследванията и иновациите, и по този начин ще подпомогнат икономиката на знанието най-вече чрез дейностите свързани с развитието на изследователите, качеството на висшето образование и ученето през целия живот. Основните операции с най-голям бюджет по тази програма са следните: „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“ с бюджет 200 млн. лв., „Изграждане и развитие на центрове за компетентност“ с бюджет 150 млн. лв. и „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания и компетентности (Твоят час)“ – фаза I с бюджет 140 млн. лева.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ – изразходваните средства по програмата за функция „Образование“ за годината са в размер на 19,2 млн. лева. (от които 5,1 млн. лв. са от програмен период 2007 – 2013 г.). Една от основните цели на програмата в това функционално направление е инвестиране в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот. Част от дейностите по програмата са насочени към подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи - във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции. Стратегията на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ дава отговор на едно от структурните предизвикателства пред българския пазар на труда – несъответствието на знанията и уменията на работната сила с търсените на пазара на труда. Тази стратегията разпознава нуждата от инвестиции в знанията и уменията на работната сила. Инвестициите в човешки ресурси трябва в максимална степен да бъдат ориентирани към потребностите на работодателите – обучението трябва да водят до придобиване на умения за работните места, които са свободни в момента, но и които се очаква да бъдат създадени в бъдеще.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (57,1 млн. лв.).

2.4.4 Здравеопазване

С консолидираната фискална програма за 2017 г. разчетените разходи за функция „Здравеопазване“ (вкл. резерва за непредвидени и неотложни разходи) са 4 226,8 млн. лв., а изразходваните средства по функцията за годината са в размер на 4 355,3 млн. лв. или 103,0 % спрямо годишния разчет. Отчетените средствата за функция „Здравеопазване“ представляват 4,4 % от БВП.

(млн. лв.)						
ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	НЗОК	Общини	ДМП	Европ. ср-ва
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	4 355,3	701,3	3 461,3	177,0	13,2	2,4
Текущи нелихвени разходи	4 311,0	682,5	3 458,8	164,4	3,9	1,3
Капиталови разходи	44,3	18,8	2,5	12,5	9,4	1,1

За 2017 г. по бюджетите на министерствата и ведомствата, разчетените средства по функция „Здравеопазване“ са в размер на 570,4 млн. лв. По уточнен план средствата са в

размер на 698,4 млн. лв., като увеличението на средствата основно е в резултат на получените през годината трансфери по договори, сключени с НЗОК за изпълнение на медицински дейности и болнична медицинска помощ.

Разходите по държавния бюджет за функция “Здравеопазване” през 2017 г. са насочени към финансиране на следните приоритетни политики:

- ◆ Основни системи на общественото здравеопазване – центрове за спешна медицинска помощ, регионални инспекции, центрове за трансфузионна хематология и др.;
- ◆ Национални здравни програми по стратегически здравни приоритети и социално значими заболявания;
- ◆ Осигуряване на медикаменти, консумативи и биопродукти по централна доставка;
- ◆ Диагностично-консултативна и лечебна дейност в лечебните заведения, в системата на МЗ, МТИТС, МС, МО, МВР и ММС.

Основните разходи за функция „Здравеопазване” по държавния бюджет се осъществяват чрез бюджета на Министерството на здравеопазването.

Министерството на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейности, които са определени като държавна отговорност по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването, в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето. Субсидиите за болнична помощ чрез бюджета на МЗ за 2017 г. по отчет са 97,6 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването и през 2017 г. се осъществяват разходи по централни доставки за лекарствени продукти за пациенти със СПИН, туберкулоза и психически и поведенчески зависимости, като по отчет тези разходи са в размер на 75,1 млн. лева.

През 2017 г. чрез бюджета на Министерството на здравеопазването са финансирани общо 9 национални програми, като отчетените разходи за тях са в размер на 5,5 млн. лева.

През годината лечебните заведения за болнична помощ към МО, МС, МВР, МТИТС и ММС са изразходвали 696,3 млн. лв. за своята дейност, включително средствата за изпълнени клинични пътеки по договори за болнична помощ с НЗОК.

Разпределението на отчетените общи разходи за здравеопазване по министерства и ведомства за 2017 г. е следното:

◆ Министерство на здравеопазването -	468,6 млн. лв.
◆ Министерски съвет -	21,5 млн. лв.
◆ Министерство на отбраната -	166,6 млн. лв.
◆ Министерство на вътрешните работи -	29,7 млн. лв.
◆ Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията -	9,8 млн. лв.
◆ Министерство на младежта и спорта -	0,2 млн. лв.

По **общинските бюджети** за функция “Здравеопазване” са отчетени разходи в размер на 177,0 млн. лв. или 100,5 % от предвидените по разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Отчетените текущи разходи за тази функция са в размер на 164,4 млн. лв., което е 102,3 % (3,7 млн. лв. преизпълнение) спрямо разчетените със закона. Превишението на отчетените средства спрямо закона се дължи предимно на предоставени от общините субсидии за нефинансови предприятия (общински болници).

Отчетените капиталови разходи по функцията са в размер на 12,5 млн. лева.

Разпределението на разходите във функция “Здравеопазване” по общинските бюджети е, както следва:

- ◆ **за делегирани от държавата дейности:**
  - *текущи разходи* - разчетените средства по закон са в размер на 115,7 млн. лв., а

извършените разходи са 113,9 млн. лв. или 98,4 % от планираните. Тук се отчитат разходите за персонал в детските ясли и детските кухни, разходите за здравни кабинети в детските градини и училища, здравни медиатори, пътни разходи на правоимащи болни, средствата за командироване на експертите от ТЕЛК от друга община.

- *капиталови разходи* - отчетени са 2,7 млн. лв. или с 0,2 млн. лв. повече спрямо предвидените по закон.

По отчетни данни за 2017 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 4,5 млн. лева.

◆ **за местни дейности:**

- *текущи разходи* - отчетени са текущи разходи в размер на 47,8 млн. лв., което е 106,1 % спрямо разчетите към закона. Увеличението на разходите спрямо разчетените се дължи основно на отчетените субсидии за болнична помощ, които не са предвидени по закон. Тук се включват разходите за издръжка на детските ясли и детските кухни и средствата по решение на общинския съвет за осъществяване на болнична помощ за дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване или програми.

- *капиталови разходи* - отчетените разходи са в размер на 9,6 млн. лв., което е с 3,2 млн. лв. по-малко от предвидените с разчетите към закона.

Общият размер на извършените разходи за функцията **по бюджета на НЗОК** е 3 461,3 млн. лв., като с най-голям относителен дял са здравноосигурителните плащания в размер на 3 415,1 млн. лв.

Изразходваните средства за функция “Здравеопазване” по Други международни програми са в размер на 13,2 млн. лв. (от които 9,4 млн. лв. капиталови разходи).

2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи

Разходите в тази функция за 2017 г. са в размер на 12 514,1 млн. лв. или 12,7 % от БВП. Тук са включени разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и разходите за издръжка на службите за социалното осигуряване. Изпълнението на разходите във функцията спрямо годишните разчети възлиза на 101,5 %.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	Общини	ДМП	Евр. ср-ва
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	12 514,1	1 070,6	10 614,6	0,2	0,0	508,5	2,7	317,5
A. ПЕНСИИ	9 039,2		9 039,2					
Текущи нелихвени разходи	9 039,2		9 039,2					
Капиталови разходи								
Б. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ	2 382,3	884,5	1 497,7	0,0				0,1
Текущи нелихвени разходи	2 382,3	884,5	1 497,7	0,0				0,1
Капиталови разходи								
В. ПРОГРАМИ, ДЕЙНОСТИ И СЛУЖБИ ПО СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ЗАЕТОСТТА	1 092,7	186,1	77,7	0,2	0,0	508,5	2,7	317,4
Текущи нелихвени разходи ³⁶	1 068,5	179,2	74,0	0,2	0,0	501,9	0,7	312,6
Капиталови разходи	24,1	6,9	3,7			6,7	2,0	4,9

³⁶ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Група А: „Пенсии”

В тази група се включват пенсиите, изплащани от бюджета на ДОО и пенсиите, изплащани от УПФ. Изпълнението на разходите в групата спрямо годишните разчети е 100,8 %.

◆ Пенсии по бюджета на държавното обществено осигуряване

През 2017 г. продължи повишаването на изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за всички категории труд и се въведе минимална възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69 от КСО:

- Необходимата възраст за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал.1 от КСО се повиши с два месеца - 64 години за мъжете и 61 години за жените;
- Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал.2 от КСО се увеличи с 2 месеца - 38 години и 4 месеца за мъжете и 35 години и 4 месеца за жените;
- Необходимата възраст за придобиване право за пенсия по чл. 68, ал. 3 се повиши с 2 месеца - 66 години за двата пола.

За пенсии по бюджета на ДОО през 2017 г. са разходвани 9 007,2 млн. лв., което е с 300,8 млн. лв. повече от предходната година. Увеличението на разходите се дължи на базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври.

В съответствие с Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз, на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка, през 2017 г. има извършени капиталови трансфери за прехвърляне на пенсионни права в размер на 1,0 млн. лв., съответстващи на средна прехвърлена сума от 28 883 лв. за 36 лица.

- Средномесечният брой на пенсионерите за 2017 г. е 2 172 753, с 8 137 пенсионери по-малко (0,4 %) в сравнение с 2016 г.
- Средномесечният брой на пенсиите за 2017 г. е 2 577 223, с 47 929 пенсии по-малко (1,8 %) спрямо 2016 г.
- Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2017 г. е 345,46 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2017 г.).

◆ Пенсии по бюджета на Учителския пенсионен фонд

Разходите за изплатени пенсии през 2017 г. от УПФ са в размер на 32,0 млн. лв.

• Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в намален размер от УПФ за м. декември е 2 042, с 91 пенсионери повече в сравнение със същия период на 2016 г. (4,7 % увеличение);

• Средният размер на срочна пенсията в намален размер, получавана от УПФ за м. декември е 372,50 лв., който е с 10,9 на сто по-висок от средния размер на срочната пенсия през м. декември 2016 г.;

• Броят на лицата, получаващи добавка от УПФ за м. декември е 25 109, като има увеличение от 2 226 добавки (9,7 % ръст) спрямо предходната година;

• Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в пълен размер от УПФ за м. декември е 178, което е с 20 повече в сравнение с 2016 г. (12,7 % увеличение);

• Средният размер на срочна пенсия в пълен размер от УПФ за м. декември – 303,23 лв., който е с 9,3 на сто по-висок от средния размер на пенсията през м. декември 2016 г.

Група Б: „Социални помощи и обезщетения”

Разходите в тази група включват помощите и плащанията към гражданите на основание Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца, Закона за закрила на детето, Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, Закона за ветераните от войните, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Общата сума на разходите по тази група на консолидирано ниво възлиза на 2 382,3 млн. лв., което представлява изпълнение 103,7 % спрямо годишните разчети.

Разходите по **държавния бюджет** са в размер на 884,5 млн. лв., отчетени както следва:

- По бюджета на МТСП за 2017 г. са изразходвани 842,1 млн. лв., които представляват:
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за семейни помощи за деца – 531,9 млн. лв.;
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за социално подпомагане – 36,5 млн. лв.;
  - ◆ Целеви помощи за отопление по Наредба № РД 07-5 от 2008 г. – 75,2 млн. лв.;
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за интеграция на хората с увреждания – 185,8 млн. лв.;
  - ◆ Реализиране на програми и мерки по Закона за закрила на детето в размер на 8,4 млн. лв., от които за помощи и обезщетения 7,1 млн. лв., а за възнаграждения на приемните семейства 1,4 млн. лв. и са отчетени като средства за персонал по бюджета на МТСП;
  - ◆ Помощи за диагностика и лечение на социално слаби лица – 3,2 млн. лв.;
  - ◆ За лекарства по Закона за ветераните от войните и по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, за дентална помощ по Закона за ветераните от войните, както и за еднократна помощ при смърт на ветеран от войните по Закона за ветераните от войните – 2,3 млн. лева.
- Отчетените разходи по бюджета на МФ в тази група са в размер на 35,6 млн. лв. - изплатените средства са за финансово компенсиране на граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове по Закона за уреждане правата на граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове.
- Отчетените разходи по бюджета на ММС са в размер на 5,2 млн. лв. - изплатени месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активна състезателна дейност и треньори, съгласно разпоредбите на Закона за физическото възпитание и спорта.
- Отчетените разходи по бюджета на МС в тази група са в размер на 0,1 млн. лв. - средства по бюджета на Министерския съвет за 2017 г. се предвиждат и съответно отчитат за изплащане на обезщетения по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица.

За обезщетения по чл. 233 и за материално подпомагане по чл. 226з от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 29, ал. 1 от Закона за убежището и бежанците са отчетени средства, както следва: по бюджета на Министерството на отбраната – 1,1 млн. лв.; по бюджета на МВР – 0,2 млн. лева.

Отчетените разходи по бюджетите на МОСВ и МК общо за 2017 г. са в размер на 0,3 млн. лева.

Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по **бюджета на ДОО** са в размер на 1 473,9 млн. лв. Спрямо 2016 г. **изплатените обезщетения по КСО** са нараснали с 92,6 млн. лв. или ръст от 6,7 %.

Изплатените за годината обезщетения при безработица са в размер на 394,1 млн. лв., с 1,1 % (4,1 млн. лв.) повече спрямо 2016 г.

Изплатените обезщетения за бременност и раждане през 2017 г. са в размер на 385,6 млн. лв., с 30,5 млн. лв. (8,6 %) повече спрямо 2016 г. Изплатените обезщетения за отглеждане на малко дете са в размер на 156,8 млн. лв., с 0,2 млн. лв. (0,1 %) по-малко спрямо 2016 г.

Изплатените обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина, и нетрудови злополуки са в размер на 508,8 млн. лв., с 54,7 млн. лв. (12,0 %) повече спрямо 2016 година.

Изплатените обезщетения за осиновяване на дете от 2 до 5 години за 2017 г. са 0,4 млн. лв., като разходите за изплатените обезщетения към м. декември са с 3,2 % по-малко в сравнение с изплатените за 2016 г.

Група В: „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта”

Общият размер на усвоените средства на консолидирана база по тази група за 2017 г. е 1 092,7 млн. лв., като основните системи, по които са извършени разходите са държавният бюджет, бюджетите на общините и сметките за средства от ЕС.

Размерът на разходите по **държавния бюджет** е 186,1 млн. лв. От тях по бюджетите на министерствата и ведомствата (вкл. съдебна власт и Народно събрание) са отчетени 168,3 млн. лв. и по централния бюджет 17,8 млн. лв. Планираните разходи със ЗДБРБ за 2017 г. за министерства и ведомства в групата възлизат на 175,6 млн. лв. В тази група са планирани средствата по бюджета на МТСП за активни мерки на пазара на труда, с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и поддържане на работната сила, както и финансирането на дейността на агенциите към министъра на труда и социалната политика, които са ангажирани с изпълнението на социалната политика като: Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето и др., както и разходи за издръжка на дейността на Дома на ветераните на културата и изкуствата към Министерство на културата. Изразходваните средства за реализиране на активната политика по заетостта са в размер на 79,0 млн. лв., в т.ч. трансфери към министерства, ведомства и общини в размер на 28,4 млн. лева.

По **бюджетите на общините** с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” са предвидени средства в размер на 316,4 млн. лв. Изпълнението е 508,5 млн. лв. (от които 6,7 млн. лв. са капиталови разходи), което представлява 160,7 % спрямо плана. Разходите по групата са предназначени за обезпечаване дейностите по социалното подпомагане и заетостта. Превишението на разходите спрямо закона се дължи на предоставените за общините трансфери от страна на МТСП за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост, предоставени от централния бюджет средства за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица, както и извършени социални разходи по решения на общинските съвети.

Отчетените текущи разходи за *държавни дейности* са в размер на 300,9 млн. лв., което е с 89,4 млн. лв. повече от разчетените по закона за 2017 г. или 142,3 %, а спрямо отчетените за 2016 г. имат увеличение с 12,9 %.

Тук се отчитат разходите за персонал и издръжка на специализираните институции за предоставяне на социални услуги (домове за възрастни хора с увреждания, домове за стари хора и домове за деца) и на социалните услуги, предоставяни в общността (дневни центрове за лица с увреждания, центрове за социална рехабилитация и интеграция, за временно настаняване, за обществена подкрепа, за работа с деца на улицата, за настаняване от семеен тип и други, защитени, преходни и наблюдавани жилища, звена „Майка и бебе”, приюти). Отчетени са средства и за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост, за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица.

През 2017 г. общините са дофинансирани със собствени приходи разходи в размер на 8,7 млн. лева.

Отчетените текущи разходи за *местни дейности* са в размер на 92,1 млн. лв., което е с 4,1 млн. лв. по-малко от разчетените по закон и с 4,7 млн. лв. повече спрямо отчетените за 2016 г. средства. В местните дейности по тази група се отчитат разходите за домашен социален патронаж, трапезарии, клубове на пенсионера, инвалида, както и средства по решения на общинските съвети за обезщетения и помощи с цел подпомагане на определени категории от населението за улесняване на достъпа им до предоставяните публични услуги.

Европейски средства – в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” изразходваните средства са 317,4 млн. лв., основно по следните програми:

- **за програмен период 2007 – 2013 г.**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (31,9 млн. лв.). През 2017 г. средствата са изразходвани от бенефициенти на Структурните фондове и Кохезионния фонд. Програмата цели да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи нива на заетост, повишаване на производителността, достъп до качествено образование и учене през целия живот и засилване на социалното включване. Финансират се дейности за развитие на пазара на труда, увеличаване на адаптивността на заетите, развитие на социалната икономика, транснационално и междурегионално сътрудничество. Специално внимание се отделя на засилването на активните и превантивните мерки на пазара на труда с цел преодоляване на препятствията при навлизане на пазара на труда и оставане там и с цел насърчаване на мобилността на търсещите работа лица, безработните и неактивните, по-възрастните работници, както и тези, изправени пред риск от безработица, и най-вече на младите хора. Основна част от дейностите по програмата са насочени към достъпа до заетост на младите хора чрез облекчаване прехода от образование към работа, включително чрез професионално ориентиране, подпомагане за завършване на образование, достъп до подходящо обучение и стажуване, както и на удължаване на трудовия живот на по-възрастните с акцент върху обучение и заетост, подобряване на условията на труд и опазване здравето на работниците и служителите. Важен приоритет е и осигуряването на пазар на труда, насърчаващ включването на хора в неравностойно положение или изправени пред риск от социално изключване. Бенефициенти на програмата са образователни институции, консултантски фирми, работодатели, браншови организации, социално-икономически партньори, неправителствени организации, центрове за информация и професионално обучение.

- за програмен период 2014 – 2020 г.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (231,2 млн. лв.). Основни цели на програмата в това функционално направление са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното изключване. Стратегията на оперативната програма е свързана с по-висока и по-качествена заетост и намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. Част от основните приоритети на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” са свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, както и постигането на по-висока заетост сред по-възрастните хора. Това се налага и с оглед смекчаване и преодоляване на негативните последствия от икономическата криза върху цялостното развитие на пазара на труда в България. Стратегията на оперативната програма се основава и на идеята за изпреварващо предвиждане на потребностите на бизнеса и пазара на труда и осигуряването на съответстващи на тях умения. Насърчаването на мобилността на работната сила – както географската, така и професионалната, също е част от стратегията на програмата за повишаване нивата на заетост и качеството на работните места, като мярка за повишаване гъвкавостта на българския пазар на труда. С изпълнение на мерките по програмата в това функционално направление се цели подобряване на съответствието между предлагането и търсенето на пазара на труда. Стратегията на програмата се фокусира и върху мерки, имащи за цел подобряване работата на институциите с оглед по-добро прогнозиране на потребностите и развитието на пазара на труда – в сътрудничество с всички заинтересовани страни. Друга важна цел на програмата е свързана с необходимостта от постигане на значителен, осезаем и устойчив напредък в посока намаляването на високия риск от бедност и социално изключване, на които са изложени българските граждани. Безспорният приоритет в това направление е подкрепата за политиките за активно включване, съчетаващи комплекс от интегрирани мерки за улесняване достъпа до заетост на хората, отдалечени от пазара на труда. Програмата подкрепя и политиките за децата и семейството. В тази област стратегията на програмата е изградена на допускането, че подобряването на детското благосъстояние е фундаментът на всяка дългосрочна стратегия за социално включване. По значимите операции по тази оперативна програма са следните: „Младежка заетост“ с конкретен бенефициент Агенция по заетостта (АЗ) и бюджет в размер на 82 млн. лв., „Обучение и заетост на младите хора“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет в размер на 115 млн. лв., „Обучение и заетост“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет от 81 млн. лв. и „Независим живот“ - конкретни бенефициенти са общини на територията на Република България. Операцията се изпълнява в партньорство с доставчици на социални услуги и неправителствени организации, като са сключени 293 договора на обща стойност 149 млн. лева.

Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от „Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ (43,1 млн. лв.) – Дейностите на този фонд са насочени към най-тежките и социално най-разрушителни форми на бедността и недоимъка на храна, към бездомността и материалните лишения, засягащи децата, като същевременно се оказва подкрепа за съпътстващи мерки, насочени към социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. Основна цел на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица е намаляването на бедността с крайна цел премахване на най-тежките форми на бедност. С подкрепата на Фонда се подпомагат националните програми, които предоставят нефинансова помощ на най-нуждаещите се лица за облекчаване на хранителния недоимък и тежките материални лишения с цел подпомагане на социалното приобщаване на най-нуждаещите се лица. Фондът също така оказва подкрепа на съпътстващи мерки, които допълват материалната подкрепа и допринасят за социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. За 2017 г.

са утвърдени следните операции по тази оперативната програма: операция тип 1 - Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019- с бюджет 50,0 млн. лв. и операция 4 „Техническа помощ“ с общ размер на верифицираните средства към 31.12.2017 г. 3,8 млн. лв. Поради големия интерес от страна на общините към операция „Осигуряване на топъл обяд – 2016-2020“ бюджетът на операцията и нейната продължителност са увеличавани неколнократно. Към 31.12.2017 общия бюджет на операцията е 92,5 млн. лв. Процедурата е отворена за кандидатстване до 31.01.2019 г., като дейностите по нея на този етап е предвидено да се изпълняват до 30.04.2020 г.

2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда

Основната част от разходите във функцията са предназначени за поддържане и изграждане на техническата инфраструктура и предоставяне на публични услуги на населението, свързани с дейностите по опазване на чистотата, водоснабдяване и канализация, озеленяване и други дейности от обществен интерес.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	ПУДООС	др. сметки /чужди ср/ва на общини/
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 619,3	1 098,3	1 224,9	5,8	270,5	19,9	0,0
А. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО	1 858,7	1 043,0	584,5	0,5	230,8		0,0
Текущи нелихвени разходи ³⁷	320,6	23,0	265,9	0,2	31,5		0,0
Капиталови разходи	1 538,1	1 020,0	318,5	0,4	199,2		
Б. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	760,6	55,3	640,4	5,2	39,7	19,9	
Текущи нелихвени разходи ³⁸	628,8	39,8	568,1	2,6	14,6	3,6	
Капиталови разходи	131,7	15,5	72,3	2,6	25,1	16,2	

Група А: „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство“

Със ЗДБРБ за 2017 г. по група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство“ за министерствата и ведомствата са утвърдени средства в размер на 45,5 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики на правителството, изпълнявани чрез МРРБ:

- ◆ Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места;
- ◆ Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизиране на пътната и ВиК инфраструктури;
- ◆ Подобряване на инвестиционния процес чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния

³⁷ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

³⁸ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти.

За 2017 г. в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” по бюджета на **Министерство на регионалното развитие и благоустройството** са отчетени общо разходи в размер на 1 043,0 млн. лв., което представлява 100,0 % от уточнения план на средствата в това функционално направление по бюджета на МРРБ. С отчетените разходи по бюджета на МРРБ през 2017 г. са финансирани дейности по изграждането на приоритетни водоснабдителни обекти и управлението на ВиК инфраструктурата, дейности по създаване на условия за подобряване състоянието на съществуващия сграден фонд и проекти на техническата инфраструктура. От отчетените разходи по бюджета на МРРБ 17,4 млн. лв. са разходи по държавен инвестиционен заем, изпълняван в тази група – проект „Развитие на общинската инфраструктура”. В това функционално направление са отчетени и разходи по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в размер на 1 000,0 млн. лв.

По **бюджетите на общините** разходите, отчетени в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство”, са в размер на 584,5 млн. лв. Отчетените текущи разходи за тази група са в размер на 265,9 млн. лв., което е 106,3 % спрямо разчетените със закона (250,1 млн. лв.) и с 30,6 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2016 г. Увеличението на отчетените разходи за персонал в тази група (заплати, други възнаграждения за персонала и осигурителни вноски) спрямо 2016 г. е в размер на 4,5 млн. лв., а на разходите за издръжка с 12,7 млн. лева.

Размерът на отчетените капиталови разходи в тази група по бюджетите на общините е 318,5 млн. лв., с 6,2 млн. лв. по-малко спрямо отчетените през 2016 г., което се дължи основно на намалението на разходите за основен ремонт. В общия размер на капиталовите разходи с най-голям относителен дял – 161,3 млн. лв. или 50,6 % са разходите за основен ремонт, следвани от разходите за придобиване на дълготрайни материални активи – 148,3 млн. лв. (46,6 %), като се наблюдава увеличение на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи с 11,5 млн. лв. спрямо отчетените през 2016 г. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с поддържането на уличната мрежа и осветление, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението.

Европейски средства – през 2017 г. за група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” изразходваните средства са 230,8 млн. лв., от които:

Оперативна програма „Околна среда” – 113,2 млн. лв. за групата. Програмата, основни бенефициенти по която са общините, финансира дейности, свързани с опазване на водните ресурси, развитие на екологичната инфраструктура, подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, подобряване управлението на отпадъците. Основните и по-значими проекти, които ще бъдат реализирани през този програмен период са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия” на обща стойност на проекта 117,0 млн. лв., „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич - фаза 1“ на обща стойност на проекта 114,9 млн. лв., „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца – фаза 2“ на обща стойност на проекта 114,5 млн. лв., „Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Асеновград, България” на обща стойност 106,0 млн. лв. и „Интегриран проект за водите на град Пловдив – Етап 1“ на обща стойност 89,2 млн. лева.

Оперативна програма „Региони в растеж” – 104,7 млн. лв. за групата. Един от основните принципи на програмата е прилагането на балансиран и интегриран териториален подход. Нуждата от този подход се обуславя от регионалните различия

между българските и средното за регионите на ЕС ниво, както и от напредналия процес на моноцентрично развитие на София и големите градове, което в дългосрочен план ще доведе до сериозни дисбаланси между различните части на страната, неизползване на потенциала на територията и увеличена миграция към големите градски центрове и навън към други държави членки на ЕС. Преодоляването на регионалните дисбаланси изисква мобилизиране на сериозни институционални и организационни ресурси, насочени към оптимизирането на жилищната политика, градоустройствените планове и инфраструктурата. Сред основните задачи за демографското развитие на страната, които са подкрепени от *Оперативна програма „Региони в растеж”*, са: развитие на устойчиви, динамични и сплотени градски центрове, свързани помежду си и допринасящи за благосъстоянието на заобикалящите ги по-слабо урбанизирани територии; разработване на програма за решаване на проблема с „гетоизацията“ чрез създаване на градоустройствени планове в кварталите с концентрация на бедност, рехабилитация на тези квартали, осигуряване на техническа инфраструктура и др.; устойчиво подобряване на жилищните условия за ромите чрез гарантиране на изпълнението на планове за действие и програми за подобряване на жилищните условия на ромите; подобряване на транспортната, търговската, социалната и други обслужващи инфраструктури. Към момента има сключени най-много договори за „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“ по приоритетна ос 1: *Инвестиционен приоритет „Градска среда“*, като сключените договори са за 320,0 млн. лв. и *Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“* – сключени договори за 98,8 млн. лева.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 10,8 млн. лв.

Група Б: „Опазване на околната среда”

Със ЗДБРБ за 2017 г. за група „Опазване на околната среда” по държавния бюджет са утвърдени средства в размер на 62,8 млн. лв. и са отчетени разходи в размер на 55,3 млн. лв. (88,1 % изпълнение на закона).

По бюджета на Министерство на околната среда и водите за 2017 г. в това функционално направление са усвоени средства в размер на 32,3 млн. лв., насочени към постигане на следните цели:

- ◆ Създаване на подходяща правна и стратегическа рамка, която отговаря на съвременните предизвикателства;
- ◆ Подпомагане на изграждането на екологична инфраструктура;
- ◆ Прилагане механизмите за превенция и контрол за намаляване на общия натиск от различните източници и дейности върху околната среда;
- ◆ Създаване на условия за съхранена природа, икономически растеж и повишен жизнен стандарт на обществото;
- ◆ Осигуряване на достъп до актуална информация за състоянието на околната среда и провежданата екологична политика.

През 2017 г., чрез предоставяне на трансфери за общини в областта на управление на водите, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е финансирало изграждането на малки водоснабдителни обекти с цел осигуряване на оптимално количество и качество на водата, както и за канализационни мрежи и довеждащи колектори. Със средства по бюджета на ПУДООС са финансирани проекти в областта на управление на отпадъците за изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъците, както и за закриване и рекултивация на общинските депа за битови отпадъци.

Към 31.12.2017 г. по бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството в това функционално направление са усвоени средства в размер на 11,5 млн. лв., от които 0,8 млн. лв. за превантивни дейности и 10,7 млн. лв. за капиталови разходи за осъществяване на дейностите по геозащита.

В рамките на това направление МРРБ реализира своята политика за „Създаване и изпълнение на национална програма за превенция и ограничаване на въздействието на свлачищните процеси, ерозията и абразията” чрез изпълнението на програма „Устройствено планиране, благоустройство, геозащита, водоснабдяване и канализация”. С усвоените средства през отчетния период са извършени превантивни дейности и техническа помощ в областта на геозащитната дейност, като е осъществен и предварителен контрол на постъпили преписки за инвестиционни намерения в свлачищни райони. Извършени са административни дейности за продължаване обект „Гр. Царево – укрепване свлачище северен бряг“.

За извършване на превантивни геозащитни мерки са проведени 3 процедури по Закона за обществените поръчки и сключени договори за изпълнение на превантивни дейности с дружествата за геозащита. Допълнително, поради изтичане на договорите през м. август 2017 г. с оглед изпълнение задълженията на МРРБ, вменени със Закона за устройство на територията, са подписани още 3 договора за изпълнение на дейности, свързани с регистрирането и мониторинга на свлачищните райони.

Сключено е споразумение за трансфер на финансови средства с община Оряхово и е извършени трансфер за изпълнение на строително-монтажни работи на обект „Аварийно укрепване на свлачище в кв. „Изток“, гр. Оряхово в района по водоем Средна зона“.

Към 31.12.2017 г. по бюджета на Министерство на икономиката в това функционално направление са усвоени средства в размер на 8,7 млн. лв. за техническа ликвидация и консервация на обекти от миннодобивния отрасъл и за саниране на околната среда.

Основните разходи по КФП в групата са извършени **по бюджетите на общините**, като за годината те възлизат на 640,4 млн. лв. Текущите разходи са в размер на 568,1 млн. лв., което е със 78,4 млн. лв. повече или 116,0 % спрямо планираните със закона за 2017 г. Увеличението на текущите разходи по отчет спрямо разчетените по закон се дължи предимно на ръста на отчетените средства за заплати на персонала, както и на разходите за издръжка. Съпоставени спрямо отчета за 2016 г. текущите разходи за тази група бележат ръст от 61,8 млн. лв. или 12,2 %, дължащ се отново основно на увеличение на разходите за персонал с 15,1 млн. лв. и на издръжката с 33,8 млн. лв. Следва да се отчете, че влияние върху нарастването на средствата за заплати оказва повишението на минималната работна заплата от 420 лв. през 2016 г. на 460 лв. от 01.01.2017 г. Високият относителен дял на разходите за издръжка от 80,6 % в отчетените текущи разходи, е свързан с финансирането на дейностите по поддържането на чистотата, озеленяването и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия. Размерът на отчетените *капиталови* разходи в тази група е 72,3 млн. лв. или с 26,6 млн. лв. по-малко спрямо планираните по закон и с 34,9 млн. лв. по-малко от отчетените през 2016 г. С най-голямо намаление от 25,4 млн. лв. спрямо отчета за 2016 г. са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, което е показателно за известно задържане на инвестиционния процес, свързан с капиталовите вложения в дейностите по опазване на околната среда, чистотата, изграждане и поддържане на ВиК инфраструктурата по населени места и др. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение.

Европейски средства – за група „Опазване на околната среда” изразходваните средства са 39,7 млн. лв., основно по **Оперативна програма „Околна среда”** (33,1 млн. лв., от които 3,2 млн. лв. са от предходния програмен период). Оперативната програма ще продължи да надгражда резултатите от програмен период 2007 – 2013 г. Основна част от мерките, които се финансират са насочени към зоните от Натура 2000. Предвиден е финансов ресурс по отношение на предизвикателствата, свързани с подкрепа за устойчивото управление и възстановяването на мрежата Натура 2000, възстановяване и опазване на влажните зони и реките, изготвяне на планове за управление, изграждане на капацитет за органите, отговорни за Натура 2000, както и за повишаване на осведомеността сред различните заинтересовани страни и преустановяване на загубата на биологично разнообразие. Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.” ще допринесе за осигуряване на условия за защита на най-ценните и застрашени видове и местообитания от мрежата Натура 2000 на територията на страната чрез изпълнение на дейности, заложи в Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000. Едни от основните дейности по програмата са свързани със секторите „води“ и „отпадъци“. Важни приоритети в сектор „води“ са изграждане на ВиК инфраструктура и доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите. В сектор „отпадъци“ приоритетите са насочени към мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците. Част от финансовия ресурс по програмата е насочен към интервенции по превенция и управление на риска от наводнения и свлачища. В тази област се инвестират средства за: създаване на Национална система за управление на водите в реално време; мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения (в т.ч. екосистемно базирани решения); мерки за превенция и управление на риска от свлачища. Друг основен приоритет по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.” е подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ). В това направление се инвестират средства за: преглед и анализ на общинските програми за КАВ; подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ; мерки за намаляване на количествата фини прахови частици и азотни оксиди от основните източници на замърсяване. По-значими сключени проекти: „Предоставяне на финансиране по приоритетна ос 2 "Отпадъци" на ОПОС 2014-2020 г. за финансови инструменти“ – обща стойност на проекта 52,4 млн. лв. и „Установяване на шест центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения и последващи кризи“ с бюджет в размер на 39,0 млн. лева.

2.4.7 Почивно дело, култура, религиозни дейности

Основната част от разходите по функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности” са в група В. „Култура” и група Б. „Физическа култура и спорт”. В това функционално направление разходите са извършени от министерствата и ведомствата, БНТ, БНР, БТА, БАН и общините.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	БАН	БНР	БНТ	БТА	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ	728,5	223,4	1,9	45,4	87,8	6,8	345,8	8,7	8,6
А. ПОЧИВНО ДЕЛО	19,7	16,2	0,2	0,1	0,6		2,8		
Текущи нелихвени разходи	18,8	15,6	0,2	0,1	0,6		2,5		
Капиталови разходи	0,9	0,6		0,0			0,3		
Б. ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ	156,1	56,4					97,9	0,2	1,5
Текущи нелихвени разходи ³⁹	116,7	53,8					62,2	0,0	0,7
Капиталови разходи	39,4	2,6					35,7	0,2	0,9
В. КУЛТУРА	541,6	139,9	1,8	45,3	87,2	6,8	245,1	8,5	7,1
Текущи нелихвени разходи ⁴⁰	479,7	135,2	1,7	41,5	68,4	6,3	221,3	3,0	2,2
Капиталови разходи	61,9	4,7	0,0	3,8	18,8	0,5	23,8	5,5	4,8
Г. РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	11,0	10,9					0,0		
Текущи нелихвени разходи	11,0	10,9					0,0		
Капиталови разходи	0,0	0,0					0,0		

Група А: „Почивно дело”

Основната цел на публичните разходи и през 2017 г. за група „Почивно дело” е подобряване условията за отдих на работещите. Предвидените със ЗДБРБ за 2017 г. разходи по **държавния бюджет** за тази група са в размер на 10,7 млн. лв. По отчет разходите за почивно дело по държавния бюджет са в размер на 16,2 млн. лв., в т.ч. 15,6 млн. лв. текущи разходи. Разходите са за осигуряване на материално техническата база на почивните станции към НС, МС, МФ, МО, МОСВ, МЗХГ, МРРБ и дейността на учебните и почивни бази на Прокуратурата, Върховния административен съд и Върховния касационен съд.

По **общинските бюджети** за дейностите в групата са усвоени 2,8 млн. лв., основно текущи разходи.

Група Б: „Физическа култура и спорт”

Отчетените разходи за група „Физическа култура и спорт” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** за 2017 г. са в размер на 56,4 млн. лв. Отчетените разходи са по бюджета на Министерството на младежта и спорта и представляват 99,4 % от разходите по уточнен план /56,8 млн. лв./. Спрямо 2016 г. разходите са с 2,9 млн. лв. по-малко или спад от 4,8 %. За периода разходите за дейности по група „Физическа култура и спорт“ по бюджета на ММС са нараснали със 7,3 млн. лв. във връзка с извършени промени по бюджета на министерството по реда на чл. 109 и чл. 110 от ЗПФ.

Средствата са усвоени за постигане на основните цели и приоритети на провежданите политики в областта на физическата култура и спорта:

- ◆ развитие на ученическият спорт и спорта за високи постижения, като средство за повишаване престижа на нацията;

³⁹ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

⁴⁰ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

- ◆ създаване на условия и възможности за двигателна активност и практикуването на спорта от всички;
- ◆ реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения и привеждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода са отчетени текущи разходи в размер на 53,8 млн. лв. От отчетените текущи разходи с най-голям относителен дял са разходите за финансиране на спортни дейности 94,6 % /51,0 млн. лв./ – предоставени субсидии на юридически лица с нестопанска цел за подпомагане реализирането на дейности/проекти на спортни организации във връзка с развитието на физическото възпитание и спорта в страната. Средствата са изразходвани за реализиране на спортни дейности и проекти за:

- ◆ развитие на спорта за учаци и спорта в свободното време – 5,4 млн. лв., в т.ч.: 0,5 млн. лв. за организиране и провеждане на ученически игри за общообразователни и специални училища; 0,6 млн. лв. за подпомагане реализирането на проекти по програми „Спорт за децата в детските градини“, „Спорт за деца в риск“ и по договори за спортна дейност на многоспортови федерации в областта на спорта за учаци; 1,0 млн. лв. за финансиране на проекти на спортни организации по програма „Спорт за децата в свободното време“; 0,8 млн. лв. по програми „Научи се да плуваш“, „Научи се да караш ски“, „Тенисът – спорт за всички“, „Голфът – спорт без граници“, „Децата и спортния клуб“ и „Програма за развитие на детската лека атлетика в България“; 0,3 млн. лв. по програми и проекти на спортни организации за развитието на детския футбол; 1,3 млн. лв. за финансиране на проекти по „Програма за развитие на спорта за хора с увреждания“ и 0,9 млн. лв. за осигуряване на възможности за физическа активност, спортно-състезателна дейност и спортни резултати по „Програма за развитие на спорта за всички“ – финансово подпомагане на дейността на многоспортови федерации;

- ◆ развитие на спорта за високи постижения – 45,6 млн. лв., в т.ч.: 6,2 млн. лв. за дейности по програма „Олимпийска подготовка, развитие на елитния спорт и олимпийския резерв“; 1,4 млн. лв. за участие на българските делегации на Олимпийските игри в Пьончанг, Европейски младежки олимпийски фестивали по олимпийски спортове и национални олимпийски фестивали и др. дейности в областта на олимпийската подготовка; 19,8 млн. лв. по договори за финансиране дейността на елитния спорт на неолимпийските спортове; 9,8 млн. лв. за подпомагане организирането и провеждането на световни и европейски първенства на територията на Република България, включени в международния спортен календар; 6,7 млн. лв. за финансиране на дейности по програма за развитие на спортните клубове; 1,7 млн. лв. за подпомагане и лечение на спортисти и за реализиране на други дейности по програма за развитие на спорта за високи постижения.

Разликата до общата сума на текущите разходи – 2,8 млн. лв., е усвоена за: награждаване на спортисти за постигнати призови класирания на олимпийски и параолимпийски игри, световни и европейски първенства, и награди на треньори – 2,5 млн. лв.; разходи за персонал, издръжка и др. текущи разходи – 0,3 млн. лв.

За 2017 г. са отчетени капиталови разходи в размер на 2,6 млн. лв. за придобиване на дълготрайни активи и основен ремонт и капиталови трансфери, както следва:

- 2,1 млн. лв. за придобиване на дълготрайни активи и основен ремонт – основен ремонт и изграждане на спортни зали, игрища, реконструкция и модернизация на спортни обекти – затревяване и осветление на стадион „Огоста“, гр. Монтана, инвеститорски и строителен контрол, придобиване на материални и нематериални дълготрайни активи;
- 0,5 млн. лв. капиталови трансфери – финансиране на проекти на спортни организации по реда на Наредба № 2 от 8.05.2014 г. за финансово подпомагане на строителството и ремонта на спортни обекти и съоръжения.

С реализираните дейности са постигнати основните цели по провежданите от ММС политики в областта на спорта за високи постижения, издигане на спортния престиж на нацията, за развитието на спорта за учаци и спорта в свободното време, и за приваждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти.

По бюджетите на общините за група “Физическа култура и спорт” са усвоените средства в размер на 97,9 млн. лв., при планирани 58,9 млн. лв. В групата за *делегираните от държавата дейности* са отчетени текущи разходи в размер на 2,1 млн. лв., които представляват предоставени целеви средства от централния бюджет на общините за подпомагане на физкултурата и спорта в общинските детски градини и училища, в изпълнение на ПМС № 220/2017 г. за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическо възпитание и спорт. По отчетни данни за 2017 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 0,3 млн. лв. В *местните дейности* по групата са отчетени текущи разходи в размер на 59,8 млн. лв. или с 34,0 млн. лв. повече спрямо закона, което се дължи предимно на увеличението на предоставените трансфери от общините на спортни организации. Спрямо отчетените за 2016 г. текущите разходи имат увеличение с 3,9 млн. лв. Тук се включват разходите за детски и специализирани спортни школи, спортни бази за спорт за всички. Отчетените капиталови разходи по групата са в размер на 35,7 млн. лв., които са основно за местни дейности. Съпоставени с отчета за 2016 г., капиталовите разходи са повече с 5,2 млн. лева.

Европейски средства – в групата са изразходвани 1,5 млн. лв., като това са основно разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

Група В: „Култура”

Разходите за 2017 г. за група „Култура” по КФП са 541,6 млн. лв., отчетени основно по следните бюджетни системи: държавен бюджет, бюджетите на БНТ, БНР и бюджетите на общините. Основните цели на публичните разходи в областта на културата са насочени към създаване условия за устойчиво развитие на българската култура и изкуство, опазване на културно-историческото наследство, популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на културния продукт.

Общо предвидените със ЗДБРБ за 2017 г. разходи за група “Култура” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** са в размер на 133,1 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 5,6 млн. лв. Средствата са предназначени за финансиране на част от дейностите за култура на МК, на Държавна агенция „Архиви” към МС, на МВнР, МО и МОН. Отчетените разходи са 139,1 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 4,7 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на културата се финансират основните системи в областта на културата, като отчетените разходи са в размер на 127,5 млн. лв. и включват управление, контрол и регулиране на дейностите по културата, които обхващат дейността на Националния институт за недвижимо културно наследство и Изпълнителна агенция „Национален филмов център”, дейности в областта на развитие на културата - „Национален фонд Култура”, дейности в областта на международно културно сътрудничество, осъществявани от българските културни институти в чужбина, дейности в областта на театралното изкуство, осъществявани от драматичните и куклени театри, дейности в областта на музикалното и танцовото изкуство, осъществявани от оперно-филхармонични дружества, опери и оркестри и ансамбли, дейности в областта на музейното дело, осъществявани от музеи и галерии, дейности в областта на българския книжен сектор, дейности в областта на популяризиране на българската култура и участия в международни фестивали и конкурси.

Отчетените разходи за култура в размер на 6,6 млн. лв. от Държавна агенция „Архиви”, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към Министерския съвет, са за дейностите по съхраняване и обработка на архивни документи.

За популяризиране на българската култура, осъществявана от културния институт към Министерство на външните работи, са отчетени разходи в размер на 0,3 млн. лева.

За съхраняване историята на образованието по бюджета на Министерство на образованието и науката са направени разходи в размер на 0,2 млн. лева.

Отчетените разходи по група „Култура“ по бюджета на Министерството на отбраната са в размер на 4,5 млн. лв. Средствата са използвани за Националния военно-исторически музей, Ансамбъла на българската армия и Военния телевизионен канал.

Разходите по бюджета на **Българската академия на науките** по функция „Култура“ в размер на 1,8 млн. лв. са извършени за Института по експериментална морфология, патология и антропология с Националния природонаучен музей и Института за етнология и фолклористика с Етнографския музей.

Отчетените разходи на **БНТ** в размер на 87,2 млн. лв. са за подготовка, създаване и разпространение на национални, сателитната и регионални програми.

Отчетените разходи на **БНР** в размер на 45,3 млн. лв. са използвани за подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми, международна програма „Радио България“ и интернет радио.

Разходите на **Българска телеграфна агенция** в размер на 6,8 млн. лв. са предназначени за финансиране на дейностите, които агенцията осъществява като национален независим информационен институт на Република България.

В група „Култура” по **бюджетите на общините** са отчетени разходи в размер на 245,1 млн. лв., от които текущи 221,3 млн. лв. и капиталови 23,8 млн. лв. Изпълнението на общо разходите в групата спрямо предвидените разчети към ЗДБРБ за 2017 г. е 117,2 %. С най-голям дял в разходите в тази група по КФП са тези за общините.

Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* за годината са в общ размер на 98,9 млн. лв., което е с 1,7 млн. лв. повече от закона. В делегираните от държавата дейности се отчитат разходите за персонал и издръжка на библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер и на читалищата. С най-голям относителен дял са отчетените субсидии за читалищата в размер на 55,2 млн. лв. или 55,8 % от текущите разходи в групата. По отчетни данни за 2017 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 18,2 млн. лева.

В *местните дейности* по група „Култура” са отчетени текущи разходи в размер на 108,8 млн. лв., което е 128,6 % спрямо разчетените по закон и 109,1 % спрямо отчетените за 2016 г. Тук се включват разходите за общински театри, филхармонии, оркестри и ансамбли, музеи, художествени галерии с местен характер, градски библиотеки, обредни домове и зали, зоопаркове и други дейности по културата.

Изразходваните средства за група „Култура” по **Други международни програми** са в размер на 8,5 млн. лв. (от които 5,5 млн. лв. капиталови разходи).

Европейски средства - изразходваните средства в група „Култура“ са 7,1 млн. лв. От тези разходи 3,3 млн. лв. са по *Оперативна програма „Региони в растеж”* и 3,3 млн. лв. са по *др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС*.

Група Г: „Религиозно дело”

Съгласно чл. 28 от Закона за вероизповеданията разпределението на държавната субсидия за регистрираните вероизповедания се извършва с годишния закон за държавния бюджет. Със ЗДБРБ за 2017 г. за група „Религиозно дело“ по **държавния бюджет** са предвидени 8,8 млн. лв., а са усвоени 10,9 млн. лв., изразходвани основно за текущи разходи.

2.4.8 Икономически дейности и услуги

Тази функция отразява ангажименти по извършване на структурните реформи и взаимоотношенията на бюджета с реалния сектор. Основен механизъм на тези взаимоотношения са програмите по финансиране и субсидиране на отделните подотрасли, както и издръжката на администрациите, ангажирани в този процес.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	БАН	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	ФСЕС	др. сметки /чужди ср/ва на общини/
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	3 566,5	1 694,7	0,9	342,3	2,2	1 021,4	505,0	0,0
A. МИННО ДЕЛО, ГОРИВА И ЕНЕРГИЯ	592,4	86,8			0,5	0,1	505,0	
Текущи нелихвени разходи	542,9	37,4			0,5	0,1	505,0	
Капиталови разходи	49,4	49,4						
B. СЕЛСКО СТОПАНСТВО, ГОРСКО СТОПАНСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ	844,8	487,4		23,7	0,4	333,3		
Текущи нелихвени разходи ⁴¹	673,1	475,0		19,6	0,4	178,1		
Капиталови разходи	171,7	12,4		4,1		155,2		
V. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ	1 622,3	1 036,9		202,9		382,5		
Текущи нелихвени разходи	896,6	763,4		123,4		9,7		
Капиталови разходи	725,7	273,5		79,5		372,8		
Г. ПРОМИШЛЕНОСТ И СТРОИТЕЛСТВО	9,6	6,9				2,7		
Текущи нелихвени разходи	9,6	6,9				2,7		
Капиталови разходи	0,0	0,0						
Д. ТУРИЗЪМ	24,2	14,3		8,2		1,7		
Текущи нелихвени разходи	21,4	13,9		6,8		0,7		
Капиталови разходи	2,8	0,4		1,4		1,0		
Е. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ПО ИКОНОМИКАТА	473,3	62,5	0,9	107,4	1,2	301,2		0,0
Текущи нелихвени разходи ⁴²	211,2	53,2	0,9	100,8	1,2	55,1		0,0
Капиталови разходи	262,0	9,3		6,6		246,1		

Група А: „Минно дело, горива и енергия”

Със ЗДБРБ за 2017 г. в група „Минно дело, горива и енергия” по **държавния бюджет** са предвидени 161,5 млн. лв. (от които 50,0 млн. лв. за централен бюджет и 111,5 млн. лв. по бюджета на Министерството на енергетиката. Одобрените средства са за реализиране на политиката на правителството за постигане на устойчиво и конкурентоспособно енергийно развитие.

За 2017 г. отчетените разходи по държавния бюджет в групата са в размер на 86,8 млн. лв., изразходени по бюджета на Министерството на енергетиката. Усвоените през годината средства са за реализиране на политиката в областта на енергетиката и са насочени към постигане на следните резултати:

➤ насърчаване въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор;

⁴¹ Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

⁴² Вкл. предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

➤ подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, и производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива;

➤ насърчаване на местното устойчиво развитие чрез подкрепа на енергоспестяването;

➤ качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от енергия и енергийни ресурси, съобразено с изискванията за надеждност, безопасност и опазване на околната среда;

➤ дългосрочна енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси и устойчивост на енергийния сектор;

➤ осигуряване на непрекъснат процес на снабдяването на стопанския сектор и населението с електрическа, топлинна енергия и природен газ;

➤ управление и осигуряване на надеждно и безопасно електропроизводство на АЕЦ „Козлодуй“;

➤ изпълнение на мерките и дейностите включени в Стратегията за управление на отработено ядрено гориво и радиоактивните отпадъци и други.

Отчетените разходи на **Фонд „Сигурност на електроенергийната система“** са в размер на 505,0 млн. лв. С основната част от тях (290,7 млн. лв.) са платени средства за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (на ел. енергия), произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди.

Група Б: „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“

Със ЗДБРБ за 2017 г. за група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ по **държавния бюджет** са предвидени средства в размер на 569,0 млн. лв. От тези средства 512,4 млн. лв. са утвърдени по бюджетите на министерствата и ведомствата, като през годината са усвоени 487,4 млн. лв. Одобрените средства са изразходвани чрез бюджетите на МЗХГ и ДФ „Земеделие“. През 2017 г. по бюджета на МЗХГ за тази група са отчетени общо 153,8 млн. лв. за изпълнение на следните приоритетни политики:

- ◆ борбата със заразни и паразитни болести;
- ◆ събиране и унищожаване на високо рискови отпадъци; закупуване на ваксини и диагностиками; покупка на противорадиационни ракети за борба с градушките;
- ◆ охрана и възпроизводство на горите;
- ◆ издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча;
- ◆ опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка;
- ◆ развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; опазване селекцията в животновъдството с оглед подобряване породата им; контрол на зърното и фуража;
- ◆ опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната;
- ◆ изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника;
- ◆ сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал;
- ◆ опазване на страната от проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти;
- ◆ за субсидиране цената на водата за поливни нужди.

Средствата, изразходвани през 2017 г. за реализиране на **национални политики в сектора чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“**, са в размер на 333,6 млн. лв., в т.ч. за развитие на селските райони – 16,5 млн. лв., за селскостопански пазарни механизми – 15,7 млн. лв., за директни плащания и мерки за специфично подпомагане – 1,2 млн. лв., за държавни помощи, национални доплащания и САПАРД – 275,7 млн. лв., за рибарство и аквакултури – 0,3 млн. лв. Най-голяма част от средствата – 106,4 млн. лв. са изразходени за осъществяване на държавно подпомагане под формата на държавни помощи, следвани от преходна национална помощ за тютюн – 89,0 млн. лв. и преходна национална помощ за животни – 66,4 млн. лв. Одобрените схеми за преходна национална помощ са предварително съгласувани с Европейската комисия (ЕК). Целта им е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави-членки и да повиши конкурентоспособността им. Схемите се определят от МЗХГ съобразно водената политика, след одобрена нотификация от ЕК. Подпомагането по схемите за преходна национална помощ се извършва според разпоредбите на Наредба 3 за условията и реда за прилагане на схемите за директни плащания, като право на подпомагане по схемата за тютюн имат земеделски стопани, които са отглеждали тютюн, през която и да е година от референтния период 2007 - 2009 г., изкупен и премиран по реда на Закона за тютюна и тютюневите изделия.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ са 333,3 млн. лв., включително разходите за национално съфинансиране. Основната част от тези разходи са извършени чрез *Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“* за финансиране на мерки и програми, финансирани чрез Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и Европейския фонд за гарантиране на земеделието.

По **общинските бюджети** в групата са изразходвани 23,7 млн. лв. Тези разходи са основно текущи и са за *местни дейности*, като с най-голям относителен дял са разходите за издръжка (10,6 млн. лв.). Отчетените капиталови разходи в групата са в размер на 4,1 млн. лв. Тук се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с охрана на земеделски имоти, горски площи и други дейности по селско и горско стопанство.

Група В: „Транспорт и съобщения“

Със ЗДБРБ за 2017 г. за група „Транспорт и съобщения“ по **държавния бюджет** са предвидени 1 618,6 млн. лв., от които за министерства и ведомства са утвърдени средства в размер на 612,2 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики:

- ◆ Развитие, поддържане, модернизация и изграждане на пътната и железопътната инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност;
- ◆ Организация и управление на транспорта, осигуряване на безопасност, сигурност и екологосъобразност;
- ◆ Развитие на съобщенията и информационните технологии.

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на бюджетните организации по група „Транспорт и съобщения“ са осигурени допълнителни средства в размер на 148,6 млн. лв.

Към 31.12.2017 г. отчетените разходи по държавния бюджет в група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 1 036,9 млн. лв., от които по бюджетите на министерства и ведомства 753,4 млн. лв.

През 2017 г. по бюджета на **МТИТС** в групата са усвоени средства в размер на 285,2 млн. лв. Стратегическите цели на транспортната политика през 2017 г. са развитие на устойчив транспортен сектор, постигане на икономическа ефективност и подобряване на регионалното и социалното развитие и обвързаност. Усилията на МТИТС бяха насочени към постигането на следните приоритети:

- ◆ Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;
- ◆ Интегриране на българската транспортна система в европейската;
- ◆ Прозрачни и хармонизирани условия за конкуренция на транспортния пазар, осигуряване на добра бизнес среда;
- ◆ Осигуряване на адекватно финансиране за функциониране и развитие на транспортния сектор. Ефективно усвояване на средствата от европейските фондове;
- ◆ Ограничаване на негативното влияние на транспортната дейност върху околната среда и здравето на хората;
- ◆ Постигане на висока степен на безопасност и сигурност на транспорта;
- ◆ Осигуряване на качествен и лесно достъпен транспорт във всички райони на страната;
- ◆ Осигуряване на достъп на населението и бизнеса до съвременни, ефективни, качествени и сигурни електронни съобщителни услуги, чрез създаване на условия за развитие на сектора, насърчаване на инвестиционната политика и внедряване на технологични нововъведения;
- ◆ Устойчиво развитие на пощенския сектор чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенските услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания;
- ◆ Осигуряване на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им.

През 2017 г. чрез бюджета на МТИТС са предоставени субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за изпълнението на обществена превозна услуга – превоз на пътници на територията на Република България с железопътен транспорт в размер на 173,1 млн. лв. и субсидии за „Български пощи“ ЕАД за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на универсалната пощенска услуга, на основание чл. 29 от Закона за пощенските услуги в размер на 38,0 млн. лева.

През 2017 г. по бюджета на **Агенция „Пътна инфраструктура” (АПИ)**, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на регионалното развитие и благоустройството, по група „Транспорт и съобщения” са усвоени средства в размер на 434,9 млн. лв. Изпълняваните дейности от АПИ бяха насочени към постигането на следните цели:

- ◆ осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на автотранспортна достъпност и мобилност за територията на Република България;
- ◆ поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;
- ◆ модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа.

По-високият размер на разходите спрямо първоначално утвърдените разходи със ЗДБРБ за 2017 г. се дължи главно на предоставените допълнителни средства по бюджета на МРРБ в изпълнение на ПМС № 194/2017 г. – 100 млн. лв. за текущо поддържане и осигуряване на безопасността по републиканската пътна мрежа.

С изразходваните средства чрез бюджета на АПИ през 2017 г. е извършено ефективно и качествено зимно поддържане, основен ремонт, рехабилитация и модернизация на пътищата от републиканската пътна мрежа.

Уسوените средства за придобиване на ДМА, чрез бюджета на АПИ, са разходвани основно за ново строителство на републиканска пътна инфраструктура и разходи за придобиване на земя.

Чрез бюджета на **Комисията за регулиране на съобщенията** през 2017 г. са усвоени средства в размер на 8,7 млн. лв. за изпълнение на секторната политика в областта на далекосъобщенията чрез финансиране на дейности, свързани с регулирането и контролирането на далекосъобщителния, радиочестотния спектър и услуги на информационното общество.

През 2017 г. чрез бюджета на **Държавна комисия по сигурността на информацията** в това функционално направление за финансово обезпечаване дейността на Специалната куриерска служба са изразходвани средства в размер на 4,1 млн. лв.

Чрез бюджета на **Държавна агенция "Електронно управление"** през 2017 г. са усвоени средства в размер на 20,5 млн. лв. за финансово обезпечаване на дейностите в областта на електронното управление, както и за поддържане на информационните системи и центрове.

Отчетените разходи **по общинските бюджети** за група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 202,9 млн. лв., от които 123,4 млн. лв. текущи и 79,5 млн. лв. капиталови разходи. Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* са в размер на 24,4 млн. лв., от които 1,7 млн. лв. за издръжка на фериботен комплекс – Белослав и 22,7 млн. лв. предоставени субсидии от централния бюджет на общините за вътрешноградски и междуселищни превози. В *местните дейности* за група „Транспорт и съобщения“ са отчетени текущи разходи в размер на 184,0 млн. лв., което е с 39,1 млн. лв. повече от разчетените по закон (19,4 млн. лв. са ръст от субсидиите, отчитани в тази група, които се предоставят по решение на общинския съвет на фирми, извършващи междуселищни и вътрешноградски автобусни превози). Съпоставени с отчета за 2016 г. текущите разходи при местните дейности са с 21,7 млн. лв. повече, като най-значителен е ръстът на отчетените разходи за издръжка (увеличение с 20,0 млн. лв.). Следва да се отбележи, че отчетеният общ размер на разходите за тази група – 202,9 млн. лв. бележи намаление от 34,7 млн. лв. спрямо отчета за 2016 г. Това намаление основно се дължи на отчетените за 2017 г. с 56,3 млн. лв. по-малко капиталови разходи, от които най-значително е намалението на предоставените капиталови трансфери с 49,7 млн. лв. (което е в резултат на предоставения през 2016 г. в размер на 50,1 млн. лв. капиталов трансфер от заем на Столична община към дружествата - "Столичен автотранспорт" ЕАД и "Столичен електротранспорт" ЕАД за обновяване на съответните транспортни средства). Отчетените капиталови разходи са в размер на 79,5 млн. лв. В сравнение с планираните по закон те са с 60,3 млн. лв. по-малко и почти се запазват на нивото на отчета за 2016 г., като намалението им за 2017 г., след приспадането на капиталовия трансфер на Столична община, е в размер на 6,6 млн. лв. В капиталовите разходи на тази група основно се отчитат разходите за поддържане на четвъртокласната пътна мрежа на общините и прилежащата към нея инфраструктура.

Европейски средства – в група „Транспорт и съобщения“ изразходваните средства са в размер на 382,5 млн. лв. (в т.ч. капиталови разходи 372,8 млн. лв.), основно по следните оперативни програми:

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (300,8 млн. лв.) - програмата финансира мащабни инфраструктурни проекти. Инвестициите в това

функционално направление са концентрирани основно върху завършване на приоритетните железопътни и пътни направления и насърчаване на мултимодалния транспорт – изграждане на интермодални терминали и подобряване на връзките на пристанищата и летищата с пътната и железопътната мрежа. С постепенното завършване на модернизацията на направленията на Транс-европейската транспортна мрежа ще се постигне по-добра интеграция на националната мрежа в тази на ЕС, както и подобряване на връзките със съседните страни. Основните инвестиции са насочени по направления с напреднала степен на изпълнение, в основни линии финансирани по оперативна програма „Транспорт“ (2007-2013), целящи в максимална степен приключване на модернизацията им или тяхното доизграждане. В рамките на оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 продължава финансирането на инвестиции във внедряване на интелигентни системи за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта. Продължава и изпълнението на проекти за развитие на транспортната система, които допринасят за ефективната свързаност на транспортната мрежа и премахването на участъци с недостатъчен капацитет в нея, намаляване на задръстванията, на нивата на шум и замърсяване, подобряване на безопасността и насърчаване употребата на екологосъобразни видове транспорт. През програмния период 2014 – 2020 г. по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 ще бъдат реализирани няколко големи инфраструктурни проекта, като по-значимите от тях са следните: „Автомагистрала „Струма“ - Лот 3.1, Лот 3.3 и тунел Железница“ – обща стойност на проекта 739 млн. лева, „Изграждане на АМ „Калотина-София“, лот 1 „Западна дъга на Софийски околовръстен път /СОП/“, фаза 2“ – обща стойност на проекта 115,7 млн. лева, „Проект за разширение на метрото в София: Линия 3, Етап I - участък бул. „Владимир Вазов ЦГЧ – ул. Житница“ – обща стойност на проекта 935,5 млн. лева и „Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3, Етап II - участък „ул. Житница– жк Овча купел – Околовръстен път“ – обща стойност на проекта 242,2 млн. лева.

Оперативна програма „Региони в растеж“ (52,5 млн. лв.) - Един от основните приоритети на тази оперативна програма е свързан с регионалната пътна инфраструктура. Дейностите са свързани с инвестиции в мрежата от първокласни, второкласни и третокласни пътища, за да се подобри свързаността и достъпността на второстепенните и третостепенните възли в трансевропейските мрежи за товари и пътници. Инвестициите ще допринесат за изпълнението на Стратегията за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020 г. Едни от основните цели за развитие на пътната инфраструктура са: свързаност (принципът на свързаността означава най-вече приоритетен подход към рехабилитацията и подобряването на пътищата); достъпност (отнася се до ролята на пътищата за подобряване на достъпа до крайградските и периферните райони). Друг основен приоритет на програмата в това функционално направление е свързан с ограничаване на отрицателното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве. Важна цел на оперативна програма „Региони в растеж“, за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г., е постигането на високо равнище на безопасност и сигурност на транспорта. Този приоритет е в съответствие с насоките на транспортната политика на ЕС за осигуряване на безопасността на видовете транспорт и опазването на живота и здравето на ползвателите на транспорта.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 22,2 млн. лв.

Група Г: „Промисленост и строителство”

Със ЗДБРБ за 2017 г. по група „Промисленост и строителство” са утвърдени средства в размер на 8,3 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на политиката на правителството, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика.

По бюджетите на **министерствата и ведомствата** в групата са отчетени разходи в размер на 6,9 млн. лв., значителна част от които (4,9 млн. лв.) са изразходвани за субсидии за нефинансови предприятия за насърчаване на иновациите чрез Националния иновационен фонд.

Изразходените през 2017 г. средства в група „Промисленост и строителство“ са насочени към насърчаване на малкия и средния бизнес.

Ангажираните с изпълнението на държавната политика в областта на промишлеността и строителството през 2017 г. и отговорни за постигнатите резултати са Министерството на икономиката и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, чийто ръководител е определен като второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на икономиката.

Група Д: „Туризм”

По група „Туризм” със ЗДБРБ за 2017 г. на консолидирано ниво са предвидени 20,1 млн. лв. Тези средства са за реализиране на част от политиката на правителството, насочена към постигане на устойчивост в развитието на туризма и ефективност на външноикономическото сътрудничество.

Със ЗДБРБ за 2017 г. по група „Туризм” за **министерствата и ведомствата** са утвърдени средства в размер на 14,5 млн. лв.

Извършените през 2017 г. разходи по тази група за **министерствата и ведомствата** са в размер на 14,3 млн. лв. и са насочени към постигане на следните резултати:

- финансиране изпълнението на маркетинговата стратегия за реклама на българския туризъм на международния туристически пазар;
- популяризирането и въвеждането на нови туристически продукти;
- организиране на международни туристически борси, панаири и изложения;
- подготовката и разпространението на рекламни материали и мултимедийни продукти и PR мероприятия;
- реклама в чуждестранни медии, в т.ч. чрез организиране на журналистически турове в страната и в българските медии, и др.;
- концесионна дейност - отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението по договорите.

Основната цел на публичните разходи и през 2017 г. за група „Туризм” е повишаване на конкурентоспособността на българския туризъм и в резултат на това нарастване на приходите от международен туризъм в България.

Отговорното министерство, което е ангажирано с изпълнението на държавната политика в областта на туризма през 2017 г. е Министерството на туризма.

За група „Туризм” по **общинските бюджети** са отчетени разходи в размер на 8,2 млн. лв., представляващи основно текущи разходи. Изпълнението спрямо разчета е 151,8 %, а спрямо отчетените разходи за 2016 г. е 119,2 %. Ръстът на текущите разходи спрямо предходната година е в размер на 0,5 млн. лв., като увеличението при разходите за персонал е с 0,3 млн. лв., а при издръжката – с 0,1 млн. лв., което показва устойчива тенденция на развитие на туристическата дейност в общините. В тази група се отчитат разходите за издръжка на туристическите бази, специализирани спортно-туристически

школи, за развитието и популяризирането на туризма, изграждане на инфраструктура към туристически обекти и др.

Европейски средства – в група „Туризм“ изразходваните средства са в размер на 1,7 млн. лв. и са основно *разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС* - 1,6 млн. лв.

Група Е: „Други дейности по икономиката“

Целта на публичните разходи в областта на другите дейности по икономиката е финансовото осигуряване на извършваната от министерствата и ведомствата издателска дейност, издръжката на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др., осъществяването на дейностите в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния надзор, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на дейности, свързани с политиката в областта на обществените поръчки и др.

Разчетените със ЗДБРБ за 2017 г. разходи в група „Други дейности по икономиката“ по **държавния бюджет** са в размер на 118,7 млн. лв., от които за министерства и ведомства (вкл. НС) са утвърдени 28,6 млн. лв. Тези средства са за реализиране на една от политиките на правителството, свързана с устойчивото развитие и конкурентоспособност на българската икономика. В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на министерствата и ведомствата по група „Други дейности по икономиката“ са осигурени допълнителни средства в размер на 16,5 млн. лева.

За отчетния период разходите за групата по държавния бюджет са в размер на 62,5 млн. лв., от които по централния бюджет 20,7 млн. лв. и по бюджетите на министерствата и ведомствата (вкл. НС) – 41,8 млн. лева.

През 2017 г. с изразходваните средства по бюджетите на министерства и ведомства в групата са финансирани следните дейности:

- ◆ издръжка на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др.;
- ◆ издръжка на списание „Бюджет“ и други дейности (в т.ч. отпечатване на ценни книжа) към МФ, на вестник „Българска армия“ към МО и др.;
- ◆ издръжка на редакция „Педагогически издания“ към МОН;
- ◆ подобряване на бизнес климата чрез ефективен контрол на регулативните режими (осъществяване на дейности в областта на метрологията и техническия надзор, в областта на акредитирането на лаборатории и органи, в областта на обществените поръчки и др.);
- ◆ осигуряване закрила на индустриалната собственост;
- ◆ организиране и осъществяване процеса на приватизация в случаите, предвидени в Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и на следприватизационния контрол по договорите за приватизация и др.

Отговорните институции (в т.ч. министерства и ведомства), които са ангажирани с изпълнението на държавната политика в областта на други дейности по икономиката през 2017 г. са Народно събрание, МС, МФ, МО, МОН, МИ, бюджетни организации, чиито ръководители са второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на икономиката (Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Български институт по метрология, Агенция за приватизация и следприватизационен контрол, Патентно ведомство, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“), Агенция по обществени поръчки (чиито ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на финансите) и други.

Разходите за група „Други дейности по икономиката”, отчетени **по общинските бюджети**, са в размер на 107,4 млн. лв. (основно в местните дейности). Отчетените разходи са 115,3 % спрямо закона за 2017 г. и 104,6 % спрямо отчетените за 2016 г. В *делегираните от държавата дейности* в тази група в текущи разходи са отчетени средствата, предоставени на общините по реда на чл. 19 от ПМС № 374 от 2016 г. за одобряване на допълнителни трансфери за 2017 г. по бюджетите на общините за покриване на част от транспортните разходи за доставка на хляб и основни хранителни продукти в планински и малки селища с население до 500 жители (без курортите). Текущите разходи по отчет за *местните дейности* са в размер на 100,2 млн. лв., което е с 15,9 млн. лв. повече от разчетените със закона, а спрямо отчета за 2016 г. увеличението е със 7,3 млн.лв. и се дължи предимно на увеличението на разходите за персонал (с 3,1 млн. лв.) и разходите за издръжка (3,3 млн. лв.).

Размерът на отчетените капиталови разходи за групата е 6,6 млн. лв. и е с 2,3 млн. лв. по-малко от планираните по закон и с 3,4 млн. лв. по-малко спрямо отчетените през 2016 г.

В тази група се отчитат разходите за поддържането на общинските пазари и тържища, помощни стопанства, приюти за безстопанствени животни и други разходи по решение на общинския съвет.

Европейски средства – изразходваните средства в групата са в размер на 301,2 млн. лв., основно по **Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност”** – 288,0 млн. лв. Главна цел на програмата е развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар. За реализирането на основната цел, програмите финансират дейности, свързани с насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията, подобряване на бизнес средата и др.

Чрез възможностите, които предоставя Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 г. за финансиране с финансови инструменти в областта на предприемачеството, се стимулира създаването на нови предприятия, успешното реализиране на нови бизнес идеи, успешното и ускоряващо развитие на съществуващи предприемачески фирми, водещи до икономическа стабилизация и растеж, респективно до създаването на нови работни места, като се компенсира частично идентифицирания в предварителната оценка на прилагането на финансовите инструменти недостиг от финансиране за малки и средни предприятия. Оперативната програма концентрира ресурси за подкрепа за намаляване на енергийната интензивност на предприятията (извън търговия и услуги) - повишаване на енергийната ефективност, както в производството, така и в сградния фонд, като специално внимание е насочено към преработващата промишленост, където ефектът от инвестициите се очаква да бъде най-осезаем. Очакваният принос на тези подкрепени действия се изразява в повишаването на иновационната дейност на предприятията вследствие на създадените възможности за взаимосътрудничество, обмен и споделяне на идеи и ресурси. Целева група са български предприятия в сътрудничество с други български или европейски предприятия, висши училища и/или изследователски организации, български новосъздадени предприятия на базата на интелектуална собственост, трансферирана от български или европейски висши училища/изследователски организации, обединения от предприятия, създадени с цел създаване на нови продукти и услуги. Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели, е свързана с инвестиционна подкрепа, консултантски и помощни услуги за разработване и внедряване на иновации в предприятията. Очакваният принос на тези подкрепени дейности се изразява основно в нарастване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност. Като пример в тази насока е Фаза 2 на „Създаване на научно-технологичен парк“ с бенефициент „София Тех Парк АД“ и

бюджет на проекта 12,3 млн. лв. Също така е обявена процедура „Техническа помощ за завършване на подготвителните дейности, необходими за стартиране на строителството на междусистемна газова връзка България-Сърбия“, като се очаква да бъде сключен договор през 2018 г. на стойност 11,7 млн. лева. В допълнение, през 2018 г. е предвидено обявяването на процедура „Изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България“ с общ бюджет от 76 млн. лева, като за целта следва да бъде изменена двустранната програма.

2.4.9 Разходи неклассифицирани в другите функции

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2017 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	БНТ	Общини
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	792,3	754,9	0,0	0,1	0,0	0,5	36,7
Лихвени разходи	792,4	754,9	0,0	0,1	0,0	0,5	36,7
Платени данъци, такси и административни санкции	-0,1						-0,1

В тази функция се отчитат лихвените плащания по вътрешния и външния дълг и други разходи за лихви. Предвидените разходи за лихви през 2017 г. на консолидирано ниво са в размер на 826,8 млн. лв. Отчетените лихвени плащания за годината са в размер на 792,4 млн. лв. или 95,8 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

2.5 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2017 г.

2.5.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за 2017 г. е отрицателен и възлиза на 2 174,1 млн. лв. при предвидено в разчета по ЗДБРБ за 2017 г. отрицателно нетно външно финансиране в размер на 2 143,0 млн. лева.

Операции с ДЦК, емитирани на международните капиталови пазари

Към края на отчетния период по показателя *операции с ДЦК, емитирани на МКП* са отчетени погашения по централен бюджет в общ размер на 1 842,8 млн. лева.

Усвоявания по външни заеми и държавни инвестиционни заеми (ДИЗ)

Размерът на усвояванията по външни заеми и ДИЗ по КФП за 2017 г. е 45,0 млн. лева.

Размерът на реално усвоените средства по ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата, за 2017 г. е 16,8 млн. лв. или 43,0 % спрямо годишния разчет. Усвояването е по вече стартирал проект - заем от Международната банка за възстановяване и развитие, с кредитополучател - Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) по проект „Развитие на общинската инфраструктура”.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество няма усвоени средства.

По бюджетите на общините усвоените външни заеми са в размер на 28,2 млн. лева. Средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини: Столична община (проект „Рехабилитация на общинските улици“ и проект „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“); община Варна (по договор с ЕБВР за финансиране на разходи за интегриран градски транспорт и обновяване на трелеите) и община Пловдив (заем от ЕБВР).

Погашения по външни заеми

През 2017 г. размерът на погашенията по външни заеми са 377,0 млн. лв. Извършените погашения са както следва:

По външни държавни заеми по централния бюджет, в съответствие с договорените погасителни планове, изплатените погашения за 2017 г. са в размер на 185,5 млн. лв. От тях най-голям е дялът на погашенията към МБВР – 150,9 млн. лв. или 81,3 %, следват плащанията по заеми с кредитори от Парижки клуб – 24,6 млн. лв. или 13,3 %, Японската банка за международно сътрудничество – 7,2 млн. лв. или 3,9 % и към ЕИБ – 2,8 млн. лв. или 1,5 %.

По ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата през 2017 г. изплатените погашения са в размер на 145,6 млн. лв., съгласно договорените амортизационни схеми.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени погашения в размер на 19,3 млн. лв., предвид погасителните планове към договорните споразумения.

През 2017 г. не са използвани средства, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

По бюджетите на общините изплатените главници по външни заеми са в размер на 26,5 млн. лв., като те са извършени от шест общини по сключени от тях през предходни години договори за заеми – Столична община - 21,1 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 1,3 млн. лв.; Сливен – 1,3 млн. лв.; Пловдив - 0,5 млн. лв. и Ловеч – 0,3 млн. лв. Погашенията на Столична община са по заеми за финансиране на изграждането на

метрото, за финансиране на инженерна инфраструктура, за изграждане на интегрална система за отпадъци и за изграждане на жилища на ромски семейства в община София.

Вземания от чужбина (+)

През 2017 г. по двустранни междуправителствени споразумения в централния бюджет в частта на финансирането са постъпили 1,0 млн. лв., както следва:

В изпълнение на междуправителственото споразумение за погасяване на задължение на Кооперативна република Гаяна към Република България от 12.10.2013 г. и договорения погасителен план, на 03.04.2017 г. постъпи последната вноска в размер на 53 763,05 щ.д. (98 632,08 лв.). Средствата са отчетени като погашения по предоставени кредити на други държави в раздел „Финансиране на държавния бюджет“.

В изпълнение на сключеното на 14.09.2014 г. Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Ислямска република Афганистан, на 26.04.2017 г. бе изплатена шестата вноска в размер на 249 900,00 щ.д. (448 692,95 лв.) за погасяване на афганистанските задължения. Седмата вноска по договорения погасителен план в размер на 249 900,00 щ.д. (411 867,69 лв.) бе погасена на 25.09.2017 г. За удържаните от двете вноски по 100 щ.д. за банкови комисионни се води кореспонденция. Постъпилите средства са отчетени като погашения по предоставени кредити на други държави в раздел „Финансиране на държавния бюджет“.

Наличности (нето) в левова равностойност по валутни сметки в чужбина

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност по валутни сметки в чужбина е минимално увеличение на наличностите с 0,2 млн. лева.

2.5.2 Вътрешно финансиране

Нетният размер на вътрешното финансиране за годината е положително и възлиза на 1 325,3 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица в страната (нето), операции с държавни (общински) ценни книжа (нето), покупко-продажба на ДОБЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране (в т.ч. нетния размер на финансовите операции по прилагане на Обща селскостопанска политика (ОСП) и Обща рибарска политика (ОРП)), възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

Заеми от банки и други лица в страната – нето

Нетният размер на показателя за годината е 15,2 млн. лв. и отразява основно получените краткосрочни и дългосрочни заеми по общинските бюджети от банки и други лица в страната, както и извършените погашения към тези кредитори.

Получените по бюджетите на общините през 2017 г. *заеми от банки в страната* са в размер на 78,3 млн. лв., а погашенията към същите са за 69,0 млн. лв. или нетната сума е положителна и е в размер на 9,3 млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на получените и погасените средства по заеми от банки през 2017 г. е намалял. Заемите са поемани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От *други лица в страната* общините са получили заеми в размер на 51,5 млн. лв., а направените погашения са 45,6 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2017 г. от този фонд са 50,5 млн. лв., а погасените заеми към него – 43,4 млн. лв. В сравнение с 2016 г. получените през

2017 г. заеми от ФЛАГ са се увеличили, а погашенията към него са намалели. Със заемите от фонда се финансира изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, които след това са възстановени от управляващите органи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми за финансиране на проекти по саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност. Общините имат заеми и към „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти.

Операции с държавни ценни книжа (нето)

На консолидирана база отчетеното изпълнение на показателя е в размер на 3,9 млн. лв. Изпълнението е както следва:

- по централния бюджет към 31 декември 2017 г. е реализирано положително нетно вътрешно финансиране с ДЦК в размер на 4,4 млн. лева. През 2017 г., в резултат на провежданата от МФ емисионна политика, са проведени 11 успешни аукциона за пласмент на ДЦК на вътрешния пазар с обща номинална стойност 789,5 млн. лв. (339,5 млн. лв., облигации с матуритет десет години и 6 месеца, 250 млн. лв. с матуритет седем години и 6 месеца и 200 млн. лв. четиригодишни). Извършените погашения по ДЦК възлизат на 785,1 млн. лв. (в т.ч. 750,7 млн. лв. емитирани за финансиране на дефицита и 34,4 млн. лв. по ДЦК, емитирани за структурната реформа).

Среднопретеглената доходност на аукционите за лихвоносни ДЦК през 2017 г. намалява в сравнение с предходната година, достигайки ниво от 0,92%. Данните за този показател през последните няколко години са, както следва: през 2015 г. -1,19%, 2016 г. -1,66%.

Доходността по лихвоносни ДЦК на вътрешния пазар през изминалата година бележи спад, като средният лихвен процент по дълга през 2017 г. продължава да намалява, достигайки ниво от 3,27% при 3,62% за 2016 г., 3,65% за 2015 година.

Отчетеното намаление на средния лихвен процент по вътрешния държавен дълг през 2017 г. благоприятства намалението на разходите за обслужване на дълга в средносрочен и дългосрочен аспект.

- по бюджетите на общините – нетната стойност на операциите с ценни книжа, отчетени по общинските бюджети за 2017 г., е отрицателна в размер на 0,4 млн. лева.

През 2017 г. община Поморие е емитирала дълг (ценни книжа) в размер на 18,0 млн. лв., като предназначението е за рефинансиране на съществуващ дълг, за финансиране на инвестиционни обекти и за погасяване на задължения на общината. Погашения по емитирани през предходни години общински ценни книжа са извършени от 10 общини и са в размер на 18,4 млн. лева.

Покупко-продажба на държавни и общински ценни книжа

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за 2017 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа, е отрицателно в размер на 91,8 млн. лв. През 2017 г. изразходваните средства от Учителския пенсионен фонд за покупка на ДЦК са 125,8 млн. лв., а получените погашения са в размер на 49,6 млн. лв. Разходите за покупка на ДЦК на фонд „ГВРС“ възлизат на 85,5 млн. лв., а получените погашения са в размер на 70,0 млн. лева.

За 2017 г. по общинските бюджети не са отчетени операции по покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа.

Възмездно финансиране (нето)

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето) за 2017 г. е положителен 74,1 млн. лв. и отразява предоставените и възстановени кредити и временна финансова помощ, възстановени средства и погашения по активирани гаранции, както и предоставените и възстановени заеми към крайни бенефициенти по държавни инвестиционни заеми.

Положителното нетно салдо на предоставените кредити за 2017 г. е в размер на 34,9 млн. лв., от които 30,0 млн. лв. представляват частично предсрочно погасяване на предоставения от централния бюджет заем на Фонда за гарантиране на влоговете в банките.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество за 2017 г. е положително в размер на 19,3 млн. лв. и представлява възстановени суми по предоставени ДИЗ на крайни бенефициенти.

Към 31.12.2017 г. по линия на предоставените лихвени заеми по краткосрочните и инвестиционните схеми за подпомагане на селското стопанство, предоставени от Държавен фонд „Земеделие“ пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, са изплатени 3,0 млн. лв. Кредитите се отпускат чрез прилагането на кредитните схеми на ДФ „Земеделие“ и схемите за държавните помощи на Фонда за създаване и придобиване на дълготрайни материални активи в земеделието и селските райони посредством облекчаване на достъпа до кредитен ресурс и предоставяне на капиталови субсидии и субсидии за лихви. Средствата са за реализация на проекти в следните направления - „Растениевъдство“, „Животновъдство“ и „Техническо обезпечаване“ с цел стимулиране на инвестиционния процес в областта на селското стопанство, повишаване на конкурентоспособността и качеството на произведената селскостопанска продукция. Съгласно указанията за прилагане на кредитните схеми, краткосрочните кредити са със срок на погасяване до 12 месеца, а инвестиционните от 12 до 114 месеца в зависимост от вида на инвестицията. Възстановените главници по предоставени заеми от ДФ „Земеделие“ за годината са 9,0 млн. лв.

Нетният размер на предоставената временна финансова помощ за годината е отрицателен - 5,5 млн. лв., като предоставените средства са в размер на 64,8 млн. лв. От тях основна част представлява предоставената чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията временна финансова помощ, подлежаща на възстановяване в размер на 62,0 млн. лв. на „Холдинг БДЖ“ ЕАД за погасяване на задължения по заеми и активирана държавна гаранция по договор с МБВР. Възстановената временна финансова помощ през 2017 г. е в размер на 59,3 млн. лв., от които по-голяма част представляват възстановени от НКЖИ средства, предоставени в предходни години под формата на временна безлихвена финансова помощ. От тях по бюджета на МТИТС в изпълнение на ПМС № 271/2015 г. са постъпили 35,0 млн. лв. и 19,5 млн. лв. - по бюджета на Национален фонд.

През отчетната година са възстановени и средства по активирана държавна гаранция по държавно гарантиран заем от „Холдинг БДЖ“ ЕАД, възлизащи в размер на 26,2 млн. лева.

Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)

Нетният размер на средствата, изразходвани за придобиване на дялове, акции и съучастия през отчетната година е отрицателен в размер на 162,4 млн. лева.

През 2017 г. за уреждане на задължения по съществуващи дялови участия и увеличаване на дяловото участие на държавата са предоставени средства в следните направления:

- *Дялово участие на Република България в Международния валутен фонд*

Във връзка с приключването на годишната преценка на наличностите по сметките на Международния валутен фонд (МВФ) в национална валута при БНБ за 2017 г. Министерството на финансите преведе на МВФ сумата 0,03 млн. лв.

- *Дялови участия в организации от групата на Световната банка*

През 2017 г. бяха направени разходи за уреждане на задължения по съществуващото дялово участие на Република България в Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) в размер на 3,0 млн. лв. за инкасиране на издадени левови полици с цел покриване на административни разходи на Банката в местна валута (лева).

- *Дялови участия в Черноморската банка за търговия и развитие (ЧБТР):*

На основание чл.4 ал.3 и чл.6, ал.3 от Споразумението за учредяване на ЧБТР (обн. в ДВ бр.110/96), Решение на НС от 23.05.2008 г. (обн. в ДВ бр.51/2008) и в изпълнение на Решение № 88 от 2.12.2007 г. на Съвета на управителите на ЧБТР, на 28.04.2017 г. бе извършено плащането на дължимата вноска на Република България за 2017 г. от 20 %-то записано дялово участие в увеличениния капитал на Банката, в размер на 3,9 млн. евро (с левова равностойност 7,6 млн. лв.).

Изразходваните средства за придобиване на дялове, акции и съучастия по бюджетите на министерствата и ведомствата през 2017 г. са в размер на 150,1 млн. лв. (нето), от които 120,0 млн. лв. представляват увеличение на дела на държавата в капитала на „Еко Антрацит“ ЕАД за финансиране на дейности за реструктуриране на рудодобива и поетапно закриване на неефективните производствени мощности, както и за техническа ликвидация, консервация и преодоляване на вредните последици при прекратяване или ограничаване на производствената дейност във въгледобива; 28 млн. лв. са увеличение на дела на държавата като едноличен собственик в капитала на "Национален дворец на културата - Конгресен център София" ЕАД с цел осигуряване на необходимите средства за дейностите по преустройство и адаптация на основната сграда на НДК за нуждите на българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г.; 2,0 млн. лв. представляват увеличаване на капитала на Многопрофилна болница за продължително лечение и рехабилитация „Вита“ ЕООД, гр. Велинград за осигуряване на средства за разширяване дейността на лечебното заведение.

Изразходваните средства за придобиване на дялове, акции и съучастия по общинските бюджети (нето) през 2017 г. са в размер на (- 1,4) млн. лв.

Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска политика на ЕС

Нетните операции по прилагане на Общата селскостопанска политика на ЕС към 31.12.2017 г. са отрицателни в размер 134,9 млн. лв., в т.ч. плащания за сметка на ЕС в размер на 1 897,2 млн. лв. и възстановени средства от ЕС 1 762,3 млн. лева.

Финансовото подпомагане на селското стопанство със средства от ЕС се осъществява в следните направления: директни плащания и пазарна подкрепа.

Схемите за директни плащания са основната форма за субсидиране на аграрното производство със средства от ЕС, като у нас се прилага схемата за единно плащане на площ (СЕПП). Средствата за тези схеми се предоставят от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ). През 2017 г. изплатените средства за отчетния период възлизат на 1 629,1 млн. лв. или 97,9 % изпълнение спрямо планираните разчети. Сумата на възстановените от ЕС средства за 2017 г. е 1 488,3 млн. лева.

През изминалата година средствата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които бяха насочени към преките плащания, са в размер на 211,9 млн. лв., а размерът на възстановените от ЕС средства е 208,8 млн. лева.

Предвидените средства за пазарна подкрепа включват средства, които биха се получавали при интервенция в сектори като зърнени култури, месо, мляко, плодове и зеленчуци; експортни субсидии в повечето сектори; помощи за повишаване консумацията на някои продукти; и подкрепа на организации на производители на плодове и зеленчуци. В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на Европейската комисия. Размерът на усвоените средства в края на годината е 11 млн. лв., при възстановени от ЕС – 22,3 млн. лева.

През 2017 г. са усвоени 45,2 млн. лв. за реструктуриране, при възстановени от ЕС 42,9 млн. лева.

2.5.3 Приватизация

Общият размер на постъпленията от приватизация за 2017 г. на консолидирана база възлиза на 3,3 млн. лв., като близо 2,5 млн. лв. са от приватизация на общински предприятия, а останалите средства 0,8 млн. лв. са по държавния бюджет.

По-голяма сделка, осъществена през 2017 г., е продажбата на Опитна станция по сортоподдържане и семепроизводство, гр. Бяла Слатина, обособена част от „Сортови семена Елит“ ЕАД, гр. София, за сумата от 1,7 млн. лв. с ДДС.

Постъпилите средства от приватизация в централния бюджет, на основание чл. 8, ал. 1 от ЗПСК, са в размер на 0,8 млн. лв., в т.ч. 20 на сто от паричните постъпления от продажбата на имот - обособена част от УМБАЛ „Св. Георги“ ЕАД (0,3 млн. лв.). Паричните постъпления от продажбата на имоти - частна държавна собственост са в размер на 0,5 млн. лева.

Основната част от постъпленията през 2017 г. се очакваха от финализирането на приватизационните сделки за пакети от акции/дялове от следните търговски дружества: „Свободна безмитна зона - Бургас“ АД, „Българска фондова борса - София“ АД и „Централен депозитар“ АД, но същите не бяха реализирани.

2.5.4 Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система

Общият паричен ресурс към 31.12.2017 г. по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система в Българска народна банка е в размер на **2 785,75 млн. лв.**, от които 2 785,00 млн. лв. са оформени в годишни депозити с решения на управителния съвет на фонда. Общата наличност от 2 785,75 млн. лв. включва:

- наличност на 01.01.2017 г. – **2 658,08 млн. лв.**, от които: на депозит – 2 657,00 млн. лв. и по текуща банкова сметка – 1,08 млн. лв.
- трансфери от/за централния бюджет, в нетен размер на **127,67 млн. лв.**, от тях:

✓ Съгласно разпоредбата на чл. 11 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – **128,75 млн. лв.**, включващи:

0,33 млн. лв. – парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2016 г. (чл. 11, ал. 1, т. 1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

125,13 млн. лв. - приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2016 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

3,29 млн. лв. - приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8, т. 2 и ал. 9 от Закона за приватизация и

следприватизационен контрол (чл. 11, ал. 1, т. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система).

✓ Съгласно разпоредбата на чл. 129, ал. 12 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – увеличение от **41,82 млн. лв.**

✓ Съгласно разпоредбата на чл. 129, ал. 15 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 22, ал. 2 и ал. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – намаление от **42,90 млн. лв.**

Отчетът за касовото изпълнение на фонда за периода 01.01.2017 г. – 31.12.2017 г. е представен в следната таблица:

Показатели	Сума (хил. лв.)
1	2
I. ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	0,0
II. РАЗХОДИ	0,0
III. БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИ) - (+/-)	127 665,8
1. Бюджетно взаимоотношение с централния бюджет (+/-)	127 665,8
1.1. По чл.11, ал.1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, от тях:	128 747,7
- парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2016 г. (чл. 11, ал. 1, т. 1 от закона)	328,2
- приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2016 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от закона)	125 128,6
- приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8, т. 2 и ал. 9 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол (чл. 11, ал. 1, т. 4 от закона)	3 290,9
1.2. По чл. 129, ал. 12 от КСО и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	41 816,1
1.3. По чл. 129, ал. 15 от КСО и чл. 22, ал. 2 и ал. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	-42 898,0
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (I+II+III)	127 665,8
V. ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО - НЕТО	-127 665,8
в т. ч.	
1. Депозити и средства по сметки - нето (+/-)	-127 665,8
1.1. Наличност в началото на годината в БНБ (+)	2 658 081,4
1.2. Наличност в края на годината в БНБ (-)	-2 785 747,2

**III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА
СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 и
АЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ**

1. Държавен бюджет

✓ **Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за 2017 г.**

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет на база на отчета за касовото изпълнение към 31.12.2017 г., съпоставено с предходната година и програмата, е както следва:

Изпълнение на държавния бюджет за 2016 г. и 2017 г. и изпълнение на параметрите по ЗДБРБ за 2017 г.

(млн. лв.)

ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	ОТЧЕТ 2016 г.	ЗДБРБ 2017 г. ⁴³	ОТЧЕТ 2017 г.	Отчет 2017 към ЗДБРБ	Отчет 2017 към 2016
К. 1	К. 2	К. 3	К. 4	К. 5= К.4:К.3	К. 6= К.4:К.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	20 688,3	21 932,0	22 232,3	101,4%	107,5%
Данъчни приходи	18 709,4	19 221,6	20 291,2	105,6%	108,5%
Неданъчни приходи	1 972,1	2 710,4	1 932,5	71,3%	98,0%
Помощи и дарения	6,9	0,0	8,6		125,1%
РАЗХОДИ, ТРАНСФЕРИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	21 788,0	22 796,2	22 235,9	97,5%	102,1%
Разходи	10 106,0	11 092,1	10 295,9	92,8%	101,9%
Текущи нелихвени разходи	7 403,3	8 146,7	7 809,1	95,9%	105,5%
Капиталови разходи	1 996,3	2 138,1	1 712,1	80,1%	85,8%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	13,7	14,4	19,8	137,8%	144,1%
Лихвени разходи	692,7	792,9	754,9	95,2%	109,0%
Трансфери	10 822,5	10 711,5	11 051,7	103,2%	102,1%
Вноска в бюджета на ЕС	859,5	992,6	888,2	89,5%	103,3%
ДЕФИЦИТ (-)/ИЗЛИШЪК (+)	-1 099,7	-864,2	-3,6		

Разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. предвиждат **приходите** по държавния бюджет да са в размер на 21 932,0 млн. лв., като отчетените касови постъпления за 2017 г. са 22 232,3 млн. лв. или изпълнението на приходната част на държавния бюджет е 101,4 % спрямо разчета.

Постъпленията от **данъци** по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 20 291,2 млн. лв., което представлява изпълнение от 105,6 % на планираните нива за 2017 г. и увеличение от 8,5 % или 1 581,8 млн. лв. спрямо 2016 г. Постъпленията от **косвени данъци** за 2017 г. възлизат на 14 532,5 млн. лв. или 103,7 % спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2017 г. Приходите от **преки данъци** за 2017 г. са в размер на 5 622,4 млн. лв. или 110,8 % спрямо разчета за годината. Спрямо 2016 г. се отчита увеличение на приходите от преки данъци с 12,0 % или 601,8 млн. лева. Постъпленията от **други данъци** са в размер на 136,3 млн. лв. или 104,5 % спрямо разчета за годината, като най-голям дял (48,2 %) заемат

⁴³ С оглед съпоставимост на показателите по държавния бюджет в програмата за 2016 г.:

i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;

ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

постъпленията от окончателния данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения.

Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 1 932,5 млн. лв. Постъпленията представляват 71,3 % от планираните за годината, като по-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет се формира по бюджетите на министерствата и ведомствата. Според характера на приходите с най-голям принос са постъпленията от държавни и съдебни такси – 1 143,2 млн. лв., следвани от приходите и доходи от собственост – 465,3 млн. лв., 177,9 млн. лв. постъпления от глоби, санкции и наказателни лихви и 103,1 млн. лв. приходи от концесии.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет през 2017 г. са в размер на 8,6 млн. лв. и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Разходите по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2017 г. са в размер на 22 235,9 млн. лв., което представлява 97,5 % изпълнение на разчетите в ЗДБРБ за 2017 г. При съпоставяне на разходите по държавния бюджет през 2017 г. с предходната година се наблюдава ръст на разходите през 2017 г. с 2,1 % или 447,8 млн. лева.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети и вноската в ЕС), извършени през 2017 г., са в размер 9 541,0 млн. лв., което представлява 92,6 % от предвидените в ЗДБРБ за 2017 г. средства. Съпоставено с данните за 2016 г. нелихвените разходи нарастват с 1,4 % (127,6 млн. лв.). Текущите нелихвени разходи представляват 95,9 % от планираните с разчета за годината и са в размер на 7 809,1 млн. лева. Капиталовите разходи и нетният прираст на държавния резерв са в размер на 1 712,1 млн. лв. или 80,1 % от разчета за годината. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 19,8 млн. лева. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. 13,7 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2017 г. са в общ размер на 754,9 млн. лв. или 95,2 % от предвидените за годината. По-голямата част от тези разходи са лихви по външни заеми, които за отчетния период са в размер на 527,1 млн. лв. (97,2 % от годишния разчет), в т.ч. 487,4 млн. лв. по централния. Разходите за лихви по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на 39,7 млн. лева. От тях 34,4 млн. лв. са лихвите по заемите, управлявани от министерства и ведомства и 5,3 млн. лв. по заемите с краен бенефициент-търговско дружество. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 227,8 млн. лв. (90,9 % от годишния разчет) и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

Вноската на България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2017 г. от централния бюджет, възлиза на 888,2 млн. лв., което е в съответствие с действащото през годината законодателство⁴⁴ в областта на собствените ресурси на ЕС.

Предоставените **трансфери/субсидии** от държавния бюджет за други бюджети (нето) са в размер на 11 051,7 млн. лв. или 103,2 % спрямо планираните в ЗДБРБ за 2017 г.

---

⁴⁴ До 30.09.2016 г. – Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент № 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО.

От 01.10.2016 г. – Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

- **Нетните трансфери/субсидии и временни безлихвени заеми, предоставени на общините**, са в размер на 3 561,9 млн. лв., в т.ч. **бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет** за 2017 г. възлизат на 3 449,3 млн. лв., в т.ч. обща субсидия за делегирани от държавата дейности 2 609,7 млн. лв., общо трансфери за местни дейности 304,2 млн. лв., целеви субсидии за капиталови разходи в размер на 269,0 млн. лв., получени от общини други целеви трансфери от ЦБ – 271,3 млн. лв. и възстановени трансфери (субсидии) за ЦБ в размер на 5,0 млн. лева.

- на **здравните и социалноосигурителните фондове** – 5 621,9 млн. лв., което представлява 95,8 % от годишния разчет;

- на **други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР и БТА)** – 694,5 млн. лева;

- на **сметките за средства от ЕС** – 1 099,7 млн. лв., в т. ч. общият размер на трансферите от ЦБ е 949,4 млн. лв. - за Национален фонд са предоставени 824,4 млн. лв. и за Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция – 125,0 млн. лева.

Бюджетното салдо по държавния бюджет за 2017 г. е отрицателно в размер на 3,6 млн. лева.

1.1 Бюджет на Народното събрание

Към 31.12.2017 г. по бюджета на Народното събрание са отчетени 1,4 млн. лв. приходи, при предвидени със ЗДБРБ за 2017 г. – 1,5 млн. лв., което в процентно изражение е 93,1 %. С най - голям относителен дял (73,7 %) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, които са в размер на 1,0 млн. лв.

Отчетените разходи към 31.12.2017 г. по бюджета на Народното събрание са в размер на 46,6 млн. лв., което представлява 82,3 % от утвърдените със ЗДБРБ за 2017 г. средства за разходи – 56,6 млн. лв. Разходите за персонал са 28,6 млн. лв., което е 81,3 % от годишния разчет. Разходите за издръжка по отчетни данни са в размер на 12,2 млн. лв. и представляват 63,6 % от утвърдените средства по закон. Капиталовите разходи, извършени през 2017 г. са в размер на 5,8 млн. лв., което е с 2,5 млн. лв. повече от предвидените.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за 2017 г. са постъпили приходи и помощи в размер на 112,7 млн. лв. или 90,2 % от предвидените в ЗДБРБ за 2017 г. Със ЗДБРБ за 2017 г. по бюджета на съдебната власт са одобрени общо приходи в размер на 125,0 млн. лв., в т.ч. приходи от съдебни такси – 105,0 млн. лв. През последното тримесечие на годината очерталата се тенденция за неизпълнение на приходната част наложи промяна в одобрените с годишния закон параметри и плана беше намален с 12,1 млн.лв. (или в размер на 112,9 млн.лв.). В изпълнение на Закона за съдебната власт (чл.361, ал.4) за покриване на неизпълнението на приходите по бюджета на съдебната власт за 2017 г. беше одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет в размер до 12,1 млн. лв. (ПМС №293/2017 г.) за допълване на очакваното неизпълнение на приходната част.

От отчетените приходи най-голям дял имат приходите от съдебни такси, които са 98,6 млн. лв. (93,9 % от одобрените със ЗДБРБ за 2017 г. параметри), като техният дял в общия обем на приходите е 87,5 % и включват съдебни такси, събирани по Тарифа № 1 към Закона за държавните такси; държавни такси, събирани в съдебното производство по ГПК; държавни такси за регистрации и промени по фирмени дела на дружества с нестопанска цел и кооперации; и други. В сравнение с миналата година се наблюдава по-добро изпълнение на приходната част. За 2016 г. са отчетени приходи в размер на 110,8 млн. лв., от които 97,6 млн. лв. – приходи от съдебни такси.

През 2017 г. по бюджета на съдебната власт са отчетени разходи в размер на 568,7 млн. лв., които представляват 100,7 % спрямо определените с годишния закон 565,0 млн. лв. За сравнение, за 2016 г. са отчетени разходи в размер на 516,4 млн. лева. Разходите за персонал са 505,6 млн. лв. или 101,2 % спрямо годишния разчет. Отчетените средства за издръжка са 55,4 млн. лв. при разчетени 48,2 млн. лв., а капиталовите разходи са 7,6 млн. лв. при планирани 17,1 млн. лв.

2. Бюджети на общините

През 2017 г. постъпилите по бюджетите на общините **приходи и помощи** са в размер на 2 221,3 млн. лв., което е 105,5 % изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Съпоставени с 2016 г. постъпленията нарастват с 88,2 млн. лв. (4,1 %). *Данъчните приходи* възлизат на 925,0 млн. лв., 105,1 % спрямо годишния разчет и формират 41,6 % от общия размер на постъпленията. Съпоставени с 2016 г. те нарастват с 49,5 млн. лв. (5,6 %). Данъчните приходи на общините включват постъпления от патентен данък (21,9 млн. лв.), данък върху недвижимите имоти (322,8 млн. лв.), данък върху превозните средства (292,4 млн. лв.), данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин (266,8 млн. лв.), туристически данък (20,7 млн. лв.), данък върху наследствата (0,2 млн. лв.) и други данъци (0,1 млн. лв.). Всички данъчни приходи (с изключение на други данъци и данък върху наследствата) през 2017 г. са с по-добро изпълнение спрямо миналата година: туристическият данък – 111,0 %, данъкът върху недвижимите имоти – 105,5 %, данъкът при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 105,3 % и данъкът върху превозните средства – 104,2 %. Изпълнението на окончателния годишен (патентен) данък спрямо миналата година е 131,4 %. Спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. по-високо ниво на изпълнение се отчита при туристическия данък – 139,6 %, патентния данък – 113,5 %, данъка при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 107,5 %, данъка върху наследствата – 106,6 %, данъка върху недвижимите имоти – 103,5 % и данъка върху превозните средства – 102,4 %. При другите данъци изпълнението спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 е 77,6 %, но поради малкия им относителен дял това не оказва съществено влияние върху изпълнението на общите приходи.

Преобладаваща част (57,1 %) от приходите и помощите на общините заемат неданъчните постъпления, които за 2017 г. са 1 267,8 млн. лв. и представляват 104,8 на сто от предвидените за годината разчети. Съпоставени с 2016 г. те нарастват с 36,3 млн. лв. (3,0 %). С най-голям относителен дял в неданъчните приходи (61,7 %) са постъпленията от общински такси, които са в размер на 782,1 млн. лв., 100,4 % изпълнение на годишните разчети и нарастват с 16,6 млн. лв. (2,2 %) спрямо предходната година. С най-голям относителен дял в постъпленията от общински такси (71,8 %) е таксата за битови отпадъци. През 2017 г. по общинските бюджети са постъпили 561,8 млн. лв. приходи от такса за битови отпадъци, което представлява 101,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. и с 8,8 млн. лв. (1,6 %) повече спрямо 2016 г. Приходите и доходите от общинска собственост през 2017 г. са в размер на 274,8 млн. лв., 105,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. и формират 21,7 % от неданъчните приходи, постъпили по общинските бюджети за годината. Съпоставени с 2016 г., те нарастват с 14,5 млн. лв. или 5,6 %. Сред тази група приходи най-добро изпълнение се отчита при приходите от дивиденди – 85,7 % повече от годишните разчети и при нетните приходи от продажби на услуги, стоки и продукция – 14,9 % повече от планираните. През 2017 г. се отчита добро изпълнение на приходите от концесии - 46,7 млн. лв. и на приходите от глоби, санкции и наказателни лихви – 70,8 млн. лв., което представлява съответно 108,3 % и 104,4 % спрямо разчета за годината, но същевременно има спад спрямо изпълнението през предходната 2016 г. – съответно 78,8 % и 90,1 %.

През 2017 г. по общинските бюджети са постъпили 28,6 млн. лв. приходи от

помощи и дарения, което представлява 175,0 % от разчетените за годината 16,3 млн. лева и 109,3 % спрямо отчетените през 2016 година.

Извършените **разходи** по общинските бюджети през 2017 г. са в размер на 5 511,5 млн. лв., което представлява 112,5 % от разчетените за годината 4 897,1 млн. лева. В сравнение с 2016 г. разходите се увеличават с 347,4 млн. лв. (6,7 %).

Нелихвените разходи са в размер на 5 474,8 млн. лв., което представлява 112,6 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 4 797,8 млн. лв. (117,3 % спрямо разчета за годината) и бележат увеличение спрямо отчетените за предходната година с 458,6 млн. лв. или с 10,6 %, което се дължи преди всичко на нарастването на средствата за заплати и свързаните с тях разходи за осигурителни вноски и други възнаграждения и плащания за персонала. От общия обем на текущите нелихвени разходи отчетените суми за държавни дейности са в размер на 2 757,8 млн. лв., за местни дейности – 1 881,8 млн. лв. и 158,2 млн. лв. са за дофинансиране на разходите в делегираните от държавата дейности с местни приходи. В структурата на отчетените за 2017 г. текущи нелихвени разходи с най-голям относителен дял са разходите за персонал – 56,4 % (2 707,4 млн. лв.), следвани от тези за издръжка – 36,3 % (1 741,0 млн. лв.), текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата – 3,4 % (162,6 млн. лв.) и разходи за субсидии – 3,6 % (172,9 млн. лв.). В структурата на текущите нелихвени разходи с най-висок процент на изпълнение спрямо разчетените с КФП за 2017 г. са разходите за субсидии 218,5 %. Високото преизпълнение на този параграф се дължи на предоставените допълнителни средства на общините от централния бюджет за вътрешноградски и междуселищни превози, както и определяните по решение на общинския съвет средства за предоставяне на субсидии за извършването на тези превози.

В разходите за текуща издръжка с най-висок относителен дял са отчетените средства за външни услуги – 820,1 млн. лв. (48,0 %), следват средствата за материали, горива и енергия – 444,1 млн. лв. (26,0 %), за текущ ремонт – 186,7 млн. лв. (10,9 %), за храна – 148,0 млн. лв. (8,7 %) и др.

Отчетените към 31.12.2017 г. *капиталови разходи* по бюджетите на общините са в размер на 677,0 млн. лв., което представлява 87,4 % от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. и 86,3 % спрямо отчетените през 2016 г. Независимо, че през второто полугодие бяха предоставени с постановления на Министерския съвет допълнителни целеви средства за обекти на общините, същите се очаква да бъдат усвоени след приключване на процедурите по Закона за обществени поръчки през 2018 г., като преходните остатъци за капиталови разходи са около 200 млн. лв., поради което отчетените капиталови разходи през 2017 г. са с по-нисък размер спрямо отчетените през 2016 г. Друга причина е започналото усвояване на средствата по програми на ЕС и свързаното с този процес насочване на ресурс от общините за съфинансиране на проекти по програми на ЕС, които се отчитат като капиталови разходи съответно от сметките за средства от ЕС. С най-голям относителен дял от отчетените капиталови разходи – 53,2 % (360,2 млн. лв.) са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 42,3 % (286,6 млн. лв.) От отчетените през 2017 г. от общините капиталови разходи 615,5 млн. лв. или 90,9 % са за местни дейности. За делегираните от държавата дейности са отчетени 41,8 млн. лв. или 6,2 %, а за дофинансиране със собствени приходи са отчетени 19,7 млн. лв. или 2,9 %.

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 0,008 млн. лв.

Лихвените плащания са в размер на 36,7 млн. лв. (108,6 % от планираните за 2017 година). От тях за лихви по външни заеми са платени 18,5 млн. лв., а по вътрешни

заеми и други платени лихви – 18,2 млн. лева.

Нетните трансфери/субсидии получени от общините през 2017 г., са в размер на 3 500,3 млн. лева.

Бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2017 г. възлизат на 3 449,3 млн. лв., в т. ч.:

- обща субсидия за делегирани от държавата дейности – 2 609,7 млн. лв.;
- общо трансфери за местни дейности – 304,2 млн. лв.;
- целева субсидия за капиталови разходи – 269,0 млн. лв.;
- други целеви трансфери от ЦБ – 271,3 млн. лв.;
- възстановени трансфери (субсидии) в ЦБ – (-5,0) млн. лева.

Спрямо утвърдените в ЗДБРБ за 2017 г. бюджетни взаимоотношения на общините с ЦБ – 2 881,4 млн. лв., отчетът показва увеличение от 567,8 млн. лв. или с 19,7 %, което произтича от увеличение на общата субсидия за делегирани от държавата дейности със 186,6 млн. лв., на целевата субсидия за капиталови разходи със 114,9 млн. лв., предоставените целеви трансфери от ЦБ - 271,3 млн. лв. и възстановените в ЦБ трансфери в размер на 5,0 млн. лева. Увеличенията се дължат основно на направените промени на бюджетните взаимоотношения на общините с ЦБ през 2017 г., с които са им предоставени допълнително средства над предвидените по чл. 51 от ЗДБРБ за 2017 година, както следва:

1. Като обща субсидия за делегирани от държавата дейности – 186,7 млн. лв. Средствата са предоставени в изпълнение на разпоредбите на Закона за публичните финанси и на Постановление № 374 на Министерския съвет от 2016 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2017 г., както и в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за закрила на детето, Закона за закрила и развитие на културата, Закона за физическото възпитание и спорта, Закона за социално подпомагане, Закона за защита при бедствия, както и подзаконовата уредба, приета на основание на тези закони. Основните направления на разпределение на средствата са за промяна в броя на децата в детските градини и детските ясли, промяна в броя на учениците в училищата, промяна на местата в институциите за социална грижа и подкрепа, за целодневна организация на учебния ден за ученици, за учебници на учениците от 1^{-ви} до 7^{-ми} клас, за пътуване на педагогическия персонал, за постигнати резултати от труда на директорите на училища и детски градини, за национални програми в областта на средното образование, за изплащане на стипендии на деца с изявени дарби, за физическо възпитание и спорт.

2. Като целева субсидия за капиталови разходи – 115,0 млн. лева. Тези средства са отпуснати в изпълнение на разпоредбите на Закона за публичните финанси и на редица постановления на Министерския съвет за предоставяне на допълнителни средства по бюджетите на общини за финансиране на инфраструктурни обекти (ПМС №107, ПМС №129, ПМС №138, ПМС № 153, ПМС № 157, ПМС №224).

3. Като получени от общините целеви трансфери от ЦБ – 271,8 млн. лв. Средствата са преведени в изпълнение на Закона за публичните финанси, в изпълнение на постановления на Министерския съвет за предоставяне на допълнителни средства по бюджетите на някои общини (ПМС №74, ПМС №153, ПМС №192, ПМС №239, ПМС №252, ПМС №260, ПМС №283, ПМС №309, ПМС №331), както и в изпълнение на решения на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет в случаите на стихийни бедствия и аварии. Предоставени са средства и за вътрешноградски и междуселищни превози, компенсации на безплатния превоз на учениците до 16-годишна възраст, компенсации на безплатните и по намалени цени пътувания и други.

В края на 2017 г. общините отчитат положителен нетен размер на **временните безлихвени заеми** (12,4) млн. лв., от които:

- „*Получени/предоставени временни безлихвени заеми от/за ЦБ*. Нетният размер на тези заеми в края на годината е 27,6 млн. лева. Тук са отчетени получените от общините 46,4 млн. лв. и погасени от общините (-18,8) млн. лв. безлихвени заеми от ЦБ за *временни касови разриви* по бюджетите им, за рефинансиране на непогасени безлихвени заеми, както и за целите на изпълнение на плановете за финансово оздравяване. През 2017 г. общините са получили 0,4 млн. лв. и са погасили същия размер безлихвени заеми от ЦБ за *финансиране на разходи до възстановяването им по одобрени проекти по програми, съфинансирани от ЕС* (по Програмата за развитие на селските райони).
- „*Временни безлихвени заеми между бюджети и сметки за средствата от ЕС*. Тук са отчетени операциите по заемообразното прехвърляне от общините на бюджетните им средства в сметките за европейски средства, с цел авансово финансиране на проекти по ЕС. Нетният размер за 2016 г. на тези операции е отрицателен и е в размер на (-15,9) млн. лева;
- „*Временни безлихвени заеми от/за държавни предприятия и други сметки, включени в консолидираната фискална програма*. Тук е отчетен нетният размер (-2,4) млн. лв. на получените и възстановените заемни средства от ПУДООС, както и нетния размер на получените в бюджета безлихвени заеми от сметки за чужди средства в размер на 3,0 млн. лева.

Външното финансиране по бюджетите на общините включва усвоявания и погашения по външни заеми. То включва постъпления и погашения по договори за общински заеми с чуждестранни кредитори, като нетния му размер е 1,6 млн. лв. През 2017 г. *получените външни заеми* са 28,2 млн. лв., като средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини: Столична община (проект „Рехабилитация на общинските улици“ и проект „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“); община Варна (проект за финансиране на разходи за интегриран градски транспорт и обновяване на тролейте) и община Пловдив (заем от ЕБВР). Изплатените главници по външни заеми за годината са в размер на 26,5 млн. лв., като те са извършени от шест общини – Столична община – 21,1 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 1,3 млн. лв., Сливен – 1,3 млн. лв., Пловдив – 0,5 млн. лв. и Ловеч – 0,3 млн. лв. Погашенията на Столична община са по заеми за финансиране на изграждането на метрото, за финансиране на инженерна инфраструктура, за изграждане на интегрална система за отпадъци и за изграждане на жилища на ромски семейства в община София.

В края на 2017 г. **вътрешното финансиране** по бюджетите на общините е в размер на (-226,7) млн. лв. и включва нетния размер на операциите по заеми от банки и други лица в страната; операции с общински ценни книжа; събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове; нетно изменение на депозитите и средства по сметки; предоставени кредити и временна финансова помощ; придобиване на дялове, акции и съучастия и друго финансиране.

Получените по бюджетите на общините през 2017 г. *заеми от банки в страната* са в размер на 78,3 млн. лв., а погашенията към същите са за 69,0 млн. лв. или нетната сума е положителна и е в размер на 9,3 млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на получените средства по заеми от банки през 2017 г. е намалял. Заемите са поемани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От други лица в страната общините са получили заеми в размер на 51,5 млн. лв., а направените погашения са 45,6 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2017 г. от този фонд са 50,5 млн. лв., а погасените заеми към него – 43,4 млн. лв. В сравнение с 2016 г. получените през 2017 г. заеми от ФЛАГ са се увеличили, а погашенията към него са намалели. Със заемите от фонда се финансира изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, които след това са възстановени от управляващите органи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми с цел финансиране на проекти за саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност. Общините имат заеми и към „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти.

През 2017 г. община Поморие е емитирала дълг (ценни книжа) в размер на 18,0 млн. лв., като средствата са предназначени за рефинансиране на съществуващ дълг, за финансиране на инвестиционни обекти и за погасяване на задължения на общината. Погашения по емитирани през предходни години общински ценни книжа са извършени от 10 общини и са в размер на 18,4 млн. лв.

Нетният размер на предоставената/възстановена временна финансова помощ от/на общините през 2017 г. е 1,1 млн. лв. Тук са отчетени операциите по предоставянето и възстановяването на средства под формата на временни безлихвени заеми на небюджетни организации – читалища и местни инициативни групи.

През годината общините са изразходвали 1,4 млн. лв. за придобиване на дялове и акции, а постъпленията от продажбите на дялове, акции, съучастия и ликвидационни дялове са 0,01 млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е (-9,5) млн. лв.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 31.12.2017 г. е отрицателно и е в размер на 35,1 млн. лв., като съществена част от него представлява отчетеното превеждане /резервиране/ на суми по реда на чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците по сметката за чужди средства на съответната РИОСВ. Нетният размер за 2017 г. на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на (-1,7) млн. лв.

Общините приключиха 2017 г. с бюджетни наличности (банкова и касова) в размер на 836,3 млн. лв., в т.ч. по левови и валутни сметки – 763,0 млн. лв.; средства по депозитни сметки – 73,1 млн.лв. и касови наличности – 0,09 млн. лв. От общия размер на наличностите 617,8 млн. лв. (74 %) са в местните дейности. Останалите 218,5 млн. лв. са в делегираните от държавата дейности.

Постъпленията от **приватизация** в общинските бюджети през 2017 г. са в размер на 2,5 млн. лв.

По отчетни данни към 31.12.2017 г. **просрочените задължения** по бюджетите на общините са в размер на 146,1 млн. лв. и са формирани от 143 общини (54 % от общия брой). Спрямо края на 2016 г. се отчита намаление с 38,3 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са 4,5 млн. лв. и са отчетени от 48 общини, като спрямо края на 2016 г. са намалели с 0,9 млн. лв.

В местните дейности просрочените задължения към края на 2017 г. са в размер на

141,6 млн. лв. и са отчетени от 140 общини. В сравнение с края на 2016 г., просрочените задължения в тези дейности са намалели с 37,3 млн. лв.

През 2017 г. общините отчетат и 10,7 млн. лв. просрочени задължения в сметките за средства от Европейския съюз и други сметки и дейности.

Основните причини за отчетените просрочени задължения по общинските бюджети са: ниският размер на изпълняваните собствени приходи, както и на ниския приходен капацитет в някои общини; наличие и обслужване на просрочени задължения от предходни години, които утежняват изпълнението на бюджета през текущата година; приключването на програмен период 2007-2013 г. по оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз; възникнали разходи в резултат на изпълнение на дейности по различни оперативни програми и проекти, които не са признати, както и наложени финансови корекции; извършени неотложни разходи по поддържане и ремонт на остарялата материално-техническа база, пътна, техническа и ВиК инфраструктура.

Просрочените вземания на общините към 31.12.2017 г. са в размер на 242,4 млн. лв. и са отчетени от 251 общини. В сравнение с края на 2016 г. просрочените вземания са нараснали с 0,5 млн. лева. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 123,3 млн. лв. или 50,8 на сто от общия размер на просрочените вземания. В много общини са предприети мерки за събиране на дължимите вземания – разпратени са предупредителни писма и покани за доброволно плащане, сключени са допълнителни споразумения за разсрочени плащания и други.

3. Бюджети на социалноосигурителните фондове

3.1 Бюджет на Държавното обществено осигуряване

Общата сума на **приходите и помощите** по бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2017 г. възлиза на 6 023,0 млн. лв., което представлява 106,6 % спрямо заложените в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2017 г. (ЗБДОО) 5 652,0 млн. лева. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски (98,2 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 5 914,0 млн. лв. Изпълнението спрямо заложените приходи в ЗБДОО за 2017 г. е 105,3 %, като събираемостта на приходите от осигурителни вноски е по-висока спрямо предходната година.

Съпоставени с 2016 г. приходите по бюджета на ДОО нарастват с 785,0 млн. лв. (15,0 %). Факторите, които оказват влияние върху състоянието на приходите през 2017 г., са следните:

- ◆ увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” с един процентен пункт от 1 януари 2017 г. – на 18,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г. и на 13,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

- ◆ увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 процентни пункта – на 60,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., и на 55,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

- ◆ нарастването на минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и групи професии средно с 2,6 % за 2017 г. в сравнение с 2016 г. Най-ниският минимален осигурителен доход е равен на 460 лв., размерът на минималната работна заплата от началото на 2017 г.;

◆ увеличеният размер на диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход за 2015 г., съответно на 460 лв., 500 лв., 550 лв. и 600 лв.;

Отчетените неданъчни приходи за 2017 г. по бюджета на ДОО възлизат на 109,0 млн. лв., като преобладават приходите постъпили по чл. 4б, чл. 4в и § 51 от ЗИД на КСО, § 4б от ПЗР на КСО или от избора за промяна на осигуряване от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ на ДОО и от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО. Приходите от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 26,8 млн. лева.

Размерът на извършените **разходи** за 2017 г. по бюджета на ДОО е 10 558,6 млн. лв., което представлява 101,8 % спрямо предвидените в ЗБДОО за 2017 г. средства. Спрямо предходната година, общо разходите по бюджета на ДОО са с 370,6 млн. лв. (3,6 %) повече. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощите, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 10 481,1 млн. лв. или 99,3 % от общия размер на разходите за годината.

Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО за 2017 г. възлизат на 9 007,2 млн. лв., което е с 300,8 млн. лв. повече спрямо 2016 г.

Отчетените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 473,9 млн. лева. Спрямо миналата година изплатените обезщетения по КСО са с 92,6 млн. лв. (6,7 %) повече.

3.2 Бюджет на Учителски пенсионен фонд

Отчетените приходи по бюджета на Учителския пенсионен фонд (УПФ) за 2017 г. са в размер на 61,5 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 113,8 % спрямо предвидените за 2017 г. Постъпленията от осигурителни вноски в края на 2017 г. са в размер на 47,0 млн. лв. или 116,7 % спрямо отчетените през 2016 г. Отчетените неданъчни приходи за 2017 г. са в размер на 14,6 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 110,1 %, като основно отчетените приходи са от лихви.

Общите разходи по бюджета на УПФ за 2017 г. са в размер на 32,04 млн. лв. или 106,3 % спрямо планираните. От тях са изплатени пенсии и добавки от УПФ в размер на 31,97 млн. лв. и 0,07 млн. лв. са изразходвани за други финансови услуги.

През 2017 г. по бюджета на УПФ са получени погашения по ДЦК в размер на 49,6 млн. лв., а разходите за закупуване на ДЦК с различен матуритет възлизат на 125,8 млн. лева.

3.3 Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“

Приходите по бюджета на фонд ”Гарантирани вземания на работниците и служителите” (ФГВРС) за 2017 г. са в размер на 8,28 млн. лв., което е 103,5 % от предвидените в бюджета на фонда за 2017 г. Основната част от тях (99,1 %) са приходи от лихви от ДЦК, които са в размер на 8,21 млн. лв. Приходите от вноски са 0,06 млн. лв. и представляват вноски от работодатели за минали периоди, а приходите от наказателни лихви за осигурителни вноски са 0,01 млн. лева.

Общите разходи по бюджета на ФГВРС за 2017 г. са в размер на 0,41 млн. лв. при предвидени 1,8 млн. лева. От изразходваната сума за гарантирани вземания на работниците и служителите са платени 0,24 млн. лв.

Във връзка с изпълнение на Годишната инвестиционна програма на фонд „ГВРС“ през 2017 г. са получени погашения по ДЦК в размер на 70,0 млн. лв., а разходите за закупуване на ДЦК с различен матуритет възлизат на 85,5 млн. лева.

3.4 Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК за 2017 г. възлиза на 2 423,3 млн. лв., което представлява 105,6 % спрямо предвидените със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2017 г. – 2 294,7 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 2 404,2 млн. лв., 105,5 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2017 г. средства в размер на 2 279,7 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за 2017 г. са 19,2 млн. лв., 128,0 % от заложените в ЗБНЗОК за 2017 г., като основната част от тях са приходи от глоби и санкции.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ и за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравето осигуряване е в размер на 24,1 млн. лв., което представлява 100,3 % спрямо заложените със ЗБНЗОК за 2017 г. средства в размер на 24,0 млн. лева.

Отчетените разходи за 2017 г. са в размер на 3 484,9 млн. лв. и представляват 101,0 % спрямо предвидените в ЗБНЗОК за 2017 г. 3 448,8 млн. лева. Най-голям относителен дял (98,0 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 3 415,1 млн. лева. Разпределението по отделни видове здравноосигурителни плащания е както следва:

- ✓ *първична извънболнична медицинска помощ* – 198,9 млн. лева;
- ✓ *специализирана извънболнична медицинска помощ* – 218,0 млн. лева;
- ✓ *дентална помощ* – 159,8 млн. лева;
- ✓ *медико-диагностична дейност* – 78,8 млн. лева;
- ✓ *лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната* – 697,7 млн. лева;
- ✓ *лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ* – 281,5 млн. лева;
- ✓ *медицински изделия, прилагани в болничната помощ* – 94,7 млн. лева;
- ✓ *болнична медицинска помощ* – 1 624,7 млн. лева;
- ✓ *други здравноосигурителни плащания* – 60,9 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третираат и преведените 82,4 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към първостепенни разпоредители с бюджет, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 3 497,5 млн. лв.

За 2017 г. са отчетени плащания в размер на 23,6 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2017 година са утвърдени 45,4 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. Отчетените разходи са в размер на 43,7 млн. лв., което представлява 96,3 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,3 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси

4.1 Държавни висши училища

Приходите и помощите на ДВУ за 2017 г. възлизат на 328,0 млн. лв., което е повече с 14,1 млн. лв. (4,5 %) спрямо отчетените през 2016 г. Спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. изпълнението е 112,1 %. Основна част от тях – 322,2 млн. лв. са неданъчните приходи, а 5,8 млн. лв. са получени помощи.

Неданъчните приходи нарастват спрямо 2016 г. с 18,4 млн. лв. или 6,1 %. Преобладаващата част от тях (297,3 млн. лв.) представляват нетни приходи от продажба на услуги, стоки и продукция и се формират от семестриални такси за обучение на студентите, докторантите и специализантите, както и от приходите по договори за научно–изследователска дейност, проекти на държавните висши училища и др. Тези постъпления представляват 90,6 % от реализираните общо приходи към 31.12.2017 година.

Приходите от наеми на имущество и земя, реализирани от ДВУ, възлизат на 30,1 млн. лв. и представляват 9,2 % от реализираните общи приходи за 2017 година.

Сред помощите, получени от ДВУ – 5,8 млн. лв., преобладават тези, с източник страната (4,1 млн. лв.).

Разходите по бюджетите на ДВУ за 2017 г. възлизат на 715,1 млн. лв., което представлява 97,1 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Сравнени с 2016 г., разходите на ДВУ бележат намаление с 13,5 млн. лв. (1,9 %). От общата сума на разходите 512,5 млн. лв. (71,7 %) са разходите за персонал, като спрямо 2016 г. нарастват с 1,9 %. Втори по големина дял заемат разходите за издръжка – 123,3 млн. лв. (17,2 %), следвани от разходите за стипендии – 37,3 млн. лв. (5,2 % от всички разходи). Капиталовите разходи бележат намаление с 20,7 млн. лв. (33,3 %) спрямо 2016 г. и към 31.12.2017 г. са в размер на 41,5 млн. лева.

4.2 Българска академия на науките

Отчетените **приходи и помощи** в системата на БАН към 31.12.2017 г. са в размер на 32,1 млн. лв. или 97,2 % от заложените разчети в ЗДБРБ за 2017 г. от 33,0 млн. лв. Сравнени с предходната година, приходите на БАН бележат увеличение с 5,7 %. Основен дял от реализираните приходи са от продажба на услуги, стоки и продукция (87,7 %), и постъпват по линия на международни програми, проекти и по договори за научни разработки. Основна част от реализираните собствени приходи на подразделенията в системата на БАН са в резултат от участието в международни проекти за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди.

Извършените **разходи** по бюджета на БАН за 2017 г. са в размер на 117,9 млн. лв. и представляват 95,6 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Най-голям дял заемат разходите за персонал (70,7 %), следвани от средствата за издръжка – 25,2 % и за капиталови разходи – 3,1 на сто.

4.3 Българско национално радио

По бюджета на Българското национално радио (БНР) за 2017 г. са отчетени **приходи** общо в размер на 1,7 млн. лв., което представлява 82,5 % от заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. – 2,1 млн. лв. Спрямо 2016 г. неданъчните приходи са с 0,1 млн. лв. по-малко или спад от 7,2 % в резултат от отчетените по-ниски постъпления от реклама, спонсорски и др. услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на националното радио.

Отчетените по бюджета на БНР **разходи** са в размер на 45,4 млн. лв., което представлява 101,8 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. – 44,6 млн. лв.

Българското национално радио съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията (ЗРТ).

За периода са отчетени 41,6 млн. лв. *текущи нелихвени разходи* за осъществяването на основната дейност на БНР. Разходите за персонал са в размер на 25,1 млн. лв. и представляват 60,3 % от текущите разходи.

Отчетените разходи за издръжка на БНР са в размер на 16,5 млн.лв., 39,7 % от текущите разходи.

Отчетените *капиталови разходи* са в размер на 3,8 млн.лв. или 90,9 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Средствата са усвоени за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи, с оглед осъществяването на техническо и технологично обновление на производствено-студийната база за осъществяване на цялостния работен процес на подготовка и излъчване на радиопрограмите, и за подобряване покритието на страната с програмите на Българското национално радио.

В разпределението на разходите по бюджета на БНР за 2017 г. е включен преходния остатък за 2016 г. /съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ/ в размер на 3,2 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНР програма е 90 356 часа и представлява 97,5 % изпълнение на планирания обем радиопрограма за 2017 г.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** за 2017 г. са определени в размер на 42,4 млн. лв., в т.ч.: 42,2 млн. лв., съгласно чл. 49, т.1 от ЗДБРБ за 2017 г. и 0,2 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 31 от 2017 г. за разходи по подготовката и произвеждането на изборите за народни представители на 26.03. 2017 г. За 2017 г. е усвоена сума в размер на 42,4 млн. лв. или 100 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет.

4.4 Българска национална телевизия

По бюджета на БНТ за 2017 г. са отчетени **приходи** в размер на 3,5 млн. лв., което представлява 46,5 % спрямо разчетените към ЗДБРБ за 2017 г. приходи от 7,5 млн. лева. Съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията в приход на бюджета на БНТ постъпват собствени приходи от реклама, спонсорство, дарения, лихви и др. приходи, свързани с дейността на националната телевизия.

Спрямо 2016 г. *неданъчните приходи* са с 3,7 млн. лв. по-малко или спад от 51,5 % в резултат на отчетени по-ниски постъпления от реклама, спонсорски и технически услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на обществената телевизия, както и изплатен ДДС на НАП за предходната година във връзка с издаден ревизионен акт в размер на 1,6 млн. лв. Отчетените през 2017 г. неданъчни приходи са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивно дело, продажба на програми и др.) и от наеми на имущество.

Българската национална телевизия съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен преходния остатък за 2016 г. /съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ/ в размер на 2,8 млн. лв.

Отчетените по бюджета на БНТ за 2017 г. **разходи** са в размер на 88,3 млн. лв., което представлява 120,9 % от предвидените в разчета към ЗДБРБ за 2017 г. По-високият процент разходи основно се дължи на одобрени допълнителни трансфери за бюджета на БНТ за 2017 г. и начислени задължения по търговски кредит.

За периода са отчетени 69,0 млн. лв. *текущи нелихвени разходи*, 0,5 млн. лв. *разходи за лихви* и 18,8 млн. лв. *капиталови разходи*.

За отчетния период разходите за персонал са в размер на 26,1 млн. лв. и представляват 37,8 % от текущите нелихвени разходи. Отчетените разходи за издръжка на БНТ са в размер на 42,9 млн. лв. Голяма част от тях са отчетени за периода разходи за: такси за разпространение на програмите на БНТ – 19,9 млн. лв.; възнаграждения за авторски и сродни права на колективни сдружения – 7,2 млн. лв.; външни продукции – 1,7 млн. лв.; международни трасета и унилатерали – 1,4 млн. лв.; услуги и наеми за предавания – 0,9 млн. лв. и др.

По бюджета на БНТ, в частта на финансирането са отчетени погашения по търговски кредит в размер на 15,2 млн. лв. /10,5 млн. лв. за такси за разпространение на програмите на БНТ; 3,3 млн. лв. за придобиване на права за излъчване на европейски и световни първенства; 0,9 млн. лв. за отстъпени права за филми и 0,5 млн. лв. за придобиване на машини и съоръжения/ и 9,3 млн. лв. задължения по търговски кредит /9,1 млн. лв. задължения към доставчици за такси за разпространение на програмите на БНТ и 0,2 млн. лв. за доставка на автомобили/.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионна програма съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНТ програма е 35 040 часа и представлява 100,0 % изпълнение на планирания обем телевизионна програма /часове/.

Бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет са определени в размер на 90,6 млн. лв., в т.ч.: 65,3 млн. лв. съгласно чл. 49, т. 2 от ЗДБРБ за 2017 г. и одобрени допълнителни трансфери общо в размер на 25,3 млн. лв., както следва:

- 5,0 млн. лв. за заплащане на електронни съобщителни услуги за разпространение на телевизионните програми чрез наземно цифрово радиоразпръскване съгл. ПМС № 25 от 2017 г.;

- 0,5 млн. лв. за разходи по подготовката и произвеждането на избори за народни представители на 26.3.2017 г. съгл. ПМС № 31 от 2017 г.;

- 5,6 млн. лв. за закупуване на техника за разпространяване на картина и звук от събитията по време на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г. съгл. ПМС № 67 от 2017 г.;

- 0,02 млн. лв. за реализиране на поредица от инициативи под мотото „Левски в моя роден град“ съгл. ПМС № 74 от 2017 г.

- 14,2 млн. лв. за разплащане на задължения по договори за предоставяне на електронни съобщителни услуги за разпространение на телевизионни програми чрез наземно цифрово радиоразпръскване съгл. ПМС № 309 от 2017 г.

За отчетния период е усвоена сума в размер на 90,6 млн. лв. или 100,0 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет.

4.5 Българска телеграфна агенция

Общият размер на **приходите** към 31.12.2017 г. на Българската телеграфна агенция /БТА/ е 1,6 млн. лв. или 96,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2017 г. Основните приходи са от осъществени продажби на информационни продукти и услуги.

Отчетените общи **разходи** към 31.12.2017 г. по бюджета на БТА са в размер на 6,8 млн. лв., което представлява 104,5 % от предвидените разходи с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. С най-голям относителен дял от общите разходи (71,7 %) са разходите за персонал – 4,9 млн. лева. Разходите за издръжка за 2017 г. са в размер на 1,4 млн. лв.

Капиталовите разходи са в размер на 0,5 млн. лева.

Предоставената **субсидия** за БТА за 2017 г. е в размер на 5,5 млн. лв.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

Дирекция „Национален фонд“ е Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд (СКФ) на Европейския съюз (ЕС) през програмния период 2007–2013 г. съгласно Решение на Министерския съвет № 988/27.12.2005 г., както и по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ), финансирани от Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), съгласно Решение на Министерския съвет № 523 от 31.07.2007 г. Също така, съгласно Решение на Министерския съвет № 792/19.12.2013 г. Национален фонд е определен за Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата по програмите, финансирани със средствата от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ), Кохезионния фонд (КФ), Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ), както и по ПТСВГ, финансирани от (ИПП II) с Решение на Министерския съвет № 156 от 21.03.2014 г.

Дирекцията управлява финансовата помощ, предоставена на Република България от Европейската общност по предприсъединителните програми като изпълнява функциите на централен съкровищен орган по програма ФАР, Разплащателен орган по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА и на Компетентен орган по програма САПАРД.

Дирекция „Национален фонд“ е определена за централен съкровищен орган за средствата, отпуснати по Преходния финансов инструмент (ПФИ) и за разплащателен орган по Българо-швейцарската програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социалните неравенства в рамките на разширения Европейски съюз (БШПС). Също така изпълнява функциите на централен съкровищен орган за средствата и сертификацията на разходите по Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2009-2014 г. и Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2009-2014 г., както и за новият програмен период 2014–2021 г.

В съответствие с годишните закони за държавния бюджет средствата от помощта и съответното национално съфинансиране по СКФ на ЕС за програмните периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., предприсъединителните инструменти, ПФИ, ПТСВГ за периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., БШПС, НФМ и ФМ на ЕИП 2009–2014 г. и 2014–2021 г. се осигуряват чрез сметка за средства от ЕС на Национален фонд към министъра на финансите.

Изпълнението на проектите по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, се извършва от Изпълнителните агенции/Управляващите органи/Програмните оператори/Междинните органи. За целите на касовата отчетност всички активи, пасиви, съответно приходи и разходи на Изпълнителните агенции/Управляващите органи /Програмни оператори/Междинните органи се консолидират в сметката за средства от ЕС на Националния фонд към министъра на финансите, независимо че организационно и юридически са структури в рамките на други министерства и ведомства.

По сметките на Национален фонд (НФ) през 2017 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 1 105,5 млн. лв. по програмите, финансирани от ЕФРР, ЕСФ (включително ИМЗ), КФ и ФЕПНЛ на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г., ФМ на ЕИП 2009–2014 г., НФМ 2009–2014 г. и за периода 2014–2021 г., ПТСВГ за периода 2014–2020 г. и БШПС, като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Равномерността на постъпване на средствата от ЕС и другите донори зависи основно от скоростта и ритмичността на усвояване на средствата от Управляващите органи/Програмните оператори, срока за сключване на договори с изпълнители по проектите, както и спецификата на самите проекти. Следва да се има предвид, че при възстановяване на разходите по оперативните програми в периода 2014-2020 Европейската комисия (ЕК) задържа текущо 10 % от размера на заявените разходи през счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките.

Извършените разходи (нето) за периода 01.01 – 31.12.2017 г. чрез сметките на НФ възлизат на 549,5 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 78,85 % от общия размер са капиталови трансфери, 20,65 % са субсидии и 0,50 % - издръжка.

Трансферите (нето) и временните безлихвени заеми (нето) за разглеждания период са в размер на 990,5 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмни периоди 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., по ПТСВГ за периода 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и 2009 – 2014 г., НФМ 2009 – 2014 г. и за периода 2014–2021 г. и БШПС, както и възстановени суми по приключили проекти, възстановени недопустими разходи и др. от бенефициенти - бюджетни организации). В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти, които са за сметка на средства, предоставени на МРРБ от държавите-партньори по ПТСВГ.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмен период 2007 – 2013 г. и програмен период 2014 – 2020 г., ПТСВГ на ЕС 2007 – 2013 г. и периода 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и 2009 – 2014 г., НФМ 2009 – 2014 г. и за периода 2014–2021 г. по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 824,4 млн. лева.

Общата сума от други приходи, постъпили по сметките на НФ, са в размер на 0,6 млн. лева. Част от тях са натрупаните лихви в резултат на управлението на свободните средства в обслужващите търговски банки, като към 31.12.2017 г. те възлизат на 0,3 млн. лева.

Наличностите по сметката за средства от ЕС на НФ към 31.12.2017 г. възлизат на 2 735,6 млн. лв. (в отчета на НФ са включени и наличностите на Фонда мениджър на финансови инструменти в България (Фонд на фондовете), които са в размер на 233,8 млн. лв.), като в БНБ наличните средства са в размер на 2 703,1 млн. лв., а в търговските банки (УниКредит Булбанк АД и Банка ДСК ЕАД) са в размер на 32,5 млн. лева.

Изпълнението на планираните разходи и трансфери към бюджетни организации по сметката за средства от ЕС на НФ за отчетния период не достигна разчетените стойности. Основните причини са:

- забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване в периода 2014 – 2020 г. (наблюдава се изместване във времето на индикативните годишни работни програми по ОП);
- забавяне при изпълнението на инвестиционните проекти по оперативните програми от програмен период 2014-2020 г. (обжалване на обществени поръчки, пропуски при подготовката на инфраструктури проекти – отчуждаване на земи и пр.);
- по-амбициозните цели, заложи в разчетите за годината, които не можаха да бъдат реализирани в пълен размер.

Въпреки констатираното изоставане при разходването на средствата, следва да се отбележи, че договарянето от началото на периода към 31.12.2017 г. са близо 46 % от бюджета на програмите. Следва да се има предвид, че договарянето по някои програми е небалансирано, т.е. наблюдава се изоставане по определени приоритетни оси, което подлага под риск изпълнението на индикаторите за междинна оценка към края на 2018 г. Извършените плащания от началото на настоящия програмен период до 31.12.2017 г. са над 17 % от бюджета на оперативните програми, а платеното само за 2017 г. е над 9,5 % от бюджета на програмите.

Очакванията са, че с навлизането на проектите в по-напреднала фаза разходите по сметките за средства от ЕС ще нараснат значително и забавянето ще бъде преодоляно.

Структурни и Кохезионен фондове 2007 – 2013 г.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации за периода са отразени в отчета със знак „минус“ (-29,1 млн. лв.), защото извършените плащания за периода в размер на 8,8 млн. лева, са по-малко в сравнение с възстановените средства от бенефициенти към НФ, които са 37,9 млн. лева.

През отчетния период е възстановено авансово финансиране в размер на 30,4 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства през 2017 г. са в размер на 1 098,5 млн. лв., включващи годишни аванси и възстановени средства от ЕК и са разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 285,0 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 19,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 288,3 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 165,2 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 52,5 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 45,6 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 103,6 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 131,0 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 6,8 млн. лв. и
- ОП „Инициатива за малки и средни предприятия 2014-2020“ – 1,3 млн. лева.

Направените разходи (нето) по ОП и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи за периода са в размер на 1 460,3 млн. лв., като разпределението по ОП е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 201,3 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 37,8 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 57,4 млн. лева;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 307,7 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 30,5 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 338,6 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 282,0 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 89,6 млн. лв. и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 115,4 млн. лв.

Извършените разходи (нето) по авансовото финансиране за периода са в размер на 59,4 млн. лева.

Програма ФАР и Преходен финансов инструмент

През отчетния период са постъпили възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд в размер на 0,8 млн. лева.

Възстановените средства към ЕК за отчетния период са в размер на 2,7 млн. лева.

Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)

За периода по тази програма няма възстановени средства от ЕК.

През 2017 г. са постъпили възстановени суми по сметките на Национален фонд в размер на 1,6 млн. лева.

Програма САПАРД

На 31.12.2009 г. изтече валидността на Годишното финансово споразумение (ГФС) 2006, с което се прекрати и изплащането на субсидии към крайни бенефициенти по програма САПАРД.

През годината са извършени възстановявания от Агенция САПАРД и НАП по дългове в размер на 0,2 млн. лева.

Възстановените средства към ЕК за отчетния период са в размер на 6,1 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2007 – 2013 г.

За отчетния период сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени по двустранните програми са на обща стойност 3,0 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната за сметка на финансиране от страната-партньор по тези програми. Разпределените към администратори в чужбина за сметка на средства от страната-партньор са в размер на - 0,07 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2014 – 2020 г.

Получените средства през годината са в размер на 6,7 млн. лв., включващи годишни аванси, възстановени средства от ЕК и средства от страните-партньори.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 16,6 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната за сметка на финансиране от страната-партньор по тези програми.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. и Норвежки финансов механизъм 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Получените средства общо по ЕИП и НФМ за периода са в размер на 8,8 млн. лева.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към 31.12.2017 г., които са направени по тези две програми, са на обща стойност 54,9 млн. лева.

За периода 01.01.2017 г. – 31.12.2017 г. дирекция „Национален фонд“ е процедираля към ОФМ на ЕИП 33 бр. междинни финансови доклада и 3 бр. Окончателни финансови доклади с нетна стойност на заявените (предложени за получаване) средства 11,0 млн. лева.

Българо-швейцарска програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социални неравенства в рамките на разширения Европейски съюз

Получените средства по програмата за периода са в размер на 0,4 млн. лева.

Извършените изходящи трансфери към бенефициенти-бюджетни организации от началото на годината са в размер на 0,5 млн. лева.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”

Приходи

За 2017 г. планираните приходи по утвърдените актуализирани годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са в размер на 375,5 млн. лева. Към 31.12.2017 г. по отчетни данни постъпленията са в размер на 136,9 млн. лв., което представлява 36,5 % от годишния план.

Най-голям е дялът на помощите и даренията от чужбина, които възлизат на 136,8 млн. лв. или 36,4 % от годишния уточнен план, разпределени както следва:

- текущи помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ за 2017 г. е 52,3 млн. лв., при планирани за годината 69,0 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на ПРСР без директни плащания за 2017 г. са в размер на 44,8 млн. лева. Общото изпълнение е 76,6 % от планираните 58,5 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) за 2017 г. са 7,5 млн. лв., 117,2 % спрямо планираните 6,4 млн. лева.

Пред 2017 г. няма получени текущи приходи от възстановени средства от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) при планирани 4,1 млн. лева.

- капиталови помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ към 31.12.2017г. е 84,5 млн. лв., при план от 306,5 млн.лв.

Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания за 2017 г. са в размер на 83,5 млн. лева. Общото изпълнение е 28,7 % от заложените по план 290,9 млн. лева.

Получените капиталови приходи в областта на сектор Рибарство са 1,01 млн. лв. при планирани 15,6 млн. лв., което е изпълнение от 6,5 %.

- приходи от глоби, санкции и наказателни лихви

През 2017 г. са отчетени приходи от лихви в размер на 0,1 млн. лева.

Разходи

Общият размер на планираните за 2017 г. разходи по утвърдените актуализирани годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са 531,1 млн. лева. Отчетът възлиза на 294,2 млн. лева. Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери възлиза на 442,7 млн. лв., като отчетените разходи представляват 66,5 % от годишния план.

Разпределението на разходите е както следва:

- субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

За 2017 г. са планирани средства в размер на 186,6 млн. лева. Изплатените и отчетени средства представляват 72,3 % от планираните и са в размер на 134,9 млн. лева. Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 70,6 млн. лв., изпълнение 81,1 % от планираните 87,1 млн. лева;

- текущи субсидии за Рибарство – 0,03 млн. лв., 3,3 % изпълнение при планирани 0,9 млн. лева;

- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 44,3 млн. лв., изпълнение 70,9 % от планираните 62,5 млн. лева;

- текущи субсидии за пазарни мерки – 20,1 млн. лв., 55,7% от планираните 36,1 млн. лева;

- субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел

За 2017 г. са планирани 6,4 млн. лв., а са отчетени извършени разходи в размер на 7,2 млн. лв., представляващи 112,5 % спрямо плана.

Разпределението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 0,1 млн. лева,

- текущи субсидии за Рибарство – минус 0,1 млн.лв. при планирани 0,1 млн. лева;

- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 5,2 млн. лв., изпълнение 115,6 % спрямо планираните 4,5 млн. лева;

- текущи субсидии за пазарни мерки – 2,1 млн. лв., изпълнение 116,7 % спрямо планираните 1,8 млн. лева.

- капиталови трансфери за нефинансови предприятия

За 2017 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 249,7 млн. лева. Отчетени са 145,7 млн. лв., разпределени по дейности както следва:

- капиталови субсидии за Рибарство – 1,6 млн. лв. при планирани 21,5 млн. лв., изпълнение 7,4 %

- капиталови субсидии по ПРСР – 135,2 млн. лв. при планирани 214,2 млн. лв., изпълнение 63,1%;

- капиталови субсидии за пазарни мерки – 8,9 млн. лв., 63,6 % изпълнение от заложените по план 14 млн. лева.

- капиталови трансфери за организации с нестопанска цел

За 2017 г. не са планирани капиталови разходи за организации с нестопанска цел. За 2017 г. има извършени и отчетени такива разходи по ПРСР в размер на 6,4 млн. лева.

Планираните разходи за други възнаграждения и плащания за персонала 8,9 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от работодатели 4,0 млн. лв., издръжка 5,7 млн. лв. и придобиване на ДМА разходи в размер на 69,8 млн. лв., подлежат на отчитане в § 63-00 Трансфери между сметки за средствата от ЕС.

Трансфери

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА към 31.12.2017 г. са отразени следните касови потоци:

- трансфери между ЦБ и сметки за средствата от ЕС

Планираната сума на трансфера от ЦБ е в размер 206,0 млн. лева. Отчетената стойност е 125,0 млн. лв., съответстваща на получения в края на 2017 г. трансфер от ЦБ за компенсиране на средствата, изплатени от РА за сметка на национално съфинансиране към фондовете ЕФГЗ, ЕЗФРСР, ЕФМДР и ЕФР.

- трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз (получени)

Към 31.12.2017 г. получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини за възстановяване на вземания по ПРСР и ОПРСР са в размер на 0,8 млн. лева. Предоставените трансфери във връзка с чл. 14 от ЗПЗП възлизат на 0,3 млн. лева.

- трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии и възстановените суми от публични бенефициенти по ПРСР, ОПРСР, схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ и национално съфинансиране към директни плащания. За 2017 г. са отчетени 14,6 млн. лв., в т.ч.: по Програмата за развитие на селските райони: 13,6 млн. лв.; пазарни мерки: 0,4 млн. лв.; национално съфинансиране към директни плащания: 0,1 млн. лв.; рибарство: 0,5 млн. лева.

Финансиране

За 2017 г. извършените плащания и възстановени суми, включени в отчетността в частта „Друго финансиране“, са общо 46,4 млн. лв., при 50,3 млн. лв. по уточнен план. Разпределението е както следва:

През 2017 г. са изплатени средства по следните направления:

- ✓ 1 629,1 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 97,9 % от планираните 1 664 млн. лева;

- ✓ 211,9 млн. лв. плащания за сметка на ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, представляващи 96,0 % от планираните 220,7 млн. лева;
- ✓ 11,0 млн. лв. за пазарни мерки“, представляващи 41,8 % от планираните 26,3 млн. лева;
- ✓ 45,2 млн. лв. суми за реструктуриране, представляващи 85,0 % от планираните 53,2 млн. лева.

Възстановените суми от Европейския съюз през 2017 г. са както следва:

- ✓ 1 488,3 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ, представляващи 105,7 % спрямо планираните 1 408,2 млн. лева;
- ✓ 208,8 млн. лв. възстановени суми от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, представляващи 47,3 % от планираните 441,2 млн. лева;
- ✓ 22,3 млн. лв. за пазарни мерки, представляващи 68,6 % от планираните 32,5 млн. лева;
- ✓ 42,9 млн. лв. постъпления за реструктуриране, представляващи 92,5 % изпълнение спрямо планираните 46,4 млн. лева.

През 2017 г. като чужди средства от други лица са отчетени -0,02 млн. лв., представляващи резултативна величина между постъпилите и възстановени кешови гаранции и чужди средства.

5.3 Сметки за средствата от ЕС на общините

По сметките за средства от ЕС на общините за 2017 г. са отчетени приходи, помощи и дарения в размер на 19,3 млн. лв., които са с 5,0 млн. лв. по-малко от отчетените през 2016 г.

Отчетените за годината разходи в размер на 601,0 млн. лв. са повече с 243,8 млн. лв. от отчетените през предходната година 357,2 млн. лв., което се дължи на по-високия размер на капиталовите разходи и на увеличението на текущите разходи. Това показва, че общините са започнали да усвояват средства и разплащат проекти, които ще реализират през новия програмен период.

В структурата на разходите към края на 2017 г. отчетените капиталови разходи са 351,2 млн. лв. (58,4 %), текущите разходи са 247,4 млн. лв. (41,2 %), а предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина – 2,5 млн. лв. (0,4 %). Това потвърждава тезата, че местните власти използват възможностите на европейските програми поради ограничените собствени ресурси за капиталови разходи.

С най-голям относителен дял са отчетените разходи във функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ – 234,1 млн. лв. (38,9 %). След тях са отчетените разходи от общините във функция „Образование“ – 151,3 млн. лв. (25,2 %) и във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ – 150,4 млн. лв. или 25,0 % от отчетените общо разходи.

В разходите най-голям е делът на отчетените по сметките за средства по програми, администрирани от Националния фонд – 90,6 %, следват отчетените разходи в други европейски средства – 5,0 %, в други международни програми – 3,7 % и разходите, администрирани от Разплащателната агенция към ДФ Земеделие – 0,7 %.

За 2017 г. по сметките за средства от ЕС общините са отчетели временни безлихвени заеми от/за държавния бюджет, бюджетни сметки и сметки за средствата от Европейския съюз (нето) в размер на 12,6 млн. лева.

Размерът на трансферите по сметките за средства от ЕС към края на 2017 г. е 680,6 млн. лв., което е намаление от 147,3 млн. лв. спрямо края на 2016 г.

Бюджетното салдо по СЕС към 31.12.2017 г. е положително и е в размер на 111,5 млн. лева.

Наличностите по сметки в края на 2017 г. са 190,3 млн. лв., което е със 108,2 млн. лв. повече спрямо края на 2016 година.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

С разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. са одобрени *приходи* на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) в размер на 5,8 млн. лв. Отчетените неданъчни приходи на предприятието за годината са в размер на 8,4 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 145,1 % спрямо разчетените стойности. ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 4,1 млн. лв. при уточнен план 3,3 млн. лв. или изпълнението възлиза на 123,5 %. По бюджета на предприятието са отчетени и 1,6 млн. лв. – приходи и доходи от собственост, 2,0 млн. лв.- глоби, санкции и наказателни лихви, и 0,8 млн. лв. приходи от продажба на квоти на парникови газове от авиационна дейност.

Към 31.12.2017 г. ПУДООС отчита *разходи* в размер на 19,9 млн. лв., като те са разпределени както следва: капиталови трансфери – 16,2 млн. лв; за персонал - 1,9 млн. лв.; за текуща издръжка – 1,3 млн. лв.; 0,4 млн. лв. за разходи за извършване на одит.

През 2017 г. нетният размер на *трансферите*, отчетени от ПУДООС е 20,0 млн. лв. Получените трансфери възлизат на 84,6 млн. лв., а предоставените на бюджетни структури за финансиране на екологични обекти са 64,7 млн. лв. Нетният размер на временни безлихвени заеми за 2017 г. е 2,4 млн. лв.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Събраните към 31.12.2017 г. приходи във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонда) са в размер на 490,3 млн. лв. Изпълнението им спрямо включените със ЗДБРБ за 2017 г. приходи е 112,2 %. Постъпленията от отделните приходи, са както следва:

- 235,7 млн. лв. приходи от 5 %-ни вноски от приходите от произведената и продадена ел. енергия, от приходите от внесената и продадена ел. енергия, а съгл. § 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 47 от 21.06.2016 г.) и от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп, пренос и съхранение на природен газ. Изпълнението им спрямо включените в КФП със ЗДБРБ за 2017 г. 226,9 млн. лв. приходи от вноски е 103,9 %;
- 254,6 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо разчетените в ЗДБРБ за 2017 г. 210,0 млн. лв. приходи от продажба на квоти е 121,2 %.

За отчетния период извършените разходи от Фонда са в размер на 505,0 млн. лв. Изпълнението им спрямо разчетените в ЗДБРБ за 2017 г. 436,9 млн. лв. възлиза на 115,6 %. Така отчетените разходи включват: 0,1 млн. лв. разходи за персонал (87,4 % изпълнение на разчета); 0,02 млн. лв. разходи за текуща издръжка (80,9 % изпълнение на разчета); 0,03 млн. лв. капиталови разходи (за придобиване на нефинансови активи) – 78,3 % изпълнение на разчета; 504,8 млн. лв. за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик („НЕК“ ЕАД), произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, като изпълнението им спрямо разчетените в ЗДБРБ за 2017 г. 436,7 млн. лв. разходи е 115,6 %.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За втора поредна година салдото по консолидираната фискална програма е положително, като за 2017 г. бе отчетен излишък в размер на 845,5 млн. лв. (0,9 % от БВП). За сравнение в разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. бе заложен дефицит за годината в размер на 1 330 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с близо 2,2 млрд. лв. Положителните развития по отношение на бюджетната позиция се отразиха в стабилизиране и засилване на фискалните буфери, значително намаление на държавния дълг и намаление на цената на неговото обслужване. Силното представяне на публичните финанси през последните години и поддържаните адекватни фискалните буфери бяха сред основните причини за повишаването с една степен на кредитния рейтинг на България от две от водещите рейтингови агенции през декември 2017 г., както и за последващото повишаване на перспектива пред кредитния рейтинг на България през юни 2018 г., присъдено от рейтингова агенция S&P Global Ratings. Положителните развития през 2017 г. доведоха и до подобряване на оценките за фискалните прогнози за България на Европейската комисия и други международни анализатори, като според сценария в пролетната прогноза на комисията се предвижда поддържаеното на салдото на сектор „Държавно управление“ на положителна територия и траектория на намаляване на дълга да продължат през целия хоризонт на прогнозата.

Основните акценти, които се открииха в хода на бюджетното изпълнение са свързани, от една страна, с продължилото за поредна година подобрене на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, и от друга – с по-ниското от планираното с програмата за годината усвояване на разходите.

Изпълнението на годишните разчети за **приходите и помощите по КФП за 2017 г. е 99,7 на сто**, като превишението на разчетите в частта на данъчните и осигурителните приходи в основна степен компенсира неизпълнението на разчетите в частта на помощите. Положителните тенденции в приходната част на бюджета се проявиха още от самото начало на годината, като през следващите месеци те бяха затвърдени и в годишен план данъчните и осигурителните приходи превишават плана за годината с над 1,5 млрд. лв. (изпълнение на разчета за годината в размер на 105,5 на сто). Съпоставено с 2016 г. те нарастват с близо 2,7 млрд. лв. (10,0 %), като приходите от основните данъци нарастват с над 1,6 млрд. лв. (8,3 %), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от над 1,0 млрд. лв. (14,3 %). При анализа на приходите следва да отбележим, че приходите от помощи, където постъпват основно средствата по оперативните програми и фондовете на ЕС, са по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г., което се дължи на по-ниско от планираното усвояване на разходите по сметките за средства от ЕС (което респективно води до по-ниски грантове от ЕК за възстановени сертифицирани разходи).

Параметрите по разходите индикират за по-ниското им изпълнение през 2017 г. в сравнение с предходни години. Съпоставено с годишните разчети общо **разходите и вноската в бюджета на ЕС по консолидираната фискална програма представляват 93,7 на сто от плана**, като това е свързано основно с по-ниското усвояване на планираните капиталови разходи и трансфери. Забавяне има преди всичко при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което е свързано от една страна със забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване и при изпълнението на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други, и от друга - на амбициозните цели, заложи в разчетите за годината, които не можаха да бъдат реализирани в пълен размер. Очакванията са, че с навлизането на проектите в по-напреднала фаза разходите по сметките за средства от ЕС ще нараснат значително и забавянето ще бъде преодоляно. В частта на капиталовите разходи по

националния бюджет също така не бяха реализирани някои от планираните инвестиционни проекти, свързани със закупуването на ново въоръжение за българската армия, които бяха отложени поради обективни обстоятелства за реализиране през следващи години.

Представени накратко, някои от основните бюджетни показатели и макроикономически индикатори за 2017 г. са както следва:

◆ През 2017 г. брутният вътрешен продукт на България възлезе на 98 631 млн. лв., като реалният растеж достигна 3,6 на сто. С положителен принос за растежа бе вътрешното търсене (5,3 п.п.), докато този на нетния износ бе отрицателен (-1,7 п.п.).

◆ Броят на заетите през 2017 г. отбеляза най-високия си темп на нарастване от 1,8 % в периода на възстановяване на заетостта след кризата, при среден растеж от 0,4 % за периода 2014-2016 г.

◆ За поредна година салдото по текущата сметка е положително, като за 2017 г. излишъкът възлезе на 2,3 млрд. евро или 4,5 % от БВП. Положителните баланси по статиите *услуги* и *вторичен доход* напълно компенсират *търговския дефицит* и отрицателното салдо по *първичен доход*.

◆ Входящите преки чуждестранни инвестиции за 2017 г. възлязоха на 1,4 млрд. евро. (2,9 % от БВП).

◆ Параметрите по изпълнението на консолидираната фискална програма и параметрите за сектор „Държавно управление“ за 2017 г. отговарят на изискванията на фискалните правила, съгласно разпоредбите на Закона за публичните финанси.

◆ Оценката в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга е, че през 2017 г. салдото на сектор „Държавно управление“ е положително в размер на 0,9 % от БВП).

◆ За втора поредна година салдото по КФП е положително, като за 2017 г. се отчита излишък в размер на 845,5 млн. лв., което представлява 0,9 % от БВП.

◆ Изпълнението на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма спрямо годишните разчети за 2017 г. е 99,7 %, а по държавния бюджет – 101,4 %.

◆ Общите разходи (вкл. вноската на България в общия бюджет на ЕС) по КФП за годината представляват 93,7 % от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г., а по държавния бюджет разходите, трансферите и вноската за бюджета на ЕС представляват 97,5 % от планираните за годината.

◆ Законовите ограничения по отношение на държавния дълг в ЗДБРБ за 2017 г. са спазени, като спрямо предходната година съотношение на дълга към брутният вътрешен продукт дългът намалява с 3,6 процентни пункта съответно от 27,3 % на 23,9 % от БВП.

◆ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2017 г. е 3 215,6 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС за 2017 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 327,4 млн. лева.

◆ Фискалният резерв към 31.12.2017 г. е в размер на 10,3 млрд. лв., в т.ч. 9,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 65 на ЗДБРБ за 2017 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Отчет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2017 г.

2. Отчет на консолидираната фискална програма за 2017 г.
3. Анализ на изпълнението на утвърдените разходи по области на политики и бюджетни програми в ЗДБРБ за 2017 г. на МС и министерствата, прилагащи програмен формат на бюджет, с акцент върху постигнатите резултати.